

บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่
ในตำบลพยอม อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

THE ROLES OF SANGHA ON THE BUDDHIST PROPAGATION IN NEW
NORMAL IN PHAYOM SUB DISTRICT AT WANG NOI DISTRICT OF
AYUTTHAYA PROVINCE

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์

พระธณูชัย กนตปญโญ (ธนะสะสมทรัพย์)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๗

บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่
ในตำบลพยอม อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พระธณญชัย กนตปณโณ (ธนะสละสมทรัพย์)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๗

(ลิขสิทธิ์นี้เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

The Roles of sangha on the Buddhist Propagation in new
nomal in Phayom sub district at Wang noi district of
Ayutthaya province

Phra Thanonchai Kantapanyo Thana Sasomsap

A Research Paper Submitted in Partial Fulfillment of
the Requirements for the Degree of
Master of Arts
(Buddhist Management)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E. 2024

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับสารนิพนธ์
เรื่อง “บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

(พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์

ประธานกรรมการ

(พระราชวัชรสารบัณฑิต, รศ.ดร.)

(รศ. ดร.อำนาจ บัวศิริ)

(รศ. ดร.สุพล สุธะพรหม)

(พระอุดมสิทธินายก, รศ.ดร.)

(ผศ. ดร.นิกร ศรีราช)

คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

ผศ. ดร.นิกร ศรีราช

ประธานกรรมการ

พระอุดมสิทธินายก, รศ.ดร.

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

พระ วิชาญชัย กนตปญโญ

(พระธณัญชัย กนตปญโญ)

- ชื่อสารนิพนธ์** : บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่
ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- ผู้วิจัย** : พระธรรมาภัย กนตปัญโญ (ธนะสมทรัพย์)
- ปริญญา** : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการเชิงพุทธ)
- คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์**
- : ผศ. ดร. นิกร ศรีราช, ป.ธ.๙,
พธ.ม. (การจัดการเชิงพุทธ), พธ.ด. (การจัดการเชิงพุทธ)
 - : พระอุดมสิทธินายก, รศ. ดร., ปบ.ส., ป.ธ.๙,
พธ.บ. (การจัดการเชิงพุทธ), น.บ. (นิติศาสตร์), น.ม. (นิติศาสตร์),
พธ.ม. (การจัดการเชิงพุทธ), พธ.ด. (การจัดการเชิงพุทธ),
ปรด. (รัฐศาสตร์)
- วันสำเร็จการศึกษา** : ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๗

บทคัดย่อ

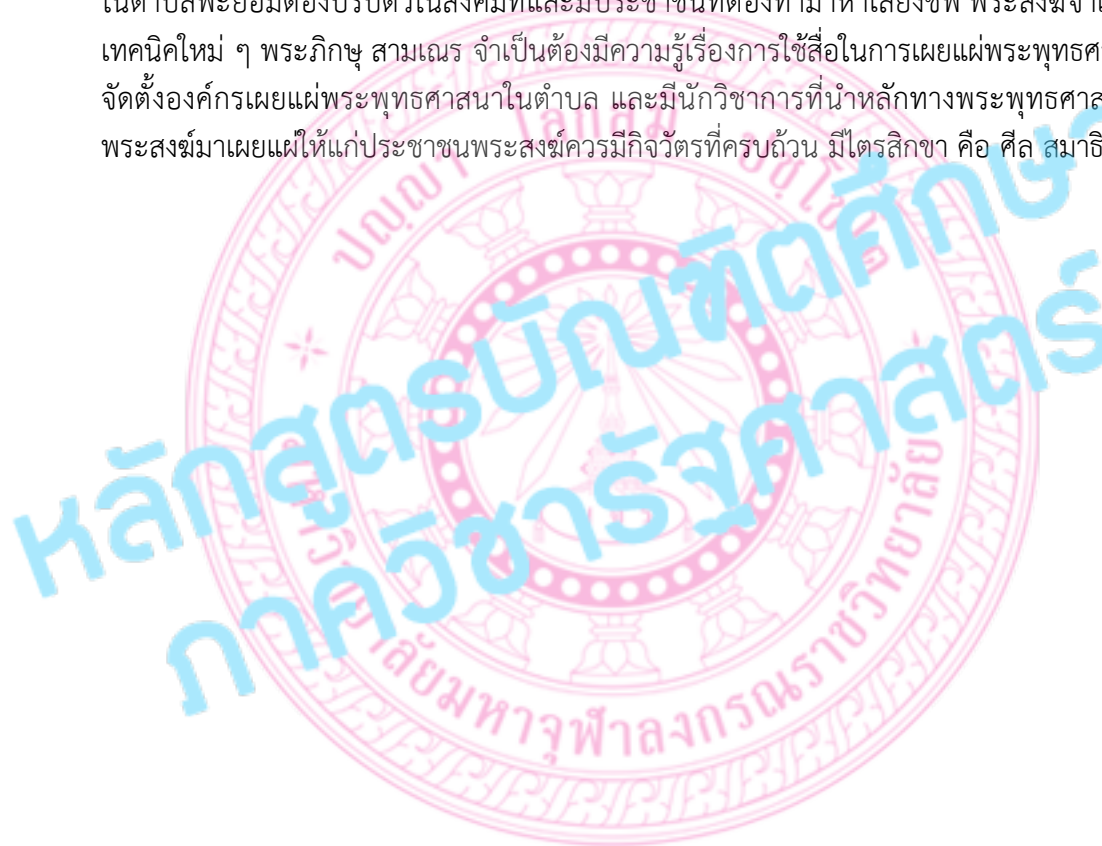
การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (๑) เพื่อศึกษาบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี จากประชาชนในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๓๙๑ คน วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐาน โดยการทดสอบค่าที ค่าเอฟ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และในส่วนของ การวิจัยเชิงคุณภาพมีการวิเคราะห์เอกสาร และใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลภาคสนามจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๑ รูปหรือคน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อวิธีการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = ๔.๑๘$, S.D. = ๐.๓๗) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยในระดับมากทุกด้าน

๒. ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษาและอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะได้แก่ ๑) ด้านบุคลิกภาพ พระสงฆ์เป็นผู้มุ่งห่ม
 เรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะเป็นผู้สร้างศรัทธาให้กับประชาชนในการปฏิบัติตนตามแนวพุทธ
 ศาสนา มีบางรูปเท่านั้นที่มีอาการที่อาจจะทำให้บั่นทอนศรัทธาได้ ๒) ด้านเทคนิคการเผยแผ่
 พระสงฆ์บางรูปไม่เป็นผู้สร้างความเชื่อมโยงศรัทธาของประชาชน ๓) ด้านสื่อการเผยแผ่ พระสงฆ์ส่วน
 ใหญ่พระสงฆ์ไม่ทราบถึงนโยบายที่สำคัญเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยตรง ๔) ด้านรูปแบบ
 การเผยแผ่ ชุมชนมีกิจกรรมร่วมกับคณะสงฆ์โดยเริ่มต้นจากการฟังธรรม สมาทานศีลและมีกิจกรรมที่
 ทำให้ชุมชนมีความสามัคคีและส่วนมากยังนับถือพระพุทธศาสนา ๕) ข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย
 คณะสงฆ์ควรเข้มงวดพระภิกษุในอาวาสของตน ในอาการที่อาจจะทำให้บั่นทอนศรัทธาได้คณะสงฆ์
 ในตำบลพะยอมต้องปรับตัวในสังคมที่และมีประชาชนที่ต้องทำมาหาเลี้ยงชีพ พระสงฆ์จำเป็นต้องมี
 เทคนิคใหม่ ๆ พระภิกษุ สามเณร จำเป็นต้องมีความรู้เรื่องการใช้สื่อในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาควร
 จัดตั้งองค์กรเผยแผ่พระพุทธศาสนาในตำบล และมีนักวิชาการที่นำหลักทางพระพุทธศาสนาที่เป็น
 พระสงฆ์มาเผยแผ่ให้แก่ประชาชนพระสงฆ์ควรมีกิจวัตรที่ครบถ้วน มีไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา

Research Paper Title : The Roles of Sangha on the Buddhist Propagation in new normal in Phayom sub district, Wang noi district, Ayutthaya province

Researcher : Phra Thanonchai Kantapanyo (Thana Sasomsap)

Degree : Master of Arts (Buddhist Management)

Research Paper Supervisory Committee

: Asst. Prof.Nigorn sriraj
Pali IX, M..A. (Buddhist Management),
Ph.D. (Buddhist Management)

: Phra Udomsitthinayok, Assoc.Prof.Dr.
Cert. in Sangha Admin, Pali IX,
M..A. (Buddhist Management), LL.B. (Law),
LL.M. (Law),Ph.D. (Buddhist Management)
Ph.D. (Political Science)

Date of Graduation : July 2, 2024

Abstract

Objectives of this research were 1. To study Sangha's roles in Buddhism dissemination in the new normal era at Phayom Sub-District, Wang Noi District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province 2. To study and compare public opinions regarding the Sangha's roles in Buddhism dissemination in the new normal era at Phayom Sub-District, Wang Noi District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, classified by personal factors 3. To study problems, obstacles and suggestions for the Sangha's roles in Buddhism dissemination in the new normal era at Phayom Sub-District, Wang Noi District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, conducted by the mixed research methods. The quantitative research collected data from 391 samples who were the people at Phayom Sub-District, Wang Noi District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. The data were analyzed by finding frequency, percentage, mean, and standard deviation. Hypotheses were tested by t-test, F-value, one-way analysis of variance. The qualitative research, documents were analyzed. The interview form was used as a tool to collect field data from 11 key informants and analyzed the data using descriptive interpretation techniques.

The research results were found as follows:

1. Level of public opinions on the method of Buddhism dissemination in the new normal era at Phayom Sub-District, Wang Noi District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, by overall, was at a high level. with an average of ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.37)

when considering the details in each aspect It was found that the average was at a high level in all aspects.

2. People with different personal factors such as age, gender, educational level and occupation had different opinions on the Sangha's roles on Buddhism dissemination in the normal era, the new normal at Phayom Subdistrict, Wang Noi District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province as a whole at different level with statistically significant value at the 0.01 level. Therefore, the set hypothesis was accepted.

3. Problems, obstacles, and suggestions include: 1) Personality The monks dress neatly and appropriately for the occasion and build faith in the people in practicing according to Buddhist principles. There are only some images that have the potential to undermine faith. 2) Technical aspect of propagation Some monks are not the ones who cause the decline of people's faith. 3) Media aspect of propagation Most monks are not directly aware of important policies regarding the propagation of Buddhism. 4) Dissemination format The community has activities together with the monks, starting with listening to sermons. Practice precepts and have activities that make the community harmonious and most still respect Buddhism. 5) Suggestions include: The Sangha should be strict with monks in their monasteries. In a way that may undermine faith, the Sangha in Phayom Subdistrict must adjust to a society where there are people who have to make a living. Monks need new techniques. Monks and novices need to have knowledge about the use of media to propagate Buddhism. Organizations should be established to propagate Buddhism in the sub-district. And there are academics who bring the principles of Buddhism as monks to spread to the people. Monks should have a complete routine and have the three steps: morality, concentration, and wisdom.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความเมตตาของรศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไปและผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่เมตตาในการเรียนการสอนและการทำสารนิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงนี้ ขอขอบคุณคณะกรรมการผู้ควบคุมสารนิพนธ์ ได้แก่ ผศ.ดร.นิกร ศรีราช และพระอุดมสิทธินายก, รศ.ดร. ที่อนุเคราะห์ให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยเหลือในการปรับปรุง แก้ไขสารนิพนธ์จนสำเร็จด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ และเจริญพรขอขอบคุณ คณะกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์ปรับปรุง เพื่อความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ ผศ.ดร.สุมาลี บุญเรือง อาจารย์ ดร.กาญจนา คำจตุติ พระมหาสุมนต์ สุนนโท, ผศ.ดร. พระปลัดระพีณ พุทธิสารโร, ผศ.ดร. และผศ.ดร.ประเสริฐ อิลาว ที่ได้กรุณาตรวจเครื่องมือในการทำวิจัยครั้งนี้และขอขอบพระคุณ ดร.กรกต ชำบัณฑิตและ พระพลวัฒน์ สพล นักวิชาการศึกษา หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ที่เมตตาตรวจรูปแบบสารนิพนธ์ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอเจริญพรขอบคุณ นายชนะโรจน์ ธนาชัยกุลไพศาล นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพยอม อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ที่อนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามและขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย พระครูปลัดต่อภิชาติ สุวณฺโณโชโต, ดร. พระครูปลัดภูริทัต ภูริทตฺโต พระปลัดประกาย ธรรมทีโป นายชนะโรจน์ ธนาชัยกุลไพศาล นายพุฒิพงศ์ เกตุสุข นายบุญเชิด กิตติธรางกูร นายปวรุตม์ ฐิติพงษ์ศิริกุล นางคำพอง ครองสนั่น นายวรชิต แฉ่งสีสุก นางสาวสาวิณี อ้นสุข และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุริยา รักษาเมือง ที่ได้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนช่วยในการดำเนินการสารนิพนธ์ให้สำเร็จเสร็จสิ้น

สุดท้ายนี้ คุณค่าและประโยชน์ใด ๆ อันจะพึงมีจากสารนิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอน้อมถวายเป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชา และมอญบูชาเป็นกตเวทิตาคุณแก่บิดามารดา ตลอดจนถึงครูบาอาจารย์ และญาติโยมผู้มีอุปการคุณทุกท่าน ผู้ให้กำลังใจ ผู้ให้กำลังใจสนับสนุน ซึ่งไม่สามารถจะเอ่ยนามได้ทั้งหมด

พระธณูชัย กนตปญโญ (ชนะสะสมทรัพย์)

๒ กรกฎาคม ๒๕๖๓

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ฐ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ท
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ คำถามวิจัย	๓
๑.๓ วัตถุประสงค์การวิจัย	๓
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๓
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๕
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๕
๑.๗ ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย	๖
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท	๗
๒.๒ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพระสงฆ์กับการเผยแผ่	๒๕
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับยุคปกติวิถีใหม่	๔๙
๒.๔ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย	๖๒
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๖๗
๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๘๗
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๙๐
๓.๒ การวิจัยเชิงปริมาณ	๙๑
๓.๓ การวิจัยเชิงคุณภาพ	๙๖

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
๔.๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	๑๐๑
๔.๒ ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๑๐๑
๔.๓ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๑๑๔
๔.๔ การสัมภาษณ์สรุปผล ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะสำหรับบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๑๓๙
๔.๕ องค์ความรู้จากการวิจัย	๑๔๘
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๑๕๓
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๕๔
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๕๗
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๖๓
บรรณานุกรม	๑๖๔
ภาคผนวก	๑๗๒
ภาคผนวก ก เครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ	๑๗๓
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือวิจัย	๑๘๓
ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์ค่า IOC	๑๘๙
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Try out)	๑๙๘
ภาคผนวก จ ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability)	๒๐๐
ภาคผนวก ฉ หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ	๒๐๓
ภาคผนวก ช หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ	๒๐๕
ภาคผนวก ซ ประมวลภาพการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๒๑๗
ประวัติผู้วิจัย	๒๒๓

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๒.๑ การสังเคราะห์ความหมายเกี่ยวกับบทบาท	๙
๒.๒ การสังเคราะห์ความสำคัญของบทบาท	๑๑
๒.๓ การสังเคราะห์ประเภทของบทบาท	๑๕
๒.๔ การสังเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงบทบาท	๑๙
๒.๕ การสังเคราะห์ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท	๒๓
๒.๖ การสังเคราะห์ความหมายของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	๒๖
๒.๗ การสังเคราะห์แนวคิดพระสงฆ์กับการเผยแผ่ในอดีต	๓๘
๒.๘ การสังเคราะห์แนวคิดพระสงฆ์กับการเผยแผ่ในปัจจุบัน	๔๘
๒.๙ การสังเคราะห์แนวคิดพระสงฆ์กับการเผยแผ่ในอนาคต	๕๒
๒.๑๐ การสังเคราะห์บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ในสังคมไทย	๔๓
๒.๑๑ วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	๔๘
๒.๑๒ การสังเคราะห์ความหมายของยุคปกติวิถีใหม่	๕๑
๒.๑๓ การสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับยุคปกติวิถีใหม่	๖๐
๒.๑๔ การสังเคราะห์ประวัติความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบลพยอม	๖๔
๒.๑๕ การสังเคราะห์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม	๖๖
๒.๑๖ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทพระสงฆ์	๗๑
๒.๑๗ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	๗๖
๒.๑๘ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยุคปกติวิถีใหม่	๘๔
๓.๑ จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลพยอม อำเภอวัง น้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๙๒
๔.๑ แสดงจำนวน และคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	๙๙
๔.๒ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อวิธีการการ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อบทบาท เผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอวังน้อย จังหวัด พระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม	๑๐๑
๔.๓ พระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอ วังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม	๑๐๒
๔.๔ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อวิธีการการ เผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอวังน้อย จังหวัด พระนครศรีอยุธยา ด้านสันติศาสนา ชี้แจงให้เห็นชัด	๑๐๓

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๔.๕ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อวิธีการการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสมารถปนา ชวนให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ	๑๐๔
๔.๖ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อวิธีการการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสมารถเตชนา รั้งใจให้อาจหาญแกลั้วกล้า	๑๐๕
๔.๗ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อวิธีการการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสมารถปนา ปลูกขโหลมใจให้สตรขึ้นรั้ง	๑๐๖
๔.๘ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านบุคลิภาพ	๑๐๗
๔.๙ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านเทคนิคการเผยแผ่	๑๐๘
๔.๑๐ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสื่อการเผยแผ่	๑๑๐
๔.๑๑ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านรูปแบบการเผยแผ่	๑๑๒
๔.๑๒ การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม จำแนกตามเพศ	๑๑๕
๔.๑๓ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านบุคลิภาพ จำแนกตามเพศ	๑๑๖
๔.๑๔ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านเทคนิคการเผยแผ่ จำแนกตามเพศ	๑๑๖
๔.๑๕ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสื่อการเผยแผ่ จำแนกตามเพศ	๑๑๗

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๔.๒๖ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านรูปแบบการเผยแผ่ จำแนกตามระดับการศึกษา	๑๒๗
๔.๒๗ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม จำแนกตามอาชีพ	๑๒๘
๔.๒๘ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านบุคลิกภาพ จำแนกตามระดับอาชีพ	๑๒๙
๔.๒๙ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านเทคนิคการเผยแผ่ จำแนกตามระดับอาชีพ	๑๓๑
๔.๓๐ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสื่อการเผยแผ่ จำแนกตามระดับอาชีพ	๑๓๓
๔.๓๑ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านรูปแบบการเผยแผ่ จำแนกตามระดับอาชีพ	๑๓๕
๔.๓๒ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย	๑๓๖
๔.๓๓ ปัญหาและอุปสรรคใน วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๑๓๙
๔.๓๔ สรุปข้อเสนอแนะในวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๑๔๑
๔.๓๕ สรุปปัญหาและอุปสรรคใน บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๑๔๔
๔.๓๖ สรุปข้อเสนอแนะบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๑๔๗

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพ	หน้า
๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๘๘
๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย	๑๔๘
๔.๒ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย	๑๕๑

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ ได้ใช้พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นหลักในการอ้างอิง ซึ่งจะระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า หลังอักษรย่อชื่อคัมภีร์ เช่น วิ.ม.หา. (ไทย) ๒/ ๕๐๙/๖๐๑. หมายความว่า ระบุถึง พระวินัยปิฎก มหาวิภังค์ ฉบับภาษาไทย เล่มที่ ๒ ข้อที่ ๕๐๙ หน้าที่ ๖๐๑ เป็นต้น ทั้งนี้ โดยใช้ระบบคำย่อ ดังต่อไปนี้

คำย่อ	พระวินัยปิฎก ชื่อคัมภีร์	ภาษา
วิ.ม. (ไทย)	= วินัยปิฎก มหาวรรค	(ภาษาไทย)
คำย่อ	พระสุตตันตปิฎก ชื่อคัมภีร์	ภาษา
ที.ปา. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค	(ภาษาไทย)
ที.สี. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค	(ภาษาไทย)
อง.เอกก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย เอกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ติก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ทิกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ปญจก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ปญจกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ทสก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ทสกนิปาตปาติ	(ภาษาไทย)
ขุ.อ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย อูทาน	(ภาษาไทย)
ขุ.ข. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ขุททกปาฐะ	(ภาษาไทย)
ขุ.ป. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ปฏิสัมภิทามรรค	(ภาษาไทย)
ขุ.ม. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย มหานิเทศ	(ภาษาไทย)
ส.ส. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สคาถวรรค	(ภาษาไทย)
ขุ.ธ. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธรรมปทปาติ	(ภาษาบาลี)

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

๑.๑.๑ ความเป็นมา

พระสงฆ์ หมายถึง สาวกของพระพุทธเจ้า ผู้ซึ่งฟังคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแล้วเลื่อมใส สละเรือนออกบวช ถีววัตร ปฏิบัติ ตามพระธรรมวินัย ที่พระบรมศาสดา สั่งสอนและกำหนดไว้ พระสงฆ์สาวกจึงได้รับมอบหมายจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดยตรง โดยหน้าที่ของพุทธสาวก คือมีหน้าที่ศึกษาเรียนรู้คำสั่งสอนให้เกิดความรู้ความเข้าใจ แล้วนำไปปฏิบัติตามพระธรรมคำสั่งสอนนั้น เพื่อที่จะสามารถถ่ายทอดสอนผู้อื่นให้ปฏิบัติตามด้วย และสามารถสร้างศรัทธาให้เกิดแก่ผู้พบเห็น นี่จึงได้ชื่อว่าพระสงฆ์สาวก พระสงฆ์ เกี่ยวเนื่องและผูกพันอยู่กับสังคมโดยพื้นฐานทีเดียว ชีวิตสังคมของพระสงฆ์นี้ อาจแยกได้เป็น ๒ ส่วน คือ ความสัมพันธ์ภายในสังคมสงฆ์ ระหว่างพระสงฆ์ด้วยกันเอง และความสัมพันธ์ในสังคมส่วนรวม ระหว่างพระสงฆ์กับคฤหัสถ์ หน้าที่ทางสังคมของพระสงฆ์เกิดขึ้นเพราะความผูกพันในด้านความเป็นอยู่นี้เป็นสำคัญส่วนหนึ่ง นอกจากนั้น

เมื่อกล่าวในแง่คุณธรรม พระสงฆ์ก็ย่อมมีหน้าที่จะต้องช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ ด้วยอาศัยเมตตาและกรุณาธรรมของตน พุทธพจน์ที่ตรัสสอนเกี่ยวกับหน้าที่ทางสังคมของพระสงฆ์ มีอยู่มาก พระพุทธเจ้าได้ตรัสสอนหน้าที่นี้ ตั้งแต่ทรงเริ่มประกาศพระศาสนาทีเดียว ดังจะเห็นได้จากพุทธพจน์ ในการส่งพระสาวกออกประกาศพระศาสนา เป็นต้น เช่น “จรถ ภิกขเว จาริกิ พุทฺชนหิตาย พุทฺชนสุขาย โลกานุกมปาย อตถาย หิตาย สุขาย เทวมนุสสานิ ภิกขุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงจาริกไปเพื่อประโยชน์และความสุขของชนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ทั้งหลาย”^๑ “ภิกขุทั้งหลาย พรหมณ์และคฤหบดีทั้งหลาย เป็นผู้มัวอุปการะมากแก่เธอทั้งหลาย บำรุงเธอทั้งหลายด้วยจิวร บิณฑบาต เสนาสนะ และคิลานปัจจัยเภสัชบริขาร แม้เธอทั้งหลาย ก็จงเป็นผู้มัวอุปการะมาก แก่พรหมณ์และคฤหบดีทั้งหลาย จงแสดงธรรมอันงามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง งามในที่สุด จงประกาศแบบการครองชีวิตอันประเสริฐ พร้อมทั้งอรรถ พร้อมทั้งพยัญชนะ บริสุทธิ์ บริบูรณ์สิ้นเชิง แก่พรหมณ์และคฤหบดีเหล่านั้นเถิด ภิกขุทั้งหลาย คฤหัสถ์และบรรพชิตทั้งหลาย ต่างอาศัยกันและกัน ด้วยอามิสทาน และธรรมทาน อยู่ประพฤติ พรหมจรรย์นี้ เพื่อต้องการสลัดโอฆะ เพื่อทำความสิ้นทุกข์โดยชอบ ด้วยอาการอย่างนี้”^๒ จะเห็นได้ว่า พุทธวิธีการสอนสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคนี้ คือ การตอบแทนคุณสิ่งทีพระสงฆ์พึงพาจากคฤหัสถ์ด้วยพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ เพื่อให้เกิดการเผยแผ่และสร้างศรัทธา

^๑ ที.ม. (ไทย) ๑๐/๕๒/๔๖.

^๒ ขุ.ขุ. (ไทย) ๒๕/๒๘๗/๒๙๓ - ๒๙๔.

ในพระพุทธศาสนาเป็นวงกว้าง เพื่อยังประโยชน์ในทุกด้านแก่ประชาชนทั่วไป ที่เรียกว่า พุทธจริยา คือ จริยาที่เกิดประโยชน์ต่อชาวโลก ถือเป็นบทบาทและหน้าที่หลักของพระสงฆ์กว่าได้

๑.๑.๒ ความสำคัญของปัญหา

ด้วยสังคมที่เปลี่ยนไป สภาพความทันสมัยของเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัย แต่สังคมยังขาดการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ประชาชนมีปัญหาก่อนที่จะศรัทธาในพระพุทธศาสนาจากสภาพปัญหาต่าง ๆ ในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะข่าวสารที่ออกมาในด้านลบของพระสงฆ์นั้นมีมาก ประชาชนเกิดความเชื่อและนับถือในสิ่งที่มลาย ขาดการพิจารณาโดยปัญญา เกิดความเสื่อมถอยของศรัทธาในพระพุทธศาสนา เพราะเกิดจากตัวบุคคล คือ พระสงฆ์นั่นเอง แต่ในความเป็นจริงการสร้างศรัทธาและความเชื่อมั่นในพระพุทธศาสนานั้น พระสงฆ์เป็นผู้มีบทบาทในสังคมอย่างมาก โดยนำการสร้างศรัทธาตามหลักพุทธธรรม หลักของศรัทธา ๔ ในพระพุทธศาสนา คือ ความเชื่อ ศรัทธาในพระพุทธศาสนาเป็นความเชื่อที่ ไม่มมลาย ประกอบด้วยปัญญาหรือเหตุผล ซึ่งเรียกว่า ศรัทธาเพื่อปัญญา ศรัทธาในพระพุทธศาสนามี ๔ ประการ ได้แก่

๑. กัมมสัทธา หมายถึง เชื่อกรรม, เชื่อกฎแห่งกรรม, เชื่อว่ากรรมมีอยู่จริง คือ เชื่อว่าเมื่อทำอะไรโดยมีเจตนา คือ จงใจทำทั้งรู้ ย่อมเป็นกรรม คือ เป็นความชั่วความดีมีขึ้นในตน เป็นเหตุปัจจัยก่อให้เกิดผลดีผลร้ายสืบเนื่องต่อไป การกระทำไม่วางเปล่าและเชื่อว่าผลที่ต้องการจะสำเร็จได้ด้วยการกระทำ มิใช่ด้วยอำนาจหรืออนาคตโชค เป็นต้น

๒. วิปากสัทธา หมายถึง เชื่อวิปาก, เชื่อผลของกรรม, เชื่อว่าผลของกรรมมีจริง คือ เชื่อว่ากรรมที่ทำแล้วต้องมีผล และผลต้องมีเหตุ ผลดีเกิดจากกรรมดี ผลชั่วเกิดจากกรรมชั่ว

๓. กัมมัสสกตาสัทธา หมายถึง เชื่อความที่สัตว์มีกรรมเป็นของตน, เชื่อว่าแต่ละคนเป็นเจ้าของ จะต้องรับผิดชอบเสียวิปากเป็นไปตามกรรมของตน

๔. ตถาคตโพธิสัทธา หมายถึง เชื่อความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า, มั่นใจในองค์พระตถาคตว่าทรงเป็นพระสัมมาสัมพุทธะ ทรงพระคุณทั้ง ๔ ประการ ตรัสธรรม บัญญัติวินัยไว้ด้วยดี ทรงเป็นผู้นำทางที่แสดงให้เห็นว่า มนุษย์คือเราทุกคนนี้ หากฝึกตนด้วยดี ก็สามารถเข้าถึงภูมิธรรมสูงสุดบริสุทธิ์หลุดพ้นได้ ดังที่พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญไว้เป็นแบบอย่าง

ดังนั้น การเสริมสร้างศรัทธาแก่ประชาชนที่มีต่อพระสงฆ์ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญที่จะมีแนวทางในการปฏิบัติของพระสงฆ์ที่ถูกต้องและมีบทบาทในการเสริมสร้างศรัทธาที่สามารถทำให้ประชาชนมีความศรัทธาในพระพุทธศาสนาและทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาทำให้ประชาชนรุ่นหลังสามารถศึกษาคำสอนและนำคำสอนไปประพฤติปฏิบัติ ฉะนั้นความสำคัญจึงอยู่ที่ว่าจะทำอย่างไรให้พระสงฆ์รู้และปฏิบัติได้ถูกต้องตามคำสอนของพระพุทธเจ้า ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นและต้องการที่จะศึกษาบทบาทของ “พระสงฆ์” เพื่อการเสริมสร้างศรัทธาในพระพุทธศาสนาแก่ประชาชนเป็นสำคัญในด้านการพัฒนาคนในชุมชน โดยเฉพาะในเขตพื้นที่อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านจิตใจและเป็นที่พึ่งทางใจให้แก่ประชาชน ปลุกฝังให้คนในพื้นที่ให้เป็นคนดี มีความคิดเห็นที่ถูกต้อง มีศีลธรรม มีปัญญาพิจารณาสิ่งต่างๆ ในชีวิตได้อย่างดีเพื่อความสงบสุขในสังคมไทย พื้นที่เพื่อสร้างศรัทธาในพระพุทธศาสนาให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน และประชาชนกลับเข้ามาศรัทธาในพระสงฆ์และวัด

โดยพระสงฆ์ถือว่ามียุทธศาสตร์ในการเป็นตัวแทนการถ่ายทอด สืบต่อและเผยแผ่พระธรรมคำสอนของพระผู้มีพระภาค ทั้งเบื้องต้น เบื้องกลางและที่สุด ทั้งทางด้านปริยัติและการปฏิบัติ

๑.๒ คำถามการวิจัย

๑.๒.๑ บทบาทของพระสงฆ์เพื่อการเสริมสร้างศรัทธาในพระพุทธศาสนาแก่ประชาชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นอย่างไร

๑.๒.๒ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์เพื่อการเสริมสร้างศรัทธาในพระพุทธศาสนาแก่ประชาชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

๑.๒.๓ ปัญหาและอุปสรรค ข้อเสนอแนะบทบาทของพระสงฆ์เพื่อการเสริมสร้างศรัทธาในพระพุทธศาสนาแก่ประชาชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นอย่างไร

๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๓.๑ เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์เพื่อการเสริมสร้างศรัทธาในพระพุทธศาสนาแก่ประชาชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๓.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์เพื่อการเสริมสร้างศรัทธาในพระพุทธศาสนาแก่ประชาชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๓.๓ เพื่อศึกษา ปัญหา และข้อเสนอแนะบทบาทของพระสงฆ์เพื่อการเสริมสร้างศรัทธาในพระพุทธศาสนาแก่ประชาชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์เพื่อการเสริมสร้างศรัทธาในพระพุทธศาสนาแก่ประชาชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ซึ่งได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของพระสงฆ์เพื่อการเสริมสร้างศรัทธาในพระพุทธศาสนาแก่ประชาชน อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการสังเคราะห์จากทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

๑) ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่

๑.๑ อายุ อายุพรรษา วุฒิการศึกษานักธรรม ตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์

๑.๒ บทบาทการเสริมสร้างศรัทธาตามแนวคิดหลักการพึ่งตนเอง ของพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้กล่าวถึงหลักการพึ่งตนเอง เพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนอาจจะแยกแยะโดยยึดหลักสำคัญ ๕ ประการ คือ

๑. ด้านจิตใจ ทำตนให้เป็นที่พึ่งของตนเอง มีจิตใจสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติโดยรวม มีจิตเอื้ออาทร ประณีประนอมเห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

๒. ด้านสังคม แต่ละชุมชนต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็ง เป็นอิสระ

๓. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ใช้และจัดการอย่างฉลาด พร้อมทั้งหาทางเพิ่มมูลค่า โดยให้ยึดอยู่บนหลักการของความยั่งยืน

๔. ด้านเทคโนโลยี จากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีที่เข้ามาใหม่มีทั้งดีและไม่ดี จึงต้องแยกแยะบนพื้นฐานของภูมิปัญญาชาวบ้านและเลือกใช้เฉพาะที่สอดคล้องความต้องการ และสภาพแวดล้อม

๕. ด้านเศรษฐกิจ แต่เดิมนักพัฒนามักมุ่งที่การเพิ่มรายได้ และไม่มีการลดรายจ่ายในเวลาเช่นนี้จะต้องปรับทิศทางใหม่ คือจะต้องมุ่งลดรายจ่ายก่อนเป็นสำคัญและยึดหลัก พออยู่ พอกิน^๓

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ศรัทธา ๔ ประกอบด้วยปัญญาหรือเหตุผล ซึ่งเรียกว่า ศรัทธาเพื่อปัญญา ศรัทธาในพระพุทธศาสนา มี ๔ ประการ ได้แก่

๑. กัมมสัทธา คือ เชื่อในเรื่องกรรม กรรมมีอยู่จริง

๒. วิปากสัทธา คือ เชื่อในผลของกรรม ทำดี ได้ดี ทำชั่ว ได้ชั่ว ทำอะไรไว้ ย่อมได้รับ ผลอย่างนั้น

๓. กัมมัตสกตาสัทธา คือ เชื่อในเรื่องที่สัตว์มีกรรมเป็นของตนเอง รับผิดชอบในการทำของตนเอง

๔. ตถาคตโพธิสัทธา คือ เชื่อว่าพระพุทธเจ้าตรัสรู้จริง พระองค์ทรงค้นพบหลักธรรมด้วยตนเอง

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากร และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ พระสงฆ์ ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๗๒๖ รูป กลุ่มตัวอย่าง ๒๕๙ รูป^๔

๒) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร (Documentary research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) จำนวน ๙ รูปหรือคน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง และได้แบ่งกลุ่มออกเป็น ๓ กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ กลุ่มพระสังฆาธิการ จำนวน ๓ รูป

กลุ่มที่ ๒ กลุ่มข้าราชการ จำนวน ๓ คน

กลุ่มที่ ๓ กลุ่มผู้นำท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๓ คน

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ วัดในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๒๕ วัด

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

^๓ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), การพัฒนาที่ยั่งยืน, (กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๓๙), หน้า ๒๗.

^๔ ที่มา : สำนักเลขาธิการเจ้าคณะอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา บัญชีสำรวจพระภิกษุประจำปี ๒๕๖๕ ของคณะสงฆ์อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวม ๑๐ ตำบล จำนวน ๗๓๒ รูป.

ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนมิถุนายน ๒๕๖๖ ถึงเดือน มกราคม ๒๕๖๗ รวมเป็นระยะเวลา ๖ เดือน

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๑ พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์เพื่อการเสริมสร้างศรัทธาในพระพุทธศาสนาแก่ประชาชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สมมติฐานที่ ๒ พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์เพื่อการเสริมสร้างศรัทธาในพระพุทธศาสนาแก่ประชาชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สมมติฐานที่ ๓ พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์เพื่อการเสริมสร้างศรัทธาในพระพุทธศาสนาแก่ประชาชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สมมติฐานที่ ๔ พระสงฆ์ที่มีตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์เพื่อการเสริมสร้างศรัทธาในพระพุทธศาสนาแก่ประชาชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ บทบาท หมายถึง การทำหน้าที่หรือพฤติกรรมของพระสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์ อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่สอดคล้องกับสถานภาพ สถานภาพและบทบาทหน้าที่ เป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กัน เนื่องจากสถานภาพเป็นสิ่งที่กำหนดบทบาทและหน้าที่

๑.๖.๒ คณะสงฆ์ หมายถึง พระสงฆ์มหานิกาย ในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีทั้งสิ้นจำนวน ๗๒๖ รูป

๑.๖.๓ ศรัทธา หมายถึง ความเชื่อ ความเลื่อมใส โดยทั่ว ๆ ไปแบ่งได้เป็น ๓ ประเภท คือ ๑). ศรัทธาโดยไม่ต้องใช้ปัญญาแสวงหาความจริง ๒)ศรัทธาโดยใช้ปัญญาแสวงหาความจริงไปพร้อม ๆ กัน ๓).ศรัทธาต่อเมื่อมีประสบการณ์ด้วยตนเองจริง ๆ

๑.๖.๔ การส่งเสริม หมายถึง การให้ความสำคัญและการขยายขอบเขตในโครงการหรือกิจกรรมให้ดีขึ้นคุณภาพสมบูรณ์ขึ้นด้วยปัจจัยต่าง ๆ ประกอบด้วย ๕ ประการ คือ

๑. ด้านจิตใจ หมายถึง การที่พระสงฆ์ทำตนให้เป็นที่พึ่งของตนเอง มีจิตใจสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติโดยรวม มีจิตเอื้ออาทร ประณีประนอมเห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

๒. ด้านสังคม หมายถึง การที่พระสงฆ์มีบทบาทในการเข้าไปส่งเสริมศรัทธาในแต่ละชุมชนต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็ง เป็นอิสระ

๓. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การที่พระสงฆ์มีบทบาทในการเข้าไปส่งเสริมศรัทธาให้ใช้และจัดการอย่างฉลาด พร้อมทั้งหาทางเพิ่มมูลค่า โดยให้ยึดอยู่บนหลักการของความยั่งยืน

๔. ด้านเทคโนโลยี หมายถึง การที่พระสงฆ์มีบทบาทในการเข้าไปส่งเสริมศรัทธาจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีที่เข้ามาใหม่มีทั้งดีและไม่ดี จึงต้องแยกแยะบนพื้นฐานของภูมิปัญญาชาวบ้านและเลือกใช้เฉพาะที่สอดคล้องความต้องการ และสภาพแวดล้อม

๕. ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การที่พระสงฆ์มีบทบาทในการเข้าไปส่งเสริมศรัทธาปฏิบัติทางใหม่ คือจะต้องมุ่งลดรายจ่ายก่อนเป็นสำคัญและยึดหลัก พออยู่ พอกิน

๑.๖.๗ ศรัทธาในพระพุทธศาสนามี ๔ ประการ ได้แก่

๑. กัมมสัทธา หมายถึง การที่พระสงฆ์เข้าไปส่งเสริมศรัทธา โดยเน้นเรื่องของกรรม, เชื่อกฎแห่งกรรม, เชื่อว่ากรรมมีอยู่จริง คือ เชื่อว่าเมื่อทำอะไรโดยมีเจตนา คือ จงใจทำทั้งรู้ ย่อมเป็นกรรม คือ เป็นความชั่วความดีมีขึ้นในตน เป็นเหตุปัจจัยก่อให้เกิดผลดีผลร้ายสืบเนื่องต่อไป การกระทำไม่ว่าแง่ดีและเชื่อว่าผลที่ต้องการจะสำเร็จได้ด้วยการกระทำ มิใช่ด้วยอำนาจหรืออนาคตโชค

๒. วิปากสัทธา การที่พระสงฆ์เข้าไปส่งเสริมศรัทธา โดยเน้นเรื่องเชื่อวิบาก, เชื่อผลของกรรม, เชื่อว่าผลของกรรมมีจริง คือ เชื่อว่ากรรมที่ทำแล้วต้องมีผล และผลต้องมีเหตุ ผลดีเกิดจากกรรมดี ผลชั่วเกิดจากกรรม

๓. กัมมัสสกตาสัทธาการที่พระสงฆ์เข้าไปส่งเสริมศรัทธา โดยเน้นเรื่อง เชื่อความที่สัตว์มีกรรมเป็นของตน, เชื่อว่าแต่ละคนเป็นเจ้าของ จะต้องรับผิดชอบเสวยวิบากเป็นไปตามกรรมของตน

๔. ตถาคตโพธิสัทธา การที่พระสงฆ์เข้าไปส่งเสริมศรัทธา โดยเน้นเรื่องเชื่อความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า, มั่นใจในองค์พระตถาคต ว่าทรงเป็นพระสัมมาสัมพุทธะ ทรงพระคุณทั้ง ๔ ประการ ตรัสธรรม บัญญัติวินัยไว้ด้วยดี ทรงเป็นผู้นำทางที่แสดงให้เห็นว่า มนุษย์คือเราทุกคนนี้ หากฝึกตนด้วยดี ก็สามารถเข้าถึงภูมิธรรมสูงสุด บริสุทธิหลุดพ้นได้ ดังที่พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญไว้เป็นแบบอย่าง

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ได้ทราบบทบาทของพระสงฆ์เพื่อการเสริมสร้างศรัทธาในพระพุทธศาสนาแก่ประชาชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๗.๒ ได้ความรู้เกี่ยวกับผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์เพื่อการเสริมสร้างศรัทธาในพระพุทธศาสนาแก่ประชาชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๗.๓ ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับผลศึกษา ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของประชาชน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์เพื่อการเสริมสร้างศรัทธาในพระพุทธศาสนาแก่ประชาชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๗.๔ นำองค์ความรู้ทั้งหมด ไปพัฒนาการบริหารจัดการบทบาทของพระสงฆ์เพื่อการเสริมสร้างศรัทธาในพระพุทธศาสนาแก่ประชาชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบล พยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและทบทวนแนวคิด ทฤษฎีที่ เกี่ยวข้อง จากการรวบรวมเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

- ๒.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท
- ๒.๒ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพระสงฆ์กับการเผยแผ่
- ๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับยุคปฎิวัติใหม่
- ๒.๔ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย
- ๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทของนักวิชาการหลายท่าน จึงสามารถแบ่งองค์ความรู้ออกเป็น ๒ ประเด็น คือ แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทและทฤษฎีเกี่ยวกับ บทบาท ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๒.๑.๑ แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดเกี่ยวกับบทบาท จากนักวิชาการหลายท่าน จึงสามารถแบ่ง องค์ความรู้ ออกเป็น ๔ ประการ คือ ความหมายเกี่ยวกับบทบาท ความสำคัญของบทบาท ประเภทของ บทบาท และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงบทบาท ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๒.๑.๑.๑ ความหมายเกี่ยวกับบทบาท

บทบาท หมายถึง การทำตามบทโดยปริยาย หมายความว่า การทำหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทพ่อแม่ บทบาทครู และยังเป็นการปฏิบัติตามสิทธิ์และหน้าที่ตามสถานภาพของบุคคลที่มีใน สังคม ซึ่งบทบาทของแต่ละคนอาจมีความแตกต่างกันออกไป โดยที่บทบาทและสถานภาพนั้น เป็นสิ่ง ที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้เสมอ ยิ่งสังคมที่มีความซับซ้อนมากเท่าไร บทบาทก็จะมี ความแตกต่างกัน มากขึ้นเท่านั้น อีกทั้งบทบาทยังสามารถแสดงถึงการกระทำต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ให้ผู้แสดง ซึ่ง จะต้องทำตามตราบไคที่ยังอยู่ในบทนั้น เปรียบได้เหมือนบทของตัวละครที่กำหนดให้ผู้แสดงละครเรื่อง

นั่นเป็นตัวละครอะไร มีบทบาทที่จะต้องแสดงอย่างไร โดยที่บทบาทจะต้องมีแบบแผนของพฤติกรรม หรือการกระทำต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่และสิทธิอีกด้วย เป็นสิ่งที่ผูกพันอยู่กับสถานภาพ หรือฐานะตำแหน่งทางสังคม โดยที่สังคมจะกำหนด หรือคาดหวังบทบาทของบุคคลในแต่ละ สถานภาพ หรือฐานะตำแหน่งไว้ เพื่อให้ผู้ที่อยู่ในสถานภาพ หรือฐานะตำแหน่งนั้น ๆ ยึดถือเป็น แนวทางในการปฏิบัติ ตามฐานะหรือตำแหน่งนั้น บทบาทเป็นสิ่งที่ควบคู่กันกับตำแหน่ง การปฏิบัติ ตน โดยไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เปรียบเหมือนเหรียญ คือ ถ้าด้านหนึ่งของเหรียญเป็น ตำแหน่ง อีกด้านหนึ่งของเหรียญก็เป็นบทบาท และบทบาทนั้นมีรูปแบบของพฤติกรรมประจำตำแหน่ง ซึ่ง ประกอบด้วยสิทธิและหน้าที่ของตำแหน่ง เมื่อบุคคลดำรงตำแหน่งใดก็ต้องแสดงพฤติกรรมตามระบุ เป็นบทบาทของตำแหน่งนั้น รวมถึงสิ่งที่บุคคลจะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับตำแหน่งหรือหน้าที่การ งานที่ได้รับมอบหมาย เป็นการแสดงพฤติกรรมตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ให้เหมาะสมและ สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ที่มอบอำนาจนั้น เป็นภาวะที่ต้องรับผิดชอบตามสถานภาพของแต่ละบุคคลนั้น เช่น เป็นพ่อแม่ ครู อาจารย์ เป็นต้น

นอกจากนี้พ่อแม่ ครู อาจารย์ ยังต้องเลี้ยงดูให้ลูกเติบโต แล้วจะต้องมีบทบาทในการอบรมสั่งสอนให้ความรู้ ป้องกันมิให้ถูกทำความชั่วหรือดูแลทุกข์สุขอย่างอื่น ส่วนครูจะต้องมีบทบาทอื่น ๆ นอกเหนือจากการอบรมสั่งสอนวิชาความรู้ เช่น ช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนเสื้อผ้า ส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนและดูแลรักษาสุขภาพอนามัยของเด็ก^๑เป็นแนวทางของการแสดงออกหรือปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในตำแหน่งทางสังคม ทางหน้าที่การงาน ตามสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคลที่เป็นอยู่ เช่น ครูมีบทบาทหน้าที่ในการสอนให้ความรู้แก่ผู้เรียน ตำรวจมีบทบาทหน้าที่ในการดูแลรักษาความสงบภายในประเทศ เป็นต้น^๒

สรุปได้ว่า บทบาท คือ การปฏิบัติตนตามหน้าที่หรือสถานภาพของบุคคลที่มีในสังคม เป็น การปฏิบัติตนตามตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย โดยจะต้องปฏิบัติงานให้เหมาะสมและสอดคล้อง กับความคาดหวังของกลุ่มคนหรือสังคม บทบาทเป็นพฤติกรรมที่มีอยู่ควบคู่กับฐานะตำแหน่ง และเมื่อ ผู้ใดมีตำแหน่งใด ก็จะต้องประพฤติปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ตามตำแหน่งนั้น ๆ และบทบาทกับสถานภาพมักจะเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และการแบ่งงานกันทำตามตำแหน่งหน้าที่ใน สังคม เพื่อช่วยให้การอยู่ร่วมกันในสังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

^๑อนงค์ ชุมจิต, **ความเป็นครู**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๐), หน้า ๓๓.

^๒สุนทร ฤกษ์พร, “บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ ”, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๓๒.

ตารางที่ ๒.๑ การสังเคราะห์ความหมายเกี่ยวกับบทบาท

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน	บทบาท หมายถึง การทำตามบทโดยปริยาย หมายความว่า การทำหน้าที่ ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทพ่อแม่ บทบาทครู
สุพัตรา สุภาพ	บทบาท หมายถึง การปฏิบัติตามสิทธิ์ และหน้าที่ตามสถานภาพของบุคคลที่มีในสังคม และอาจมีบทบาทแตกต่างกันออกไป โดยทั้งบทบาทและสถานภาพนั้น ก็เป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้เสมอ ยิ่งสังคมมีความซับซ้อนมากเท่าไร บทบาทก็ยิ่งมีความแตกต่างกันมากขึ้นเท่านั้น
พิทยา สายหู	บทบาท หมายถึง การกระทำต่าง ๆ ที่บทกำหนดไว้ให้ผู้แสดง ต้องทำตราบใดที่ยังอยู่ในบทนั้น เปรียบได้เหมือนบทของตัวละครที่กำหนดให้ผู้แสดงละครเรื่องนั้นเป็นตัวละครอะไร มีบทบาทที่จะต้องแสดงอย่างไร
ณัฐยา สัมเขียวหวาน	บทบาท หมายถึง แบบแผนของพฤติกรรม หรือการกระทำต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่และสิทธิอีกด้วย ซึ่งผูกพันอยู่กับสถานภาพ หรือฐานะตำแหน่งทางสังคม โดยที่ สังคมจะกำหนด หรือคาดหวังบทบาทของบุคคลในแต่ละสถานภาพ หรือฐานะตำแหน่งไว้ เพื่อให้ผู้ที่อยู่ในสถานภาพ หรือฐานะตำแหน่งนั้น ๆ ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติ
สมคิด เพ็งอุดม	บทบาท หมายถึง ตามฐานะหรือตำแหน่งนั้น บทบาทเป็นสิ่งที่ควบคู่กันกับตำแหน่งการปฏิบัติตน โดยไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เปรียบเหมือน เหรียญ คือ ถ้าด้านหนึ่งของเหรียญเป็นตำแหน่งอีกด้านหนึ่งของเหรียญก็เป็นบทบาท
สงวนศรี วิรัชชัย	บทบาท หมายถึง รูปแบบของพฤติกรรมประจำตำแหน่ง ซึ่งประกอบด้วยสิทธิและหน้าที่ของตำแหน่งเมื่อบุคคลดำรงตำแหน่งใดก็ต้องแสดงพฤติกรรม ตามระบุเป็นบทบาทของตำแหน่งนั้น

ตารางที่ ๒.๑ การสังเคราะห์ความหมายเกี่ยวกับบทบาท (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ปราชญา กล้าผจญ	บทบาท หมายถึง การแสดงพฤติกรรมตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ที่มอบอำนาจนั้น
อนงค ชุมจิต	บทบาท หมายถึง ภาวะที่ต้องรับผิดชอบตามสถานภาพของแต่ละบุคคลนั้น เช่น เป็นพ่อแม่ ครู อาจารย์
สุนทร ฤกษ์	บทบาท หมายถึง เป็นแนวทางของการแสดงออกหรือปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในตำแหน่งทางสังคม ทางหน้าที่การงานตามสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคลที่เป็นอยู่

๒.๑.๑.๒ ความสำคัญของบทบาท

บทบาทมีความสำคัญเสมือนบทบาทของตัวละครที่กำหนด ให้ผู้แสดงในละครเรื่องนั้น ๆ เป็นตัว(ละคร)อะไรมีบทบาทที่ต้องแสดงอย่างไรถ้าแสดงผิดบทหรือไม่สมบทบาทก็อาจถูกเปลี่ยนตัวไม่ให้แสดงไปเลย นอกจากนี้บทบาทของบุคคลยังขึ้นอยู่กับกระบวนการกล่อมเกลாத่างสังคม (Socialization) และบุคลิกภาพของบุคคลนั้นด้วย^๑ โดยบทบาท คือ สิทธิหน้าที่ (Rights and Obligation) ของบุคคลที่จะต้องประพฤติปฏิบัติในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มบทบาทจึงมีความสำคัญต่อครอบครัวกลุ่มและชุมชนในกรอบและวัฒนธรรมที่บุคคลอาศัยอยู่โดยมีบทบาทในทางสังคมและบทบาทที่แน่นอน บทบาทของแต่ละคนจะถูกกำหนดไว้ควบคู่กับสภาพของสังคม^๒ เช่น สถานภาพบิดามารดาบุคคลนั้นจะมีบทบาทที่แน่นอนในการเป็นหัวหน้าครอบครัวต้องดูแลเลี้ยงครอบครัวดูแลอบรมสั่งสอนบุตร บุคคลใดมีสถานภาพเป็นนักเรียน บุคคลนั้นต้องมีบทบาทศึกษาเล่าเรียนและตั้งใจศึกษาเล่าเรียนจนกระทั่งสำเร็จสามารถประกอบอาชีพหาเลี้ยงตนเองและพึ่งพาตนเองมนุษย์มีบทบาทที่แน่นอนตามสถานภาพของตนในสังคมหากมิได้กระทำหน้าที่ตามบทบาทก็จะทำให้เกิดปัญหาตามมาและความสำคัญของบทบาทยังสามารถแบ่งตามลักษณะความสำคัญได้ดังนี้

๑. ทำให้เกิดการแบ่งหน้าที่ระหว่างสมาชิก ตามความถนัดและความสามารถ
๒. ทำให้สมาชิกในสังคมรู้ถึงฐานะและความรับผิดชอบของตนเอง
๓. ทำให้สังคมมีความเป็นระเบียบ สมาชิกในสังคมปฏิบัติตามหน้าที่ของตน ไม่ก้าว

ก่ายกัน

^๑ พัทยา สายหู, กลไกของสังคม, หน้า ๒๑.

^๒ David B. Brinkerhoff and Lynn K. White, **Sociology**, (New York: West Publishing Company, 1985), p. 88.

๔. สมาชิกแต่ละคนรู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบของตนตามสถานภาพบทบาท*

สรุปได้ว่า ความสำคัญของบทบาทสามารถกำหนดหน้าที่ของบุคคล โดยที่บทบาทเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้มนุษย์สามารถเข้าใจแนวทางในการแสดงพฤติกรรมของตนเอง และสามารถเข้าใจถึงการแสดงพฤติกรรมของบุคคลอื่น รวมถึงความสามารถในการจัดระเบียบสำหรับการอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบเรียบร้อยของสังคม เพราะเป็นแนวทางในการจำแนกตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติตน เพื่อให้เกิดลำดับขั้นตอนของงานตามบทบาทที่สังคมกำหนด ซึ่งทุกคนจะต้องปฏิบัติร่วมกัน แม้จะมีความแตกต่างในตำแหน่งหน้าที่ก็ตาม และสามารถทำให้เกิดการบังคับให้สมาชิกแต่ละคนยอมรับและปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองด้วย

ตารางที่ ๒.๒ การสังเคราะห์ความสำคัญของบทบาท

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
जनानुक्रमब्रह्मचर्यस्थान	บทบาท หมายถึง การทำตามบทโดยปริยาย หมายความว่า การทำหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทพ่อแม่ บทบาทครู
พัทธา สุภาพ	บทบาท หมายถึง การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ตามสถานภาพของบุคคลที่มีในสังคม และอาจมีบทบาทแตกต่างกันออกไป โดยทั้งบทบาทและสถานภาพนั้น ก็เป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้เสมอ ยิ่งสังคมมีความซับซ้อนมากเท่าไร บทบาทก็ยิ่งมีความแตกต่างกันมากขึ้นเท่านั้น
ทยา สายหู	บทบาท หมายถึง การกระทำต่าง ๆ ที่บทกำหนดไว้ให้ผู้แสดงต้องทำตราบใดที่ยังอยู่ในบทนั้น เปรียบได้เหมือนบทของตัวละครที่กำหนดให้ผู้แสดงละครเรื่องนั้นเป็นตัวละครอะไร มีบทบาทที่จะต้องแสดงอย่างไร
รัฐยา สัมเขียวหวาน	บทบาท หมายถึง แบบแผนของพฤติกรรม หรือการกระทำต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่และสิทธิอีกด้วย ซึ่งผูกพันอยู่กับสถานภาพ หรือฐานะตำแหน่งทางสังคม โดยที่สังคมจะกำหนด หรือคาดหวังบทบาทของบุคคลในแต่ละสถานภาพ หรือฐานะตำแหน่งไว้ เพื่อให้ผู้ที่อยู่ในสถานภาพ หรือฐานะตำแหน่งนั้น ๆ ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

* นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์, **ทฤษฎีและการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๐), หน้า ๒๗.

ตารางที่ ๒.๒ การสังเคราะห์ความสำคัญของบทบาท (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
สมคิด เฟื่องอุดม	บทบาท หมายถึง ตามฐานะหรือตำแหน่งนั้น บทบาทเป็นสิ่งที่ควบคู่กันกับตำแหน่งการปฏิบัติตน โดยไม่สามารถแยกออกจากกันได้เปรียบเทียบ เหยียญ คือ ถ้าด้านหนึ่งของเหยียญเป็นตำแหน่ง อีกด้านหนึ่งของเหยียญก็เป็นบทบาท
กรรณิกา ขวัญอารีย์	บทบาท หมายถึง ลักษณะการแสดงออกของ คนในสังคม มีดังนี้ ๑. บทบาทที่กำหนดไว้ หรือบทบาทตามอุดมคติ เป็นบทบาทตามอุดมคติที่กำหนดสิทธิ และ หน้าที่ของตำแหน่งไว้ ๒. บทบาทที่ควรกระทำ เป็นบทบาทที่แต่ละ บุคคลเชื่อว่าควรจะทำในหน้าที่ของตำแหน่ง นั้น ๆ ซึ่งอาจไม่ตรงตามบทบาทตามอุดมคติทุก ประการ และอาจแตกต่างกันไปแต่ละบุคคลก็ได้ ๓. บทบาทที่กระทำจริง เป็นบทบาทที่บุคคลได้ กระทำจริงตามความเชื่อ ความคาดหวัง ตลอดจน ความกดดันและโอกาสที่จะกระทำในแต่ละสังคม ในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ

๒.๑.๑.๓ ประเภทของบทบาท

นักสังคมวิทยาส่วนใหญ่ จำแนกประเภทของบทบาทออกเป็น ๓ ประเภท คือ
บทบาทใน อุดมคติ (Ideal Role) บทบาทที่เข้าใจหรือรับรู้ (Perceived Role)
และบทบาทที่แสดงออกจริง (Actual Role)^๑ โดยทั้ง ๓ ประเภทนี้ มีความแตกต่างกัน ดังนี้

ประเภทที่ ๑ บทบาทในอุดมคติ (Ideal Role) ได้แก่ บทบาทที่กำหนดไว้ตามความ
คาดหวังของบุคคลทั่วไปในสังคมเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เป็นแบบฉบับที่สมบูรณ์ ซึ่งผู้ที่มี
สถานภาพนั้น ๆ ควรกระทำแต่อาจไม่มีใครทำตามนั้นได้

ประเภทที่ ๒ บทบาทที่บุคคลเข้าใจหรือรับรู้ (Perceived Role) เป็นบทบาทที่บุคคล
คาดคิดว่าควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทัศนคติ ค่านิยม บุคลิกภาพ รวมถึงประสบการณ์ของแต่ละ
บุคคลด้วย

^๑ พวงเพชร สุรัตน์วิกุล, มนุษย์กับสังคม, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๑), หน้า ๖๕-๖๖.

ประเภทที่ ๓ บทบาทที่บุคคลแสดงออกจริง (Enacted Role) เป็นบทบาทที่บุคคลปฏิบัติจริง ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์เฉพาะหน้าในขณะนั้นด้วย จึงทำให้การแสดงบทบาทมีความแตกต่างกันไป^๑

นอกจากนี้ ยังมีการนิยามไว้ในทิศทางเดียวกัน หากแต่แตกต่างกันโดยการเรียกชื่อประเภท กล่าวคือ บทบาทในอุดมคติ (Ideal Role) เรียกว่า บทบาทตามใบสั่ง บทบาทที่บุคคลเข้าใจหรือรับรู้ (Perceived Role) เรียกว่า บทบาทตามใจ และบทบาทที่บุคคลแสดงออกจริง (Enacted Role) เรียกว่า บทบาทจริง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑) บทบาทตามใบสั่ง บทบาทประเภทนี้มุ่งมุ่งเน้นที่การปฏิบัติตามความคาดหวังของแต่ละสถานภาพ ตัวตน และทักษะในการแสดงบทบาท มีหน้าที่ที่ต้องปรับตัวให้เข้ากับความต้องการของสถานภาพนั้น ๆ การวิเคราะห์บทบาทประเภทนี้ เน้นตรงระดับการยอมรับปฏิบัติตามความคาดหวังของ ตำแหน่งที่บุคคลเข้าครอบครอง

๒) บทบาทตามใจ บทบาทประเภทที่สองมุ่งเน้นไปยังจุดที่ว่าความคาดหวังต่าง ๆ จะต้องผ่านอัตราหรือตัวตนเสียก่อนแล้วจึงมีการปฏิบัติ ขณะที่ผ่านตัวตนเอง ตัวตนก็จะกลั่นกรองพิจารณา เลือกสรร ลดทอน พลิกแพลงความคาดหวังนั้น ๆ ให้เหมาะกับตน จุดสนใจของการวิเคราะห์จึงอยู่ที่แบบหรือสไตล์ของแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร

๓) บทบาทจริง บทบาทประเภทนี้ คือพฤติกรรมจริงของปัจเจกชน หลังผ่านขั้นตอน ๒ ขั้นตอนข้างต้นมาแล้ว หากจะดูพฤติกรรมเปิดเผยก็จะดูความซับซ้อน หรือโครงข่ายเชื่อมโยงของพฤติกรรมที่แสดงออกมาให้เห็น ถ้ามุ่งไปที่บทบาทเปิดเผยจุดการวิเคราะห์ก็จะมุ่งดูความคาดหวังหรือการตีความความคาดหวังตามสถานภาพนั้น

อย่างไรก็ดี ยังมีการจำแนกประเภทของบทบาทออกตามลักษณะหรือรูปแบบของพฤติกรรมที่บุคคลต้องปฏิบัติและแสดงออกมาตามที่ได้ถูกกำหนดไว้โดยสถานภาพ ตำแหน่งหน้าที่ความสัมพันธ์ สังคม และกฎหมาย ฯลฯ ออกเป็น ๕ ประเภท หรือ ๒ ประเภท ตัวอย่างเช่น เมื่อจำแนกบทบาทออกเป็น ๒ ประเภทใหญ่ ประกอบด้วย

๑) บทบาทที่เป็นทางการ (Formal role) เป็นบทบาทที่ได้มีการมอบหมายให้อย่างเป็นทางการ กำหนดไว้แน่นอน มีระเบียบตายตัว เช่น เมื่อปฏิบัติราชการมีตำแหน่งหน้าที่การงานประจำ ได้แก่ เสมียนประจำแผนก หัวหน้าแผนก ผู้อำนวยการกอง เป็นต้น หรือเมื่อทำงานธุรกิจ มีตำแหน่งงานเป็นหัวหน้า ผู้จัดการแผนก ผู้จัดการส่วน ผู้จัดการฝ่าย เป็นต้น ซึ่งแต่ละองค์กรจะต้องมีการกำหนดบทบาทของแต่ละตำแหน่งเอาไว้อย่างชัดเจนที่สุด เพื่อให้แต่ละคนสามารถปฏิบัติหน้าที่การทำงานตามบทบาทต่าง ๆ ที่ตนได้รับอยู่นั้น อย่างถูกต้องเหมาะสม

๒) บทบาทที่ไม่เป็นทางการ (Informal Role) ได้แก่ บทบาทที่ไม่ได้รับการแต่งตั้งมอบหมายให้แก่บุคคลอย่างเป็นทางการ แต่เป็นบทบาทที่ผู้มีบทบาทอย่างเป็นทางการจะต้องปฏิบัติเพื่อจะรักษาความศักดิ์สิทธิ์แห่งบทบาทที่ตนครองอยู่นั้นเอาไว้ให้ได้ ซึ่งแบ่งได้เป็น ๓ ลักษณะ คือ

^๑ สุดา ภิรมย์แก้ว, **มนุษย์กับสังคม**, (กรุงเทพมหานคร : โครงการวิชาบูรณาการหมวดการศึกษาทั่วไปสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๖๓.

^๒ สันญา สันญาวิวัฒน์, **ทฤษฎีสังคมวิทยา : เนื้อหาและแนวทางการใช้ประโยชน์เบื้องต้น**, หน้า ๑๓๙.

๒.๑) บทบาทในภารกิจ (Task Role) ซึ่งมุ่งไปที่การดูแลให้กลุ่มปฏิบัติงานได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

๒.๒) บทบาทในการสร้างกลุ่ม และจํารงรักษา (Group Building and Maintenance) หมายถึง บทบาทในการอำนวยความสะดวก และสร้างปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน และกัน ในบรรดา กลุ่มบุคคลที่ปฏิบัติงานร่วมกัน และสร้างสายใยแห่งสัมพันธ์มิตรต่อกันไว้ให้ผูกพันต่อกันไว้อย่างเหนียวแน่น มีความห่วงใยเอื้ออาทรแก่กันและกัน

๒.๓) บทบาทของเอกัตบุคคล (Individual Role) เป็นบทบาทส่วนตัวของแต่ละบุคคลที่เติมเต็มความเป็นตัวของตัวเอง ทำให้ตัวเองมีความสุข มีความพึงพอใจกับชีวิต เป็นเรื่องส่วนตัวไม่ใช่เรื่องของกลุ่ม บทบาทส่วนตัวนี้ บางทีจะเป็นเครื่องช่วยสนับสนุนสัมพันธภาพอันดี ระหว่างบุคคลในกลุ่ม ก็อาจจะกลับกลายเป็นสิ่งที่เป็อุปสรรคขัดขวางความผูกพันระหว่างกันและกัน ไปเสียก็ได้ หากบุคคลนั้นมีลักษณะอุปนิสัยใจคอเป็นไปในทางที่เป็นลบ เห็นแก่ตัว อิจฉาริษยา เป็นต้น^๑

บทบาท หมายถึง สิ่งที่เราทำ หรือหน้าที่ที่เราต้องทำ เมื่อเราเป็นอะไรสักอย่างหนึ่ง สิ่งที่เราต้องมาคู่กับสิ่งที่เราเป็น คือ สถานภาพ ส่วนบทบาทที่สังคมคาดหวัง หมายถึง สิ่งที่สังคมหรือคนส่วนใหญ่ตั้งเป็นข้อกำหนดว่าใครก็ตามที่มีตำแหน่งอย่างใดอย่างหนึ่งในสังคมจะต้องปฏิบัติอย่างนั้น เพราะสังคมถือว่าเป็นสิ่งดีงาม สมาชิกของสังคมก็จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข^๒

สรุปได้ว่า ประเภทของบทบาท มีการจำแนกแตกต่างกันออกไป เช่น แบ่งเป็น ๓ ประเภทบ้าง ๒ ประเภทบ้าง ซึ่งล้วนเป็นการแบ่งแยกตามลักษณะหรือรูปแบบของพฤติกรรมที่บุคคลต้องปฏิบัติและแสดงออกมาตามที่ได้ถูกกำหนดไว้โดยสถานภาพ ตำแหน่ง หน้าที่ ความสัมพันธ์ทางสังคมและกฎหมาย แต่โดยส่วนใหญ่แล้วนักสังคมวิทยาได้ให้การยอมรับการจำแนกบทบาทเป็น ๓ ประเภท ซึ่งประกอบด้วย บทบาทในอุดมคติ (Ideal Role) หรือบทบาทตามใบสั่ง บทบาทที่บุคคลเข้าใจหรือรับรู้ (Perceived Role) หรือบทบาทตามใจ และบทบาทที่บุคคลแสดงออกจริง (Enacted Role) หรือบทบาทจริง

^๑ ปราชนา กล้าผจญ, พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๐), หน้า ๑๒๕-๑๒๖.

^๒ พระมหาไพสิทธ์ สัตยาวัฐ, “บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบท : ศึกษากรณีพระเทพสิมามารณ์กับการพัฒนาชนบทในจังหวัดนครราชสีมา”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาชนบทศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๒).

ตารางที่ ๒.๓ การสังเคราะห์ประเภทของบทบาท

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
พวงเพชร สุรัตน์วิกุล	บทบาทในอุดมคติ บทบาทที่เข้าใจหรือรับรู้ และบทบาทที่แสดงออกจริง
สุดา ภิรมย์แก้ว	ประเภทที่ ๑ บทบาทในอุดมคติ (Ideal Role) ประเภทที่ ๒ บทบาทที่บุคคลเข้าใจหรือรับรู้ (Perceived Role) ประเภทที่ ๓ บทบาทที่บุคคลแสดงออกจริง (Enacted Role)
สัญญา สัญญาวิวัฒน์	๑) บทบาทตามใบสั่ง บทบาทประเภทนี้ มุ่ง เพ่งเล็งที่การปฏิบัติตามความคาดหวังของแต่ละ สถานภาพ ๒) บทบาทตามใจ บทบาทประเภทที่สองเพ่งไป ยังจุดที่ว่าความคาดหวังต่าง ๆ จะต้องผ่านอัตรา หรือตัวตนเสียก่อนแล้วจึงมีการปฏิบัติ
สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (ต่อ)	๓) บทบาทจริง บทบาทประเภทนี้ คือพฤติกรรม จริงของปัจเจกชน หลังผ่านขั้นตอน ๒ ขั้นตอน ข้างต้นมาแล้ว
ปราชนา กล้าฉัญญ	๑) บทบาทที่เป็นทางการ (Formal role) ๒) บทบาทที่ไม่เป็นทางการ (Informal Role) ๓) บทบาทของเอกัตบุคคล (Individual Role)
พระมหาไพสิทธิ สัตยารุธ	บทบาท หมายถึง สิ่งที่เราทำ หรือหน้าที่ที่เราต้องทำ เมื่อ เราเป็นอะไรสักอย่างหนึ่ง สิ่งที่เราทำต้องมาคู่กับสิ่งที่เรา เป็น คือ สถานภาพ ส่วนบทบาทที่สังคมคาดหวัง

๒.๑.๑.๔ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงบทบาท

กระบวนการการแสดงบทบาทของบรรดาสมาชิกภายในองค์กร สามารถกำหนดได้เป็น ๔ ระยะ กล่าวคือ

ระยะที่ ๑ เป็นระยะของการคาดหวังในบทบาท เมื่อคนเราเริ่มเข้ามาในองค์กร ก็จะมีการได้ข้อมูลและข่าวสารจากองค์กร อาจโดยการปฐมนิเทศ การอบรม เพื่อให้คน ๆ นั้นสามารถคาดหวังถึงบทบาทที่เขาต้องแสดงออกในองค์กร

ระยะที่ ๒ เป็นระยะที่เป็นทางการ คนที่เข้ามาถูกกำหนดบทบาทที่จะต้องแสดง โดยอาจกำหนดออกมาเป็นวัตถุประสงค์ ระเบียบ วิธีปฏิบัติงาน กฎ ข้อบังคับ และเขาจะต้องแสดงบทบาทไปตามที่กำหนด เพื่อแลกกับผลตอบแทน ซึ่งอาจจะผลตอบแทนทางด้านตัวเงิน หรือทางด้านการได้รับการส่งเสริมเลื่อนตำแหน่ง หรือผลตอบแทนอื่น ๆ

ระยะที่ ๓ เป็นระยะของการเรียนในบทบาท เมื่อคนที่เข้ามาเริ่มปฏิบัติงาน เขาก็จะเริ่มมีการเรียนรู้ในบทบาทที่เขาได้แสดงออกมาอย่างเป็นทางการ และในขณะเดียวกันเนื่องจากการทำงาน ต้องมีความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นทางการ ความคาดหวังของผู้ร่วมงานที่ไม่เป็นทางการที่มีต่อบทบาทของเขาก็มีส่วนสำคัญ เขาต้องพยายามที่จะปรับบทบาทของเขาให้ สอดคล้องกับความคาดหวังที่เป็นทางการจากองค์กรและความคาดหวังที่ไม่เป็นทางการจากผู้ร่วมงาน

ระยะที่ ๔ ระยะของการคงอยู่หรือออกไปจากองค์กร เมื่อคนเข้าในองค์กรได้ปฏิบัติงานมาจนถึงระยะนี้ เขาก็ทราบว่าเขาควรจะอยู่หรือลาออกไปจากองค์กร โดยอาศัยการเรียนรู้จากบทบาทที่ผ่านมาในระยะที่ ๓ เขาจะคงอยู่ต่อเมื่อบทบาทที่เขาแสดงอยู่สอดคล้อง หรือเป็นไปตาม

ความคาดหวังขององค์กร และตามความคาดหวังที่ไม่เป็นทางการของผู้ร่วมงาน ถ้าหากบทบาทที่เขาแสดงอยู่ไม่สอดคล้องหรือไม่เป็นไปตามความคาดหวังขององค์กร หรือตามความคาดหวังที่ไม่เป็นทางการของผู้ร่วมงานอันใดอันหนึ่งแล้ว ก็จะมีผลให้เกิดความขัดแย้งในบทบาท หรือความไม่ชัดเจนในบทบาทขึ้น หากไม่สามารถแก้ไขก็จะเกิดความเบื่อหน่าย ความไม่พึงพอใจและลาออกไปในที่สุด

ดังกล่าวนี้อาจแสดงให้เห็นว่า เรื่องราวของบทบาทมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของคนในองค์กร โดยที่คนในองค์กรจะแสดงพฤติกรรมตามที่ได้กำหนดไว้ในบทบาทที่เป็นที่คาดหวังจากผู้อื่น และองค์กร^๑ ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการแสดงบทบาทในการปฏิบัติงานหรือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของบุคคล (Individual Performance Factors) ประกอบด้วย

๑) ลักษณะส่วนบุคคล (Demographic Characteristics) เป็นตัวแปรที่ช่วยให้เห็นถึงภูมิหลังของบุคคล เช่น เพศ อายุ เชื้อชาติ สถานะทางเศรษฐกิจ สังคม สถานที่อยู่อาศัย ขนาดของครอบครัว เป็นต้น

๒) ความรู้ความสามารถ (Competencies Characteristics) เป็นสิ่งที่สำคัญในการ

^๑ ธงชัย สันติวงษ์, การบริหารงานบุคคล, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓), หน้า ๙๒-๙๓.

พิจารณาเลือกคนเพื่อเข้ามาปฏิบัติงาน ความรู้ ความสามารถ เป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งที่สามารถกระตุ้นให้เกิดความพยายามในการทำงาน เป็นแรงจูงใจขั้นต้นที่มีผลกระทบต่อไหวพริบของบุคคลที่จะเอาชนะสภาพแวดล้อม ได้บุคคลที่รู้สึกว่ามีความรู้ ความสามารถในการงานของเขาสามารถคาดหวังว่าเขาจะทำงานอย่างจริงจัง

๓) ลักษณะทางจิตวิทยา (Psychological Characteristics) เป็นการแสดงแนวโน้มพฤติกรรมของบุคคลที่จะเกิดขึ้นและมีอิทธิพลค่อนข้างถาวรต่อพฤติกรรมลักษณะทางจิตวิทยาเหล่านี้ เช่น ทักษะ การรับรู้ ความต้องการ และบุคลิกภาพ เป็นต้น

๔) ความพยายามในการทำงาน (Work Effort) คุณลักษณะของบุคคลที่มีความเหมาะสมกับความจำเป็นของงานนั้น ยังไม่สามารถที่จะทำให้บุคคลมีผลการปฏิบัติงานในระดับสูง ทั้งนี้ยังมีตัวแปรหนึ่งที่สำคัญและต้องมี คือ ความพยายามในการทำงาน ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงถึงความสามารถที่จะปฏิบัติงาน นั่นคือมีแรงจูงใจที่จะทำงาน (Motivation to Work) เป็นแรงผลักดันภายในตัวบุคคลที่มีผลโดยตรงและคงไว้ซึ่งความพยายามในการทำงาน คนที่มีแรงจูงใจระดับสูงจะทำงานจริงจัง แรงจูงใจ จึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะช่วยกำหนดความพยายามในการทำงาน

๕) การสนับสนุนจากองค์กร (Organization Support) ในการปฏิบัติงานของบุคคล จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากองค์กรที่ปฏิบัติงานอยู่ บุคคลที่มีลักษณะตรงกับความต้องการของงานได้รับการจูงใจในระดับสูง อาจจะไม่เป็นผู้ปฏิบัติงานที่ดีหากได้รับการสนับสนุนที่ไม่เพียงพอจากหน่วยงาน หรือที่เรียกว่าข้อจำกัดด้านสถานการณ์ (Situational Constraint) เช่น ขาดเวลาที่จะทำงาน งบประมาณ เครื่องมือเครื่องใช้วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานไม่ชัดเจน ระดับความคาดหวังของผลการปฏิบัติงานที่ไม่เหมาะสม ขาดอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงาน ขาดการช่วยเหลือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง และขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ไม่ยืดหยุ่น เป็นต้น^๑

อย่างไรก็ดี บทบาท คือ ส่วนประกอบที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคลใน ๓ ลักษณะ คือ ๑) ส่วนประกอบที่ส่งเสริมบทบาท (Peripheral Attributes) ได้แก่ บทบาทชนิดที่แม้จะขาดหายไปหรือมิได้แสดงบทบาทนั้น ก็ไม่ทำให้บทบาทที่ต้องการผิดไป

๒) ส่วนประกอบที่มีผลสำคัญต่อบทบาทและขาดไม่ได้ (Required Attributes) ได้แก่ ส่วนของบทบาทที่สำคัญ ถ้าส่วนสำคัญของบทบาทในส่วนนี้ขาดไปแล้ว ย่อมมีผลทำให้บทบาทของตำแหน่งผิดไป

๓) ส่วนประกอบที่เป็นไปตามกฎหมาย และข้อบังคับที่ปรากฏอย่างชัดเจน (Legitimizing Attributes) ส่วนของบทบาทตามกฎหมายและข้อบังคับกำหนดให้กระทำหรือปฏิบัติ ถ้าบุคคล ที่สวมบทบาทตามตำแหน่งนั้นไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย และระเบียบ ข้อบังคับที่ปรากฏอย่างชัดเจน แล้ว ย่อมถือได้ว่าบุคคลนั้นมิได้แสดงบทบาทในตำแหน่งนั้น ๆ ด้วย^๒

^๑ Schermerhorn et. al., **Managing Organizational Behavior**, 4th ed., (New York: John Wiley & Sons, 1991), pp. 104 -112.

^๒ ณรงค์ เสียงประชา, **มนุษย์กับสังคม**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : โอ. เอส. พรินติ้ง เฮาส์, ๒๕๔๑), หน้า ๑๓๖.

บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่เห็นได้ เป็นการกระทำของบุคคล ผู้ที่มีสถานภาพเหมือนกันย่อมมีการแสดงบทบาทแบบเดียวกัน ตามบรรทัดฐานที่กำหนดไว้^๑

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการแสดงบทบาทของบุคคล คือ ลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งเป็นตัวแปรที่ช่วยให้เห็นถึงภูมิหลังของบุคคล เช่น เพศ อายุ เชื้อชาติ สถานะทางเศรษฐกิจ สังคม สถานที่อยู่อาศัย ขนาดของครอบครัว เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีตัวแปรอื่นที่มีความเกี่ยวข้องด้วย เช่น ความรู้ ความสามารถ ลักษณะทางจิตวิทยา เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอันเป็นส่วนประกอบที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคล มี ๓ ลักษณะ คือ ส่วนประกอบที่ส่งเสริมบทบาท ส่วนประกอบที่มีผลสำคัญต่อบทบาทและขาดมิได้ และส่วนประกอบที่เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับที่ปรากฏอย่างชัดเจน ซึ่งอยู่ในกระบวนการแสดงบทบาท ๔ ระยะ คือ ระยะของการคาดหมาย เป็นระยะที่เป็นทางการ เป็นระยะของการเรียน และระยะของการคงอยู่หรือออกไป

^๑ จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ, สังคมวิทยา, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๐), หน้า ๓๗.

ตารางที่ ๒.๔ การสังเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงบทบาท

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ธงชัย สันติวงษ์	กระบวนการการแสดงบทบาทของบรรดาสมาชิกภายในองค์กร สามารถกำหนดได้เป็น ๔ ระยะ กล่าวคือ ระยะที่ ๑ เป็นระยะของการคาดหวังในบทบาท ระยะที่ ๒ เป็นระยะที่เป็นทางการ ระยะที่ ๓ เป็นระยะของการเรียนในบทบาท
Schermerhorn et. al.	ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการแสดงบทบาทในการปฏิบัติงานหรือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของบุคคล ประกอบด้วย ๑) ลักษณะส่วนบุคคล (Demographic Characteristics) ๒) ความรู้ความสามารถ (Competencies Characteristics) ๓) ลักษณะทางจิตวิทยา (Psychological Characteristics) ๔) ความพยายามในการทำงาน (Work Effort) ๕) การสนับสนุนจากองค์กร (Organization Support)
Schermerhorn et. al. (ต่อ)	ส่วนประกอบที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคลใน ๓ ลักษณะ คือ ๑) ส่วนประกอบที่ส่งเสริมบทบาท (Peripheral Attributes) ๒) ส่วนประกอบที่มีผลสำคัญต่อบทบาทและ ขาดไม่ได้ (Required Attributes) ๓) ส่วนประกอบที่เป็นไปตามกฎหมาย และ ข้อบังคับที่ปรากฏอย่างชัดเจน (Legitimizing Attributes)
ณรงค์ เลื่องประชา	บทบาท หมายถึงพฤติกรรมที่เห็นได้ เป็นการกระทำของบุคคล ผู้ที่มีสถานภาพเหมือนกันย่อมมีการแสดงบทบาทแบบเดียวกัน ตามบรรทัดฐานที่กำหนดไว้
จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์ และคณะ	

๒.๑.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท จากนักวิชาการหลายท่าน จึงสามารถประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับบทบาท ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

คำว่า บทบาท (Role) ที่ใช้พูดถึงความคิดทางวิชาการ ซึ่งยอร์จ ซิมเมล (George Semmel) ใช้เป็นคนแรกในปี ค.ศ. ๑๙๒๐ (พ.ศ. ๒๔๖๓) ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๒๑ พาร์ค (Park) และเบอร์เกส (Burgess) ใช้ในบทความเรื่อง “The Self as the Individual’ Conception of His Role” ต่อมานักทฤษฎีที่สำคัญของบทบาทได้อธิบายขยายความเรื่องทฤษฎีบทบาทไว้พอสรุปไว้ดังนี้

๑) ทฤษฎีบทบาทของราล์ฟ ลินตัน (Ralph Linton’s Role Theory) ทฤษฎีนี้ ระบุว่า ตำแหน่งหรือสถานภาพเป็นผู้กำหนดบทบาท เช่น บุคคลที่มีตำแหน่งเป็นครูต้องแสดงพฤติกรรมเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ลูกศิษย์ ผู้ที่มีตำแหน่งจะปฏิบัติหน้าที่ได้สมบทบาทหรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลาย ๆ อย่าง เช่น บุคลิกของผู้สวมบทบาท ลักษณะของสังคม ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี และ วัฒนธรรมของสังคมนั้นด้วย

๒) ทฤษฎีบทบาทของแนเดล (Nadel’s Role Theory) ทฤษฎีนี้ ระบุว่า บทบาท คือ ส่วนประกอบที่ส่งผลถึงพฤติกรรม ๓ ลักษณะ คือ ส่วนประกอบที่ส่งเสริมบทบาท เช่น ครูต้องพูดเก่ง หรือมีอารมณ์ขัน ส่วนประกอบที่มีผลสำคัญต่อบทบาทและชาติมิได้ เช่น เป็นแพทย์ต้องรักษาคนไข้ และส่วนประกอบที่เป็นไปตามกฎหมาย เช่น ครูต้องเป็นสมาชิกคุรุสภา โดยได้กำหนดเป็นสมการไว้ ดังนี้

$$P = f(a, b, c\dots)$$

เมื่อ P คือ บทบาท

a คือ ส่วนประกอบที่ส่งเสริมบทบาท

b คือ ส่วนประกอบที่มีผลสำคัญต่อบทบาทและชาติมิได้

c คือ ส่วนประกอบที่ส่งเสริมบทบาทและส่วนประกอบที่เป็นไปตามกฎหมาย^๑

๓) ทฤษฎีบทบาทของโฮมันน์ (Homann’s Role Theory)

ทฤษฎีนี้ ระบุว่า บุคคลจะเปลี่ยนบทบาทไปตามตำแหน่งเสมอ เช่น ตอนกลางวันแสดงบทบาทสอนหนังสือ เพราะมีตำแหน่งเป็นครู ตอนเย็นแสดงบทบาทเป็นนักเรียน เพราะมีตำแหน่งเป็นนิสิตภาคสมทบ เป็นต้น โดยทั่วไปมีลักษณะ ดังนี้

- ในสถานใด ๆ บุคคลจะมีพฤติกรรมที่ให้ผลตอบแทนมากที่สุดและให้ผลรายน้อยที่สุด
- บุคคลจะมีพฤติกรรมซ้ำพฤติกรรมในอดีตที่ให้ผลตอบแทนงาม
- บุคคลจะมีพฤติกรรมซ้ำกับสถานการณ์ที่คล้ายกับอดีต ซึ่งให้ผลตอบแทนงาม
- สิ่งเร้าที่ให้ผลตอบแทนงามในอดีต จะก่อให้เกิดพฤติกรรมทำนองเดียวกับอดีตอีก
- พฤติกรรมซ้ำจะเกิดขึ้นต่อไปเรื่อย ๆ ถ้าหากยังได้รับผลตอบแทน

^๑ สงวน สุทธิเลิศอรุณ, ทฤษฎีและการปฏิบัติการทางจิตวิทยาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : อักษรบัณฑิต, ๒๕๔๓), หน้า ๖๙.

- บุคคลจะไม่พึงพอใจ ถ้าหากพฤติกรรมนั้นเคยได้รับผลตอบแทนในอดีต แต่ไม่ได้รับผลตอบแทนในปัจจุบัน

- บุคคลยังได้รับรางวัลจากพฤติกรรมเฉพาะอย่างใดมากขึ้นเท่าใด พฤติกรรมนั้นก็ลดลงเพียงนั้น และมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมอื่นเพื่อแสวงหารางวัลอย่างอื่นต่อไป^๑

๔) ทฤษฎีบทบาทของพาร์สันส์ (Parson's Role Theory)

ทฤษฎีนี้ ระบุว่า ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในสังคมทำให้มนุษย์ต้องเพิ่มบทบาทของตน เช่น บุคคลมีเพื่อนมากก็ต้องแสดงบทบาทมากขึ้นเป็นเงาตามตัว โดยความจำเป็นทางบทบาทหน้าที่ มี ๔ ประการ คือ

- การปรับตัว ต้องปรับเข้ากับความเป็นแรงกดดัน (ถูกฉี้น) จากภายนอก ต้องปรับเข้ากับสิ่งแวดล้อมและปรับสิ่งแวดล้อมไปสู่ความจำเป็น

- การบรรลุเป้าหมาย ต้องกำหนดและบรรลุเป้าหมายเบื้องต้น

- การบูรณาการ ต้องสร้างระบบความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันขององค์ประกอบต่าง ๆ

- การรักษาแบบแผนไว้ ระบบต้องดำรงไว้ รักษา พื้นฟู ทั้งการกระตุ้นปัจเจกชนและแบบ แผนทางวัฒนธรรมที่สร้างและสนับสนุนแรงจูงใจนั้น สิ่งจำเป็นพื้นฐานเหล่านี้เชื่อมกับระบบอินทรีย์ ทางชีวภาพ ระบบบุคลิกภาพ ระบบทางสังคม และระบบทางวัฒนธรรม^๒

๕) ทฤษฎีบทบาทของกู๊ด (Good's Role Theory)

ทฤษฎีนี้ ระบุว่า บทบาท คือแบบแผนของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของแต่ละบุคคลและบทบาทดังกล่าวควรเป็นไปตามข้อตกลงที่มีต่อสังคมนั้น ๆ^๓

ทฤษฎีบทบาทอธิบายพฤติกรรมทางสังคมที่บุคคลแสดงต่อกันว่าเป็นการแสดงบทบาทต่อ สังคมกำหนด ทำนองเดียวกับการแสดงละครตามบท (Script) บุคคลในสังคมมีสถานภาพต่าง ๆ มากมายและถูกคาดหวังจากคนอื่นให้แสดงบทบาทตามสถานภาพที่ตนดำรงอยู่ ส่วนบรรทัดฐานหรือ ความคาดหวังของสังคมก็มีหลายระดับ ตั้งแต่การบังคับให้ต้องกระทำหรือห้ามกระทำ จนถึง การ คาดหวังว่าการกระทำหรือไม่ควรกระทำ การแสดงบทบาทหนึ่ง ๆ อาจไม่สามารถตอบสนองต่อความ คาดหวังของคนอื่นได้ทุกฝ่าย นอกจากสถานภาพและบรรทัดฐานแล้วปัจจัยอีกด้านหนึ่งที่มีส่วน กำหนดบทบาทบุคคล คือตัวตน (Self) หรือการรับเอาของบุคคลนั่นเอง บุคคลแต่ละบุคคลอาจมีการ รับรู้หรือความเข้าใจในบทบาทของสถานภาพหนึ่ง ๆ แตกต่างกัน

ทฤษฎีบทบาทเป็นทฤษฎีย่อยในทฤษฎีการกระทำระหว่างกันด้วยสัญลักษณ์ (Symbolic Interaction Theory) ในลักษณะของสังคมมนุษย์และลักษณะของปัจเจกบุคคล ซึ่งตัวเชื่อมระหว่าง มนุษย์กับสังคมนั้นก็คือบทบาท สังคมมนุษย์ คือโรงละคร มนุษย์แต่ละคนก็คือตัว

^๑ สัญญา สัญญาวิวัฒน์, **ทฤษฎีและกลยุทธการพัฒนาสังคม**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๘๗.

^๒ เชษฐา พวงหัตถ์, “ทฤษฎีสังคมและการทำความเข้าใจสภาวะสมัยใหม่ของแอนโทนี กิดเดนส์”, **วารสารร่วมพฤษ**, ปีที่ ๒๖ (ตุลาคม ๒๕๕๐-มกราคม ๒๕๕๑) : ๙.

^๓ พิทยา บวรวัฒนา, **รัฐประศาสนศาสตร์ ทฤษฎีและแนวการศึกษา**, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๑๕.

แสดงที่มีบทบาท ชัดเจนสำหรับแสดง มีบทละครเป็นตัวกำกับมนุษย์แต่ละคน มีตำแหน่งต่าง ๆ ชัดเจนที่จะต้องดำรง มีบรรทัดฐานสังคมควบคุมพฤติกรรม ตัวละครต้องเชื่อฟังผู้กำกับ มนุษย์ทุกคนก็เชื่อฟังผู้มีอำนาจใน สังคมตัวละครแสดงเรื่องราวกับเพื่อนนักแสดง มนุษย์ทุกคนก็ปรับตัวให้เข้ากับ ผู้ชม ต้องสวมบทบาท ผู้ชมประเภทต่าง ๆ และประการสุดท้าย ต้องอาศัยความรู้ความชำนาญของตนช่วยในการแสดง อาศัยศักยภาพของตน และทักษะในการแสดงบทบาทเข้าช่วย เป็นสไตล์ของคน ในการติดต่อสัมพันธ์ กับผู้อื่น^๑

สรุปได้ว่า ทฤษฎีบทบาท เป็นสิ่งที่ช่วยบ่งบอกถึงพฤติกรรมของสมาชิกในสังคม โดยมีบทบาทเป็นตัวเชื่อมในการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจในบทบาทและความสามารถในการแสดงบทบาท โดยทฤษฎีบทบาทยังทำหน้าที่ในการชี้วัดความสำเร็จ หรือล้มเหลวของบุคคลผู้ดำรงสถานภาพต่าง ๆ ในสังคมได้อีกด้วย หรืออาจเรียกได้ว่า ทฤษฎีบทบาทเป็นทฤษฎีของการปฏิบัติตามหน้าที่ตามตำแหน่ง หรือตามสถานภาพของแต่ละบุคคล ถ้าตำแหน่งหรือสภาพการณ์เปลี่ยนไปบทบาทก็อาจจะเปลี่ยนตามไปด้วย และถ้าบุคคลใดในสังคมมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมมากขึ้นเท่าใด บทบาทก็จะเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น ขึ้นอยู่กับการนำทฤษฎีนั้น ๆ ไปใช้ประโยชน์ในลักษณะใด

^๑ สัญญา สัญญาวิวัฒน์, ทฤษฎีสังคมวิทยา : เนื้อหาและแนวทางการใช้ประโยชน์เบื้องต้น, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๑๓๓ -๑๓๔.

ตารางที่ ๒.๕ การสังเคราะห์ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
สงวน สุทธิเลิศอรุณ	นักทฤษฎีที่สำคัญของบทบาทได้อธิบายขยายความเรื่องทฤษฎีบทบาทไว้ พอสรุปไว้ดังนี้ ๑) ทฤษฎีบทบาทของราล์ฟ ลินตัน ทฤษฎีนี้ ระบุว่าตำแหน่งหรือสถานภาพเป็นผู้กำหนดบทบาท ๒) ทฤษฎีบทบาทของแนเดล ทฤษฎีนี้ ระบุว่าบทบาท คือ ส่วนประกอบที่ส่งผลถึงพฤติกรรม ๓ ลักษณะ คือ ส่วนประกอบที่ส่งเสริมบทบาท เช่น ครูต้องพูดเก่งหรือมีอารมณ์ขัน ส่วนประกอบที่มีผลสำคัญต่อบทบาทและขาดมิได้ เช่น เป็นแพทย์ต้องรักษาคนไข้ ๓) ทฤษฎีบทบาทของโฮมมันน์ ทฤษฎีนี้ ระบุว่าบุคคลจะเปลี่ยนบทบาทไปตามตำแหน่งเสมอ เช่น ตอนกลางวันแสดงบทบาทสอนหนังสือ เพราะมีตำแหน่งเป็นครู เป็นต้น ทฤษฎีบทบาท โดยทั่วไปมีลักษณะ ดังนี้ - ในสถานใด ๆ บุคคลจะมีพฤติกรรมที่ให้ผลตอบแทนมากที่สุดและให้ผลรายน้อยที่สุด - บุคคลจะมีพฤติกรรมซ้ำพฤติกรรมในอดีตที่ให้ผลตอบแทนงดงาม - บุคคลจะมีพฤติกรรมซ้ำกับสถานการณ์ที่คล้ายกับอดีต ซึ่งให้ผลตอบแทนงดงาม - สิ่งเร้าที่ให้ผลตอบแทนงดงามในอดีต จะก่อให้เกิดพฤติกรรมทำนองเดียวกับอดีตอีก - พฤติกรรมซ้ำจะเกิดขึ้นต่อไปเรื่อย ๆ ถ้าหากยังได้รับผลตอบแทน

ตารางที่ ๒.๕ การสังเคราะห์ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
เชษฐา พวงหัตถ์	ทฤษฎีบทบาทของพาร์สันส์ ระบุว่า ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในสังคมทำให้มนุษย์ต้องเพิ่มบทบาทของตน เช่น บุคคลมีเพื่อนมากก็ต้องแสดงบทบาทมากเป็นต้น โดยความจำเป็นทางบทบาทหน้าที่มี ๔ ประการ คือ - การปรับตัว ต้องปรับเข้ากับความเป็นจริง (ฉุกเฉิน) จากภายนอก - การบรรลุเป้าหมาย ต้องกำหนดและบรรลุเป้าหมายเบื้องต้น - การบูรณาการ ต้องสร้างระบบความสัมพันธ์ - การรักษาแบบแผนไว้ ระบบต้องดำรงไว้ รักษา พื้นฟู ทั้งการกระตุ้นปัจเจกชน และแบบแผนทาง วัฒนธรรม
พิทยา บวรวัฒนา	ทฤษฎีบทบาทของกู๊ด (Good's Role Theory) ทฤษฎีนี้ ระบุว่า บทบาท คือแบบแผนของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของแต่ละบุคคล และบทบาทดังกล่าวควรเป็นไปตามข้อตกลงที่มีต่อสังคมนั้น ๆ
สัญญา สัญญาวิวัฒน์	ทฤษฎีบทบาทเป็นทฤษฎีย่อยในทฤษฎีการกระทำระหว่างกันด้วยสัญลักษณ์ (Symbolic Interaction Theory) ในลักษณะของสังคมมนุษย์ และลักษณะของปัจเจกบุคคล ซึ่งตัวเชื่อมระหว่างมนุษย์กับสังคมนั้นก็คือบทบาท สังคมมนุษย์ คือโรงละคร มนุษย์แต่ละคนก็คือตัวแสดงที่มีบทบาทชัดเจนสำหรับแสดง มีบทละครเป็นตัวกำกับมนุษย์แต่ละคนมีตำแหน่งต่าง ๆ ชัดเจนที่จะต้องดำรง

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับพระสงฆ์กับการเผยแผ่

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับพระสงฆ์กับการเผยแผ่ของนักวิชาการหลายท่าน จึงสามารถประมวลองค์ความรู้ของแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๒.๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับพระสงฆ์กับการเผยแผ่

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดเกี่ยวกับพระสงฆ์กับการเผยแผ่ จากนักวิชาการหลายท่าน จึงสามารถแบ่งองค์ความรู้ออกเป็น ๕ ประการ คือ ความหมายของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระสงฆ์กับการเผยแผ่ในอดีต พระสงฆ์กับการเผยแผ่ในปัจจุบัน พระสงฆ์กับการเผยแผ่ในอนาคต และบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ในสังคมไทย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๒.๒.๑.๑ ความหมายของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

จากการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมาย เกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไว้ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การเผยแผ่ หมายถึง การทำให้ขยายออกไป ทำให้ขยายกว้างขวางออกไป คำว่า เผยแผ่ และเผยแผ่ มีความหมายต่างกัน คือ การเผยแผ่ ในทางพระพุทธศาสนา หมายถึง การเปิดเผยของดี^๑ เป็นการดำเนินการประกาศพระพุทธศาสนาให้ศาสน ทายาทและประชาชนได้รับทราบในทุก ๆ วิธีที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนมี ความรู้ความเข้าใจในหลักธรรม แล้วน้อมนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การเทศนา การปาฐกถา ในโอกาสและสถานที่ต่าง ๆ เช่น หนังสือ หนังสือพิมพ์ หรือวิทยุทัศน์ การกิจด้านนี้ครอบคลุมถึงการที่ วัดหรือพระสงฆ์ จัดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นในวัด โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อการเผยแผ่ธรรมหรือต้องการให้ประชาชนได้เข้าวัดปฏิบัติธรรม หรือมุ่งเน้นสืบสานวัฒนธรรมไทยที่ได้รับอิทธิพลมาจากพระพุทธศาสนา การดำเนินการใดของพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาที่เป็นไปเพื่อการเผยแผ่ธรรมทางศาสนาทั้งในวัดและนอกวัด ชื่อว่าภารกิจด้านการเผยแผ่ทั้งสิ้น^๒และหลักการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ตั้งแต่ครั้งพุทธกาลมาจนถึงปัจจุบันได้ให้ความสำคัญต่อศาสนทายาท คือ พระภิกษุสงฆ์ผู้เผยแผ่ธรรมเป็นอย่างยิ่ง และต้องพึงพาอาศัยบุคคลภายนอกที่เป็นคฤหัสถ์ เข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนหรือที่เรียกว่า อุบาสก อุบาสิกา คือ ผู้ถึงพระรัตนตรัย เป็นกลุ่มคนที่สำคัญต่อพระพุทธศาสนาสืบเรื่อยมา^๓โดยรวมถึงการบริหารจัดการวัด ซึ่งในด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ยังเป็นการประกาศธรรม เป็นบทบาทที่สำคัญของสถาบันสงฆ์ การเผยแผ่พระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าเป็นการช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากทุกข์ด้วยอาศัยความเมตตาและกรุณาของพระสงฆ์ดำเนินงานเผยแผ่ ซึ่งพระสงฆ์ที่ทำงานอยู่ทั่วไปในปัจจุบัน ประกอบด้วย ๑) งานพระธรรมทูต ๒) หน่วยอบรมประชาชน

^๑ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทนานมีบุ๊คพับลิเคชันส์ จำกัด, ๒๕๕๖), หน้า ๑๐.

^๒ กรมการศาสนา, พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๓๕, (กรุงเทพมหานคร : การศาสนา, ๒๕๔๐), หน้า ๙.

^๓ อีรวัสส์ บำเพ็ญบุญบารมี, โครงการวิจัยธรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิเบญจกัญญา, ๒๕๕๐), หน้า ๕๓.

ประจำจังหวัด ๓) งานอบรมจริยธรรมนักเรียน ๔) งานบรรพชาสามเณรฤดูร้อน ๕) การส่งเสริมหน่วย สงเคราะห์พุทธมามกะผู้เยาว์ ๖) การเผยแผ่ทางสื่อสารมวลชน ๗) การเผยแผ่ตามศักยภาพของวัด และการเผยแผ่นั้นยังเป็นการสื่อสารเพื่อการพัฒนาบุคคลทางด้านจิตใจให้มีความเคารพเลื่อมใส ยำ เกรงในพระรัตนตรัย น้อมนำเอาหลักธรรมในพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประโยชน์ แก่ผู้ปฏิบัติ ตามสมควรแห่งการปฏิบัติ นั้น เพราะพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มุ่งเพื่อประโยชน์สุขแก่ ชาวโลก เป็นศาสนาแห่งสันติภาพของโลก และสันติภาพแห่งโลกสากล สมดังพระดำริที่พระพุทธองค์ ส่งพระอรหันต์สาวก ๖๐ องค์ ออกไปเผยแผ่พุทธธรรมให้ชาวโลกได้รับรู้ จึงได้ตรัสกับภิกษุทั้งหลายว่า “จรถ ภิกขเว จาริกพหุชนหิตาย พหุชนสุขาย โลกานุกมปาย อตถาย หิตาย สุขาย เทวมนุสสาน แปลว่า ภิกษุทั้งหลายพวกเธอ จงเที่ยวไป เพื่อประโยชน์ และความสุข แก่ชนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ โลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูล และความสุขแก่เหล่าทวยเทพและมนุษย์ทั้งหลาย” และให้เกิดประโยชน์ สูงสุดตามที่พระองค์ทรงประสงค์ ๓ ประการ คือ ๑) ติฏฐธรรมิกัตถะ คือ ประโยชน์ปัจจุบัน ประโยชน์ โลกนี้ ประโยชน์ขั้นต้น ๒) สัมปรายิกัตถะ คือ ประโยชน์เบื้องหน้าหรือในภพหน้า ประโยชน์สูงขึ้นไป ๓) ปรมัตถะ คือ ประโยชน์สูงสุด จุดหมายสูงสุด คือ พระนิพพาน^๑

สรุปได้ว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้น เป็นการนำหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า เพื่อไปถ่ายทอดให้บุคคลทั่วไปได้รับรู้อย่างชัดเจน จากคนกลุ่มหนึ่งไปสู่อีกคนกลุ่มหนึ่ง หรือจากคนหนึ่ง ไปสู่อีกกลุ่มหนึ่งในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมแล้วสามารถนำไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม และเกิดประโยชน์สุขต่อสังคมโดยรวม

ตารางที่ ๒.๖ การสังเคราะห์ความหมายของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ราชบัณฑิตยสถาน	การเผยแผ่ หมายถึง การทำให้ขยายออกไป ทำให้ขยายกว้างขวางออกไป คำว่า เผยแผ่ และเผยแผ่ มีความหมายต่างกัน คือ การเผยแผ่ ในทางพระพุทธศาสนา หมายถึง การเปิดเผยของดี ที่คนยังไม่ได้รู้ ยังไม่ได้เห็น ให้ได้รู้ให้ได้เห็นทั่ว
กรมการศาสนา	การเผยแผ่ หมายถึง การดำเนินการประกาศพระพุทธศาสนาให้ศาสนทายาทและประชาชนได้รับทราบในทุก ๆ วิธี ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรม แล้วน้อมนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การเทศนา การปาฐกถาในโอกาสและสถานที่

^๑ พระพิพิธธรรมสุนทร (สุนทร ญาณสุนทร), คม ชัด ลึก เล่ม ๒, (กรุงเทพมหานคร : เลียงเชียง, ๒๕๔๗), หน้า ๔๑.

ตารางที่ ๒.๖ การสังเคราะห์ความหมายของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
กรมการศาสนา (ต่อ)	ต่าง ๆ เช่น หนังสือ หนังสือพิมพ์หรือวีดิทัศน์ ภารกิจด้านนี้ ครอบคลุมถึงการที่วัดหรือพระสงฆ์ จัดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นในวัด โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อการเผยแผ่ธรรมหรือต้องการให้ประชาชน ได้ เข้าวัดปฏิบัติธรรม หรือมุ่งเน้นสืบสานวัฒนธรรม ไทยที่ได้รับอิทธิพลมาจากพระพุทธศาสนา
ธีรวัธ บำเพ็ญบุญบารมี	การเผยแผ่ หมายถึง หลักสำหรับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนา ตั้งแต่ครั้งพุทธกาลมาจนถึง ปัจจุบัน ได้ให้ ความสำคัญต่อศาสนทายาท คือ พระภิกษุสงฆ์ผู้เผยแผ่ธรรมเป็นอย่างยิ่ง และ ต้องพึงพาอาศัยบุคคลภายนอกที่เป็นคฤหัสถ์ เข้า มามีบทบาทในการสนับสนุนหรือที่เรียกว่า อุบาสก อุบาสิกา คือ ผู้ถึงพระรัตนตรัย เป็นกลุ่มคนที่ สำคัญต่อพระพุทธศาสนาเรื่อยมา
พระประทีป ยสินธโร	การเผยแผ่ หมายถึง เป็นการประกาศธรรม เป็น บทบาทที่สำคัญของสถาบันสงฆ์ การเผยแผ่พระ ธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าเป็นการช่วยเหลือ ผู้อื่นให้พ้นจากทุกข์ด้วยอาศัยความเมตตาและ กรุณาของพระสงฆ์ดำเนินงานเผยแผ่
พระพิพิธธรรมสุนทร (สุนทร ญาณสุนทร)	การเผยแผ่ หมายถึง การสื่อสารเพื่อการพัฒนา บุคคลทางด้านจิตใจให้มีความเคารพ เลื่อมใส ยำ เกรงในพระรัตนตรัย น้อมนำเอาหลักธรรมใน พระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้เกิด ประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติตามสมควรแห่งการปฏิบัตินั้น

๒.๒.๑.๒ พระสงฆ์กับการเผยแผ่ในอดีต

คำว่า “เผยแผ่” เป็นการประกาศให้ทราบ หากทราบแล้วสนใจ จะเป็นพุทธศาสนิกชนก็
ไม่เป็นที่รังเกียจ การเผยแผ่เป็นศัพท์ที่มีลักษณะอะลุ่มอล่วย และแสดงถึงความมีใจกว้าง ไม่ผูกมัด
ผู้อื่นด้วยความคิดของตนเองหรือศาสนาของตน^๑ บทบาทสำคัญของการสื่อหลักธรรมใน

^๑ พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), พระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๑๕๐.

พระพุทธศาสนาของเหล่าพระสาวกตราบเท่าปัจจุบัน เพื่อประโยชน์สุขแก่มนุษย์ ให้เกิดประโยชน์สุขตามพุทธประสงค์ ๓ ประการ คือ ๑) ติฏฐธัมมิกัตถประโยชน์ ประโยชน์ในชาตินี้ ๒) สัมปรายิกัตถประโยชน์ ประโยชน์ในชาติหน้า และ ๓) ปรมัตถประโยชน์ ประโยชน์อย่างยิ่ง^๒

บทบาทของพระสงฆ์ในอดีต พระสงฆ์จะมีความสัมพันธ์กับชาวบ้านมาก เพราะ พระสงฆ์เป็นผู้นำทางด้านจิตวิญญาณของชาวบ้าน ทั้งบทบาทของพระสงฆ์ในอดีต ท่านจะช่วยให้ชาวบ้านพ้นจากความทุกข์ทั้งปวง โดยการเผยแผ่ธรรมะของพระพุทธเจ้าเพื่อให้ชาวบ้านปฏิบัติตาม

๑) ความสัมพันธ์พระสงฆ์กับชาวบ้าน พระพุทธองค์ทรงเห็นความสำคัญของพระสงฆ์ที่ผ่านการฝึกฝนตัวเองดีแล้ว ว่าน่าจะ

ก่อให้เกิดความสงบสุขแก่ประชาชน ฉะนั้นจึงแสดงมรรคมีองค์ ๘ อันเป็นทางที่จะนำไปสู่ความเป็นผู้

เจริญเป็นอารยธรรม เมื่อตนเองดับทุกข์ได้แล้ว ก็ควรเผยแผ่แจกจ่ายแนวทางนั้นแก่ผู้อื่นด้วย ดังนั้น จึงมีพุทธดำรัส ในการส่งพระสาวกออกประกาศศาสนา ดังพุทธพจน์ที่ว่า

“ภิกษุทั้งหลาย เธอจงเที่ยวจาริกไปเพื่อประโยชน์และความสุขของคนจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์โลก จงประกาศพรหมจรรย์อันมีความงามทั้งเบื้องต้น ท่ามกลางและที่สุด ผู้มีกิเลสอยู่ในดวงตาน้อยมีอยู่” ในด้านสังคมความเป็นอยู่ที่ผูกพันกับประชาชน คือ การเป็นอยู่ประจำวัน พระพุทธองค์ ก็ทรงตรัสเตือนภิกษุทั้งหลายว่า “การบวชนี้ต้องอาศัยข้าวที่ชาวบ้านใส่บาตรเป็นอยู่ เธอจึงควร อุตสาหะในข้อนี้ตลอดชีวิต” “บรรพชิตพิจารณาอยู่เนื่อง ๆ ว่า ชีวิตเราเนื่องอยู่ด้วยผู้อื่น จงทำตัวเป็น ผู้เลี้ยงง่าย”^๓

ในพหุการสูตร พระพุทธเจ้าทรงแสดงการพึ่งพากันระหว่างบรรพชิตกับคฤหัสถ์ ด้วยการสงเคราะห์ปัจจัย ๔ มีจีวร เป็นต้น แก่เหล่าภิกษุทั้งหลาย ฉะนั้น จึงควรอนุเคราะห์ด้วยการแสดงธรรมตอบแทนแก่พราหมณ์และคฤหัสถ์พวกนั้น ดังพุทธพจน์ที่ว่า

“ภิกษุทั้งหลาย พราหมณ์และคฤหบดีทั้งหลาย เป็นผู้มัวอุปการะมากแก่เธอทั้งหลาย บำรุง เธอทั้งด้วยจีวร บิณฑบาตร เสนาสนะ และยารักษาโรค แม้เธอทั้งหลายก็จงเป็นผู้มัวอุปการะมากแก่ พราหมณ์และคฤหบดีทั้งหลาย จงแสดงธรรมอันงามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง และงามในที่สุด จง ประกาศพรหมจรรย์ พร้อมทั้งอรรถ พร้อมทั้งพยัญชนะ บริสุทธิ์ บริบูรณ์สิ้นเชิง แก่พราหมณ์และ คฤหบดีเหล่านั้นเถิด”^๔

พระสงฆ์ได้ทำหน้าที่ในฐานะเน่อนาบุญของโลกด้วยการอนุเคราะห์ ตามหลักทศ ๕ ในสังคาลสูตร ซึ่งพระพุทธองค์ทรงแสดงความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับประชาชนไว้ ๒ ฝ่าย คือ

ข้อปฏิบัติสำหรับฝ่ายคฤหัสถ์ ดังพระดำรัสว่า “ดูกรคฤหบดี สมณพราหมณ์ผู้เป็นทิศเบื้องบน อันกุลบุตรจึงบำรุงโดยฐานะ ๕ ดังนี้

^๒ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๑๓๑.

^๓ วิ.ม. (ไทย) ๔/๑๔๓/๑๕๘.

^๔ อง.ทสก. (ไทย) ๒๔/๔๘/๕๒.

๑. ด้วยกายกรรมประกอบด้วยเมตตา
๒. ด้วยวจีกรรมประกอบด้วยเมตตา
๓. ด้วยมโนกรรมประกอบด้วยเมตตา
๔. ด้วยความเป็นผู้ไม่ปิดประตู
๕. ด้วยการจัดหาอามิสทานถวาย”

ข้อปฏิบัติสำหรับฝ่ายบรรพชิต ดังพระดำรัสว่า “สมณพราหมณ์ ผู้เป็นทิศเบื้องบน เมื่อได้รับการบำรุงจากกุลบุตร โดยฐานะ ๕ อย่าง แล้วย่อมอนุเคราะห์กุลบุตร โดยฐานะ ๖ อย่าง ดังนี้

๑. สอนให้ละเว้นจากความชั่ว
๒. แนะนำให้ตั้งอยู่ในความดี
๓. อนุเคราะห์ด้วยน้ำใจอันงาม
๔. สอนสิ่งที่ยังไม่เคยกล่าวแต่หรือ
๕. ชี้แจงให้เข้าใจชัดเจนในสิ่งที่สดับเล่าเรียนแล้ว
๖. บอกทางสวรรค์ให้”^๕

เนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชน เป็นความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับประชาชนนั่นเอง จุดเน้นคือ ประชาชนบำรุงพระสงฆ์ด้วยปัจจัย ๔ เป็นการให้วัตถุ พระสงฆ์ตอบแทนประชาชนด้วยธรรม คือ แสดงธรรมปฏิบัติธรรมให้ประชาชนเห็นเป็นตัวอย่าง

แต่ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับพระนั้น ต้องมีกรอบไม่เกินเลยพระวินัย ซึ่งเป็นกรอบรักษาความสัมพันธ์ให้มั่นคง บทบัญญัติทางวินัยว่า ให้พระสงฆ์พิจารณาลงโทษ ปฏิสารณียกรรมแก่พระภิกษุที่ผิดต่อคฤหัสถ์^๖ เช่น การชวนชวายเป็นมิใช่ลามก มิใช่ประโยชน์เพื่ออยู่ไม่ได้ แห่งคฤหัสถ์ คำว่า เปรียบเปรย ยุยงคฤหัสถ์ให้แตกแยกกัน รับคำเขาแล้วไม่ทำจริง เป็นต้น

จากความสัมพันธ์ที่พระองค์ทรงแสดงมา ได้ทรงทำเป็นตัวอย่าง และพระสงฆ์ได้สืบทอดเจตนารมณ์นั้นต่อ ๆ กันมา จึงทำให้พระสงฆ์กับคฤหัสถ์ถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน นับแต่พระพุทธศาสนามาตั้งมั่นในดินแดนไทยตลอด ๒๐๐ ปีที่ผ่านมา ทำให้เกิดความสัมพันธ์ทางด้านอื่นๆ ดังต่อไปนี้

ความสัมพันธ์ทางด้านสังคม ประชาชนได้ใช้วัดเป็นที่พบปะพูดคุย เป็นสถานที่จัดงานรื่นเริง งานบุญ เป็นสถานที่รับทุกข์เรื่องเดือดร้อนต่าง ๆ กับพระสงฆ์ วัดเป็นคลังเก็บวัสดุสำหรับชุมชน เป็นที่พักคนเดินทาง เป็นที่สงเคราะห์ผู้เจ็บป่วยด้วยการแพทย์โบราณ เป็นที่สร้างผู้นำพัฒนาชุมชน เช่น การก่อสร้างโรงเรียน การขุดบ่อ ทำถนนหนทาง สร้างสะพาน เป็นต้น

ความสัมพันธ์ทางการศึกษา พระสงฆ์กับคฤหัสถ์ ได้ใช้วัดเป็นศูนย์การศึกษาของชุมชน ความสัมพันธ์ในด้านการผลิตศิลปกรรมและศิลปวัตถุ ทั้งพระสงฆ์และชาวบ้าน ต่างช่วยกันสร้างสรรค์งานศิลปวัตถุ เช่น กุฏิ วิหาร โบสถ์ ศาลาการเปรียญ หอไตร เป็นต้น เมื่อมีความสัมพันธ์อันดีแล้ว พระสงฆ์ก็สร้างบทบาทของตนต่อสังคมในทางสร้างสรรค์ ในฐานะผู้นำทางสติปัญญา

๒) พระสงฆ์กับการพัฒนาในอดีต

^๕ ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๐๔/๒๐๕.

^๖ วิ.จุ. (ไทย) ๖/๑๙๕/๖๘.

พระสงฆ์ในอดีตมีการพัฒนาศาสนิกชนให้เกิดความเจริญงอกงาม เรียกว่า “พัฒนา” โดยแบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ การพัฒนาภายนอกและการพัฒนาภายใน การพัฒนาภายนอกนั้น ได้รวมเอาการพัฒนาทางด้านร่างกาย ด้านปัจจัย ๔ การอยู่ดีกินดี และการอยู่ร่วมกันอย่างมีระเบียบวินัย และเคารพกฎหมาย เป็นต้น การพัฒนาภายในนั้น หมายถึง คุณธรรมทางจิตใจ และการพัฒนาความคิด สติปัญญาต่าง ๆ ให้มีคุณภาพที่ดี บทบาทของพระสงฆ์ที่มีหน้าที่ในการสร้างความเจริญงอกงามทั้งภายนอกและภายในให้กับสังคมทุกระดับชั้น ในสมัยพุทธกาลพระราชชา หรือผู้ปกครองอาณาจักรจะมีพระราชกรณียกิจ (หน้าที่) ต่อพระสงฆ์ ๒ ประการ คือ^๗

๑) ให้อารักขาพระสงฆ์ที่ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ให้ท่านอยู่เป็นสุข ดังหลักของวัชชีธรรมที่ว่า “ให้ความคุ้มครองอันชอบธรรมแก่พระอรหันต์ทั้งหลายโดยตั้งใจว่า ขอพระอรหันต์ทั้งหลายที่ยังมิได้มาสู่แคว้นแคว้นที่มาแล้วจึงอยู่ในแคว้นนั้น โดยผาสุก

๒) การเข้าสอบถามปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับพระสงฆ์ที่เรียกว่า สมณพราหมณ์ปริจฉาอันเป็นข้อหนึ่งในจกกวัตติวัตตรของพระราชชา เพื่อให้รู้ว่าอันใดดี อันใดชั่ว ควรประกอบหรือไม่ เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขหรือไม่ แล้วประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้อง^๘ ดังนั้น บทบาทของพระสงฆ์หลังจากได้รับการ

คุ้มครองดีแล้ว ก็มีหน้าที่ตอบแทนรัฐอยู่ ๒ ประการ คือ

๑) หน้าที่ในการแนะนำสั่งสอน (Educator) ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจธรรมะที่ถูกต้อง เมื่อเข้าใจถูกต้องก็จะประพฤติอยู่ในศีลธรรม รู้จักฝึกอบรมจิตใจ ประชาชนอยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุข ประพฤติดี ก็เป็นประโยชน์ต่อแผ่นดินไปเอง

๒) หน้าที่ในการเป็นผู้ให้การปรึกษา (Advisor) ให้ความรู้ความเข้าใจแก่พระราชชาในทางธรรม และเรื่องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา แต่ไม่เข้าไปกุมอำนาจทางการเมือง อย่างนักบวชบางศาสนา^๙

บทบาทหลักของพระสงฆ์ ก็คือ การให้การศึกษากับประชาชน ตามหลักพระพุทธศาสนา เรียกว่า บทบาทของครู บทบาทในฐานะครู เป็นบทบาทที่ถาวรตลอดมาตั้งแต่สมัยพระพุทธกาล จนถึงปัจจุบัน

บทบาทรองลงมา ได้แก่ การให้คำปรึกษาในเรื่องสำคัญ ๆ ซึ่งคนในสังคมคลุกคลี โดยทั่วไปไม่กล้าตัดสินใจทำการอย่างใดอย่างหนึ่งลงไป ก็จะไปปรึกษาพระสงฆ์ เหตุฉะนั้น พระสงฆ์จึง ต้องทำหน้าที่ช่วยในการตัดสินใจแก่ประชาชน บทบาทนี้ แสดงให้เห็นความเป็นผู้นำในด้านภูมิปัญญา ในอดีต พระราชาหรือผู้นำประเทศ จะต้องสนับสนุนให้พระสงฆ์มีการศึกษาอย่างเต็มที่ เพื่อให้ พระสงฆ์มีความรู้ความสามารถ จะได้เป็นที่ปรึกษาของชาวบ้านได้อย่างถูกต้องดีงาม^{๑๐}

^๗ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ความเชื่อและศาสนาในสังคมไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๓ , (กรุงเทพมหานคร : ขบวนการพิมพ์, ๒๕๓๕), หน้า ๒๑๔-๒๑๕.

^๘ ที.ปา. (บาลี) ๑๑/๓๕/๖๕.

^๙ ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๗๒/๒๑๖.

^{๑๐} มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ความเชื่อและศาสนาในสังคมไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๓, หน้า ๒๑๖.

สรุปได้ว่า พระสงฆ์กับการพัฒนาในอดีตนั้น พระสงฆ์เป็นผู้มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการสร้างความเจริญงอกงามทั้งภายนอกและภายในให้กับสังคมทุกระดับชั้น ตั้งแต่พระราชจนถึงประชาชนทั่วไป โดยพระสงฆ์ยังเป็นผู้นำทางด้านจิตวิญญาณในการช่วยส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนมีที่พึ่งและได้รับคำแนะนำจากพระสงฆ์ในการดำเนินชีวิต รวมถึงการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาที่ถูกต้อง ฉะนั้นพระสงฆ์จึงได้รับความไว้วางใจในการที่จะทำให้ความเจริญงอกงามไปพลุลัยมาสู่สังคมไทย

ตารางที่ ๒.๗ การสังเคราะห์แนวคิดพระสงฆ์กับการเผยแผ่ในอดีต

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต)	คำว่า “เผยแผ่” เป็นการประกาศให้ทราบ หากทราบแล้วสนใจ จะเป็นพุทธศาสนิกชนก็ไม่ใช่ที่รังเกียจ การเผยแผ่เป็น ศัพท์ที่มีลักษณะอะลุ่มอล่วย และแสดงถึงความมีใจกว้าง
พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต)	บทบาทสำคัญของการสื่อสารหลักธรรมในพระพุทศาสนาของ เหล่าพระสาวกตราบเท่าปัจจุบัน เพื่อประโยชน์สุขแก่มนุษย์
วิ.ม. (ไทย) ๔/๓๒/๓๒. วิ.ม. (ไทย) ๔/๑๔๓/๑๕๘.	“ภิกษุทั้งหลาย เธอจงเที่ยวจาริกไปเพื่อ ประโยชน์และความสุขของคนจำนวนมากเพื่ออนุเคราะห์โลก จงประกาศ พรหมจรรย์อันมีความ งามทั้งเบื้องต้น ท่ามกลางและที่สุด ผู้มีกิเลสอยู่ในดวงตาน้อยมีอยู่”
อง.ทสก. (บาลี) ๒๔/๔๘/๕๒.	“ภิกษุทั้งหลาย พราหมณ์และคฤหบดีทั้งหลาย เป็นผู้มียุ อุปการะมากแก่เธอทั้งหลาย บำรุงเธอทั้ง ด้วยจีวร บิณฑบาตร เสนาสนะ และยารักษาโรค แม้เธอทั้งหลายก็จะเป็นผู้มีอุปการะ มากแก่ พราหมณ์และคฤหบดีทั้งหลาย จงแสดงธรรมอัน งามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง และงามในที่สุด จงประกาศ พรหมจรรย์ พร้อมทั้งอรรถ พร้อมทั้ง พยัญชนะ บริสฤทธิ บริบูรณ์สิ้นเชิง แก่พราหมณ์และคฤหบดีเหล่านั้นเถิด”
ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๐๔/๒๐๕.	พระสงฆ์ได้ทำหน้าที่ในฐานะเนื่อนาบุญของโลก ด้วยการ อนุเคราะห์ ตามหลักทิศ ๕ ในสังคาลสูตร ซึ่งพระพุทธองค์ ทรงแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง พระสงฆ์กับประชาชนไว้ ๒ ฝ่าย คือ ๑) ข้อปฏิบัติสำหรับฝ่ายคฤหัสถ์ ๒) ข้อปฏิบัติสำหรับ ฝ่ายบรรพชิต
วิ.จุ. (ไทย) ๖/๑๙๕/๖๘.	ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับพระนั้น ต้อง มีกรอบไม่เกิน เลยพระวินัยซึ่งเป็นกรอบรักษา ความสัมพันธ์ให้มั่นคง บทบัญญัติทางวินัยว่า ให้ พระสงฆ์พิจารณาลงโทษ ปฏิสารา ณียกรรมแก่ พระภิกษุที่ผิดต่อคฤหัสถ์

ตารางที่ ๒.๗ การสังเคราะห์แนวคิดพระสงฆ์กับการเผยแผ่ในอดีต (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	พระสงฆ์ในอดีตมีการพัฒนาศาสนิกชนให้เกิดความเจริญงอกงาม เรียกว่า “พัฒนา” โดยแบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ การพัฒนาภายนอกและการพัฒนาภายใน
ที.ปา. (บาลี) ๑๑/๓๕/๖๕.	ในสมัยพุทธกาลพระราชา หรือผู้ปกครองอาณาจักรจะมีพระราชกรณียกิจ (หน้าที่) ต่อ พระสงฆ์ ๒ ประการ คือ ๑) ให้อารักขาพระสงฆ์ที่ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบให้ท่านอยู่เป็นสุข ๒) การเข้าสอบถามปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับพระสงฆ์ที่เรียกว่า สมณพราหมณ์ปริปุจฉา อันเป็นข้อหนึ่งในจกักรัตติวัตร ของพระราชา เพื่อให้รู้ว่า อันใดดี อันใดชั่ว ควรประกอบหรือไม่
ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๗๒/๒๑๖.	บทบาทของพระสงฆ์หลังจากได้รับการคุ้มครอง ดีแล้วก็มีหน้าที่ตอบแทนรัฐอยู่ ๒ ประการ คือ ๑) หน้าที่ในการแนะนำสั่งสอน (Educator) ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจธรรมะที่ถูกต้อง ๒) หน้าที่ในการเป็นผู้ให้การปรึกษา (Advisor) ให้ความรู้ความเข้าใจแก่พระราชาในทางธรรมและเรื่องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	บทบาทหลักของพระสงฆ์ ก็คือ การให้การศึกษาแก่ประชาชน ตามหลักพระพุทธศาสนา เรียกว่า บทบาทของครู บทบาทรองลงมา ได้แก่ การให้คำปรึกษาในเรื่องสำคัญ ๆ ซึ่งคนในสังคมคาดหวัง โดยทั่วไปไม่กล้าตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่งลงไป ก็จะไปปรึกษาพระสงฆ์

๒.๒.๑.๓ พระสงฆ์กับการเผยแผ่ในปัจจุบัน

พระสงฆ์กับการพัฒนาในอดีตนั้น พระสงฆ์เป็นผู้มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการ สร้างความเจริญงอกงามทั้งภายนอกและภายในให้กับสังคมทุกระดับชั้น ตั้งแต่พระราชจนถึง ประชาชนทั่วไป โดยพระสงฆ์ยังเป็นผู้นำทางด้านจิตวิญญาณในการช่วยส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนมีที่พึ่ง และได้รับคำแนะนำจากพระสงฆ์ในการดำเนินชีวิต รวมถึงการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาที่ถูกต้อง ฉะนั้นพระสงฆ์จึงได้รับความไว้วางใจในการที่จะทำให้ความเจริญงอกงามไปบุลย์มาสู่สังคมไทยการเผยแผ่พระศาสนา เป็นการเผยแผ่คำสอนของพระพุทธเจ้า ด้วยการอบรมสั่งสอน ธรรม ให้แก่พระสงฆ์ สามเณร ให้แก่พุทธศาสนิกชน เพื่อเป็นการยังศรัทธาของพุทธศาสนิกชนให้ เป็นคนดีของสังคมและประเทศชาติ หน้าที่ในการเผยแผ่ของพระสงฆ์ คือ จัดการเทศนาอบรมสั่งสอน ประชาชนให้เกิดศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาตั้งอยู่ในสัมมาปฏิบัติเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติด้วยการอบรมรักษาสมาเณรให้มีสมณสัญญา และอบรมในเรื่องจรรยา มารยาทตลอดถึงการปฏิบัติเกี่ยวกับพิธีกรรมทางศาสนาหรือแบบอย่างต่าง ๆ อบรมการทำวัตรสวดมนต์ให้เป็นไปโดยมีระเบียบเรียบร้อย หาอุบายวิธีให้ได้ยิน ได้ฟังโอวาทคำสั่งสอน หรือแนะนำที่เป็นประโยชน์ แนะนำ สั่งสอนอบรมประชาชนให้เข้าใจในศาสนพิธีและการปฏิบัติ เทศนาสั่งสอนประชาชนให้ตั้งอยู่ใน ศีลธรรม และให้ได้ยินได้ฟังเรื่องเกี่ยวกับพระศาสนาโดยถูกต้อง หาอุบายวิธีสกัดกั้นสัทธิธรรมปฏิรูป มิให้เกิดขึ้น บำบัดที่เกิดขึ้นแล้วให้หมดไปโดยชอบ ขวนขวายเพื่อให้ศิษย์วัดมีความรู้ในเรื่องพระศาสนา และอบรมในทางศีลธรรม มีการไหว้พระสวดมนต์ เป็นต้น ขวนขวายจัดตั้งห้องสมุด เพื่อประโยชน์แก่ การศึกษาธรรมบาลีหรือเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนหรือขวนขวายจัดหาหนังสือที่เกี่ยวกับความรู้ทั่วไปที่เกี่ยวกับการไหว้พระสวดมนต์^{๑๑}

งานการเผยแผ่พระพุทศาสนา ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ฉบับ พ.ศ. ๒๔๘๔ ที่กำหนดหน้าที่ของเจ้าคณะพระสังฆาธิการและพระสงฆ์เกี่ยวกับการเผยแผ่วคือ

๑. อบรมรักษาสมาเณรให้มีสมณสัญญาและอบรมในเรื่องจรรยา มารยาท ตลอดถึงการปฏิบัติอันเกี่ยวกับพิธีหรือแบบอย่างต่างๆ
๒. อบรมการทำวัตรสวดมนต์ให้เป็นไปโดยมีระเบียบเรียบร้อย
๓. หาอุบายวิธีให้ได้ยินได้ฟังโอวาท คำสั่งสอน หรือคำแนะนำที่เป็นประโยชน์
๔. แนะนำสั่งสอนอบรมประชาชนให้เข้าใจในศาสนพิธีและการปฏิบัติ
๕. เทศนาสั่งสอนประชาชนให้ตั้งอยู่ในศีลธรรมและให้ได้ยินได้ฟังเรียนเกี่ยวกับพระศาสนาโดยถูกต้อง
๖. หาอุบายวิธีสกัดกั้นสัทธิธรรมปฏิรูปมิให้เกิดขึ้นหรือบำบัดที่เกิดขึ้นให้หมดไปโดยชอบ
๗. ขวนขวายเพื่อให้ศิษย์วัดมีความรู้ในเรื่องพระศาสนาและอบรมในทางศีลธรรม มีการไหว้พระสวดมนต์ เป็นต้น

^{๑๑} คณินันต์ จันทบุตรและคณะ “ความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจของวัด : ศึกษาเฉพาะกรณีวัดหนองป่าพง จังหวัดอุบลราชธานี”, (กรุงเทพมหานคร : โครงการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถาบันศาสนา สำนักงาน, ๒๕๔๕), หน้า ๑๗.

๘. ขวนขวายจัดตั้งห้องสมุด เพื่อประโยชน์แก่การศึกษาธรรมบาลี หรือเพื่อประโยชน์แก่ประชาชน หรือขวนขวายจัดหาหนังสือเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปบ้าง เกี่ยวกับการไหว้พระสวดมนต์บ้าง เกี่ยวกับศีลธรรมบ้าง ที่เกี่ยวกับประวัติพระบ้าง เพื่อให้ผู้รักษาศีลฟังธรรมตามวัดต่าง ๆ ได้ท่องได้อ่านตามสมควรแก่สถานที่และโอกาส

ในการเผยแผ่พุทธธรรมนั้นมีหลายวิธี ดังต่อไปนี้

๑. การเทศนาธรรม คือ การแสดงธรรมะ สอนตามหลักพระพุทธศาสนาเพื่อให้ผู้ฟังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันซึ่งวิธีนี้ ภิคุสงฆ์ใช้ในการเผยแผ่หลักธรรมเป็นประจำ

๒. ปาฐกถาธรรม คือ การบรรยายธรรมะให้ผู้อื่นฟัง โดยทั่วไปจะยืนและผู้พูดจะต้องมีลีลาในการพูดเพื่อโน้มน้าวจิตใจผู้ฟังพิเศษ เป็นวิธีการที่น่าสนใจ

๓. อภิปรายธรรม คือ การชี้แจงหรือแสดงความคิดเห็นในหลักธรรมข้อใดข้อหนึ่งให้ผู้อื่นเข้าใจ

๔. สันทนาธรรม คือ การพูดจาหรือในหลักธรรม เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาชีวิตโดยยึดหลักทางสายกลาง

๕. การสอนสมณะกรรมฐาน หรือวิปัสสนากรรมฐาน คือ การสั่งสอนให้นั่งภาวนาเพื่อให้ใจเป็นสมาธิและเข้าใจสภาวะตามความเป็นจริงของสังขาร ตามหลักไตรลักษณ์

๖. การใช้สื่อและอุปกรณ์ประกอบการสอนธรรมะ เช่น การใช้หนังสือธรรมะ การใช้วีดิทัศน์ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ม้วนเทป เป็นอุปกรณ์ในการเผยแผ่ศาสนาธรรมโดยอาจจำหน่ายแจกไปในกลุ่มที่มีเวลาศึกษาธรรมะด้วยตนเอง^{๑๒}

คำว่า “เผยแผ่” และ “เผยแผ่” “คำว่าเผยแผ่เป็นลักษณะของมิชชันนารี คือ มุ่งมั่นจะให้ผู้อื่นยอมรับในศาสนาของตน ซึ่งเป็นลักษณะแห่งการจงใจให้อีกฝ่ายหนึ่งหันมานับถือคำสอนนั้นๆ ส่วนคำว่า เผยแผ่ หมายถึง การประกาศให้ทราบ หากทราบแล้วสนใจเป็นพุทธศาสนิกชน ก็ไม่เป็นที่รังเกียจการเผยแผ่เป็นศัพท์ที่มีลักษณะอะลุ้มอล่วยและแสดงถึงความมีใจกว้าง ไม่ผูกมัดผู้อื่นด้วยความคิดของตนหรือศาสนาของตน” การที่พระพุทธองค์ประสงค์ให้เกิดเป็นประโยชน์แก่มหาชน คือ เกิดเป็นความสุขนั้นทรงหมายเอาลักษณะสุขที่สืบเนื่องจากการดับทุกข์ อาจจำแนกออกเป็น ๓ ประการ คือ^{๑๓}

๑) ดับอวิชชา หมายถึง การเกิดญาณทัศนะอันสูงสุด

๒) ดับกิเลส หมายถึง กำจัดความชั่วร้าย และของเสียต่างๆ ภายในจิตใจ หมดเหตุ ที่จะก่อปัญหาความเดือดร้อนวุ่นวายต่างๆ แก่ชีวิตและสังคม

๓) ดับทุกข์ หมายถึง หมดความทุกข์ บรรลุประโยชน์สูงสุด เกิดเป็นสุขที่นิรันดร์

ในการเผยแผ่หรือเผยแผ่พระพุทธศาสนา ถ้ากระทำโดยคุณวิเศษ นิยมใช้คำว่า เผยแผ่

^{๑๒} พระมหาชัย วชิโต (สีปศรี), “บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๒๘-๓๑.

^{๑๓} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงขยายความ, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๕๒.

เช่น “อำนาจหน้าที่ส่วนหนึ่งของกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ คือ การเผยแพร่พระพุทธศาสนาอันนับเป็นศาสนาประจำชาติ”^{๑๔} องค์การ สมาคมต่างๆ ที่ตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาจะมีวัตถุประสงค์ข้อหนึ่งว่า “เพื่อเผยแพร่พระพุทธศาสนา” เป็นต้น แต่ถ้าเป็นหน้าที่ของพระภิกษุสามเณรหรือพระสงฆ์จะใช้คำว่า เผยแผ่ เช่น “พระพุทธศาสนาแพร่หลายมาจนถึงทุกวันนี้ ก็เพราะพระสาวกได้ช่วยกันเผยแผ่พระพุทธศาสนา ถ้าขาดการเผยแผ่แล้วพระพุทธศาสนาจะไม่แพร่หลายมาจนถึงทุกวันนี้”^{๑๕}

สรุปได้ว่า วิธีที่ภิกษุสงฆ์ ใช้ในการเผยแผ่ธรรมะในปัจจุบันมีหลายวิธี ได้แก่ การเทศนาธรรม ปาฐกถาธรรม อภิปรายธรรม สันทนาธรรม การสอนวิปัสสนากรรมฐานและการใช้สื่อประกอบการสอนธรรมะ การเทศนาสั่งสอนประชาชนเป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่พระสงฆ์และคณะสงฆ์ถือเป็นกิจการที่สำคัญที่สุด จุดหมายของการศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมประการหนึ่งคือ ความรู้ความสามารถในการที่จะนำพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าไปสู่ประชาชน การเผยแผ่พระพุทธศาสนาถือว่าเป็นหน้าที่อันสำคัญของพระสงฆ์ เพราะว่าพระสงฆ์ที่ทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนานั้นจะต้องมีความรู้ความสามารถและเทคนิควิธีการจึงจะสามารถทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ

^{๑๔} กองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, กิจการสำคัญในรอบปีของกระทรวงศึกษาธิการ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๑๘), หน้า ๔๑.

^{๑๕} พระธรรมวโรดม (บุญมา คุณสมปโน), “หลักการและวิธีการเผยแผ่”, (เอกสารประกอบการประชุมถวายเป็นพระราชกุศลระดับเจ้าอาวาส ตามโครงการอบรมพระสังฆาธิการ กรมการศาสนา พ.ศ. ๒๕๒๒-๒๕๒๔).

ตารางที่ ๒.๘ การสังเคราะห์แนวคิดพระสงฆ์กับการเผยแผ่ในปัจจุบัน

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
พระราชบัญญัติคณะสงฆ์	กำหนดหน้าที่ของเจ้าคณะพระสังฆาธิการและพระสงฆ์เกี่ยวกับการเผยแผ่ไว้คือ ๑. อบรมภิกษุสามเณรให้มีสมณสัญญาและอบรมในเรื่องจรรยา มารยาท ตลอดจนการปฏิบัติอันเกี่ยวกับพิธีหรือแบบอย่างต่างๆ ๒. อบรมการทำวัตรสวดมนต์ให้เป็นไปโดยมีระเบียบเรียบร้อย ๓. หาอุบายวิธีให้ได้ยินได้ฟังโอวาท คำสั่งสอน หรือคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ๔. แนะนำสั่งสอนอบรมประชาชนให้เข้าใจในศาสนพิธีและการปฏิบัติ ๕. เทศนาสั่งสอนประชาชนให้ตั้งอยู่ในศีลธรรมและให้ได้ยินได้ฟังเรียนเกี่ยวกับพระศาสนาโดยถูกต้อง
พระมหาชัย วชิโต (สืบศรี)	ในการเผยแผ่พุทธธรรมนั้นมีหลายวิธี ดังต่อไปนี้ ๑. การเทศนาธรรม ๒. ปาฐกถาธรรม ๓. อภิปรายธรรม ๔. สนทนาธรรม ๕. การสอนสมณะกรรมฐาน หรือวิปัสสนากรรมฐาน ๖. การใช้สื่อและอุปกรณ์ประกอบการสอนธรรมะ
พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต)	คำว่า “เผยแผ่” และ “เผยแผ่” “คำว่าเผยแผ่เป็นลักษณะของมิชชันนารี คือ มุ่งมั่นจะให้ผู้อื่นยอมรับในศาสนาของตน ซึ่งเป็นลักษณะแห่งการจงใจให้อีกฝ่ายหนึ่งหันมานับถือคำสอนนั้นๆ
กองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	ในการเผยแผ่หรือเผยแผ่พระพุทธศาสนา ถ้ากระทำโดยคลุหฺสฺถ์ นิยมใช้คำว่า เผยแผ่ เช่น “อำนาจหน้าที่ส่วนหนึ่งของกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ คือ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาอันนับเป็นศาสนาประจำชาติ”
พระธรรมวโรดม (บุญมา คุณสมปโน)	องค์การ สมาคมต่างๆ ที่ตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาจะมีวัตถุประสงค์ข้อหนึ่งว่า “เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา” เป็นต้น แต่ถ้าเป็นหน้าที่ของพระภิกษุสามเณร หรือ พระสงฆ์ จะใช้คำว่า เผยแผ่ เช่น “พระพุทธศาสนาแพร่หลายมาจนถึงทุกวันนี้ ก็เพราะพระสาวกได้ช่วยกันเผยแผ่พระพุทธศาสนา ถ้าขาดการเผยแผ่แล้วพระพุทธศาสนาจะไม่แพร่หลายมาจนถึงทุกวันนี้

๒.๒.๑.๔ พระสงฆ์กับการเผยแผ่ในอนาคต

พระสงฆ์กับการเผยแผ่ในอนาคตจะเป็นเช่นไรนั้น เป็นเรื่องที่ทำนายและคาดการณ์ได้ยาก แต่จะอย่างไรก็ตาม บทบาทในปัจจุบันของพระสงฆ์น่าจะมีส่วนสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทในอนาคตได้บ้าง เพราะฉะนั้นหากเราประสงค์ให้สถาบันสงฆ์ในอนาคตได้แสดงบทบาทในทางที่ถูกที่ควรและสอดคล้องกับทัศนคติ (ที่ชอบธรรม) ของสังคมแล้วไซ้ เราก็จะได้รับแรงดำเนินการต่อไปนี้ คือ

- ๑) จัดบทบาทที่ขัดต่อพระธรรมวินัย และทัศนคติที่ดั่งามของพุทธศาสนิกชน
- ๒) ปรับปรุงพัฒนาบทบาทที่ดี และสอดคล้องกับพระธรรมวินัย และทัศนคติที่ดั่งามของชาวบ้านในปัจจุบัน
- ๓) พัฒนาบทบาทที่ดีในอดีตบางบทบาท
- ๔) กำหนดบางบทบาทที่เห็นว่าน่าจะเหมาะสมกับยุคสมัย และสภาวะเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของไทยในปัจจุบัน^{๑๖}

การดำเนินการดังกล่าวข้างต้นนั้น จะสัมฤทธิ์ผลได้ ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากหลาย ๆ ฝ่าย ได้แก่ ภาครัฐบาล และภาคประชาชน ต้องพยายามปรับทัศนคติของ ตนที่ขัดแย้งกับทัศนคติส่วนใหญ่หรือขัดแย้งกับพระธรรมวินัย เพื่อให้พระสงฆ์ได้มีความปลอดภัย ในการที่จะดำเนินศาสนกิจของท่าน ในส่วนแห่งการเกื้อกูลสังคม เพราะเท่าที่แล้ว ๆ มา แม้แต่ใน ปัจจุบัน พระสงฆ์ส่วนใหญ่ต้องกังวลกับเสียด้าน เสียด้านวิพากษ์วิจารณ์ของชาวบ้านที่มีต่อการแสดง บทบาทของพระสงฆ์จะเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี และทั้งยังช่วยเกื้อหนุนรัฐในการพัฒนาประเทศ ได้เป็นอย่างดีด้วย

การที่พระสงฆ์ซึ่งเป็นศาสนทายาทหรือผู้สั่งสอน หลักธรรมในพระพุทธศาสนานั้น ควร มีบทบาทที่เด่นชัดอยู่ ๒ อย่าง คือ ๑) เป็นผู้มีความสามารถใน การสั่งสอนพุทธศาสนิกชน ๒) เป็นผู้มีความหลากหลายในระดับการพัฒนา พุทธศาสนิกชน หมายถึง ว่า เป็นทั้งผู้สอนและผู้ปฏิบัติตาม ต้องเข้าใจในบทบาทของแต่ละฝ่าย อย่างไรก็ตาม การพัฒนา ประเทศไทยเท่าที่เป็นอยู่ ได้เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ดังจะเห็นได้จากชื่อของแผนพัฒนา ประเทศ ฉบับที่แล้ว ๆ มา โดยไม่ให้ความสนใจหรือให้ความสนใจน้อยมาก ต่อการพัฒนาทางจิตใจ ประเทศเกาหลีซึ่งประสบผลสำเร็จ ในการพัฒนาหมู่บ้านทั่วประเทศของเขานั้น ใช้ขั้นตอนการพัฒนา ประเทศโดยใช้การพัฒนาจิตใจอยู่ในอันดับที่หนึ่ง ส่วนการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ ถูกจัดไว้อันดับ รอง ประเทศไทยมีพระภิกษุ สามเณรอยู่เป็นจำนวนมาก หากรัฐประสงค์ที่จะกำหนดแนวทางในการ พัฒนาประเทศโดยเน้น ความสำคัญของจิตใจแล้ว สามารถอาราธนาพระคุณเจ้าทั้งหลายออกไปปลุก ไร่ชาวบ้านให้มีจิตสำนึกในคุณธรรมข้อต่าง ๆ เช่น ความรักในระเบียบวินัย ขยันหมั่นเพียร เป็นต้น และดูเหมือนจะหาบุคลากรในการปลุกไร่ชาวบ้านที่ดีเช่นนี้ที่หาไม่ได้แล้ว เพื่อไม่ให้เป็นการสายเกินแก้ เราจะต้องรีบเร่งฟื้นฟูและพัฒนาชนบทที่ถูกต้องของพระสงฆ์เสียตั้งแต่บัดนี้ หากยังมัวรีรออยู่ อาจจะ

^{๑๖} ไอศูรย์ อินทร์เพชร, “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณีพระเทพสาครมณี (แก้ว สุวณฺณโชโต)”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยา ๒๕๕๓), หน้า ๕๖.

สายเกินแก้ก็ได้

เมื่อประเทศไทยได้มีการพัฒนาประเทศให้เท่าทันกับอารยธรรมตะวันตก ในช่วง ๑๐๐ ปี ที่ผ่านมา แม้จะถือว่าเป็นผลดีต่อสังคม เพราะเป็นการทำให้เกิดความเจริญขึ้น แต่ก็ยังเป็นปัจจัยที่สำคัญ ที่ทำให้คนออกจากวัด คนห่างพระสงฆ์ ถึงจะมีสถานบริการของรัฐตั้งอยู่ในบริเวณวัด แต่วัดและ พระสงฆ์ก็ไม่มีบทบาทและไม่มีส่วนร่วมในการบริหารหน่วยงานนั้น ๆ ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง ที่เป็นเหตุให้บทบาทของพระสงฆ์เปลี่ยนไป ก็คือ วัตร ปฏิบัติของพระสงฆ์ทั้งหลาย ไม่ดงามในสายตาของประชาชน เพราะพระสงฆ์บางรูป มีความ ประพฤติที่ย่อหย่อนในพระวินัย ประพฤติในสิ่งที่ขัดต่อความรู้สึกของชาวบ้าน เช่น การเดินสูบบุหรี่ในที่สาธารณะ ขับขี่รถยนต์พาหนะด้วยตนเอง วัดสกปรกไม่ปิดกวาดทำความสะอาด เป็นต้น เมื่อ พระสงฆ์มีความประพฤติเช่นนี้ ประชาชนก็เสื่อมศรัทธา ต่างหันหลังให้วัด คนจะเข้าวัดบ้างก็ในโอกาส ทำบุญในวันสำคัญทางศาสนา และในการประกอบพิธีที่เกี่ยวข้องกับพวกเขา โดยตรงเท่านั้น เนื่องจากระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย ได้เปลี่ยนจากการทำเพื่ออยู่ มาเป็นทำเพื่อขาย จึงส่งผล กระทบต่อชีวิต ชุมชน สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม อย่างรุนแรง ผลกระทบดังกล่าวมา จากปัจจัย ๔

ประการ คือ อารยธรรมตะวันตก การศึกษาแผนใหม่ การพัฒนาแผนใหม่ สื่อ และการบันเทิงเพื่อ การค้า ปัจจัยทั้ง ๔ ประการนี้ เป็นปัจจัยให้เกิดปัญหาขึ้นในสังคมปัจจุบัน เนื่องจากการ เปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจ จากการทำกินเอง ใช้เอง พึ่งตนเองได้มาเป็นระบบซื้อขาย ทำให้พึ่งตนเองเกิดความโลภ อันมีผลให้ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศต้องล้มละลายทางเศรษฐกิจพึ่งตน ไม่ได้ ธรรมชาติแวดล้อมส่วนใหญ่ถูกทำลายไป ชวนาเป็นหนี้สินมากขึ้น ทำให้หนี้กันไม่มีวันจบสิ้น ครอบครัว ชุมชนและวัฒนธรรมแตกสลาย สุขภาพจิตเสื่อมโทรมมากขึ้น ชีวิตเคยเป็นไทกลับกลายมา เป็นทาสของระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่อย่างสุดไม่หลุด

เมื่อสภาพสังคมเป็นเช่นนี้ องค์กรที่ผู้คนในสังคมนึกถึงว่าน่าจะมีทางออกให้กับสังคมก็คือสถาบันสงฆ์ ดังนั้นจึงได้มีแนวคิดที่จะฟื้นฟูบทบาทของพระสงฆ์ ได้มีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น^{๑๗} ซึ่งเป็นปัญหาที่ยากยิ่งนัก แต่ไม่เกินความสามารถที่จะแก้ไขได้ หากทุกคนในสังคมให้ความร่วมมือและช่วยกันแก้ไข ถึงอย่างไรก็ตาม โดยแท้ความจริงพระสงฆ์เอง ท่านก็ได้ทำหน้าที่และมีบทบาทในเรื่องเหล่านี้อย่างเต็มความสามารถมานานแล้ว ถึงแม้ว่าในเบื้องต้นฝ่ายรัฐบาลจะไม่ได้ให้ความสนใจมากนักก็ตาม แต่พระสงฆ์หลาย ๆ รูป ท่านก็ได้มีความเมตตา พยายามชักชวนประชาชนให้หันหน้าเข้าหากันเพื่อร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันหาทางออก โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้ช่วยให้คำแนะนำ ทั้งนี้เพื่อให้ชาวบ้านรู้จักการพึ่งตนเอง คิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง เป็นต้น

การเผยแผ่พระศาสนา หมายถึง การดำเนินการประกาศพระพุทธศาสนาให้ศาสนทายาทและประชาชนได้รับทราบในทุกๆวิธีที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจในหลักฐานแล้วน้อมนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การเทศนา การปาฐกถาในโอกาสและสถานที่ต่างๆทั้งในวัดและนอกวัด การบรรยายธรรมทางวิทยุและโทรทัศน์ การเผยแผ่ธรรมด้วยสื่อต่างๆ เช่น หนังสือ หนังสือพิมพ์หรือวีดิทัศน์ ภารกิจด้านนี้ ครอบคลุมถึงการที่วัดหรือพระสงฆ์จัดกิจกรรม

^{๑๗} มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ความเชื่อและศาสนาในสังคมไทย, หน้า ๒๒๒.

ต่างๆขึ้นในวัดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเผยแผ่ธรรมหรือต้องการให้ประชาชนได้เข้าวัดปฏิบัติธรรมหรือมุ่งเน้นสืบสานวัฒนธรรมไทยที่ได้รับอิทธิพลมาจากหลังพระพุทธศาสนา การดำเนินการใดๆของพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาที่เป็นไปเพื่อการเผยแผ่ธรรมทางศาสนาทั้งในวัดและนอกวัด ถือว่าการเผยแผ่ทั้งสิ้น^{๑๘}

การเผยแผ่ธรรมะนั้นท่านมองเป็น ๒ ประเด็นคือ ศาสตร์ที่ต้องศึกษาคือปริยัติ ศิลป์คือปฏิบัติ เส้นทางจากปริยัติสู่ปฏิบัตินั้น ทั้งสองฝ่ายจะต้องผ่านขั้นตอนที่เรียกว่าพหุสูตร คือ

๑. สุตะ มีการศึกษาทางประสาทสัมผัสในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะทางพุทธศาสตร์

๒. ธตา สามารถทรงจำเรื่องที่คนได้ผ่านพบมาทางประสาทสัมผัส

๓. วจสา ปริจจาคา สามารถท่องเรื่องบางเรื่องได้ โดยเฉพาะที่เป็นวิชาหลัก

๔. มนสานุเพกขิตา นำเรื่องมาคิด ให้เกิดความเข้าใจด้วยตนเองเสียก่อนและต้องอิงหลักวิชาไม่ใช่เข้าใจเอาเอง โดยขาดหลักฐานสำหรับอ้างอิง

๕. ทัฎฐิยาสุปฏิวิธธา เข้าใจเรื่องเหล่านั้น คือสามารถขบเจาะเรื่องเหล่านั้นด้วยความคิดเห็นของตน สามารถที่จะหาอุปมา ซึ่งผู้ฟังอาจเข้าใจได้มาเปรียบเทียบเพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น การพูดของคนเราเป็นศิลป์ขึ้นมาได้ต้องเข้าใจในเรื่องที่จะพูดโดยไม่มี ความสงสัยในเรื่องเหล่านั้น^{๑๙}

สรุปได้ว่า พระสงฆ์กับการเผยแผ่ในอนาคต เป็นสิ่งที่ต้องคาดการณ์ล่วงหน้าว่าจะเป็นไปในทิศทางใด โดยการคาดการณ์จากสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของพระสงฆ์ ซึ่งปัจจัยสำคัญที่จะสามารถคาดการณ์ได้แม่นยำที่สุด คือ ข้อวัตรปฏิบัติของพระสงฆ์ทั้งหลาย หากยึดมั่นในพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด ก็จะสามารถสร้างความเลื่อมใสศรัทธาของพุทธบริษัททั้งหลายได้ หากข้อวัตรปฏิบัติ ไม่งดงามในสายตาของประชาชน หรือความประพฤติที่ย่อหย่อนในพระวินัยแล้ว ย่อมสร้างความเสียหายและทำให้ประชาชนเสื่อมศรัทธาลง ส่งผลให้พระพุทธศาสนาดำรงอยู่ต่อไปได้ยากขึ้น

^{๑๘} กรมการศาสนา, ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๐), หน้า ๙.

^{๑๙} พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโณ), ศาสนทายาทคุณภาพ, (กรุงเทพมหานคร : พรตวิการพิมพ์, ๒๕๔๓), หน้า ๓๒ - ๓๕.

ตารางที่ ๒.๙ การสังเคราะห์แนวคิดพระสงฆ์กับการเผยแผ่ในอนาคต

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ไอศูรย์ อินทร์เพชร	หากเราประสงค์ให้สถาบันสงฆ์ในอนาคตได้แสดงบทบาทในทางที่ถูกที่ควร ต้องรีบเร่งดำเนินการต่อไปนี้ คือ ๑) ขจัดบทบาทที่ขัดต่อพระธรรมวินัย ๒) ปรับปรุงพัฒนามาตรฐานที่ดี ๓) พัฒนาบทบาทที่ดีในอดีตบางบทบาท ๔) กำหนดบางบทบาทที่เห็นว่าน่าจะเหมาะสมกับยุคสมัย และสภาวะเศรษฐกิจ
พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต)	การที่พระสงฆ์ซึ่งเป็นศาสนทายาทหรือผู้สั่งสอนหลักธรรมในพระพุทธศาสนานั้น ควรมีบทบาทที่เด่นชัดอยู่ ๒ อย่าง คือ ๑) เป็นผู้มีความสามารถในการสั่งสอนพุทธศาสนิกชน ๒) เป็นผู้มีความหลากหลายในระดับการพัฒนา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช	ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่เป็นเหตุให้บทบาทของพระสงฆ์เปลี่ยนไป ก็คือ วัตรปฏิบัติของพระสงฆ์ทั้งหลายทั้งที่ดีและไม่ดี หากขัดต่อพระธรรมวินัยก็ส่งผลให้ประชาชนเสื่อมศรัทธา
กรมการศาสนา	การเผยแผ่พระศาสนา หมายถึง การดำเนินการประกาศพระพุทธศาสนาให้ศาสนทายาทและประชาชนได้รับทราบในทุกวิธี
พระเทพดิลก (ระบอบ ฐิตญาณ)	การเผยแผ่ธรรมะนั้นท่านมองเป็น ๒ ประเด็นคือ ศาสตร์ที่ต้องศึกษาคือปริยัติ ศิลปคือปฏิบัติ เส้นทางจากปริยัติสู่ปฏิบัติ

๒.๒.๑.๕ บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ในสังคมไทย

พระสงฆ์ในสังคมไทยมีฐานะและความเป็นอยู่ที่แตกต่างไปจากประชาชน มีระเบียบวินัยสำหรับการเป็นอยู่ และได้รับการยกย่องจากประชาชนให้อยู่ในฐานะที่เคารพและสักการะ จึงทำให้พระสงฆ์จำนวนมากได้ทำหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือสังคมได้ เช่น การอบรมสั่งสอน ให้คำแนะนำที่ถูกต้องแก่ประชาชน แต่โดยทั่วไปแล้วบทบาทของพระสงฆ์ในการดูแลสังคมโดยภาพรวมแล้ว มีอยู่ ๒ บทบาทใหญ่ ๆ คือ

๑) บทบาทตามอุดมคติ เนื่องจากวิถีชีวิตของคนไทยตั้งแต่อดีตมา มีความสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนาตั้งแต่เกิดจนตาย จึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับประชาชนมีความผูกพัน

เหมือนกับญาติสนิท ที่ต้องให้ความเคารพนับถือเชื่อฟังดังที่ วิจิตร เกิดวิสิษฐ์ ได้กล่าวถึงภาระหน้าที่ของพระสงฆ์ไว้ว่า พระสงฆ์มีหน้าที่สอนธรรมะ การสอนธรรมะต้องมีความรู้ และธรรมะนั้นเป็นความรู้เกี่ยวกับความดี ผู้สอนต้องปฏิบัติดี คนเรียนถึงจะมั่นใจในสิ่งที่ตนเรียน พระสงฆ์ที่ทำหน้าที่สั่งสอนให้ได้ผลต้องปฏิบัติตามที่สอน และปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้า จึงมีลักษณะดังนี้

(๑) ปฏิบัติดี คือ เป็นผู้สำรวมกาย วาจา ใจ ตั้งมั่นอยู่ในพระธรรมวินัยและ หลักธรรมที่พระพุทธเจ้าบัญญัติ ทำให้เป็นผู้มีกิริยา วาจางดงาม สงบ ผ่องใส สุขุมเยือกเย็น

(๒) ปฏิบัติตรง คือ ปฏิบัติตรงตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้า พิจารณาธรรมทั้งหลายด้วยเหตุและผล ปราศจากอคติ ๔ คือ ความลำเอียงเพราะรัก ความหลง ความโกรธ ความกลัว ปฏิบัติ แต่สิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม ไม่ปฏิบัติให้ผิดหรือเสี่ยงจากพระธรรมวินัยด้วยกิเลสตัณหา

(๓) ปฏิบัติเพื่อรู้ธรรม คือ ปฏิบัติเพื่อรู้แจ้ง เพื่อความหลุดพ้นจากทุกข์ ปฏิบัติศีล สมาธิ ปัญญาด้วยความเพียร ด้วยขันติ

(๔) ปฏิบัติสมควร คือ ปฏิบัติทางสายกลาง ไม่ปล่อยไปตามอารมณ์หรือกิเลส ไม่ปฏิบัติสุดโต่งไปข้างทรมานตนเอง คือ มีทฤษฎีที่ถูกต้อง ทั้งปฏิบัติตนด้วยความเพียร ๔ อย่าง คือ เพียรระวัง บำเพ็ญไม่ให้เกิดขึ้น เพียรละบาปที่เกิดขึ้น เพียรกุศลให้เกิดขึ้นในสันดาน เพียรรักษากุศลที่เกิดขึ้นแล้วไม่ให้เสื่อมลง^{๒๐}

๒) บทบาทตามคาดหวัง ความคาดหวังเป็นลักษณะของความคิดหรือความต้องการของบุคคล ซึ่งมีอยู่ ๒ ฝ่าย คือ ฝ่ายผู้ที่ต้องการกระทำในสิ่งต่าง ๆ ทั้งที่เป็นบทบาทภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ และฝ่ายที่จะได้รับผลตอบชดเชยนั้น หรือภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้กระทำ

พระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนมีอยู่ด้วยกัน ๒ แนวทาง คือ (๑) บทบาทหลัก หรือบทบาทโดยตรงของพระสงฆ์ คือ การเป็นผู้นำชุมชนในทางด้านจิตใจ ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม สติปัญญาที่ถูกต้องแก่ชุมชน เป็นบทบาทที่สำคัญยิ่ง เป็นรากฐานความเจริญ ความสุขของสังคมอย่างแท้จริง (๒) บทบาทรอง ในบางกรณีอาจมีบทบาทอื่นที่พระสงฆ์อาจจำเป็น และควรเข้าไปเกี่ยวข้องในฐานะที่เป็นผู้รับแรงศรัทธาจากชาวบ้าน อาจแนะนำประชาชนในท้องถิ่นให้เห็นลู่ทางในการพัฒนาด้านวัตถุที่เหมาะสม หรือเป็นผู้ประสานรวมตัวชาวบ้านในการพัฒนาและอาจใช้วัดเป็นสถานที่รวมกลุ่ม เป็นต้น และจากการที่พระสงฆ์เปลี่ยนไปเป็นการปรับไปตามสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยไว้ว่า พระสงฆ์จะต้องรู้เท่าทันสังคมที่เปลี่ยนไป เพราะพระสงฆ์ไม่ใช่มีหน้าที่เฉพาะชี้ทางให้ประชาชน สงบจิตใจเท่านั้น แต่ต้องชี้แนะทางโลกให้แก่ประชาชนได้อย่างเหมาะสมอีกด้วย นอกจากนี้วัดยังเป็นสถานที่ประกอบกิจการ รวมทั้งความเชื่อที่โยงกับหลักธรรม อันมีพระสงฆ์เป็นผู้นำ ซึ่งบทบาทของพระสงฆ์อีกมุมหนึ่ง เป็นบทบาทตามหน้าที่ของพระสงฆ์ คือ ธรรมทาน ซึ่งแปลว่า การให้ธรรมะ และในการให้ธรรมะนั้น มีความหมายกว้างมาก โดยคำว่า ธรรมะในภาษาบาลี ก็เป็นคำที่มีความหมายกว้างที่สุด แต่ถ้าแยกประเภทใหญ่ ๆ มี ๒ อย่าง คือ ความจริงกับความดีงาม เป็นเรื่องของปัญญาอย่างหนึ่ง คุณธรรมอย่างหนึ่ง การให้ธรรมะเป็นทาน หมายถึง การให้ความรู้ความเข้าใจ และหลัก

^{๒๐} วิจิตร เกิดวิสิษฐ์, หนังสือเรียนพระพุทธศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, หน้า ๕๗-๕๘.

แห่งความดีหรือหลักที่จะให้เข้าถึงมนุษย์ เข้าถึงสังคม และได้ประสบการณ์ที่ดีงาม คือทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ อย่างถูกต้อง ตั้งต้นแต่ความรู้สึกระดับสูงสุด เข้าใจในชีวิตว่าคืออะไร สภาวะที่แท้จริงของสิ่งทั้งหลายเป็นอย่างไร ลงมาจนถึงความเข้าใจทั่ว ๆ ไป เกี่ยวกับจริยธรรมในการดำรงชีวิตเป็นแง่ของสังคมอย่างหนึ่ง จริยธรรมอย่างหนึ่ง รวมความคือช่วยเหลือประชาชน

อย่างไรก็ตาม บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทย งานที่พระสงฆ์จะทำได้โดยตรงก็คือ การให้คำแนะนำทางจิตใจ เป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาชีวิตต่าง ๆ สามารถเป็นที่พึ่งทางจิตใจด้วยการประพฤติตนเป็นแบบอย่าง ส่วนการสงเคราะห์สังคมที่กำลังพัฒนา เมื่อชาวบ้านยังไม่พร้อมที่จะช่วยตนเอง ถ้าพระเป็นผู้นำท้องถิ่นก็ควรมีบทบาทด้วยการเสนอแนะให้ความคิดริเริ่มว่า ในชุมชนมีอะไรที่จะทำให้เกิดแก่ประโยชน์ส่วนรวม ทางวัตถุจะทำได้ก็โดยทางอ้อม ด้วยการแนะนำชักจูง ผู้อื่นให้กระทำ หรือนำสิ่งของ หรือบริการที่ได้รับจากผู้อื่น มาเฉลี่ยแบ่งปันให้เป็นประโยชน์กว้างขวางออกไป โดยการสงเคราะห์นั้น ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมและกาลเทศะ ด้วยการทำหน้าที่ให้เหมาะสมกับ บทบาท เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัย วัตถุนิยมได้เข้ามามีบทบาทในสังคม หากพระสงฆ์ แสดงบทบาททันตามปรากฏการณ์ของสังคมปัจจุบันก็จะสามารถแก้สภาพปัญหา จะส่งผลให้สภาพ สังคมและประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้าในฐานะที่พระสงฆ์มีความสัมพันธ์กับสังคม โดยใช้หลัก ศาสนาช่วยวางรากฐานความเจริญแก่สังคมในด้านการศึกษา การอาชีพ การปกครอง เป็นต้น เพื่อ ช่วยส่งเสริมความเป็นปึกแผ่น มั่นคงแก่สังคม ช่วยลดปัญหาสังคม และช่วยเสริมให้คนปฏิบัติในสิ่งที่ ถูกที่ควรตามหลักศาสนา^{๒๑}

สรุปได้ว่า บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ในสังคมไทย สามารถแบ่งออกเป็น ๒ บทบาทใหญ่ ๆ คือ บทบาทตามอุดมคติ เพราะวิถีชีวิตของสังคมไทย มีความสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนาตั้งแต่เกิดจนถึงตาย จึงทำให้พระสงฆ์กับประชาชนมีความผูกพันกันอย่างแน่นแฟ้น ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ และบทบาทตามคาดหวังทั้งความคิด หรือความต้องการของบุคคล เป็นการให้คำแนะนำทางด้านจิตใจ ความรู้สึก ช่วยส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม สติปัญญาที่ถูกต้องแก่ชุมชน รวมถึงการถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน พระสงฆ์ได้รับแรงศรัทธาจากชาวบ้าน และต้องประพฤติตนให้เหมาะสมกับสมณะเพศของตนเช่นกัน

^{๒๑} พระครูประภัตรวิธาน (ประสิทธิ์ ปภสฺสโร), “บทบาทของพระสงฆ์ด้านการสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร จังหวัดร้อยเอ็ด”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

ตารางที่ ๒.๑๐ การสังเคราะห์บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ในสังคมไทย

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
วิจิตร เกิดวิสิษฐ์	ภาระหน้าที่ของพระสงฆ์ไว้ว่า พระสงฆ์มีหน้าที่สอนธรรมะ การสอนธรรมะต้องมีความรู้ และธรรมะนั้นเป็นความรู้เกี่ยวกับความดี ผู้สอนต้องปฏิบัติดี คนเรียนถึงจะมั่นใจในสิ่งที่ตนเรียน พระสงฆ์ที่ทำหน้าที่สั่งสอนให้ได้ผลต้องปฏิบัติตามที่สอน และปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้า
พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต)	บทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ มี ๒ แนวทาง คือ (๑) บทบาทหลัก การเป็นผู้นำชุมชนในทางด้านจิตใจ ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม สติปัญญา ที่ถูกต้องแก่ชุมชน (๒) บทบาทรอง ในบางกรณีอาจมีบทบาทอื่นที่พระสงฆ์อาจจำเป็น และควรเข้าไปเกี่ยวข้องในฐานะที่เป็นผู้รับแรงศรัทธาจากชาวบ้าน
พระพยอม กัลยาโณ	พระสงฆ์จะต้องรู้เท่าทันสังคมที่เปลี่ยนไป เพราะพระสงฆ์ไม่ใช่มีหน้าที่เฉพาะชี้ทางให้ประชาชนสงบจิตใจเท่านั้น แต่ต้องชี้แนวทางโลกให้แก่ประชาชนได้อย่างเหมาะสมอีกด้วย นอกจากนี้วัดยังเป็นสถานที่ประกอบกิจการ รวมทั้งความเชื่อที่โยงกับหลักธรรมอันมีพระสงฆ์เป็นผู้นำ
พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต)	บทบาทของพระสงฆ์อีกมุมหนึ่ง เป็นบทบาทตามหน้าที่ของพระสงฆ์ คือ ธรรมทาน ซึ่งแปลว่าการให้ธรรมะ และในการให้ธรรมะนั้น มีความหมายกว้างมาก แต่ถ้าแยกประเภทใหญ่ ๆ มี ๒ อย่าง คือ ความจริงกับความดีงาม เป็นเรื่องของปัญญาอย่างหนึ่ง คุณธรรมอย่างหนึ่ง การให้ธรรมะเป็นทาน หมายถึง การให้ความรู้ความเข้าใจ และหลักแห่งความดีหรือหลักที่จะให้เข้าถึงมนุษย์ เข้าถึงสังคม และได้ประสบสิ่งที่ดีงาม คือทำให้ให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ อย่างถูกต้อง

ตารางที่ ๒.๑๐ การสังเคราะห์บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ในสังคมไทย (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
อภิชัย พันธุเสน	เหตุจากปัจจัยภายในสองประการ คือ ประการ แรก พระสงฆ์ไม่พยายามปรับปรุงตนเองให้เข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ไม่พยายามประยุกต์ความเจริญต่าง ๆ เหล่านั้นมาสร้างเสริมบทบาทของตนเองขึ้นใหม่ และมีการสูญเสียภาวะผู้นำทางปัญญาของพระสงฆ์ เนื่องจากพระสงฆ์ไม่สามารถเข้าใจถึงสภาพปัญหาและโครงสร้างของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปได้
พระครูประภัสร์สิทธิคุณ (ประสิทธิ์ ปภัสสร)	บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทย งานที่พระสงฆ์จะทำได้โดยตรงก็คือ การให้คำแนะนำทางจิตใจ เป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาชีวิตต่าง ๆ สามารถเป็นที่พึ่งทางจิตใจด้วยการประพาดิตนเป็นแบบอย่าง ส่วนการสังเคราะห์สังคมที่กำลังพัฒนาเมื่อชาวบ้านยังไม่พร้อมที่จะช่วยตนเอง ถ้าพระเป็นผู้นำท้องถิ่น ก็ควรมีบทบาทด้วยการเสนอแนะให้ความคิดริเริ่มว่า ในชุมชนมีอะไรที่จะทำให้เกิดแก่ประโยชน์ส่วนรวม ทางวัตถุจะทำได้ก็โดยทางอ้อม ด้วยการแนะนำชักจูงผู้อื่นให้กระทำ หรือนำสิ่งของหรือบริการที่ได้รับจากผู้อื่น มาเฉลี่ยแบ่งปันให้เป็นประโยชน์กว้างขวางออกไป

๒.๒.๑.๖ วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

มีรูปแบบในการสอนหรือวิธีการสอนของ พระพุทธเจ้าที่น่าสังเกตหรือพบอยู่บ่อย ๆ ซึ่งได้แก่รูปแบบต่อไปนี้

(๑) รูปแบบสักัจฉาหรือสนทนา เป็นวิธีที่ทรงใช้บ่อยไม่น้อยกว่าวิธีใด ๆ โดยเฉพาะเมื่อผู้มาเฝ้าหรือทรงพบนั้นยังไม่ได้เลื่อมใสศรัทธาในพระศาสนา还不知道 ไม่เข้าใจในหลักธรรมในการสนทนา พระพุทธเจ้ามักเป็นฝ่ายถามนำคู่สนทนาเข้าสู่ความเข้าใจธรรมและเลื่อมใสศรัทธาในที่สุดแม้ในหมู่พระสาวกพระองค์ก็ใช้วิธีไม่น้อย เช่น ในปฐมปัจฉิมปัจจุตธรรมสูตรการสนทนายระหว่างพระพุทธเจ้า กับพราหมณ์ชาณุโสณ ถึงเรื่องวิธี การอาบน้ำลอยบาป ครั้นจบการสนทนาแล้ว ชาณุโสณพราหมณ์ ได้ประกาศตนเป็นอุบาสกเข้าถึงพระรัตนตรัย

(๒) รูปแบบการบรรยาย วิธีสอนแบบนี้ทรงใช้ ในการแสดงธรรมหรือที่ประชุมใหญ่ซึ่งมีประชาชนหรือพระสงฆ์เป็นจำนวนมากและส่วนมากมี พื้นฐานความรู้ ความเข้าใจกับมีความเลื่อมใสศรัทธาอยู่แล้ว มาฟังเพื่อหาความรู้ความเข้าใจเพิ่มเติมและหาความสงบสุขทางจิตใจ นับได้ว่าเป็นคน

ประเภทและระดับใกล้เคียงกันพอจะใช้วิธี บรรยายอันเป็นแบบกว้างๆ ได้ ลักษณะพิเศษของพุทธวิธีสอนแบบนี้ที่พบในคัมภีร์ บอกว่า ทุกคนที่ฟังพระองค์ แสดงธรรมอยู่ในที่ประชุมกัน แต่ละคนรู้สึกว่ พระพุทธเจ้าตรัสอยู่กับตัวเอง โดยเฉพาะเป็นความสามารถอัศจรรย์อีกอย่างหนึ่งของพระพุทธเจ้า

(๓) รูปแบบแบบตอบปัญหา ผู้ที่มาถามปัญหานั้นนอกจากผู้ที่มีความสงสัยข้องใจในข้อธรรมต่าง ๆ แล้ว โดยมากเป็นผู้ที่ถือลัทธิศาสนาอื่นบ้างก็มาถามเพื่อต้องการรู้คำสอนทางฝ่ายพระพุทธศาสนาหรือเทียบเคียงกับคำสอนในลัทธิของตนบ้างก็มาถามเพื่อลองภูมิบ้างก็เตรียมมาถามเพื่อข่มปราบให้จนหรือให้ ได้รับความอับอายในการตอบพระพุทธองค์ ทรงสอนให้พิจารณาคุณลักษณะของปัญหาและใช้วิธีตอบให้เหมาะสม

(๔) รูปแบบการวางกฎข้อบังคับ เมื่อเกิดเรื่องมีภิกษุกระทำความผิดอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นเป็นครั้งแรกพระสงฆ์ หรือประชาชนเล่าลือโพนทะนาตีเตียนกันอยู่มีผู้นำความมาราบทูลพระพุทธเจ้าพระองค์ก็จะทรงเรียกประชุมสงฆ์ สอบถามพระภิกษุผู้กระทำ ความผิดเมื่อเจ้าตัวรับได้ ความเป็นสัตย์จริงแล้ว ก็ทรงดำหนิชี้แจงผลเสียหายที่เกิดขึ้น ส่วนรวม พรณนาผลร้ายของความประพฤติไม่ดี และคุณประโยชน์ของความประพฤติที่ดีงาม แล้วทรงแสดงธรรมกลาที่สมควรเหมาะสมกับเรื่องนั้น ต่อจากนั้นจะตรัสให้สงฆ์ทราบว่ จะทรงบัญญัติสิกขาบท โดยทรงแถลงวัตถุประสงค์ในการบัญญัติให้ทราบแล้วทรงบัญญัติสิกขาบทข้อนั้น ๆ ไว้ โดยความเห็นชอบพร้อมกันของสงฆ์ในการ สอนแบบนี้จึงสังเกตว่ พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติสิกขาบท โดยความเห็นชอบของสงฆ์ซึ่งบาลี ใช้คำว่า “สงฆสมุจจุตถาย” แปลว่ “เพื่อความรับว่ดีแห่งสงฆ์” หมายความว่าทรงบัญญัติ โดยชี้แจงให้เห็นแล้ว ว่ถ้าไม่รับจะเกิดผลเสียอย่างไร เมื่อรับจะมี ผลดีอย่างไรจนสงฆ์รับคำของพระองค์ว่ “ดี แล้ว” ไม่ทรงบังคับเอาโดยพลการ สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการเผยแผ่ธรรมหรือกลยุทธ์การ ดำเนินการประกาศธรรมที่สำคัญของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่สำคัญ มี ๕ ข้อได้แก่

- (๑) การตกปลานอกบ้าน หมายถึง การทำงานเชิงรุก
- (๒) ประสานสิบทิศ หมายถึง การสร้างเครือข่าย
- (๓) ผูกมิตรทั่วหล้า หมายถึง การประสานสามัคคี
- (๔) บริหารปัญญา หมายถึง การพัฒนาศักยภาพเองอยู่เสมอ
- (๕) สาลิกาป้อนเหยื่อ หมายถึง การนำธรรมให้เข้าถึงจิตใจของชาวบ้าน^{๒๓}

ส่วนลีลาการเทศนาธรรม หมายถึง การสอน ของพระพุทธเจ้าในแต่ละครั้ง ที่ประกอบด้วยคุณลักษณะ ๔ ประการ ได้แก่

(๑) สันทิสสนา คือ ชี้แจงเรื่องที่ทรงสอนให้เห็นชัดเป็นการแยกแยะ อธิบาย และแสดงเหตุผลให้ชัดเจนจนผู้ฟังเข้าใจแจ่มแจ้ง เห็นจริงเห็นจ้งดังได้เห็นกับตา

^{๒๒} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), **พุทธวิธีในการสอน**, (กรุงเทพมหานคร: โอเอ็นจี การพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๕๐.

^{๒๓} พระธรรมโกศาจารย์ (ศ.ดร.ประยูร ธมฺมจิตโต), **ธรรมประกาศโนบาย**, บทบรรยายในโครงการอบรมพระธรรมทูต สายต่างประเทศ ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วังน้อย เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๕, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.buddhismth.com/index.php?lay=show&ac=article&id=538970572&Ntype=9> [๑๐ มีนาคม ๒๕๖๕].

(๒) สมาทปนา คือ ขวนใจให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ เป็นการสอนให้เห็นว่าสิ่งใดควรปฏิบัติก็แนะนำ หรือบรรยายให้ซาบซึ้งในคุณค่าและเห็นความสำคัญที่จะต้องฝึกฝน จนยอมรับและนำไปปฏิบัติ

(๓) สมุตเตชนา คือ เร้าใจให้อาจหาญแก่วัวกล้า เป็นการปลุกเร้าใจให้กระตือรือร้น เกิดความอุตสาหะมีกำลังใจที่จะทำให้สำเร็จลงได้

(๔) สัมปหังสนา คือ ปลอบขวัญใจให้สดชื่นร่าเริงเป็นการการบำรุงจิตให้เข้มแข็ง เบิกบาน เห็นคุณประโยชน์ที่จะได้รับและทางที่จะก้าวหน้าบรรลุผลสำเร็จยิ่งขึ้นไป ทำให้ผู้ฟังมีความหวัง และเบิกบานใจ^{๒๔}

และยังสอดคล้องกับการเผยแผ่ในเรื่องของการสื่อสารเพื่อการพัฒนาบุคคลทางด้านจิตใจ ให้มีความเคารพเลื่อมใส ยำเกรง ในพระรัตนตรัย น้อมนำเอาหลักธรรมในพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติตามสมควรแก่การปฏิบัติ นั้น เพราะพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มุ่งเพื่อประโยชน์สุขแก่ชาวโลก เป็นศาสนาแห่งสันติภาพของโลกในส่วนขององค์ประกอบของสารตามแนวทางแห่งพุทธะนั้น มีหลักสำคัญที่ต้องศึกษาอยู่ ๕ หลักใหญ่ๆ ดังนี้

(๑) สัจจะ ได้แก่เรื่องที่เสนอต่อมวลชนนั้นต้องเป็นเรื่องจริงเสนอหรือส่งสารตามความเป็นจริงไม่บิดเบือน

(๒) ตถตา เรื่องแท้ เรื่องที่เสนอหรือส่งสารนั้น ต้องเป็นเรื่องแท้ เสนอตามสภาพที่แท้จริง ไม่คาดเดา ไม่แต่งแต้ม ไม่ใส่สี หรือใส่ไข่

(๓) กาละ เรื่องที่เสนอนั้น ต้องเหมาะสมกับกาลเวลา

(๔) ปิยะ เรื่องที่เสนอนั้นเป็นเรื่องที่คนชอบ หรือเสนอโดยวิธี ที่ผู้รับสารชื่นชอบ

(๕) อัตถะ เรื่องที่เสนอหรือส่งสารนั้น ต้องเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมสรุปได้ว่า การเผยแผ่พุทธศาสนาอันเป็นบทบาทหน้าที่ของพระสงฆ์จะต้องกระทำโดยการ จัดการเทศนา อบรม สั่งสอนประชาชนให้เกิดศรัทธาเลื่อมใส เช่น แนะนำสั่งสอน อบรมประชาชนให้เข้าใจในศาสนพิธีและการปฏิบัติ เทศนาสั่งสอนประชาชนให้ตั้งอยู่ในศีลธรรมและให้ได้ยินได้ฟัง เกี่ยวกับพระศาสนาโดยถูกต้อง และเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในหลักธรรมคาสอนในพระพุทธศาสนา^{๒๕}

วิธีการเผยแผ่พุทธธรรมในครั้งพุทธกาล พระพุทธเจ้าทรงใช้วิธีการเผยแผ่แบบประยุกต์เข้ากับสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ทางสังคม จารีต ประเพณี ในแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกัน ทรงใช้อยู่บายในการเลือกบุคคล รोजงหะหรือโอกาส การสอนของพระพุทธเจ้าในแต่ละครั้ง จะมีคุณลักษณะซึ่งเรียกได้ว่า เป็นลีลาการสอน ๔ รูปแบบ คือ สันทิสสนา สมาทปนา สัมปหังสนา และ สมุตเตชนา ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

๑) สันทิสสนา ชี้แจงให้เห็นชัด คือ จะสอนอะไรก็ชี้แจงจำแนกแยกแยะอธิบายและแสดงเหตุผลให้ชัดเจน จนผู้ฟังเข้าใจแจ่มแจ้งเห็นจริงในสิ่งที่สอน ดุจชี้ให้เห็นด้วยตาตัวเอง ในแต่ละครั้งที่

^{๒๔} ที.สี. (ไทย) ๙/๑๙๘/๑๖๑.

^{๒๕} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๑๕๘.

พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมจบลง จะมีคาถาสรรเสริญจากผู้ฟังธรรมในตอนท้ายว่า ภาสิตของพระองค์แจ่มแจ้งนัก ภาสิตของพระองค์แจ่มแจ้งนัก พระองค์ทรงประกาศธรรมโดยอเนกปริยาย เปรียบเหมือนหงายของที่คว่ำ เปิดของที่ปิด บอกทางแก่คนหลงทาง หรือส่องประทีปในที่มืดด้วยคิดว่า ผู้มีจักขุจักเห็นรูปได้

๒) สมาทปนา ชวนให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ คือ สิ่งใดควรปฏิบัติหรือหัดทำก็แนะนำ บรรยายให้ซาบซึ้งในคุณค่า มองเห็นความสำคัญที่จะต้องฝึกฝนบำเพ็ญจนเกิดยอมรับอยากลงมือทำ หรือนำไปปฏิบัติ คนผู้ฟังธรรมจากพระพุทธเจ้าแล้ว มีจิตคล้อยตามพระธรรมเทศนา เกิดอุตสาหะอยากปฏิบัติตามในสิ่งที่พระองค์ทรงแสดง เช่น คนผู้ได้ฟังทานกถา คือว่า จาเป็นเครื่องพรรณนาถึงการให้ทาน พรรณนาถึงอานิสงส์ของการให้ทานเองและการชักชวนผู้อื่นในการให้ทาน จะทำให้ได้ทั้ง โภคสมบัติและบริวารสมบัติ จึงพยายามชวนช่วยทำกรรมที่จะยังสมบัติทั้งสองนั้นให้สำเร็จได้

๓) สมุตเตชนา เร้าใจให้อาจหาญแก่งกล้า คือ ปลุกเร้าใจให้กระตือรือร้นเกิดความ อุตสาหะ มีกำลังใจแข็งขันมั่นใจที่จะทำให้สำเร็จลงได้ สู้จนไม่หวั่น ไม่กลัวเหนียวไม่กลัวยาก คำนึงถึง ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า เช่น พระจักขุปาลเถระได้ตั้งจิต อธิษฐาน ที่จะไม่จำวัดตลอดไตรมาสเพื่อปฏิบัติกรรมฐาน จนได้บรรลุพระอรหันต์พร้อมกับการแตก สลายของประสาทตา แม้นัยน์ตาของท่านจะแตกไปแล้วท่านก็ได้ทรงไว้ซึ่งพระพุทธศาสนา

๔) สัมปหังสนา ปลอบขโลมใจให้สดชื่นร่าเริง คือ บำรุงจิตใจให้เข้มแข็งเบิกบาน โดย ชี้ให้เห็นผลดีหรือคุณประโยชน์ที่จะได้รับ และทางที่จะก้าวหน้าบรรลุผลสำเร็จยิ่งขึ้นไป ทำให้ผู้ฟังมีความหวังและร่าเริงเบิกบานใจ เช่น ในคราวที่พระพุทธเจ้าเสด็จเข้าไปบิณฑบาตที่บ้านของอุทัย พราหมณ์ พราหมณ์ก็เอาข้าวใส่บาตรถวายแต่พระองค์ได้ตรัสตอบพราหมณ์เป็นคาถาเล่นคำโดย ปฏิภาณ สอดแทรกไปด้วยความร่าเริงในธรรมเป็นทำนองเตือนพราหมณ์ไม่ให้ท้อถอย เพราะการ กระทำจะให้ผลได้โดยส่วนมากก็ต้องทำบ่อย ๆ^{๒๖}

สรุปได้ว่า วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจะมีคุณลักษณะซึ่งเรียกได้ว่า เป็นลีลาการสอน ๔ รูปแบบ คือ ๑) สันทัสสนา ชี้แจงให้เห็นชัด ๒) สมาทปนา ชวนให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ ๓) สัมปหังสนา เร้าใจให้อาจหาญแก่งกล้า และ ๔) สมุตเตชนา ปลอบขโลมใจให้สดชื่นร่าเริง สามารถ นำมาเป็นบทบาทของพระสงฆ์บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ใน ตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมาได้

^{๒๖} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๑๙๘/๒๘๖.

ตารางที่ ๒.๑๑ วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต)	มีรูปแบบในการสอนหรือวิธีการสอนของพระพุทธเจ้าที่น่าสังเกตหรือพบอยู่บ่อย ๆ ซึ่งได้แก่รูปแบบต่อไปนี้ (๑) รูปแบบสัจฉาหรือสนทนา (๒) รูปแบบการบรรยาย (๓) รูปแบบแบบตอบปัญหา (๔) รูปแบบการวางกฎข้อบังคับ
พระธรรมโกศาจารย์ (ศ.ดร.ประยูร ธมฺมจิตฺโต)	วิธีการเผยแผ่ธรรม มี ๕ ข้อได้แก่ (๑) การตักปลา นอกบ้าน (๒) ประสานสิบทิศ (๓) ผูกมิตรทั่วหล้า (๔) บริหารปัญญา (๕) สาลิกาป้อนเหยื่อ
ที.สี. (ไทย) ๙/๑๙๘/๑๖๑	ลีลาการสอน ๔ รูปแบบ คือ สันติสนทนา สมาทปนา สัมปหังสนา และ สมุตเตสนา
พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต)	การเผยแผ่ในเรื่องของการสื่อสารเพื่อการพัฒนาบุคคลทางด้านจิตใจ
ส.ส. (ไทย) ๑๕/๑๙๘/๒๘๖.	วิธีการเผยแผ่พุทธธรรมในครั้งพุทธกาล พระพุทธเจ้าทรงใช้วิธีการเผยแผ่แบบประยุกต์ เข้ากับสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับยุคปกติวิถีใหม่

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับยุคปกติวิถีใหม่ของนักวิชาการหลายท่าน จึงสามารถแบ่งองค์ความรู้ออกเป็น ๒ ประเด็น คือ ความหมายของยุคปกติวิถีใหม่ และแนวคิดเกี่ยวกับยุคปกติวิถีใหม่ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๒.๓.๑ ความหมายของยุคปกติวิถีใหม่

ยุคปกติวิถีใหม่ “New Normal” หรือ “ความปกติในรูปแบบใหม่” เป็นคำศัพท์ที่ถูกใช้เป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. ๒๐๐๘ โดย Bill Gross นักลงทุนในตราสารหนี้ชื่อดัง และเป็นผู้ร่วมก่อตั้งบริษัท Pacific Investment Management (PIMCO) โดยให้นิยามคำว่า “New Normal” ในบริบทเศรษฐกิจโลกเอาไว้ว่า เป็นสภาวะที่เศรษฐกิจโลกมีอัตราการเติบโตชะลอตัวลงจากในอดีต และเข้าสู่อัตราการเติบโตเฉลี่ยระดับใหม่ที่ต่ำกว่าเดิมควบคู่ไปกับอัตราการว่างงานที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง หลังเกิดวิกฤติทางการเงินในสหรัฐอเมริกาทั้งความผันผวนทางเศรษฐกิจจะไม่ได้เป็นไปตามวัฏจักรเศรษฐกิจเดิมแบบที่ผ่านมา เนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นตัวกำหนดการเติบโตทางเศรษฐกิจมีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปหรือส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในลักษณะที่แตกต่างจากในอดีต^{๒๗}

ปกติวิถีใหม่ หรือ New normal ยังหมายถึง การดำเนิน ทำกิจกรรม การปฏิบัติต่าง ๆ ที่ แต่เดิมไม่คุ้นเคย หรือไม่รู้จัก ไม่เคยใช้ แต่จำเป็นต้องใช้ และมีใช้กันทั่วไปจนเป็นปกติ วิถีปฏิบัติใหม่ จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจครั้งใหญ่ การทำกิจกรรมบางอย่าง ซึ่งแต่เดิมไม่ค่อยได้ พบเห็น กลายมาเป็นสิ่งที่พบเห็นกันจนคุ้นเคยเป็นเรื่องธรรมดา ดังนั้นวิถีปฏิบัติใหม่จึงหมายถึง การ ใช้ชีวิตในรูปแบบใหม่ของผู้คนในสังคม พร้อมทั้งจะก้าวไปกับความปกติใหม่ โดยประกอบด้วยวิถี ปฏิบัติ ลงมือทำ วิธีคิด วิธีเรียนรู้ วิธีสื่อสาร และการจัดการที่เปลี่ยนแปลงไปหลังจากที่คุ้นชินเพราะ ถูกบังคับให้ปรับตัวกับการระบาดของไวรัสโควิด ๑๙ ซึ่งยุคปกติวิถีใหม่นี้ มีการใช้บริการผ่านโลกไซเบอร์มากขึ้น มีแพลตฟอร์มการบริการแบบดิจิทัล (Digital service platform) ที่ทำให้ผู้ขอรับบริการกับ ผู้ให้บริการติดต่อกันโดยตรงผ่านการสื่อสารด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ทำให้เข้าถึงการให้บริการได้ง่ายขึ้น ส่วน ใหญ่สามารถใช้ผ่านสมาร์ทโฟนได้ ชีวิตวิถีใหม่ “New Normal” เป็นความปกติใหม่, ฐานวิถีชีวิต ใหม่ หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต อันเนื่องจากมีบางสิ่งมากระทบ จนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ ต้อง เปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคย "New Normal" ในช่วงสถานการณ์การ แพร่ระบาดของ “โควิด-๑๙” การใช้ชีวิตประจำวันจึงจำเป็นต้องป้องกันตนเอง เพื่อให้มีชีวิตรอดด้วย การปรับพฤติกรรมการดำรงชีวิตแบบใหม่ เพื่อให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อ ควบคู่ไปกับความพยายามรักษา และฟื้นฟูศักยภาพทางเศรษฐกิจและธุรกิจ นำไปสู่การสรรค์สร้างสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เทคโนโลยีใหม่ ๆ มีการปรับแนวคิด วิสัยทัศน์ วิธีการจัดการ ตลอดจนพฤติกรรม ทั้งในด้านอาหาร การแต่งกาย การ รักษาสุขอนามัย การศึกษาเล่าเรียน การสื่อสาร การทำธุรกิจ ฯลฯ ซึ่งสิ่งใหม่ ๆ เหล่านี้ได้กลายเป็น ความปกติใหม่

^{๒๗} กรุงเทพธุรกิจ, “New Normal” คืออะไร ? เมื่อโควิด-๑๙ ผลักเรารู้ชีวิต “ปกติวิถีใหม่”, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://www.bangkokbiznews.com/lifestyle/882508> [๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๕].

จนในที่สุดเมื่อเวลาผ่านไปก็จะทำให้เกิดความคุ้นชินจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต ปกติของผู้คนในสังคม^{๒๘}

การระบาดของโควิด-๑๙ ได้เปลี่ยนแปลงชีวิตมนุษย์และสังคมโลกอย่างสิ้นเชิงในหลายๆ ด้าน ทั้งในปัจจุบันและในอีกหลายปีข้างหน้า สิ่งสำคัญของการเปลี่ยนแปลงนี้ คือ การเพิ่มความเป็นดิจิทัล ที่มีแนวโน้มการดำเนินกิจการอย่างรวดเร็วกว่าที่คาดการณ์ไว้เมื่อหลายปีก่อน รายงานฉบับนี้ยังได้กล่าวถึงความพยายามของมนุษย์กระตุ้นที่จะต้องทำการปรับตัวให้เข้ากับ “ความปรกติใหม่” ผ่านความจำเป็นในด้านต่างๆ ทั้งด้านการทำงาน การศึกษาการดูแลสุขภาพ ความบันเทิงและการพักผ่อน และการค้าออนไลน์ สภาพแวดล้อมใหม่ๆ เหล่านี้จะช่วยสร้างโอกาสแบบที่ไม่เคยมีมาก่อน ชีวิตวิถีใหม่ เป็นแนวทางที่หลายๆ คนจะต้องปรับเปลี่ยนชุดพฤติกรรมในช่วงไวรัสตัวนี้ออกมาระบาดแล้วเปลี่ยนชีวิตเราไปอีกนาน ทำให้ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบวิถีชีวิตไปพร้อมกันทั่วโลก จากที่เราเคยออกจากบ้าน เพื่อไปทำงาน ไปโรงเรียน เราต้องหันมาทำทุกอย่างที่บ้าน หากมีความจำเป็นต้องออกจากบ้านไปซื้อของ หรือแม้กระทั่งไปพบแพทย์ เราต้องใส่หน้ากากเพื่อป้องกันโรค ต้องเว้นระยะห่างสำหรับบุคคลล้างมือบ่อยๆ นาน ๒๐ วินาที เช็ดมือด้วยแอลกอฮอล์รวมถึงการปรับเปลี่ยนทางด้านธุรกิจและบริการต่างๆ ให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน จึงต้องปรับเปลี่ยนไปสู่การเปิดระบบลงทะเบียนออนไลน์ การใช้ระบบซื้อขายและบริการทางออนไลน์ สิ่งนี้ เกิดเป็นวิถีใหม่ในการดำรงชีวิต ซึ่งเมื่อเราจำต้องปฏิบัติกันเป็นปกติต่อเนื่องในระยะเวลาหนึ่ง จนเกิดเป็นความพอใจ ในที่สุดทั้งหมดนี้ก็ไดกลาย เป็น New Normal ในสังคม^{๒๙}

สรุปได้ว่า ปกติวิถีใหม่ หรือ “New normal” คือ การใช้ชีวิตในรูปแบบใหม่ของผู้คนในสังคม พร้อมทั้งจะก้าวไปกับความปกติใหม่ โดยประกอบด้วยวิถีปฏิบัติ ลงมือทำ วิธีคิด วิธีเรียนรู้ วิธีสื่อสาร และการจัดการที่เปลี่ยนแปลงไป หลังจากคุ้นชินเพราะถูกบังคับให้ปรับตัวกับการระบาดของไวรัสโควิด ๑๙ ซึ่งยุคปกติวิถีใหม่นี้ มีการใช้บริการผ่านโลกโซเชียลมากขึ้นและทำให้คนเริ่มหันมาสนใจในการใช้ชีวิตด้วยการพึ่งพาเทคโนโลยีในการเปลี่ยนแปลงสังคมของการดำเนินชีวิตที่มีความทันสมัย รวดเร็ว และประหยัดเวลา

^{๒๘} ราชบัณฑิตยสภา, “New Normal กับวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลง”, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://www.google.co.th/search?qBAQ&sclient=gws-wiz> [๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๔].

^{๒๙} Barnes, Stuart J. “Information management research and practice in the post-COVID 19 world”. *International Journal of Information Management*, (June 2020): pp. 4-5.

ตารางที่ ๒.๑๒ การสังเคราะห์ความหมายของยุคปกติวิถีใหม่

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
กรุงเทพมหานคร	ยุคปกติวิถีใหม่ “New Normal” หรือ “ความปกติในรูปแบบใหม่” เป็นคำศัพท์ที่ถูกใช้ เป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. ๒๐๐๘ โดย Bill Gross นักลงทุนในตราสารหนี้ชื่อดัง
ยีน ญววรรณ	ปกติวิถีใหม่ หรือ New normal ยังหมายถึง การดำเนินกิจกรรม การปฏิบัติต่าง ๆ ที่ แต่เดิมไม่คุ้นเคย หรือไม่รู้จัก ไม่เคยใช้ แต่จำเป็นต้องใช้
ราชบัณฑิตยสภา	ชีวิตวิถีใหม่ “New Normal” เป็นความปกติใหม่, ฐานวิถีชีวิต ใหม่
สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	การระบาดของโควิด-๑๙ ได้เปลี่ยนแปลงชีวิตมนุษย์และสังคมโลกอย่างสิ้นเชิงในหลายๆ ด้าน ทั้งในปัจจุบันและในอีกหลายปีข้างหน้า สิ่งสำคัญของการเปลี่ยนแปลงนี้ คือ การเพิ่มความเป็นดิจิทัล ที่มีแนวโน้มการดำเนินกิจกรรมการอย่างรวดเร็วที่คาดการณ์ไว้
Barnes, Stuart J	ในช่วงไวรัสตัวนี้ออกมาระบาดแล้วเปลี่ยนชีวิตเราไปอีกนาน ทำให้ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบวิถีชีวิตไปพร้อมกันทั่วโลก จากที่เราเคยออกจากบ้าน เพื่อไปทำงาน ไปโรงเรียน เราต้องหันมาทำทุกอย่างที่บ้าน

๒.๓.๒ แนวคิดเกี่ยวกับยุคปกติวิถีใหม่

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-๑๙ ทำให้ส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลง ในเศรษฐกิจระดับโลก เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทำให้ต้องปรับตัวจากการเปลี่ยนแปลง ครั้งใหญ่นี้ ทั้งในส่วนของการใช้ชีวิตประจำวัน การทำงาน การเรียน การประกอบธุรกิจ ฯลฯ ซึ่ง จะต้องหันมาพึ่งพาเทคโนโลยีมากยิ่งขึ้น เพื่อเข้ามาปรับใช้ให้เหมาะสมกับเหตุการณ์แพร่ระบาดของไวรัส โควิด - ๑๙ ที่เกิดขึ้น เพื่อความอยู่รอดของการดำเนินชีวิตในแต่ละวันของประชาชน การเรียนการสอน ของนักเรียนทุกระดับชั้น รวมถึงภาคธุรกิจในภาวะวิกฤต จึงทำให้เกิด “New Normal” หรือ “ความ ปกติใหม่” และเป็นสิ่งสำคัญในการปรับแนวความคิด ความเชื่อ ให้สามารถดำรงอยู่ได้ใน สถานการณ์เช่นนี้ ซึ่งในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาก็เช่นกัน พระสงฆ์ก็ต้องปรับตัว ปรับวิธีการเรียนรู้ การเผยแผ่ในยุคปกติใหม่ โดยการหันมาพึ่งพาเทคโนโลยีสำหรับการเผยแผ่ให้มากยิ่งขึ้น เทคโนโลยี สารสนเทศ มีแนวโน้มจะเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตกับทุกคน และในอนาคตจะเพิ่มขึ้น อย่างรวดเร็ว แต่ก็จะมีงบประมาณที่มากขึ้นเช่นกัน เทคโนโลยี สารสนเทศ มีความสัมพันธ์กับชุมชน ชุมชนกับสถานศึกษามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน จึงมีความจำเป็นที่สถาบันการศึกษาต้องให้ความสำคัญ นักเรียน นักศึกษามาจากชุมชน กลับจากสถานศึกษา ก็อยู่ในชุมชน ชุมชนก็เป็น สถานศึกษาสนับสนุนการศึกษาสำหรับนักเรียนนักศึกษา ชุมชนบางแห่ง รวมถึงวัดก็จัดการศึกษา เพิ่มเติมจากสถานศึกษาระบบการจัดการศึกษาแบบเดิม “บวร” ก็ยังใช้ได้

แต่จะอย่างไรในการ ร่วมมือกันให้เกิดผลสูงสุด โดยการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ให้มากที่สุดให้เกิดความสัมพันธ์กันมาก ขึ้นได้^{๓๐}

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามยุคสมัยปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ในยุคดิจิทัล พุทธศาสนิกชนจะใช้ชีวิตในโลกออนไลน์ หรืออินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยใช้อุปกรณ์เทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต และโทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นต้น การจัดการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลของคณะสงฆ์ไทย จึงควรจะต้องมีพระสงฆ์ที่ศึกษาและพัฒนาในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้มากขึ้น ควรจัดให้มีการฝึกอบรมแก่พระสงฆ์สามเณร และพุทธศาสนิกชนที่สนใจเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ในการเข้าถึงและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา รวมถึงกำหนดแนวปฏิบัติในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร เครือข่ายการส่งข้อมูลไร้พรมแดน ส่งเสริมและสนับสนุนให้วัด สำนักสงฆ์ที่มีความพร้อมเป็นศูนย์การศึกษาเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านระบบ E-Learning รวมถึงจัดเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมด้วย และเป็นที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ การจัดการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล ในช่องทางสื่อโซเชียลต่าง ๆ เช่น ในเฟซบุ๊ก, ไลน์, ยูทูบ, และเว็บไซต์, โดยการใช้การทำเป็นภาพนิ่ง สื่อวิดีโอ สั้น หรือไลฟ์สด รวมถึงกิจกรรมที่วัดด้วย เช่น วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา งานวันมาฆบูชา งานวันวิสาขบูชา งานวันอาสาฬหบูชา งานสวดมนต์ข้ามปี เป็นต้น อีกทั้งควรสอดแทรกหัวข้อธรรมนั้น ๆ และขยายใจ ความข้อธรรมให้เข้าใจง่าย เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้ฟังธรรมผ่านช่องทางดิจิทัล ถือเป็นการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาให้กับพุทธศาสนิกชน

หรือบุคคลที่สามารถเข้าถึง สื่อสารสนเทศได้ สามารถเพิ่มข้อคิดคติธรรม ละเว้นจากการทำความชั่ว ทำความดี ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ และประพฤติปฏิบัติธรรมตามหลักคำสอนในการดำเนินชีวิตอย่างปกติสุข^{๓๑}

ปัจจุบันเป็นยุคดิจิทัล ซึ่งอินเทอร์เน็ตมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตเป็นอย่างมาก และถูกใช้กันอย่างแพร่หลายไปทั่วโลก โดยมีเว็บไซต์ต่าง ๆ มากมาย และการเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้น ได้มีการเผยแผ่ผ่านทางอินเทอร์เน็ตมากขึ้น จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก อีกทั้งชาวต่างชาติที่สนใจศึกษาพระพุทธศาสนาก็มีมากยิ่งขึ้น ตามมาด้วยและมีเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในเรื่องต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นชุมชนเมืองแห่งใหม่ของโลก เป็นชุมชนของคนทั่วทุกมุมโลก เป็นช่องทางการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ไม่จำกัดพรมแดน ไม่จำกัดสถานที่และไม่จำกัดเวลา การกระจายข้อมูลข่าวสารในระบบอินเทอร์เน็ตมีค่าใช้จ่ายต่ำที่สุด เมื่อเทียบกับช่องทางอื่น ๆ เช่น สื่อโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

นอกจากนั้น สื่ออินเทอร์เน็ต นับวันยังมีผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ การ

^{๓๐} ทนงศักดิ์ แสงสว่างวัฒนะ และคณะ, “New Normal วิถีชีวิตใหม่และการปรับตัวของคนไทยหลังโควิด-๑๙ : การงาน การเรียน และธุรกิจ”, วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๓ (กันยายน - ธันวาคม ๒๕๖๓) : ๓๗๑-๓๘๖.

^{๓๑} พระครูวินัยธรปัญญา ปญญาวโร และคณะ, “การจัดการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล”, วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๔ (เมษายน ๒๕๖๔) : ๔๒๓-๔๓๓.

เผยแผ่พระพุทธศาสนาทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และระบบอินเทอร์เน็ต จะเป็นปัจจัยสำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในอนาคตที่มากขึ้น แม้คำสอนทางพระพุทธศาสนา ก็พยายามตีความและอธิบาย ด้วยเทคโนโลยี มีนักคิดบางท่านพยายามอธิบายหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา เพื่อให้เชื่อมโยงกับ โลกแห่งวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สังคมเทคโนโลยีในยุคปัจจุบัน นั้น เราปฏิเสธกันไม่ได้ว่า เทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องกับมนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้สังคมต้องสัมพันธ์กับเทคโนโลยี ทำให้โลกต้องมีสถานะที่แปรเปลี่ยนไป สังคมโลกเปลี่ยนจากสังคมเกษตรอุตสาหกรรมมาเป็นสังคมแห่ง ข้อมูลสารสนเทศ ทำให้คนทั่วโลก ติดต่อกันได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น ยุคสมัยนี้พูดได้ในแง่หนึ่งว่าเป็น ยุคของเทคโนโลยี หรือจะเรียกขึ้นมาใหม่ว่ายุคสารสนเทศ คือ ยุคข่าวสาร ข้อมูล ขณะที่ข้อมูล ข่าวสาร ทางจิตนิยมแทบจะไม่มีสภาพทั่วไปในโลกปัจจุบันนี้ ข่าวสารข้อมูลมีอิทธิพลอย่างกว้างขวาง และมี ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งผลให้ข้อมูลและข่าวสารแพร่กระจายไปในเวลาอันรวดเร็ว ครอบคลุมไปทั่วโลก ทำให้โลกแคบลง เหมือนเป็นชุมชนเดียวกัน การเชื่อมโยงด้านสารสนเทศเป็นสิ่ง สำคัญในการสร้างโอกาสทางการศึกษา และการพัฒนาตนเอง ทำให้เข้าถึงแหล่งความรู้ที่ต้องการ ได้มากขึ้น เป็นระบบการเรียนรู้ที่เข้าถึงผู้คนได้มากที่สุด

ดังนั้น ควรให้ความสำคัญของการใช้สื่อและเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อการเผยแผ่ข้อมูลข่าวสาร เมื่อเป็นเช่นนี้การจัดการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล จึงมีการนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือ เพราะสังคมสมัยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองอย่างรวดเร็ว การ จัดการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อให้ผู้ฟังจะได้รับฟังธรรมผ่านช่องทางดิจิทัล เป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กับพุทธศาสนิกชนหรือบุคคลที่สามารถเข้าถึงสื่อสารสนเทศได้เป็นข้อคิดคติธรรมจะได้ละเว้นจากการทำความชั่ว ทำความดี หรือได้กับมาประพฤติดุติปฏิบัติธรรม เป็นต้น^{๓๒}

การจัดการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีความเป็นมาอย่างยาวนาน นับแต่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประทานการอุปสมบทแก่พระอัญญาโกณฑัญญะ ถือว่าเป็นการสืบศาสนทายาทเป็น ครั้งแรก และทรงประกาศความจริงแห่งชีวิตด้วยการแสดงพระธรรมจักษ์ปวัตินสูตร เป็นปฐมฤกษ์ แห่งการประกาศพระพุทธศาสนา หลังจากนั้นทรงส่งพระสาวกไปประกาศพระสัทธรรมด้วยพระพุทธ ดำรัสว่า “ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงเที่ยวจาริกไปเพื่อประโยชน์ และความสุขแก่ ชนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์โลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูล และความสุขแก่พวกทวยเทพและมนุษย์อย่าไปโดยทาง เดียวกันสองรูป จงแสดงธรรมมีความงามในเบื้องต้น มีความงามในท่ามกลาง และ ความงามใน ที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์ พร้อมทั้งอรรถ และพยัญชนะบริสุทธิ์บริบูรณ์ครบถ้วน” คณะสงฆ์ได้ กำหนดการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็นกิจการอันหนึ่งของคณะสงฆ์ไทยการเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ การทำให้พระพุทธศาสนาขยายวงกว้างออกไปให้แพร่หลาย ได้แก่ การดำเนินการเพื่อให้หลักคำ สอนในพระพุทธศาสนาเผยแผ่ออกไป ทำให้มีผู้เคารพเลื่อมใสศรัทธาในพระรัตนตรัย น้อมนำหลักคำ สอนในพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้เกิดแก่ผู้ปฏิบัติเหล่านั้น เพราะพระพุทธศาสนา บังเกิดขึ้น เพื่อประโยชน์สุขแก่ชาวโลก

^{๓๒} พจนารถ สุพรรณกุล, “การเผยแผ่พระพุทธศาสนากับเทคโนโลยีสารสนเทศ”, (นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ๑๔๐.

หัวใจสำคัญของการเผยแผ่คำสอนของพระพุทธศาสนา ก็เพื่อประโยชน์สุขแก่ชาวโลก โดยให้ เกิดประโยชน์สุข ตามที่พระพุทธองค์ตรัสไว้พระภิกษุผู้เป็นเจ้าอาวาส และเจ้าคณะทุกชั้นมีหน้าที่จะต้องรับผิดชอบ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา จะต้องจัดทำอันเป็นภารกิจประจำ ตลอดเวลาที่ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส หรือตำแหน่งที่สูงขึ้นไป สามารถแยกออกเป็น ๒ ประเภท คือ ๑) เป็นฐานะในการจัดการศึกษาอบรมสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิต และ ๒) เป็นฐานะในการอบรม และสั่งสอนธรรมะแก่คฤหัสถ์ และกิจการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดและคณะสงฆ์ในปัจจุบัน มีทั้ง แบบประเพณี แบบปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน และแบบที่จัดเป็น คณะหรือหน่วยงาน เฉพาะจัดขึ้น มีการดำเนินการดังนี้^{๓๓}

๑. การเผยแผ่ตามประเพณีคณะสงฆ์และตามประเพณีไทย ได้แก่ การเทศนาอบรมสั่งสอน ประชาชนตามความประสงค์และโอกาสต่าง ๆ ของพุทธศาสนิกชน

๒. การเผยแผ่แบบปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน ได้แก่ การบรรยายธรรม การสนทนาธรรม การปาฐกถาธรรมในที่ประชุมที่วัด หรือที่อื่น ๆ ในโอกาสต่าง ๆ หรือโดยทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ บันทึกลงแผ่นเสียง หรือแถบบันทึกเสียง นำไปเผยแผ่ในที่อื่นในโอกาสต่าง ๆ รวมถึงการพิมพ์หนังสือเทศน์ หนังสือธรรมะออกเผยแพร่นำไปเผยแผ่ในหนังสือพิมพ์

๓. การเผยแผ่แบบจัดเป็นคณะ หรือหน่วยงานเผยแผ่หรือเป็นสถานศึกษาเป็นการประจำหรือครั้งคราว หรือจัดเป็นกิจกรรมพิเศษภายในวัด หรือในหมู่บ้านใกล้เคียง เช่น งานพระธรรมทูต งานพระธรรมจาริก งานอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) หน่วยสงเคราะห์พุทธมามกะ ผู้เยาว์ โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ฯลฯ

๔. การเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านคฤหัสถ์ มีการจัดตั้งเป็นสมาคม เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา เช่น พุทธสมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ สมาคมส่งเสริมพระพุทธศาสนาต่าง ๆ การบรรยายธรรมในที่ประชุมและทางสื่อมวลชนต่าง ๆ การตั้งชมรมพุทธศาสนิกในมหาวิทยาลัยและโรงเรียนต่าง ๆ ตลอดจนการรักษาพระพุทธศาสนาในสถานรักษาและในที่สาธารณะต่าง ๆ

๕. การจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาต่าง ๆ วัดบางวัดได้จัดให้มีปาฐกถาธรรมเป็นประจำทุกสัปดาห์ หรือจัดกิจกรรมหลายประการ เช่น การหล่อเทียนเข้าพรรษา อาจมีการประกวดกัน วันสงกรานต์จัดให้มีพิธีการสงฆ์น้ำพระ การแห่พระธาตุ การแห่พระ การขนทรายเข้าวัด การก่อเจดีย์ทราย การเผยแผ่พุทธธรรมในสมัยพุทธกาล พระพุทธเจ้ามีวิธีดำเนินการในการประสานมนุษยสัมพันธ์ โดยตระหนักในเหตุ ๓ ประการอยู่เสมอ และในทุก ๆ กรณีที่พระพุทธองค์ ทรงดำเนินการ คือ ๑) ทรงค้นหาพื้นเพเดิมของเขา ๒) ทรงวิจัยถึงความต้องการของเขา ๓) ทรงรู้วิธี เข้าถึงจิตใจของเขา จึงกล่าวได้ว่า การเผยแผ่ของพระพุทธเจ้าทำกันหลายรูปแบบ เช่น การแสดง ธรรม การสนทนาธรรม การแนะนำสั่งสอน การปฏิบัติตนให้เป็นที่น่าเลื่อมใส และการตอบปัญหาข้อ ข้องใจสงสัย เป็นต้น โดยที่พระพุทธเจ้าได้ทรงประทานแม่แบบหลักในการปฏิบัติการแสดง

^{๓๓} สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ช่วง วรปุณฺณ), การเผยแผ่พระพุทธศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๐), หน้า ๗๘.

ธรรม ให้มี เหตุผลต่อเนื่องกันไปโดยลำดับ ชี้แจงให้เข้าใจชัดเจนในแต่ละประเด็น แสดงธรรมด้วยจิตเมตตา มุ่งให้ ประโยชน์แก่ผู้ฟัง ไม่แสดงธรรมเพราะเห็นแก่ลาภสักการะ แสดงธรรมไม่ยกตนข่มท่าน และไม่เสียดสี ข่มขู่ผู้อื่น ให้เกิดความกระทบกระเทือน ทั้งนี้เพราะพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่สอนมุ่งประโยชน์ต่อ มหาชน สอนด้วยเหตุผลเป็นศาสนาที่มีในโลกที่องค์ผู้ประดิษฐานและผู้เผยแผ่ ไม่ได้สอนให้เชื่ออย่าง งามาย พระพุทธเจ้าได้ตรัสอยู่เสมอว่า ให้คิดตรึกตรองเสียให้ดีกว่าแล้วจึงเชื่อ ให้เชื่อภายหลังที่เข้าใจ เหตุผลดี ไม่ใช่ให้เชื่อเสียก่อนแล้วจึงเข้าใจภายหลัง หลักใหญ่ของพระพุทธศาสนานั้นอยู่ที่เหตุผล ผล ทุกประการย่อมมาจากเหตุ ถ้าไม่มีเหตุก็ไม่มีผล ด้วยเหตุดังนี้ บทบาทการเผยแผ่มีเหตุผลที่ดี จึง ประกาศให้ทราบมีลักษณะอะลุ่มอล่วย แสดงถึงการมีใจกว้าง ไม่ผูกมัดผู้อื่นด้วยความคิดของตน อีกทั้ง การเผยแผ่พุทธธรรม นับว่าเป็นหัวใจของการสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาให้วัฒนาสถาพร งานเผยแผ่ ที่พระสงฆ์ทำกันอยู่ทั่วไปในปัจจุบัน มีดังนี้^{๓๔}

๑. งานพระธรรมทูต เป็นงานที่นำพุทธบริษัทและประชาชนทั่วไปให้เกิดความคิดถึงคุณค่าของธรรมะ และความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติธรรม สามารถนำธรรมะมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ในด้านเศรษฐกิจ สังคม การปกครองและสิ่งแวดล้อมประเทศชาติ แนวการปฏิบัติงานของพระธรรมทูต ได้แก่ การเทศน์ การบรรยาย การสนทนาธรรมภา นาฝึกปฏิบัติ นำเป็นพุทธมามกะ เยี่ยมเยือน นำพัฒนาท้องถิ่น สาธิตและนำจัดกิจกรรม

๒. หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) เป็นกิจกรรมของคณะสงฆ์ไทย ตามระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล พ.ศ. ๒๕๑๘ มีความมุ่งหมายที่จะพัฒนาท้องถิ่นระดับตำบลลงสู่หมู่บ้าน โดยให้พระภิกษุในชนบทได้มีบทบาทเป็นแกนนำในการส่งเสริมวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน พัฒนาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนนั้น ๆ

๓. งานอบรมจริยธรรมนักเรียนตามโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อมุ่งให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อสถาบันพระพุทธศาสนา สามารถปฏิบัติตามหน้าที่ชาวพุทธได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และน้อมนำหลักพุทธธรรมไปประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม

๔.การเผยแผ่ทางวิทยุโทรทัศน์

๕. วารสาร นิตยสารเผยแผ่ธรรม

๖. งานเผยแผ่ต่างประเทศ

การจัดการกิจการคณะสงฆ์ด้านการเผยแผ่ ซึ่งปัจจุบันพระภิกษุสงฆ์ได้ใช้วิธีในการเผยแผ่ธรรมะหลายวิธี เช่น การเทศนาปาฐกถาธรรม อภิปรายธรรม สนทนาธรรม การสอนจิตภาวนา การเทศนาสั่งสอนประชาชน เป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่พระสงฆ์และคณะสงฆ์ถือเป็นกิจการที่สำคัญ นอกจากนี้ยังมีลักษณะอื่น ๆ ที่เป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่ งานพระธรรมทูต งานที่เผยแผ่แก่ประชาชนทั่วไป หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) งานอบรมจริยธรรมนักเรียนตามโรงเรียนต่าง ๆ การเผยแผ่ทางวิทยุและ โทรทัศน์ วารสาร นิตยสารเผยแผ่ธรรม งานเผยแผ่ต่างประเทศ งานบรรพชาสามเณรฤดูร้อน การส่งเสริมหน่วยสงเคราะห์พุทธมามกะผู้เยาว์ และการ

^{๓๔} ปิ่น มุทุกันต์, มุมสว่าง, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร : มีเดียโพกัส, ๒๕๓๓). หน้า ๑๕.

เผยแผ่ตามศักยภาพของวัด เพื่อให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ

การใช้เทคโนโลยีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เทคโนโลยีสารสนเทศข้อมูล (Data) คือ ข้อเท็จจริงที่อยู่ในรูปของตัวเลข หรือสัญลักษณ์ที่มีความหมายเฉพาะตัว ไม่ได้แสดงความสัมพันธ์ใด ๆ และไม่สามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจได้โดยตรง สารสนเทศ (Information) หมายถึง ข้อมูลที่ได้ผ่านการประมวลผลแล้ว สามารถนำมาใช้ประโยชน์ เพื่อประกอบการตัดสินใจได้ เทคโนโลยี (Technology) คือ การประยุกต์เอาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ มาทำให้เกิดประโยชน์ต่อมนุษย์ เป็น เครื่องมือที่ช่วยประมวลผลข้อมูลสารสนเทศนั่นเอง การใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารช่องทางต่าง ๆ มีดังนี้ Facebook (เฟสบุ๊ก) คือ บริการบนอินเทอร์เน็ตบริการหนึ่ง ที่จะทำให้ผู้ใช้สามารถติดต่อสื่อสาร และร่วมทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง หรือหลาย ๆ กิจกรรมกับผู้ใช้ Facebook เป็นที่นิยมกันอย่าง มาก และยังสามารถทำกิจกรรมอื่น ๆ ผ่านแอปพลิเคชันเสริมที่มีอยู่อย่างมากมายซึ่งแอปพลิเคชัน ดังกล่าวได้ถูกพัฒนาขึ้นมาเพิ่มเติมอยู่เรื่อย ๆ^{๓๕}

Line (ไลน์) คือ Application สำหรับการสื่อสารยอดนิยม เนื่องจากมีความสามารถที่หลากหลาย และทำงานได้บนหลากหลายอุปกรณ์ ไม่ว่าจะเป็นสมาร์ทโฟน, แท็บเล็ต หรือแม้กระทั่งบนเครื่องคอมพิวเตอร์ สำหรับความสามารถเด่น ๆ ที่ทำให้ Line มีความแตกต่างจาก Application สื่อสารอื่น ๆ ก็คือรูปภาพตัวการ์ตูนสื่ออารมณ์ที่เรียกว่า สติกเกอร์ ประโยชน์ของมันคือ ช่วยลดปริมาณการพิมพ์ข้อความ และช่วยสร้างความแปลกใหม่ในการสนทนาได้เป็นอย่างดี

Twitter (ทวิตเตอร์) คือ เครือข่ายสังคมออนไลน์อีกค่ายหนึ่ง เน้นความเรียบง่ายและรวดเร็ว Twitter มันเร็วขนาดที่ว่า ถ้าเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นแล้วเราทวิตไป คนที่ฟอลโลวเราจะเห็นข้อความนั้นแทบจะทันทีที่เราทวิตเลยทีเดียว อย่างช้าเหลือเกินไม่กินนาที ต่างกับ Facebook ที่อะไร ชักอย่างจะโผล่มาบนนิวฟีดต้องผ่านอัลกอริทึม กรองข้อมูลต่าง ๆ มากมาย ทำให้ ข้อมูลมาถึงช้าไป รวมถึงโฆษณาเยอะด้วย Website (เว็บไซต์) คือ สื่อนำเสนอข้อมูลบนเครื่องคอมพิวเตอร์หรือการรวบรวมหน้าเว็บ เพจหลายหน้า ซึ่งเชื่อมโยงกันผ่านทางไฮเปอร์ลิงก์ ซึ่งต้องเปิดด้วยโปรแกรมเฉพาะทางที่เรียกว่า Web Browser โดยถูกจัดเก็บไว้ในเวิลด์ไวด์เว็บ (WWW) และเว็บไซต์นั้นถูกสร้างขึ้นด้วยภาษาทาง คอมพิวเตอร์ที่เรียกว่า HTML (Hyper Text Markup Language) และได้มีการพัฒนาและนำภาษา อื่น ๆ เข้ามาร่วมด้วย เพื่อให้มีความสามารถมากขึ้น เช่น PHP, SQL, Java ฯลฯ เว็บไซต์นั้นมีคำศัพท์เฉพาะทางหลายคำเช่น เว็บเพจ (web page) และ โฮมเพจ (home page) เป็น

เทคโนโลยีสารสนเทศกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาปัจจุบัน ยุคดิจิทัล เทคโนโลยีสารสนเทศ มีการพัฒนาเครือข่ายทั่วโลก การสืบค้นหา การรับส่งข้อมูล การพูดคุยโต้ตอบไปทั่วโลกอย่างไร้พรมแดน การเผยแผ่พระพุทธศาสนาต้องอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร แต่เอกสาร และ

^{๓๕} สุวีรรณ, เทคโนโลยีและสารสนเทศ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://sureewan147.blogspot.com/2014/10/facebook-twitter-googleyoutubeline.html>. [๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๕].

หนังสือต่าง ๆ ยังมีความจำเป็นต้องใช้เป็นหลัก และสะดวกในการผลิต^{๓๖}

หลักการสื่อสารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตั้งแต่ยุคแรก (ยุคก่อนใช้ตัวอักษร) ยุคที่พระพุทธเจ้าและพระสาวกอยู่ ใช้หลักการสื่อสารธรรมะ คือ การใช้แบบมุขปาฐะ (การท่องจำ) เพื่อพระพุทธเจ้าได้สอนให้แก่พระภิกษุ อุบาสก และอุบาสิกา ในสถานที่ต่าง ๆ ^{๓๗}ยุคที่สอง (ยุคการใช้ตัวอักษร) คือ ยุคที่เริ่มมีการสื่อสาร โดยจารึกลงผนังถ้ำและรูปปั้นต่าง ๆ เมื่อมีการพัฒนาเครื่องมือสื่อสาร ก็ได้มีการจารึกคำสอนพระพุทธเจ้าและเรื่องราวต่าง ๆ ตามผนังถ้ำที่ได้พบเห็นกันมา ยุคที่สาม (ยุคการพิมพ์) คือ ยุคที่มีการพัฒนาเครื่องมือในการทำสำเนาและการพัฒนาของภาษา ก็มีการจารึกคำสอนพระพุทธเจ้าลงในใบลานต่าง ๆ และในหนังสือพระไตรปิฎก ที่เราได้พบเห็นกันมา ยุคที่สี่ (ยุคสื่อไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์) คือ ยุคที่มีการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยใช้คอมพิวเตอร์ มือถือ และสื่อโซเชียลต่าง ๆ ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนารวมถึงคำสอนพระพุทธเจ้าในระบบ Facebook, Youtube, Instagram เป็นต้น ที่ทำให้พระพุทธศาสนาเข้าสู่ยุคคนรุ่นใหม่ได้ง่าย เนื่องจาก สังคมสารสนเทศเป็นยุคในการบริโภคข่าวสาร และเป็นปัญหาในสถานการณ์ปัจจุบัน ในยุคดิจิทัล ที่คนรุ่นใหม่และรุ่นกลางไม่มีเวลาไปวัดฟังธรรม เนื่องจากมีภาระในการทำมาหากินเลี้ยงดูครอบครัว จนไม่มีเวลาจะเข้าวัด และทั้งหมดนี้ก็มีพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามยุคสมัย เพื่อจะได้ดำรงคำสอนของพระพุทธเจ้าสืบต่อไป

หลักการสื่อสารที่จะนำมาใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้น ต้องมีองค์ประกอบอยู่ ๕ ส่วน คือ ๑) ผู้ส่งสาร ๒) สาร ๓) สื่อ ๔) ผู้รับสาร ๕) ปฏิกริยาตอบโต้ และทั้งหมดเป็นปัจจัยที่สำคัญและมี ผลต่อการสัมฤทธิ์ผลในการสื่อสาร ดังเรื่องราวในสมัยพุทธกาล พระพุทธเจ้าก็ได้ใช้หลักการสื่อสารได้เป็นอย่างดี พระพุทธเจ้าก็ใช้การสื่อสารด้วยสื่ออุปกรณ์ในการสอนให้เข้าใจง่าย ในเรื่องของศัพทพระนางสิริมา ซึ่งเป็นน้องสาวของหมอชีวก เป็นเครื่องมือสอนความจริงให้แก่พระภิกษุและสาธุชนที่หลงใหลในเรือนร่างนางสิริมาที่เน่าเปื่อย โดยพระองค์ทรงแนะนำให้พระราชโอรสให้ราชบุรุษตักลงปาวประกาศขายร่าง หรือศพของนางสิริมา ราคา ๑,๐๐๐ กหาปณะ แล้วลดราคาลงเรื่อย ๆ จนมอบให้เปล่าโดยไม่คิดมูลค่า แต่ก็ยังไม่มีใครปรารถนาศพของนางสิริมา หลังจากนั้นพระพุทธร่องค์จึงตรัสเป็นคาถาว่า

ปสฺส จิตตกตํ พิมพ์ อรูกายํ สมุสฺสิตํ

อาตุรํ หุสฺสกปปี ยสฺส นตฺถิ ธฺวํ

รุตติ.^{๓๘}

เธอจงดูอัฐภาพ ที่ไม่มีความยั่งยืนและความมั่นคง อันกรรมทำให้วิจิตรแล้ว มีกายเป็น แผลอันกระดุก ๓๐๐ ท่อน ยกขึ้นแล้ว อันอาตุร ที่มหาชนครุ่นคิดแล้วโดยมากหลักการสื่อสารที่

^{๓๖} พจนารถ สุพรรณกุล, การเผยแผ่พระพุทธศาสนากับเทคโนโลยีสารสนเทศ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://phd.mbu.ac.th/index.php/2014-08-28-08-58-4/106-2014-09-20-08-27-56> [๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๕].

^{๓๗} พระมหาสมจินต์ สมมาปญโญ, วิพากษ์แนวคิดพระพุทธศาสนาสำหรับโลกหลังยุคใหม่, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๑.

^{๓๘} พุ.ธ.อ. (บาลี) ๒๕/๕/๒๙.

พระพุทธเจ้าเป็นผู้ที่มีปัญญาในการส่งสาร และสื่อไปถึงผู้รับสารให้ พิจารณาและไตร่ตรองได้ยัง เข้าใจง่ายสภาพแวดล้อมทางสังคมพระสงฆ์ในยุคดิจิทัล มีดังนี้ คณะสงฆ์จึงควรจะต้องมีพระสงฆ์ที่ ศึกษาและพัฒนาในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้มากขึ้น จะได้นำไปเผยแพร่ให้กับคนรุ่นใหม่ได้ เพราะพูดภาษาเดียวกัน หากไม่เดินทางไปด้วยกายก็สามารถ อาศัยความเจริญทางเทคโนโลยีเผยแพร่ ธรรมผ่านอินเทอร์เน็ตหรือช่องทางอื่น ๆ

๑. ถึงเวลาและจำเป็นที่ภิกษุรุ่นใหม่จักได้ศึกษา ICT ให้เข้าใจให้เข้าถึง และจนสามารถ นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติตามมหาปริณิพพานสูตรได้เป็นอย่างดี กล่าวคือสามารถใช้ ICT มา ช่วยศึกษาพระธรรมจนรู้แจ้ง สามารถใช้ ICT มาช่วยปฏิบัติตามพระธรรมวินัยจนหมดจด สามารถใช้ ICT มาช่วยเผยแพร่พระศาสนาจนกว้างไกล และสามารถใช้ ICT มาช่วยปกป้องพระศาสนาจนเสร็จกิจ

๒. จากมหาปริณิพพานสูตรข้างต้น ผู้รู้ได้สรุปหน้าที่และบทบาทของพุทธบริษัทเป็น ๔ ประการ คือ

๒.๑ การศึกษาพระธรรม

๒.๒ การนำความรู้ไปประพฤติปฏิบัติ

๒.๓ การเผยแพร่พระศาสนา เพื่อผู้อื่นเข้าใจและนำไปประพฤติปฏิบัติ

๒.๔ การปกป้องพระศาสนา เมื่อมีผู้กล่าวให้คลาดเคลื่อน หรือจ้วงจาบพระธรรมวินัย^{๓๔}

สรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับยุคปกติวิถีใหม่ เป็นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศช่วยในการ เผยแพร่พระพุทธศาสนา โดยเฉพาะการเผยแพร่เกี่ยวกับธรรมะที่มีความรวดเร็ว สามารถเข้าถึงทุกกลุ่ม และ ทุกเพศทุกวัย เป็นการเผยแพร่หลักธรรมะในยุคที่มีความทันสมัย โดยใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และ เทคโนโลยีการสื่อสารเป็นเครื่องมือช่วยในการดำเนินการเพื่อให้การเผยแพร่อย่างมีประสิทธิภาพ และ ช่วยทำให้การเผยแพร่ง่ายขึ้น ซึ่งจะช่วยให้หลักธรรมะอยู่ในรูปแบบสารสนเทศ สามารถส่ง ข้อมูล ผ่านทางโทรศัพท์ หรือผ่านคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมระบบอินเทอร์เน็ตได้ เทคโนโลยีสารสนเทศ ช่วยดำเนิน การเผยแพร่พระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี การจัดการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในยุคนี้จึง จำเป็นต้องใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศมาจัดการเผยแพร่พระพุทธศาสนา

^{๓๔} พระครูสังฆรักษ์พิทยา ญาณธโร (ปิยวรากุล), “ศึกษาการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในประเทศไทยยุค ดิจิทัล”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).

ตารางที่ ๒.๑๓ การสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับยุคปกติวิถีใหม่

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ทงศศักดิ์ แสงสว่างวัฒนะ และคณะ	เทคโนโลยีสารสนเทศ มีความสัมพันธ์กับชุมชน ชุมชนกับสถานศึกษามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน จึงมีความจำเป็นที่สถาบันการศึกษาต้องให้ความสำคัญนักเรียน นักศึกษามาจากชุมชน กลับจากสถานศึกษาก็อยู่ในชุมชน ชุมชนก็เป็นสถานศึกษาสนับสนุนการศึกษาสำหรับนักเรียนนักศึกษา ชุมชนบางแห่งรวมถึงวัดก็จัดการศึกษาเพิ่มเติมจากสถานศึกษาระบบการจัดการศึกษาแบบเดิม “บวร” ก็ยังใช้ได้ แต่จะทำอย่างไรในการร่วมมือกันให้เกิดผลสูงสุด
พระครูวินัยธรปัญญา ปญญาวิโร และคณะ	การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามยุคสมัยปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ในยุคดิจิทัล พุทธศาสนิกชนจะใช้ชีวิตในโลกออนไลน์ หรืออินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยใช้อุปกรณ์เทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต และโทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นต้น การจัดการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลของคณะสงฆ์ไทย
พระครูสังฆรักษ์พิทยา ญาณธโร (ปิยวารกุล)	การเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และระบบอินเทอร์เน็ต จะเป็นปัจจัยสำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในอนาคตที่มากขึ้น แม้คำสอนทางพระพุทธศาสนา ก็พยายามตีความและอธิบายด้วยเทคโนโลยี มีนักคิดบางท่านพยายามอธิบายหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาเพื่อให้เชื่อมโยงกับโลกแห่งวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สังคมเทคโนโลยีในยุคปัจจุบันนั้น เราปฏิเสธกันไม่ได้ว่าเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องกับมนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้สังคมต้องสัมพันธ์กับเทคโนโลยี

ตารางที่ ๒.๑๓ การสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับยุคปทิวธิใหม่

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
พจนารถ สุพรรณกุล	การจัดการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล จึงมีการนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือ เพราะ สังคมสมัยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองอย่างรวดเร็ว การจัดการเผยแผ่ พระพุทธศาสนา เพื่อให้ผู้ฟังจะได้รับฟังธรรมผ่าน ช่องทางดิจิทัล เป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ให้กับพุทธศาสนิกชนหรือบุคคลที่สามารถเข้าถึงสื่อ สารสนเทศได้เป็นข้อคิดคติธรรม จะได้ละเว้นจาก การทำชั่ว ทำความดี หรือได้กับมาประพาส ปฏิบัติธรรม เป็นต้น
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	การเผยแผ่พระพุทธศาสนามีความเป็นมาอย่าง ยาวนาน นับแต่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรง ประทานการอุปสมบทแก่พระอัญญาโกณฑัญญะ ถือว่าเป็นการสืบศาสนาพุทธเป็นครั้งแรก
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (ต่อ)	และทรงประกาศความจริงแห่งชีวิตด้วยการ แสดงพระธรรมจักษุกับปวัตตสูตร เป็นปฐมฤกษ์แห่ง การประกาศพระพุทธศาสนา หลังจากนั้นทรงส่ง พระสาวกไปประกาศพระสัทธรรม
กรมการศาสนา	หัวใจสำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ก็เพื่อประโยชน์สุขแก่ชาวโลก โดยให้เกิดประโยชน์ สุขตามที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ พระภิกษุผู้เป็น เจ้าอาวาส และเจ้าคณะทุกชั้นมีหน้าที่จะต้อง รับผิดชอบด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ช่วง วรปัญญา)	กิจการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดและคณะสงฆ์ ในปัจจุบันมีทั้งแบบประเพณี แบบปรับปรุงให้ เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน และแบบที่ จัดเป็นคณะหรือหน่วยงานเฉพาะจัดขึ้น
ปิ่น มุทุกันต์	หลักใหญ่ของพระพุทธศาสนานั้นอยู่ที่เหตุผล ผลทุกประการย่อมมาจากเหตุ ถ้าไม่มีเหตุก็ไม่มีผล ด้วยเหตุดังนี้ บทบาทการเผยแผ่มีเหตุผลที่ดี จึง ประกาศให้ทราบมีลักษณะอะลุ่มอล่วย แสดงถึงการ มีใจกว้าง ไม่ผูกมัดผู้อื่นด้วยความคิดของตน อีกทั้ง การเผยแผ่พุทธธรรม นับว่าเป็นหัวใจของการสืบ ทอดอายุพระพุทธศาสนาให้วัฒนาสถาพร

ตารางที่ ๒.๑๓ การสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับยุคปฎิวัติใหม่

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
เกียรติพงษ์ อุดมธนะธีระ	ลักษณะอื่น ๆ ที่เป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่ งานพระธรรมทูต งานที่เผยแผ่แก่ประชาชนทั่วไป หน่วยอบรมประชาชน ประจำตำบล (อ.ป.ต.) งานอบรมจริยธรรมนักเรียนตามโรงเรียนต่าง ๆ การเผยแผ่ทางวิทยุ และโทรทัศน์ วารสาร นิตยสารเผยแผ่ธรรม งานเผยแผ่ต่างประเทศ
สุริยวรรณ	Facebook (เฟสบุ๊ก) คือ บริการบนอินเทอร์เน็ต บริการหนึ่งที่จะทำให้ผู้ใช้สามารถติดต่อสื่อสาร และร่วมทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง หรือหลาย ๆ กิจกรรมกับผู้ใช้ Facebook เป็นที่นิยมกันอย่าง มาก และยังสามารถทำกิจกรรมอื่น ๆ ผ่าน แอปพลิเคชันเสริมที่มีอยู่อย่างมากมาย ซึ่ง แอปพลิเคชันดังกล่าวได้ถูกพัฒนาเข้ามาเพิ่มเติม อยู่เรื่อย ๆ
พจนารถ สุพรรณกุล	เทคโนโลยีสารสนเทศกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ปัจจุบัน ยุคดิจิทัล เทคโนโลยีสารสนเทศมีการ พัฒนาเครือข่ายทั่วโลก การสืบค้นหา การรับส่ง ข้อมูล การพูดคุยโต้ตอบไปทั่วโลกอย่างไร้พรมแดน การเผยแผ่พระพุทธศาสนาต้องอาศัยเทคโนโลยี สารสนเทศในการสื่อสาร แต่เอกสารและหนังสือ ต่าง ๆ ยังมีความจำเป็นต้องใช้เป็นหลักและสะดวก ในการผลิต
พระมหาสมจินต์ สมมาปัญญา	หลักการสื่อสารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตั้งแต่ ยุคแรก (ยุคก่อนใช้ตัวอักษร) ยุคที่ พระพุทธเจ้าและ พระสาวกอยู่ ใช้หลักการสื่อสารธรรมะ คือ การใช้ แบบมุขปาฐะ (การท่องจำ) เพื่อพระพุทธเจ้าได้ สอนให้แก่พระภิกษุ อุบาสก และอุบาสิกาในสถานที่ ต่าง ๆ
ช.ธ.อ. (บาลี) ๕/๙๙	หลักการสื่อสารที่จะนำมาใช้ในการเผยแผ่ พระพุทธศาสนานั้น ต้องมีองค์ประกอบอยู่ ๕ ส่วน คือ ๑) ผู้ส่งสาร ๒) สาร ๓) สื่อ ๔) ผู้รับสาร ๕) ปฏิกริยาตอบโต้ และทั้งหมดเป็นปัจจัยที่สำคัญและมีผลต่อการสัมฤทธิ์ผลในการสื่อสาร

๒.๔ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คณะสงฆ์ตำบลพยอม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ดำเนินนโยบายด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำหลักพุทธธรรมของพระพุทธศาสนา ไปประกาศแก่พุทธศาสนิกชน มีความแตกต่างตามวิธีการของแต่ละท่าน มีเทคนิคและความสามารถด้านนำเสนอเผยแผ่ของแต่ละท่านไม่เหมือนกัน ผู้มีความรู้ความสามารถนำเสนอในแง่มุมที่ละเอียด ลึกซึ้ง เข้าใจหลักธรรมได้โดยง่าย ทำให้สาธุชนเกิดศรัทธา เลื่อมใสในพระพุทธศาสนามากขึ้นทั้งนี้ ได้ยึดหลักการเผยแผ่ ๔ ประการ ตามความถนัดของผู้ในแต่ละวัดหลักเผยแผ่ ๔ ประการ คือ

๑. ด้านการเทศนาบรรยาย
๒. ด้านการแสดงธรรมและปาฐกถาธรรม
๓. ด้านการเขียนบทความ สุภาชิตต่างๆคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๔. ด้านการสัมมนาให้หลักธรรมของศาสนาในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ

จึงสามารถแบ่งองค์ความรู้ออกเป็น ๒ ประเด็น คือการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม และข้อมูลประชากรที่พระสงฆ์ได้มีส่วนร่วมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม ได้จัดมีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยปรับกลยุทธ์ คือ มีทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยตรงผ่านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแบบอนุรักษนิยม คือ เทศนา บรรยายธรรม หรือ การให้ธรรมะ การเข้าไปสอนศีลธรรมในโรงเรียน เป็นต้น ส่วนทางอ้อม มีเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา และการเดินบิณฑบาตเป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงสัญลักษณ์ เป็นต้น และวัดที่ผู้วิจัยได้เลือกเป็นว่าต้นแบบในการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีทั้งหมด ๒ วัดซึ่งอยู่ในเขตปกครองคณะสงฆ์ตำบลพยอมและมีวัดใกล้เคียงอีก ๘ วัดดังต่อไปนี้โดยซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๒.๔.๑ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม

คณะสงฆ์ตำบลพยอม เป็นส่วนหนึ่งของเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีวัด ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลพยอม มี ๒ วัด คือ

๑. วัดพะยอม ตั้งอยู่เลขที่ ๕๘ บ้านคลองสอง หมู่ที่ ๔ ตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเจ้าอาวาสชื่อ พระครูวิสิฐพัฒนพิธาน ดร. ประวัติดวัดพะยอม (วัดเจ้าพะยายมราช)สังกัดคณะสงฆ์ มหานิกาย อยู่ห่างจากประตูน้ำพระอินทร์ประมาณ ๒ ก.ม. มีที่ตั้งวัดครั้งแรก ๑๕ ไร่ ทางวัดโดยหลวงพ่เจ้าอาวาสจากอดีตจนถึงปัจจุบันได้เปิดการสอนพระปริยัติธรรมขึ้น เมื่อปี พ.ศ.๒๔๗๓ เป็นต้นสมอมจนถึงปัจจุบันมีโรงเรียนประถมศึกษาของราชการตั้งอยู่ท้ายวัดทิศตะวันตกเฉียงเหนือด้านพื้นที่ตั้งวัดเป็นที่ราบลุ่ม^{๔๐}

^{๔๐} องค์การบริหารส่วนตำบลพยอม, สถานที่สำคัญ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://oldweb.payom.go.th/default.php?modules=project&data=detail&did=3> [๒๕ มกราคม ๒๕๖๖].

มีการทำการเผยแพร่พระพุทธศาสนาผ่านกิจกรรมหรือ โครงการต่าง ๆ เช่น สวดมนต์ข้ามปี พิธีสวดชัยมงคลคาถา ถวายแด่พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา เป็นต้น

๒. วัดทองจันทริการาม (หมู่ที่ ๓) เป็นวัดในพระพุทธศาสนาเถรวาท สังกัดคณะสงฆ์มหานิกายเจ้าอาวาสชื่อ พระอำนาจ รตนสุโก มีการเผยแพร่พระพุทธศาสนาและทำการสาธารณสงเคราะห์แก่ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน เช่น วันที่ ๑๖ ก.ค. ๒๕๖๔ ที่ศูนย์พักคอย วัดทองจันทริการาม ตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา เป็นต้น^{๔๑}

วัด ที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงพื้นที่ตำบลพยอม เช่น

๑. วัดกุฎีประสิทธิ์ ตำบลลำไทร อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา
๒. วัดสุคันธาราม ตำบลบ่อตาโล่ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา
๓. วัดลาดทราย ตำบลลำไทร อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา
๔. วัดสว่างภพ ตำบลคลองสี่ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดปทุมธานี
๕. วัดศรีประชา ตำบลชะแมบ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา
๘. วัดธรรมนาถ ตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๒.๔.๒ ข้อมูลประชากรที่พระสงฆ์ได้มีส่วนร่วมในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลบริบทพื้นที่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงสามารถประมวลข้อมูลบริบทพื้นที่ไว้ ดังนี้

ตำบลพยอม มีเนื้อที่ประมาณ ๒,๐๙๒ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๑๓,๐๗๕ ไร่ มีรูปร่างเป็นรูปสี่เหลี่ยมด้านขนาน

การปกครองส่วนภูมิภาค ตำบลพยอมแบ่งเขตการปกครองย่อยเป็น ๕ หมู่บ้าน ดังนี้

๑. บ้านพยอม หมู่ที่ ๑ (เป็นชาย ๔๕๕ คน, หญิง ๔๗๓ คน)
๒. บ้านพยอม หมู่ที่ ๒ (เป็นชาย ๒๑๙ คน, หญิง ๒๑๔ คน)
๓. บ้านคลองสาม หมู่ที่ ๓ (เป็นชาย ๒๙๑ คน, หญิง ๓๓๔ คน)
๔. บ้านคลองสอง หมู่ที่ ๔ (เป็นชาย ๓,๙๓๓ คน, หญิง ๔,๓๑๔ คน)
๕. บ้านพยอม หมู่ที่ ๕ (เป็นชาย ๓,๐๔๔ คน, หญิง ๓,๔๔๐ คน)

ตำบลพยอมมีพื้นที่เฉลี่ย ๒๐.๙๒ ตารางกิโลเมตร มีประชากรทั้งสิ้น ๑๖,๗๑๗ คน แยกเป็นชาย ๗,๙๔๒ คน หญิง ๘,๗๗๕ คน จำนวนครัวเรือน ๙,๘๒๘ ครัวเรือน มีความหนาแน่นเฉลี่ย ๗๙๙ คน/ตารางกิโลเมตร (ข้อมูล ณ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๕)^{๔๒}

^{๔๑} สยามรัฐ, เปิดแล้วศูนย์พักคอยวัดทองจันทริการามตำบลพยอม, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://siamrath.co.th/n/262513> [๒๕ มกราคม ๒๕๖๖].

^{๔๒} องค์การบริหารส่วนตำบลพยอม, ข้อมูลประชากร, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://payom.go.th/public/communityinfo/data/index/menu/177> [๒๕ มกราคม ๒๕๖๖].

ประชากรในตำบลพยอมส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรกรรมค้าขาย รับจ้างทั่วไป และรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม^{๔๓}

ตารางที่ ๒.๑๔ การสังเคราะห์ประวัติความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบลพยอม

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
องค์การบริหารส่วนตำบลพยอม	วัดพยอม ตั้งอยู่เลขที่ ๕๘ บ้านคลองสอง หมู่ที่ ๔ ตำบลพยอม อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เจ้าอาวาสชื่อ พระครูวิสิฐพัฒนพิธาน ดร. ประวัติวัดพยอม (วัดเจ้าพะยายมราช) สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย อยู่ห่างจากประตูน้ำพระอินทร์ประมาณ ๒ ก.ม. มีที่ตั้งวัดครั้งแรก ๑๕ ไร่ ทางวัดโดยหลวงพ่เจ้าอาวาสจากอดีตจนถึงปัจจุบันได้เปิดการสอนพระปริยัติธรรมขึ้น เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๓ เป็นต้นสมอมมาจนถึงปัจจุบันมีโรงเรียนประถมศึกษาของราชการตั้งอยู่ท้ายวัดทิศตะวันตกเฉียงเหนือด้านพื้นที่ตั้งวัดเป็นที่ราบลุ่ม มีการทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านกิจกรรมหรือ โครงการต่าง ๆ
สยามรัฐ	วัดทองจันทร์ภิราม (หมู่ที่ ๓) มีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและทำการสาธารณสงเคราะห์แก่ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน เช่น ศูนย์พักคอย เป็นต้น
	วัด ที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงพื้นที่ตำบลพยอม เช่น
	๑. วัดกุฎีประสิทธิ์ ๒. วัดสุคันธาราม ๓. วัดลาดทราย ตำบลลำไทร ๔. วัดสว่างภพ ๕. วัดศรี
	๘. วัดธรรมนาถ ตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

^{๔๓} องค์การบริหารส่วนตำบลพยอม, ข้อมูลประชากร, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://payom.go.th/public/communityinfo/data/index/menu/177> [๒๕ มกราคม ๒๕๖๖].

ตารางที่ ๒.๑๔ การสังเคราะห์ประวัติความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบลพยอม (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
องค์การบริหารส่วนตำบลพยอม	๑. บ้านพยอม หมู่ที่ ๑ (เป็นชาย ๔๕๕ คน, หญิง ๔๗๓ คน) ๒. บ้านพยอม หมู่ที่ ๒ (เป็นชาย ๒๑๙ คน, หญิง ๒๑๔ คน) ๓. บ้านคลองสาม หมู่ที่ ๓ (เป็นชาย ๒๙๑ คน, หญิง ๓๓๔ คน) ๔. บ้านคลองสอง หมู่ที่ ๔ (เป็นชาย ๓,๙๓๓ คน, หญิง ๔,๓๑๔ คน) ๕. บ้านพยอม หมู่ที่ ๕ (เป็นชาย ๓,๐๔๔ คน, หญิง ๓,๔๔๐ คน)
องค์การบริหารส่วนตำบลพยอม	ตำบลพยอมมีพื้นที่เฉลี่ย ๒๐.๙๒ ตารางกิโลเมตร มีประชากรทั้งสิ้น ๑๖,๗๑๗ คน แยกเป็นชาย ๗,๙๔๒ คน หญิง ๘,๗๗๕ คน จำนวนครัวเรือน ๙,๘๒๘ ครัวเรือน มีความหนาแน่นเฉลี่ย ๗๙๙ คน/ตารางกิโลเมตร (ข้อมูล ณ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๕)

๒.๔.๒ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ในยุคปฎิวัติวิถีใหม่ในตำบลพยอม

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบัน ได้มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมเป็นอย่างมาก ซึ่งเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาท และมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคนปัจจุบันมากขึ้น ทั้งในส่วนของ การช่วยอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ และความเจริญด้านวัตถุนี้เอง จึงส่งผลให้คนส่วนใหญ่ขาด ความสนใจในการเข้าวัดเพื่อทำบุญ และฟังธรรมน้อยลงด้วย ฉะนั้นพระสงฆ์จึงต้องมียุทธวิธีการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคใหม่ให้มีความทันสมัย และเข้าถึงพุทธศาสนิกชนได้ทุกที่ ทุกเพศ ทุกวัย

คณะสงฆ์ตำบลพยอม จึงได้มีการเผยแผ่หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา หรือการ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของคณะสงฆ์รวมถึงการเทศน์ การบรรยายธรรม การปฏิบัติธรรมในวัน สำคัญต่าง ๆ โดยมีการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งมีความสำคัญในการดำเนินชีวิตทั้งของพระสงฆ์ และ ประชาชนทุกคน โดยนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้มากขึ้น โดยพระสงฆ์ได้เปลี่ยนวิธีการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคที่เปลี่ยนแปลงภายหลังจากโควิดเริ่มคลี่คลายลง ซึ่งบางวัดมีการบันทึกวิดีโอ จากโทรศัพท์ แล้วนำไปเผยแผ่ในช่องทางต่าง ๆ โดยเฉพาะในเพจต่าง ๆ ของวัด ทั้งในส่วนของเพจ เฟสบุ๊ค ในไลน์กลุ่ม รวมถึงตึกตอก โดยที่ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงได้ง่าย^{๔๔} และรวดเร็ว

^{๔๔} วัดพยอม, เพจเฟซบุ๊ก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://shorturl.asia/snDAK> [๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๕].

เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในทางพระพุทธศาสนาให้พุทธศาสนิกชนได้รับทราบ และเพื่อดึงดูดให้เห็นความสำคัญของพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น รวมถึงการจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาต่าง ๆ และวัดบางวัดได้มีการจัดให้มีปาฐกถาธรรมเป็นประจำทุกสัปดาห์ หรือจัด กิจกรรมหลายประการ เช่น วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา การหล่อเทียนเข้าพรรษา งานบุญกฐิน ตลอดจนงานด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านสาธารณูปการ และด้านสาธารณสงเคราะห์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีลักษณะอื่น ๆ ที่เป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่ งานพระธรรมทูต งานที่ เผยแผ่แก่ประชาชนทั่วไป หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) งานอบรมจริยธรรมนักเรียน ตามโรงเรียนต่าง ๆ งานบรรพชาสามเณรฤดูร้อน การเผยแผ่ทางวิทยุ และโทรทัศน์ วารสาร และการ เผยแผ่ตามศักยภาพของวัด เพื่อให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ^{๔๕}

สรุปได้ว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบันของคณะสงฆ์ตำบลพยอม ได้มีการเปลี่ยนแปลงจากแต่เดิมที่ใช้วิธีการเผยแผ่ธรรมเพียงในวัดเท่านั้น หรือการประชาสัมพันธ์งานด้านพระพุทธศาสนา โดยการติดป้าย การประกาศเสียงตามสายของวัด หรือของหมู่บ้านเท่านั้น ซึ่งปัจจุบันได้มีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้มากขึ้น ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ที่สามารถเข้าถึงประชาชนทุกเพศ ทุกวัย และทุกที่ ทุกเวลา และยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพด้านการเผยแผ่ให้ดียิ่งขึ้นด้วย

ตารางที่ ๒.๑๕ การสังเคราะห์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ในยุคปฎิวัติใหม่
ในตำบลพยอม

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
วัดพยอม	คณะสงฆ์ตำบลพยอม จึงได้มีการเผยแผ่ หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา หรือการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของคณะสงฆ์ รวมถึง การเทศน์ การบรรยายธรรม การปฏิบัติธรรมในวันสำคัญต่าง ๆ โดยมีการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งมีความสำคัญในการดำเนินชีวิตทั้งของพระสงฆ์ และประชาชนทุกคน โดยนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้มากขึ้น โดยพระสงฆ์ได้เปลี่ยนวิธีการเผยแผ่

^{๔๕} ใศุรย์ อินทร์เพชร, “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณีพระเทพสาครมุนี (แก้ว สุวณฺณโชโต)”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๕๓).

ตารางที่ ๒.๑๕ การสังเคราะห์การเผยแพร่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบล
พะยอม (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
วัดพะยอม (ต่อ)	พระพุทธศาสนาในยุคที่เปลี่ยนแปลงสภาพหลังจากโควิดเริ่มคลี่คลายลงซึ่งบางวัดมีการบันทึกวิธีโอจากโทรศัพท์แล้วนำไปเผยแพร่ในช่องทางต่าง ๆ โดยเฉพาะในเพจต่าง ๆ ของวัดทั้งในส่วน ของเพจเฟสบุ๊ค ในไลน์กลุ่ม โดยที่ ประชาชน ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ง่าย
ไอศูรย์ อินทร์เพชร	งานด้านการปกครอง ด้านการศึกษา ด้านสาธารณูปการ และด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีลักษณะอื่น ๆ ที่เป็นการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ได้แก่ งานพระธรรมทูต งานที่เผยแพร่แก่ประชาชนทั่วไป หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) งานอบรมจริยธรรมนักเรียนตามโรงเรียนต่าง ๆ งานบรรพชาสามเณรฤดูร้อน การเผยแพร่ทางวิทยุ และโทรทัศน์ วารสาร และการเผยแพร่ตามศักยภาพของวัด เพื่อให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพะยอม อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเป็นการนำเอาผลงานวิจัยของผู้วิจัยอื่น ๆ ที่พิจารณาแล้วว่า เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญ รวมถึงมีความใกล้เคียงกับงานวิจัยที่ผู้วิจัยที่กำลังศึกษาอยู่ จากนั้นนำผลการวิจัยมาสังเคราะห์รวมกัน ทำให้ได้ผลการสังเคราะห์ที่มีความกว้างขวางและลุ่มลึกมากกว่าที่จะได้รับจากงานวิจัยแต่ละเรื่อง เพื่อให้สามารถอธิบายงานวิจัยที่กำลังศึกษาได้อย่างเหมาะสมกับงานของผู้วิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๒.๕.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทพระสงฆ์

จากการที่ผู้วิจัย ได้ศึกษาทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทพระสงฆ์ เพื่อ นำมาสนับสนุนการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย และอภิปรายผลการวิจัย โดยมีผู้ศึกษาวิจัยไว้ ดังนี้

พระสมพิศ สมพิสาโร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนบ้านหนองโสน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ ต่อการพัฒนาชุมชน กรณีศึกษาชุมชนบ้านหนองโสน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๓ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านวิถีชีวิต อยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๔ ด้านวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก

มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๗ ด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๙ ด้านการศึกษา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๘๔ ละด้านการสาธารณสุขประโยชน์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๑^{๔๖}

พระครูสมุห์มงคล สิริมงคล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่เยาวชนในอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่เยาวชนในอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๓ ส่วนผลการเปรียบเทียบบทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่เยาวชนในอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี ตามความเห็นของเยาวชน จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า สถานภาพส่วนบุคคลของเยาวชนในด้านสังกัดโรงเรียน และระดับชั้น มีผลทำให้ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่เยาวชนในอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๔๗}

พระใบฎีกาไพศาล กมฺพุลี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของเยาวชน ในจังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของเยาวชน ในจังหวัดนครปฐม พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของเยาวชน ในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๕.๓๕ และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่ามีนักเรียนความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ ผลการเปรียบเทียบบทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของเยาวชน ในจังหวัดนครปฐม ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตัวแปร พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพผู้ปกครอง และระดับผลการเรียน มีผลให้ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของเยาวชน ในจังหวัดนครปฐม ไม่แตกต่างกัน จึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้^{๔๘}

พระครูวิสุทธิสรคุณ (วิชิต วิชิต) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการสอนคุณธรรม จริยธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูและนักเรียน ที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการสอนคุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี พบว่า ครูและนักเรียน มีความพึง

^{๔๖} พระสมพิศ สมพิสาโร, “บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนบ้านหนองโสน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^{๔๗} พระครูสมุห์มงคล สิริมงคล, “บทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนในอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^{๔๘} พระใบฎีกาไพศาล กมฺพุลี, “บทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน ในจังหวัดนครปฐม”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

พอใจต่อบทบาทพระสงฆ์ในการสอนคุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๘ ส่วนผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู และนักเรียนที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการสอนคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามสถานภาพ เพศ อายุ และการศึกษา พบว่า สถานภาพเพศ อายุ และการศึกษาของครูและนักเรียนที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการสอนคุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๔๙}

พระครูสิริสุวัฒนาภรณ์ (วินัย ปยวณโณ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง : กรณีศึกษาชุมชนโคกหม้อพัฒนา อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทพระสงฆ์ในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง : กรณีศึกษาชุมชนโคกหม้อพัฒนา อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๑ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านวิถีชีวิต และด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนผลเปรียบเทียบบทบาทพระสงฆ์ในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง : กรณีศึกษาชุมชนโคกหม้อพัฒนา อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี ตามความคิดเห็นของประชาชน จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า สถานภาพส่วนบุคคล คือ เพศ และวุฒิการศึกษา ของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม มีผลทำให้ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง : กรณีศึกษาชุมชนโคกหม้อพัฒนา อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนสถานะส่วนบุคคล คือ อายุ อาชีพ และรายได้ มีผลทำให้ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง : กรณีศึกษาชุมชนโคกหม้อพัฒนา อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๕๐}

พระมหากำพล คุณงกโร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมจริยธรรมแก่เยาวชนในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้ปกครอง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง ๓๑ - ๔๐ ปี มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน สถานภาพสมรสอยู่ด้วยกัน มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป และมีรายได้ต่อเดือนระหว่าง ๒,๐๐๐- ๓,๐๐๐ บาท ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ปกครองที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในด้านการอบรมทาง จริยธรรม คือ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการเผยแพร่ธรรม ด้านการให้การศึกษา ด้านการให้ความรู้ ด้านการ ปกครอง และด้านสาธารณูปโภคและระบบนิเวศ พบว่า กลุ่มผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อบทบาทของ พระสงฆ์ ในด้านการอบรมทางจริยธรรม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุก

^{๔๙} พระครูวิสุทธิสรคุณ (วิจิต วิจิตโต), “บทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการสอนคุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียน มัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^{๕๐} พระครูสิริสุวัฒนาภรณ์ (วินัย ปยวณโณ), “บทบาทพระสงฆ์ในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง :กรณีศึกษาชุมชนโคกหม้อพัฒนา อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

ด้าน กลุ่มเยาวชน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ ๑๗ ปี มีระดับการศึกษา ม.๖/ปวช. ที่เป็นเยาวชนเคยเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ คือ ด้านกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา จำนวนร้อยละของเยาวชนที่เคยเข้ารับการอบรมตามบทบาทของพระสงฆ์ ด้านกิจกรรมทาง พระพุทธศาสนามากที่สุด และความถี่ในการทำกิจกรรมมีจำนวน ๕ - ๑๐ ครั้งต่อปี ความคิดเห็นของ กลุ่มเยาวชนที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในด้านการอบรมทางจริยธรรม คือ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการ เผยแพร่ธรรม ด้านการให้การศึกษา ด้านการให้ความรู้ด้านการปกครอง และด้านสาธารณูปโภคและ ระบบนิเวศ พบว่า กลุ่มเยาวชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในด้านการอบรมทางจริยธรรมโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน กลุ่มพระภิกษุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ระหว่าง ๓๑ - ๔๐ ปี ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในอำเภอบางกรวยถึงปัจจุบันต่ำกว่า ๕ ปี มีวุฒิการศึกษา ทางสงฆ์ชั้นเอก เป็นพระลูกวัด และมีพรรษาระหว่าง ๑ - ๕ พรรษา ความคิดเห็นของกลุ่ม พระภิกษุที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในด้านการอบรมทางจริยธรรม คือ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการ เผยแพร่ธรรม ด้านการให้การศึกษา ด้านการให้ความรู้ ด้านการปกครองและด้านสาธารณูปโภคและ ระบบนิเวศ พบว่า กลุ่มพระภิกษุมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในด้านการอบรมทางจริยธรรม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน^{๔๑}

สรุปได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทพระสงฆ์นั้น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทั้งข้าราชการครู นักเรียน ผู้ปกครอง รวมถึงพระภิกษุสงฆ์ มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ ในด้านการอบรมทางจริยธรรม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน และพระภิกษุสงฆ์ยังมีส่วนสำคัญในการพัฒนา หรือเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนได้เป็นอย่างดี โดยที่บทบาทของพระสงฆ์นั้นยังเป็นที่น่าสนใจของประชาชนทั่วไป

^{๔๑} พระมหากำพล คุณงุโร, “ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมจริยธรรมแก่เยาวชนในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐).

ตารางที่ ๒.๑๖ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทพระสงฆ์

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
พระสมพิศ สมพิสาโร	ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๓ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวิถีชีวิต อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๘๔ ด้านวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก มี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๗ ด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๙ ด้านการศึกษา อยู่ใน ระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๔ และด้านการ สาธารณะประโยชน์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๘๑
พระครูสมุห์มงคล สิริมงคล	บทบาท พระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่เยาวชนในอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี โดย ภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๓
พระใบฎีกาไพศาล กมพูสี	โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มี ค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๕ .๓๕ ตัวแปร พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพผู้ปกครอง และระดับผลการ เรียน มีผลให้ ความคิดเห็นของนักเรียนไม่แตกต่างกัน จึงเป็น การปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้
พระครูวิสุทธิสรคุณ (วิจิต วิจิโต)	ครูและนักเรียน มีความพึง พอใจต่อบทบาท พระสงฆ์ในการสอนคุณธรรม จริยธรรมใน โรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๙๘
พระครูสิริสุวัฒนาภรณ์ (วินัย ปยวณโณ)	ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๑ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านวิถีชีวิต และด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วน ผลเปรียบเทียบบทบาทพระสงฆ์ในการเสริมสร้าง ชุมชนเข้มแข็ง ตามความคิดเห็นของประชาชน พบว่า สถานภาพส่วนบุคคล คือ เพศ และวุฒิ การศึกษา ของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม ไม่ แตกต่างกัน ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๒.๑๖ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทพระสงฆ์ (ต่อ)

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
พระใบฎีกาไพศาล กมพูสีริ	ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๕.๓๕ และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ ผลการเปรียบเทียบบทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน ตัวแปร พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพผู้ปกครอง และระดับผลการเรียน มีผลให้ความคิดเห็นของนักเรียนไม่แตกต่างกัน จึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้
พระครูวิสุทธิสรคุณ (วิจิต วิจิโต)	ผลการวิจัยพบว่า ครูและนักเรียน มีความพึงพอใจต่อบทบาทพระสงฆ์ในการสอนคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๘ ส่วนผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู และนักเรียนที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการสอนคุณธรรม จริยธรรมของพระสงฆ์ในโรงเรียน โดยจำแนกตามสถานภาพ เพศ อายุ และการศึกษา พบว่า สถานภาพเพศ อายุ และการศึกษาของครูและนักเรียนที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็น โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
พระครูสิริสุวัฒนาภรณ์ (วินัย ปยวณโณ)	ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๑ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านวิถีชีวิต และด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนผลเปรียบเทียบบทบาทพระสงฆ์ในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ตามความคิดเห็นของประชาชน พบว่า สถานภาพส่วนบุคคล คือ เพศ และวุฒิ การศึกษาของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม ไม่ แตกต่างกัน ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๒.๑๖ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทพระสงฆ์ (ต่อ)

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
พระมหากำพล คุณงกโร	ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้ปกครอง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง ๓๑ - ๔๐ ปี มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในด้านการอบรมทางจริยธรรม คือ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการเผยแพร่ธรรม ด้านการให้การศึกษา ด้านการให้ความรู้ ด้านการปกครอง และด้านสาธารณูปโภค ส่วนด้านระบบนิเวศ พบว่า กลุ่มผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในด้านการอบรมทางจริยธรรม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน กลุ่มเยาวชน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ ๑๗ ปี มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในด้านการอบรมทาง จริยธรรม คือ ด้านภาวะผู้นำด้านการเผยแพร่ธรรม ด้านการให้ การศึกษา ด้านการให้ความรู้ ด้านการปกครอง และด้านสาธารณูปโภค โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน

๒.๕.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

จากการที่ผู้วิจัย ได้ศึกษาบททวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อนำมาสนับสนุนการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย และอภิปรายผลการวิจัย โดยมีผู้ศึกษาวิจัยไว้ ดังนี้

พระมหาศรีพยัคฆ์ กงพาน ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของนักเผยแผ่ที่สอดคล้องกับสังคมไทย” ผลการวิจัยพบว่า ๑) คุณค่าของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในการพัฒนาสังคมไทย ประกอบด้วยคุณค่า ๖ ด้าน ได้แก่ ด้านจิตใจ ด้านคุณธรรม ด้านสังคม ด้านสติปัญญา ด้านการดำเนินชีวิต และด้านการสืบทอดอายุพระพุทธศาสนา ๒) รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของนักเผยแผ่ที่สอดคล้องกับสังคมไทยเป็นรูปแบบเชิงกลยุทธ์ ซึ่งมี ๓ รูปแบบ ได้แก่ ๑) แบบเชิงรุก ๒) แบบเชิงรับ และ ๓) แบบผสมผสาน โดยรูปแบบผสมผสานเป็นรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่เหมาะสม และสอดคล้องกับสังคมไทยในปัจจุบัน เพราะเป็นรูปแบบที่สามารถประยุกต์ใช้ได้ทั้งแบบเชิงรุกและแบบเชิงรับ ๓) แนวทางการนำรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปใช้ในการพัฒนาสังคมไทย ควรนำแนวคิดทฤษฎีการสื่อสาร SMCR ของเดวิด เบอร์โลไปประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่ โดยเชื่อมโยงกับรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่ ด้านนักเผยแผ่

ด้านเนื้อหา การเผยแพร่ ด้านช่องทางในการเผยแพร่ และด้านผู้รับการเผยแพร่^{๕๒}

พระครูสังฆรักษ์พิทยา ญาณธโร (ปิยวรากุล) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล” ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการเผยแพร่พระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับสังคมยุคดิจิทัล (๑) เผยแพร่พระพุทธศาสนาในช่องทางสื่อโซเชียลต่าง ๆ เช่น สังคมในเฟสบุ๊ค (Facebook) ,ไลน์ (Line), ยูทูบ(Youtube) และเว็บไซต์ (www.) โดยใช้เป็นทำภาพนิ่ง หรือเป็นสื่อวิดีโอสั้น ไลต์สด (Live) เป็นกิจกรรมที่วัดนั้น ๆ ได้จัดงาน เช่น งานบรรพชาสามเณร งานอุปสมบท งานวันมาฆบูชา งานวันวิสาขบูชา งานสวดมนต์ข้ามปี โดยสอดแทรกหัวข้อธรรมนั้น ๆ และขยายใจความในหัวข้อธรรมให้เข้าใจง่าย โดยใช้ภาษาในการสื่อสารแบบสมัย และเปิดช่องทางให้มีการถามตอบทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ทางด้านแนวทางการเผยแพร่พระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับสังคมดิจิทัลของพระสงฆ์ไทยผ่านทางช่องทางเฟสบุ๊ค (Facebook) ยูทูบ (Youtube) เว็บไซต์ (Website) ใช้การอัปโหลดรูปภาพ วิดีโอ และการตอบปัญหา เป็นไปในรูปแบบสื่อมัลติมีเดีย เช่น การปาฐกถา การบรรยาย การสัมมนา การสัมภาษณ์ ฯลฯ แล้วนำเสนอพุทธธรรมด้วยการอัปโหลดวิดีโอตามช่องทางสื่อสารต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ฟังจะได้รับฟังธรรมผ่านช่องทางดิจิทัล เพื่อเป็นการเผยแพร่พระพุทธศาสนาให้กับบุคคลที่ไม่มีเวลาในการเข้าวัด ฟังธรรม เพื่อเป็นข้อคิดธรรมะสะกิดใจหรือปลุก ใจตื่นเพื่อจะได้ละเว้นจากการทำความชั่วหรือได้กับมาประพฤติปฏิบัติธรรม เป็นต้น^{๕๓}

พระมหาสนอง จำนัล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาการพัฒนาารูปแบบและยุทธศาสตร์ในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ในประเทศไทย” ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ในประเทศไทย ประกอบด้วย ๖ หลักการ และ ๑๙ แนวทาง ดังนี้ หลักการมี ๖ หลัก ประกอบด้วยความตระหนักในหน้าที่หลักการเผยแพร่ศาสนาอย่างกว้างไกล การดำเนินงานด้านการเผยแผ่อย่างต่อเนื่อง สงเคราะห์ประชาชนทุกระดับ ความเป็นประโยชน์ต่อชีวิตชาติ ศาสนา และสร้างกัลยาณมิตร แนวทางการเผยแพร่พระพุทธศาสนามี ๑๙ ประการ ประกอบด้วย ๑) การเปิดใจยอมรับฟังคำสอนของนักปราชญ์อื่น ๆ ๒) การสอนแบบบรรยาย ๓) การถามตอบปัญหา ๔) การสนทนาปราศรัย เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ๕) การสอนด้วยทฤษฎี ๔ ส. คือ สันติสนา สมาทปนา สมุตเตชนา สัมปหังสนา ๖) การสอนด้วยปาฏิหาริย์ ๓ คือ อิทธิปาฏิหาริย์ อาเทศนาปาฏิหาริย์ และอนุศาสนียปาฏิหาริย์ ๗) การเสนอคำสอนที่เป็นแก่นแท้ ๘) การประยุกต์/บูรณาการคำสอนขึ้นมาใหม่ ๙) คณะพระธรรมทูต ๑๐) การปฏิรูปและปฏิบัติ ๑๑) การแสดง พระธรรมเทศนา ๑๒) การปรับบุคลิกภาพตัวเองให้เข้ากับวัฒนธรรมท้องถิ่น ๑๓) การไปเยี่ยมบ้าน ๑๔) การปลูกปลูกอบขวัญกำลังใจ ๑๕) การปฏิบัติแบบเชิงรุก ๑๖) การเข้าหาผู้นำทางศาสนา การเมือง และเศรษฐกิจ ๑๗) การเจริญสัมพันธไมตรี ๑๘) การใช้ลามแปล และ ๑๙) การที่พระมหากษัตริย์ทรง

^{๕๒} พระมหาศรีพยัคฆ์ กงพาน, “รูปแบบการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของนักเผยแผ่ที่สอดคล้องกับสังคมไทย”, *ดัชนีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม*, (คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๖๒).

^{๕๓} พระครูสังฆรักษ์พิทยา ญาณธโร (ปิยวรากุล), “ศึกษาการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).

เป็นผู้นำและทรงเป็นผู้สนับสนุน^{๕๔}

พระครูศรีนันทวัฒน์ (นันทา นนทปญโญ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาการบริหารจัดการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสถานีวิทยุกระจายเสียงคลื่นพระพุทธศาสนาในจังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ๑) มีการบริหารตามรูปแบบการบริหารคณะสงฆ์ รูปแบบรายการมีรูปแบบที่หลากหลาย มีการสนทนา การสัมภาษณ์ อภิปราย เทศน์ นิทานชาดก และรายการเพลงธรรมสำหรับ อุปสรรค ปัญหา ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถและงบประมาณในการบริหารจัดการ และด้านการเผยแผ่ มีความสอดคล้องกับการเผยแผ่ที่ปรากฏในพระไตรปิฎก ๒) ปัจจัยการบริหารจัดการ การเผยแผ่ทางสถานีวิทยุ ได้แก่ การเข้าถึงการมีส่วนร่วม ความหลากหลาย ความเป็นอิสระพบว่า มี การดำเนินการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ๓) แนวทางการบริหารจัดการวิทยุชุมชนที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่ การกระจายเสียงเข้าถึงชุมชน สื่อมีความเป็นกลาง มี การประกาศข่าวงานบุญและสื่อที่นำเสนอ มีความสอดคล้องกับชุมชน มีการกำหนดเป้าหมายในการ เผยแผ่ การมีส่วนร่วมในการนำเสนอกำหนดนโยบาย มีความหลากหลายในการนำเสนอสื่อ เนื้อหา สารการนำเสนอ มีความเป็นท้องถิ่น และมีความเป็นอิสระในการบริหาร^{๕๕}

พระครูญาณเพชรรัตน์ (เทวินทร์ ปิยะทสฺสี) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษายุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อเยาวชน” ผลการวิจัยพบว่า ๑) พระสงฆ์ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาจำเป็นต้องมีคุณลักษณะส่วนบุคคลที่หลากหลายประการ คือ คุณสมบัติของนักเผยแผ่ คุณสมบัติของ ผู้รู้ คุณสมบัติของกัลยาณมิตร และดำรงไว้ซึ่งปฏิบัติที่น่าเลื่อมใส ๒) หลักธรรมคำสอนในทาง พระพุทธศาสนาที่นำไปเผยแผ่แก่เยาวชนควรมีลักษณะที่ดี เป็นเรื่องจริงไม่บิดเบือนเหมาะสมกับ ช่วงเวลาและเป็นเรื่องที่ได้รับการนิยมนิยม ด้านปัญหาและอุปสรรคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อ เยาวชนในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ คือ พระสงฆ์ส่วนมากขาดทักษะความสามารถในการ สื่อสารธรรมะ ขาดแรงจูงใจในการเผยแผ่ ไม่ทำงานเป็นเครือข่ายและงบประมาณในการพัฒนา ศักยภาพพระสงฆ์ไม่เพียงพอ ด้านยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพผู้เผยแผ่ ได้แก่ เสริมศักยภาพและ ปลุกฝังคุณสมบัติให้ผู้เผยแผ่ให้ความรู้ทางศาสตร์สมัยใหม่ และฝึกฝนทักษะเทคนิคการสอนที่เน้น ผลลัพธ์ให้เยาวชนสามารถนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมกับช่วงวัยของตนสร้างการทำงานเป็นเครือข่าย ปลุกจิตสำนึกสร้างแรงจูงใจ และการบูรณาการหลักธรรมให้เข้ากับ เหตุการณ์ปัจจุบัน^{๕๖}

สรุปได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ทำให้เห็นได้ว่าแนวทางการ เผย

^{๕๔} พระมหาสนอง จำนัล, “การพัฒนารูปแบบและยุทธศาสตร์ ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ในประเทศไทย”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

^{๕๕} พระครูศรีนันทวัฒน์ (นันทา นนทปญโญ), “การบริหารจัดการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสถานีวิทยุกระจายเสียงคลื่นพระพุทธศาสนาในจังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘).

^{๕๖} พระครูญาณเพชรรัตน์ (เทวินทร์ ปิยะทสฺสี), “ยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุก”, วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร., ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๕๘) : ๘๐-๙๓.

แผ่พระพุทธศาสนาที่เหมาะสมในสังคมยุคปัจจุบันนั้น พระสงฆ์จะต้องเรียนรู้วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในรูปแบบใหม่ กล่าวคือ นอกจากพระสงฆ์จะต้องเรียนรู้ในหลักธรรมคำสอนที่ถูกต้องแล้ว ยังจะต้องเรียนรู้ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศอีกด้วย เพื่อให้มีความทันสมัย และสามารถเผยแผ่หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาได้ทั่วถึงในทุกกลุ่ม ทุกเพศ และทุกวัย ในสังคมแห่งดิจิทัลนี้

ตารางที่ ๒.๑๗ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
พระมหาศรีพยัคฆ์ กองพาน	ผลการวิจัยพบว่า ๑) คุณค่าของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในการพัฒนาสังคมไทย ประกอบด้วยคุณค่า ๖ ด้าน ได้แก่ ด้านจิตใจ ด้านคุณธรรม ด้านสังคม ด้านสติปัญญา ด้านการดำเนินชีวิต และด้านการสืบทอดอายุพระพุทธศาสนา ๒) รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของนักเผยแผ่ที่สอดคล้องกับสังคมไทยเป็นรูปแบบเชิงกลยุทธ์ ซึ่งมี ๓ รูปแบบ ได้แก่ ๑) แบบเชิงรุก ๒) แบบเชิงรับ และ ๓) แบบผสมผสาน โดยรูปแบบผสมผสานเป็นรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่เหมาะสม และสอดคล้องกับสังคมไทยในปัจจุบันเพราะเป็นรูปแบบที่สามารถประยุกต์ใช้ได้ทั้งแบบเชิงรุกและแบบเชิงรับ ๓) แนวทางการนำรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปใช้ในการพัฒนาสังคมไทย ควรนำแนวคิดทฤษฎีการสื่อสาร SMCR ของเดวิด เบอร์โล ไปประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่ โดยเชื่อมโยงกับรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่ ด้านนักเผยแผ่ ด้านเนื้อหาการเผยแผ่ ด้านช่องทางในการเผยแผ่ และด้านผู้รับการเผยแผ่

ตารางที่ ๒.๑๗ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (ต่อ)

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
พระครูสังฆรักษ์พิทยา ญาณธโร (ปิยวารกุล)	ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับสังคมยุคดิจิทัลเผยแผ่พระพุทธศาสนาในช่องทางสื่อโซเชียลต่าง ๆ เช่น สังคมในเฟสบุ๊ก (Facebook) ,ไลน์ (Line), ยูทูบ (Youtube) และเว็บไซต์ (www.) โดยใช้เป็นภาพนิ่ง หรือเป็นสื่อวิดีโอสั้น ไลฟ์สด (Live) โดยสอดแทรกหัวข้อธรรมนั้น ๆ แนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับสังคมดิจิทัลของพระสงฆ์ไทยผ่านทางช่องทางเฟสบุ๊ก (Facebook) ยูทูบ (Youtube) เว็บไซต์ (Website) ใช้การอัปโหลดรูปภาพวิดีโอ และการตอบปัญหา เป็นไปในรูปแบบสื่อมัลติมีเดีย เช่น การปาฐกถา การบรรยาย การสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ ฯลฯ เพื่อให้ผู้ฟังจะได้รับฟังธรรมผ่านช่องทางดิจิทัล เพื่อเป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กับบุคคลที่ไม่มีเวลาในการเข้าวัด ฟังธรรม เป็นต้น
พระมหาสนอง จำนัล	ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ในประเทศไทย ประกอบด้วย ๖ หลักการ ดังนี้ ประกอบด้วย ความตระหนักในหน้าที่ หลักการเผยแผ่ศาสนาอย่างกว้างไกล การดำเนินงานด้านการเผยแผ่อย่างต่อเนื่อง สงเคราะห์ประชาชนทุกระดับ ความเป็นประโยชน์ต่อชีวิตชาตินี้ แสวงหา และสร้างกัลยาณมิตร
พระครูศรีนันทวัฒน์ (นันทา นนทปญโญ)	ผลการวิจัยพบว่า ๑) มีการบริหารตามรูปแบบการบริหารคณะสงฆ์ รูปแบบรายการมีรูปแบบที่หลากหลาย มีการสนทนา การสัมภาษณ์ อภิปราย เทศน์ นิทานชาดก และรายการเพลงธรรม ๒) ปัจจัยการบริหารจัดการการเผยแผ่ทางสถานีวิทยุ ได้แก่ การเข้าถึงการมีส่วนร่วม ความหลากหลาย ความเป็นอิสระ พบว่า มีการดำเนินการโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๒.๑๗ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (ต่อ)

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
พระครูญาณเพชรรัตน์ (เทวินทร์ ปิยะทสฺสี)	ผลการวิจัยพบว่า ๑) พระสงฆ์ ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาจำเป็นต้องมีคุณลักษณะส่วนบุคคลที่หลากหลายประการ คือ คุณสมบัติของนักเผยแผ่ คุณสมบัติของผู้รู้ คุณสมบัติของกัลยาณมิตร และดำรงไว้ซึ่งปฏิบัติที่น่าเลื่อมใส ๒) หลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนาที่นำไปเผยแผ่แก่เยาวชนควรมีลักษณะที่ดี เป็นเรื่องจริงไม่บิดเบือนเหมาะสมกับช่วงเวลาและเป็นเรื่องที่ได้รับการนิยมนิยม ด้านปัญหาและอุปสรรคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ พระสงฆ์ส่วนมากขาดทักษะความสามารถในการสื่อสารธรรมะ ขาดแรงจูงใจในการเผยแผ่ ไม่ทำงานเป็นเครือข่ายและงบประมาณในการพัฒนาศักยภาพพระสงฆ์ไม่เพียงพอ

๒.๕.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยุคปทวิธิใหม่

จากการที่ผู้วิจัย ได้ศึกษาทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยุคปทวิธิใหม่ เพื่อ นำมาสนับสนุนการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย และอภิปรายผลการวิจัย โดยมีผู้ศึกษาวิจัยไว้ ดังนี้

สุปราณี แสงวงษ์และคณะ ได้ทำวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการปรับตัวบนวิถีชีวิตใหม่หลังการระบาดของโรคโควิด ๑๙ ของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการปรับตัวบนวิถีชีวิตใหม่ และเปรียบเทียบพฤติกรรมการปรับตัวบนวิถีชีวิตใหม่ หลังการระบาดของโรคโควิด ๑๙ ในผู้สูงอายุที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน โดยใช้กรอบแนวคิดตามแบบจำลองการปรับตัวของรอย กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๒๐ คน เลือกแบบเจาะจงโดยเป็นผู้สูงอายุที่เข้าร่วมชมรมผู้สูงอายุตำบลลาดบัวขาว อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี เครื่องมือวิจัย ได้แก่ ๑) แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลครอบคลุมลักษณะชุมชน รายได้ โรคประจำตัว และการรับรู้ข่าวสารของโรคโควิด ๑๙ และ ๒) แบบประเมินพฤติกรรมการปรับตัวบนวิถีชีวิตใหม่ ประกอบด้วย การปรับตัวด้านร่างกาย ด้านอัตมโนทัศน์ ด้านบทบาทหน้าที่ และด้านการพึ่งพาอาศัย หาค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาได้เท่ากับ ๐.๓๙ ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงได้เท่ากับ ๐.๘๒ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย และการทดสอบที่ผลการวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการปรับตัวบนวิถีชีวิตใหม่อยู่ในระดับดีมากและผู้ที่อยู่ใน

ชุมชนเมืองมีพฤติกรรมการปรับตัวได้ดีกว่าผู้ที่อยู่ในชุมชนชนบท^{๕๗}

พระครูสังฆรักษ์พิทยา ญาณธโร (ปิยวรากุล) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในประเทศไทยยุคดิจิทัล” ผลการวิจัยพบว่า หลักการเกี่ยวกับเนื้อหาในการเผยแผ่มี ๗ ประการ (๑) สอนจากรูปธรรมไปหานามธรรม (๒) สอนลุ่มลึกลงตามลำดับ (๓) สอนด้วย อุปกรณ์เสริม (๔) สอนตรงจุด (๕) สอนตามพอดีเท่าที่จำเป็น (๖) สอนมีเหตุมีผล (๗) สอนสิ่งที่มี ความหมาย เป็นหลักที่พระพุทธเจ้าและพระสาวกนำมาใช้ในการเผยแผ่ในสมัยพุทธกาล สภาพแวดล้อมทางสังคมพระสงฆ์ในยุคดิจิทัล องค์การสงฆ์จึงควรจะต้องมีพระสงฆ์ที่ศึกษาและพัฒนา ในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้มากขึ้น จะได้นำไปเผยแผ่ให้กับคนรุ่นใหม่ได้ เพราะพูดภาษาเดียวกัน หากไม่เดินทางไปด้วยกายก็สามารถอาศัยความเจริญทางเทคโนโลยีเผยแผ่ธรรมผ่านอินเทอร์เน็ต หรือ ช่องทางอื่น ๆ แนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับสังคมยุคดิจิทัล (๑) เผยแผ่ พระพุทธศาสนาในช่องทางสื่อโซเชียลต่าง ๆ เช่น สังคมในเฟสบุ๊ค (Facebook), ไลน์ (Line), ยูทูบ (Youtube) และเว็บไซต์ (www.) โดยใช้เป็นทำภาพนิ่ง หรือ เป็นสื่อวิดีโอสั้น ไลฟ์สด (Live) เป็นกิจกรรม ที่วัดนั้น ๆ ได้จัดงาน เช่น งานบรรพชาสามเณร งานอุปสมบท งานวันมาฆบูชา งานวันวิสาขบูชา งานสวดมนต์ข้ามปี โดยสอดแทรกหัวข้อธรรมนั้น ๆ และขยายใจความในข้อธรรมให้เข้าใจง่าย โดยใช้ภาษาในการสื่อสารแบบสมัย และเปิดช่องทางให้มีการถามตอบทั้งภาษาไทยและ ภาษาอังกฤษ ทางด้านแนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับสังคมดิจิทัลของพระสงฆ์ไทย ผ่านทางช่องทางเฟสบุ๊ค (Facebook) ยูทูบ (Youtube) เว็บไซต์ (Website) ใช้การอัปโหลดรูปภาพ วิดีโอ และการตอบปัญหา เป็นไปในรูปแบบสื่อมัลติมีเดีย เช่น การปาฐกถา การบรรยาย การสัมมนา การสัมภาษณ์ ฯลฯ แล้วนำเสนอพุทธธรรมด้วยการอัปโหลดวิดีโอตามช่องทางสื่อสารต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ฟังจะได้รับฟังธรรมผ่านช่องทางดิจิทัล เพื่อเป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กับบุคคลที่ไม่มีเวลาในการเข้าวัด ฟังธรรม เพื่อเป็นข้อคิดธรรมะสะกิดใจหรือปลุกให้ตื่น เพื่อจะได้ละเว้นจากการทำความชั่ว หรือได้กลับมาประพฤติปฏิบัติธรรม เป็นต้น^{๕๘}

ทวิวัฒนา ทนคุ้มทอง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์วิธีเผยแผ่และสื่อสารธรรมของแม่ชีคันสนีย์ เสถียรสุด” ผลการวิจัยพบว่า การเผยแผ่และสื่อสารธรรมของแม่ชีคันสนีย์ เสถียรสุด ก็ใช้วิธีการอันหลากหลาย ได้แก่ การสนทนา การบรรยายธรรม การถาม-ตอบ โดยผ่านสื่อสารณะต่าง ๆ ทั้งธรรมะโฆษณา การแพร่ภาพทางรายการทีวี วิทยู วารสารศาสตร์ทางบทความ และบทสัมภาษณ์ในนิตยสาร หนังสือพิมพ์ การประชาสัมพันธ์โดยใช้สื่อดิจิทัลและเครือข่ายทางอินเทอร์เน็ต ให้ความสนุกสนานทางปัญญาผ่านดนตรี การ์ตูน แอนิเมชัน ภาพยนตร์ ใช้อาภศิลป์

^{๕๗} ปราณี แดงวงษ์และคณะ, “พฤติกรรมปรับตัวบนวิถีชีวิตใหม่หลังการระบาดของโรคโควิด ๑๙ ของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี”, วารสารพยาบาล, ปีที่ ๗๑ ฉบับที่ ๒ (กันยายน ๒๕๖๔) : ๕๗-๖๓.

^{๕๘} พระครูสังฆรักษ์พิทยา ญาณธโร (ปิยวรากุล), “ศึกษาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศไทยยุคดิจิทัล”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).

ที่ เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน โดยการใช้คำที่คล้องจองกัน คั่นเคย และเข้าใจง่าย มีความไพเราะสละสลวย มาอธิบายหลักธรรมที่ลึกซึ้งและยากแก่การเข้าใจ เป็นผู้ริเริ่มโครงการธรรมะสำหรับบุคคลทุกช่วง ตั้งแต่เกิดจนตาย ทุกโครงการเปิดโอกาสให้คนทั่วไป ได้มาเรียนรู้และพัฒนาตนเองผ่านกระบวนการ ทำงานในฐานะจิตอาสา^{๕๙}

พระครูวิสุทธิธานันท์คุณ (สุรศักดิ์ วิสุทธิธำมาโร) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัด เพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา” ผลการวิจัยพบว่า ๑) การบริหารจัดการวัดของ คณะสงฆ์ ในยุค สถานการณ์ปัจจุบันนี้ ผู้บริหารคณะสงฆ์ย่อมมีการพัฒนาการด้านเทคโนโลยี บูรณาการด้วยหลักพุทธ ธรรมนำการบริหารหรือการปกครองไปพร้อมกับความเจริญ และมีกฎหมาย พระราชบัญญัติข้อบังคับ ระเบียบต่าง ๆ มาก่อเกิดพระธรรมวินัย โดยเฉพาะการบริหารหรือการปกครองวัด มีรูปแบบที่ แตกต่างไปจากสมัยก่อนมาก เช่น ด้านการปกครอง ด้านการเผยแผ่ ด้านการศึกษา ด้านการศึกษา สงเคราะห์ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ด้านสาธารณูปการ มีรูปแบบที่ ปฏิบัติชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังนั้น รูปแบบแนวคิดและวิธีการในการบริหารจัดการวัด ถือว่ามีส่วนสำคัญ ยิ่งในการบริหารจัดการให้องค์กร คณะสงฆ์ให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผล ฉะนั้นผู้ที่จะเป็นผู้นำในการบริหาร หรือการปกครองวัดและ คณะสงฆ์ในยุคปัจจุบันนี้ต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ ความสามารถ ความเสียสละ และยอมรับ ความคิดเห็นของผู้อื่น ตลอดจนเป็นผู้เพียบพร้อมด้วย จริยวัตรข้อปฏิบัติ เป็นที่ยอมรับของคณะสงฆ์ และสังคมโดยรวม และที่สำคัญจะต้องเป็นนัก ปกครองที่มีความซื่อสัตย์ยุติธรรม ต้องเว้นจากความมี อคติทั้งปวง ตั้งมั่นในหลักพรหมวิหารธรรม เป็นแกนหลักของการบริหารหรือการปกครองอยู่เสมอ วัด ซึ่งเป็นฐานรากอันสำคัญของคณะสงฆ์ และพระพุทธศาสนาก็จะเกิดความมั่นคง นั้นย่อมส่งผลให้ พระพุทธศาสนา มีความเจริญมั่นคง ๒) การบริหารจัดการวัดขององค์กรคณะสงฆ์ภาค ๑๕ มีประเด็น สำคัญ ๗ ประการ ได้แก่ ด้านระบบ และรูปแบบในการบริหารจัดการวัด ปัญหาด้านผู้นำในการบริหาร จัดการวัด ด้านการจัดบุคลากรในการบริหารจัดการวัด ด้านงบประมาณในการบริหารจัดการวัด ด้านเทคโนโลยีและอุปกรณ์ในการบริหารจัดการวัด ด้านสภาพแวดล้อมโบราณวัตถุ/พุทธศิลป์/อาคาร สถานที่/ภูมิทัศน์ธรรมชาติ และ ปัญหาความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานของรัฐ อันเป็นปัญหาที่ สำคัญใหญ่หลวงสำหรับวัดและ คณะสงฆ์ในภาค ๑๕^{๖๐}

พระมหาธนิต สิริวัฒนโน ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบและกระบวนการสื่อสารพุทธ ธรรม ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์ในสังคมไทย” ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการสื่อสารพุทธ ธรรม ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์ในสังคมไทย ทำให้เนื้อหาสาระธรรมเผยแพร่ออกไปทั่วโลก ปัจจุบัน เฟซบุ๊กมีผู้ใช้งานเป็นจำนวนมาก การบรรยายธรรมสามารถเข้าถึงผู้ชมได้มาก และข่าวสาร

^{๕๙} ทวีวัฒนา พูนคุ้มทอง, “การศึกษาวิเคราะห์วิธีการเผยแผ่และสื่อสารธรรมของแม่ชีคันสนีย์ เสถียรสุต”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

^{๖๐} พระครูวิสุทธิธานันท์คุณ (สุรศักดิ์ วิสุทธิธำมาโร), “การบริหารจัดการวัดเพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

ยังกระจาย ไปอย่างรวดเร็วกว้างไกล สำหรับยูทูปมีภาพเคลื่อนไหวพร้อมเสียง สามารถดึงดูดให้ผู้ชม มาสนใจใน การบรรยายธรรมได้ ส่วนเว็บไซต์ ซึ่งเป็นคลังข้อมูลขนาดใหญ่ รวบรวมข้อธรรมได้มาก มีบอร์ด แลกเปลี่ยนพูดคุยสนทนา เสวนาธรรมด้วยการเชื่อมโยงกันในเว็บไซต์ ไม่ว่าจะเป็นการเข้า ใช้ด้วยการ ค้นหาจากกูเกิล (google) การเข้าผ่านหน้าเว็บไซต์โดยตรง ถือเป็นอีกทางเลือกที่ น่าสนใจ เป็นเวที สาธารณะ ไม่มีขอบเขตและข้อจำกัดในการถาม-ตอบ ผู้ถามและผู้ตอบต่างเป็น อิสระต่อกัน ไม่ต้อง รู้จักกันก็สามารถเข้าถึงกลุ่มคนได้เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนซึ่งมี ความสนใจในสื่อ ออนไลน์ และกลุ่มคนที่ไม่สามารถเข้าหาหลักธรรมได้ด้วยข้อจำกัดด้านเวลา และ สถานที่ สื่อออนไลน์ จะทำให้คนกลุ่มนี้มีโอกาสเข้าถึงหลักธรรมได้อย่างสะดวกรวดเร็ว สามารถ ศึกษาได้ด้วยตนเองโดย อาศัยการกระจายและการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้กันอย่างหลากหลาย ทำให้พุทธธรรมเข้าถึงคนทั่วทั้ง โลก ไม่เฉพาะแต่ในประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนาเท่านั้น^{๖๑}

พระณัฐวัฒน์ ญาณปโป ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการเรียนรู้เพื่อพัฒนา พฤติกรรม การใช้สื่อดิจิทัลตามหลักพระพุทธศาสนา” ผลการวิจัยพบว่า ๑) ปัจจัยลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลด้าน เพศ ประเภทกลุ่มพุทธศาสนิกชน อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน เครื่องมือ/อุปกรณ์ ที่ใช้ เชื่อมต่อสื่อดิจิทัล และค่าใช้จ่ายในการใช้บริการทางสื่อดิจิทัล โดยเฉลี่ยต่อเดือนมีความสัมพันธ์กันกับ พฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีนัยสำคัญ ๒) ปัจจัยด้านลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับ การรับรู้ประโยชน์จากการใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีนัยสำคัญในสายตาของ พุทธศาสนิกชน ๓) ปัจจัยด้าน ลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลสัมพันธ์กับการรับรู้ผลกระทบของการใช้สื่อดิจิทัลอย่างสัมพันธ์กันอย่างมี นัยสำคัญ และใช้สถิติในการวิเคราะห์หาค่า t-test ในการทดสอบ สมมติฐานที่ ๔ พบว่า สามเณรมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้รูปแบบเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการใช้ สื่อดิจิทัลตามหลักพระพุทธศาสนา หลังเรียนรู้แตกต่างก่อนเรียนรู้ที่ส่งผลต่อชุดการปรับพฤติกรรมที่ ๓ เรื่อง pace model ๔ ก้าวตาม หลักพระพุทธศาสนาอย่างมีนัยสำคัญ และผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า รูปแบบการเรียนรู้ ๔ ก้าว ตามหลักพระพุทธศาสนา (ก้าวที่ ๑) การแสดงตัวตน ศิล ๕ (ก้าวที่ ๒) การตระหนัก มีหิริ-โอตตัปปะ (ก้าวที่ ๓) การเชื่อมต่อการสำรวมอินทรีย์ (ก้าวที่ ๔) การเอาใจใส่ อิทธิบาท ๔ สมการความสมดุลธรรม “ความรัก” และ “ความคิด” เป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อ พฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลของพุทธศาสนิกชน^{๖๒}

พระครูอุทัยกิจจารักษ์ สุธิณโณ ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองคณะสงฆ์” ผลการวิจัย พบว่า ๑) รูปแบบการบริหารกิจการคณะ สงฆ์มีการดำเนินการตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งภารกิจดังกล่าวบางประการ กำหนดไว้ในระเบียบกฎหมายเถรสมาคม แต่บางประการคงเห็นไปตามจารีตประเพณีที่ปฏิบัติสืบต่อมา ๒) การบริหารจัดการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาขององค์กรคณะสงฆ์ภาค ๒ มีปัญหาที่ชัดเจน องค์กร

^{๖๑} พระมหาธนิต สิริวัฒนโน, “รูปแบบและกระบวนการสื่อสารพุทธธรรมผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของ พระสงฆ์ในสังคมไทย”, วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่, ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๒ (เมษายน-ธันวาคม ๒๕๕๘) : ๒๓.

^{๖๒} พระณัฐวัฒน์ ญาณปโป, “รูปแบบการเรียนรู้พัฒนาพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลตามหลัก พระพุทธศาสนา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย, ๒๕๕๘).

สงฆ์มีบุคลากรไม่พอเพียงที่จะเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้องและถ่องแท้ พระนักเผยแผ่ที่มีความรู้ ความเข้าใจในหลักพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้องถ่องแท้มีจำนวนจำกัด เห็นปัญหาในการเผยแผ่ ทำให้พุทธศาสนิกชนเกิดความสับสน สำคัญผิด และเข้าใจคลาดเคลื่อนไปจากความเห็นจริงตามหลักพระพุทธศาสนา ๓) แบบการบริหารจัดการการเผยแผ่ขององค์กรปกครองคณะสงฆ์ภาค ๒ ควรมีอำนาจและหน้าที่ที่สำคัญ กล่าวคือ เห็นศูนย์กลางในการประสานบุคลากรการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในระดับภาคและระดับจังหวัด เพื่อให้ปฏิบัติตามนโยบาย ข้อกำหนด ข้อบังคับ วัตถุประสงค์และอื่นๆ ตามที่องค์กรกำหนดและมอบหมาย จัดหาวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือประกอบการเรียนการสอนและการเผยแผ่ และอำนวยความสะดวก และเห็นที่ปรึกษาในการดำเนินงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา และส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ติดตามประเมินผลบุคลากรที่เผยแผ่พระพุทธศาสนา และจัดทำรายงานผลการดำเนินงานการเผยแผ่ และจัดทำงบประมาณสนับสนุนให้การอุปถัมภ์กิจกรรมและบุคลากรที่ทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาต่อไป^{๖๓}

พระณัฐพงษ์ สิริวิโส (ต้นศิริ) ได้ทำวิจัยเรื่อง “บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ เขตบางพลัดกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ๑. บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานครพบว่า

๑. พระสงฆ์มีการปฏิบัติงานด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก($X = ๓.๕๗$) และเมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

๒. การเปรียบเทียบบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ พรรษา วุฒิการศึกษา นักธรรม วุฒิ การศึกษาทางเปรียญ และวุฒิการศึกษาสามัญ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. ข้อเสนอแนะในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ควรเพิ่มการจัดอบรมและเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่พระสงฆ์ให้มากกว่านี้เพื่อให้พระสงฆ์สามารถเผยแผ่ได้ถูกต้อง ควรตั้งทุนมูลนิธิเพื่อเตรียมดำเนินการเผยแผ่ไว้โดยเฉพาะ ควรจัดหาบุคลากรด้านการเผยแผ่เพิ่มเติม เริ่มสร้างทีมงานในกลุ่มพระเผยแผ่ด้วยกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกัน ควรมีการฝึกฝนอบรมในเรื่องอาจาระ ความประพฤติตลอดถึงฝ่ายปกครองก็ต้องดูแลพระสงฆ์อย่างเคร่งครัด ควรมีการสนับสนุนการเผยแผ่พระพุทธศาสนามากกว่านี้ และในการเผยแผ่ควรการสอดแทรกวัฒนธรรมและวิถีชีวิตในชนบทด้วย ควรให้ออกาสพระรุ่นใหม่ ๆ ได้มีโอกาสฝึกหัดการแสดงธรรมในโอกาสต่าง ๆ ควรมีเวทีสำหรับให้พระสงฆ์ได้มีโอกาสแสดงธรรมบ้าง ควรมีการพัฒนาแบบการเผยแผ่ให้ทันสมัยเพื่อไม่ให้เกิดความน่าเบื่อหน่าย ควรมีการจัดหาทรัพยากรที่สำคัญในการเผยแผ่

^{๖๓} พระครูอุทัยกิจจารักษ์ สุจินโณ, “รูปแบบการบริหารจัดการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาขององค์กร ปกครองคณะสงฆ์ ภาค ๒”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๖.

ให้เพียงพอ เช่น ควรมีสถานที่ในการศึกษาธรรมะประจำวัดต่าง ๆ หรือประจำหมู่บ้าน เป็นต้น^{๒๔}

ฉันทกรณ นิลอรุณ ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา” ผลการวิจัย พบว่า ๑) การศึกษาเอกสาร กำหนดกรอบแนวคิด ๒) การศึกษาสภาพการปฏิบัติงานตามระบบการจัดการความรู้ โดยการสอบถามผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ของเขตพื้นที่การศึกษา ๑๗๘ แห่ง และสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับกลาง และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจัดการความรู้ของเขตพื้นที่ศึกษานำร่องการจัดการความรู้ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๘ แห่ง ประกอบกับการวิเคราะห์ สังเคราะห์รูปแบบและระบบการจัดการความรู้ตามบทบาทภารกิจของเขตพื้นที่การศึกษา ๓) ออกแบบและตรวจสอบคุณภาพของระบบการจัดการความรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ๔) นำไปใช้โดยการทดลองกับเขตพื้นที่การศึกษาที่สมัครใจ ๑ แห่ง เป็นระยะเวลา ๖ เดือน ๕) ประเมินผลการดำเนินงานตามระบบการจัดการความรู้ของเขตพื้นที่การศึกษาและนำเสนอระบบการจัดการความรู้ของเขตพื้นที่การศึกษาที่สมบูรณ์ ผลการวิจัย พบว่า ๒๔๓ ระบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย ระบบที่สำคัญ ๒ ระบบหลัก คือ ๑) ระบบทั่วไปของการจัดการความรู้ ๒) ระบบเฉพาะของการจัดการความรู้โดยระบบที่ออกแบบระบุความเป็นมาและความสำคัญ ความหมาย วัตถุประสงค์ หลักการ วิธีการดำเนินการ คาอธิบายประกอบ แนวทางและเงื่อนไขของการนำระบบไปใช้ ได้รับการตรวจสอบรับรองจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด จากการทดลองมีผลการดำเนินการจัดการความรู้ในภาพรวมระดับมาก ค่าเฉลี่ยของผลการดำเนินการจัดการความรู้ ระดับบุคคลอยู่ระหว่าง ๓.๓๓-๔.๐๐ และมีค่าเฉลี่ยผลการจัดการความรู้ระดับกลุ่มและองค์กรอยู่ระหว่าง ๓.๓๓-๓.๗๐ จากการเปรียบเทียบ พบว่า ค่าเฉลี่ยการดำเนินงานตามระบบการจัดการความรู้หลังการทดลองมีค่าสูงกว่าก่อนการทดลอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งระบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดังกล่าวมีสาระสำคัญโดยสังเขป ดังนี้ ๑. ระบบทั่วไปของการจัดการความรู้มีองค์ประกอบย่อย ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านสภาพแวดล้อม ๒) ด้านสิ่งที่นำเข้า ๓) ด้านกระบวนการ ๔) ด้านสิ่งที่ส่งออก และ ๕) ด้านสิ่งที่ย้อนกลับ ๒. ระบบเฉพาะของการจัดการความรู้มีองค์ประกอบย่อย ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านโครงสร้างการจัดการความรู้ ๒) ด้านบุคลากรการจัดการความรู้ ๓) ด้านภารกิจการจัดการความรู้ และ ๔) ด้านเทคโนโลยีการจัดการความรู้^{๒๕}

^{๒๔} พระณัฐพงษ์ สิริวิโส(ตันศิริ), “บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

^{๒๕} ฉันทกรณ นิลอรุณ, “การพัฒนาระบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา”, ปริญาญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชาบริหารการศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒).

สรุปได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยุคปฏินิวัติใหม่ เป็นการเผยแพร่หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านเทคโนโลยีต่าง ๆ หรือในช่องทางสื่อโซเชียล เช่น ในเฟซบุ๊ก (Facebook), ไลน์ (Line), ยูทูบ (Youtube) และเว็บไซต์ (www.) หรือเป็นการเผยแพร่พระพุทธศาสนาด้วยการสนทนา การบรรยายธรรม การแพร่ภาพทางรายการทีวี วิทยู วารสารศาสตร์ทางบทความ และบทสัมภาษณ์ ในนิตยสาร หนังสือพิมพ์ การประชาสัมพันธ์โดยใช้สื่อดิจิทัล และเครือข่ายทางอินเทอร์เน็ตเพื่อให้สามารถเข้าถึงประชาชนทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย ซึ่งมีการอธิบายหลักธรรมให้มีความเข้าใจง่ายขึ้น

ตารางที่ ๒.๑๘ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยุคปฏินิวัติใหม่

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
สุปราณี แดงวงษ์และคณะ	แบบประเมินพฤติกรรมการปรับตัวบนวิถีชีวิตใหม่ ประกอบด้วย การปรับตัวด้านร่างกาย ด้านอัตมโนทัศน์ ด้านบทบาทหน้าที่ และด้านการพึ่งพาอาศัย หาค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาได้เท่ากับ ๐.๓๙ ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงได้เท่ากับ ๐.๘๒ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย และการทดสอบที่ผลการวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการปรับตัวบนวิถีชีวิตใหม่อยู่ในระดับดีมากและผู้ที่อยู่ในชุมชนเมืองมีพฤติกรรมการปรับตัวได้ดีกว่าผู้ที่อยู่ในชุมชนชนบท
พระครูสังฆรักษ์พิทยา ญาณธโร (ปิยวารกุล)	ผลการวิจัยพบว่า หลักการเกี่ยวกับเนื้อหาในการเผยแพร่ มี ๗ ประการ (๑) สอนจากรูปธรรมไปหานามธรรม (๒) สอนลุ่มลึกลงตามลำดับ (๓) สอนด้วยอุปกรณ์เสริม (๔) สอนตรงจุด (๕) สอนตามพอดีเท่าที่จำเป็น (๖) สอนมีเหตุมีผล (๗) สอนสิ่งที่มีความหมายเป็นหลักที่พระพุทธเจ้าและพระสาวกนำมาใช้ในการเผยแผ่ในสมัยพุทธกาล พระสงฆ์ในยุคดิจิทัล พระสงฆ์ควรศึกษาและพัฒนาในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้มากขึ้น จะได้นำไปเผยแพร่ให้กับคนรุ่นใหม่ได้

ตารางที่ ๒.๑๘ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยุคปกติวิถีใหม่ (ต่อ)

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
พระครูวิสุธานันทคุณ (สุรศักดิ์ วิสุทธาจาโร)	ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการวัดของ คณะสงฆ์ ในยุคสถานการณ์ปัจจุบันนี้ ผู้บริหาร คณะสงฆ์ย่อมมีการพัฒนาการด้านเทคโนโลยี บูรณาการด้วยหลักพุทธธรรมนำการบริหารหรือ การปกครองไปพร้อมกับความเจริญ และมีกฎหมายพระราชบัญญัติข้อบังคับ ระเบียบต่าง ๆ มาเกื้อกูล พระธรรมวินัย โดยเฉพาะการบริหารหรือ การ ปกครองวัด มีรูปแบบที่แตกต่างไปจากสมัยก่อน มาก เช่น ด้านการปกครอง ด้านการเผยแผ่ ด้าน การศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้าน การ สาธารณสงเคราะห์ ด้านสาธารณูปการ มีรูปแบบ ที่ปฏิบัติชัดเจนมากยิ่งขึ้น
พระมหาธนิต สิริวัฒนโน	ผลการวิจัยพบว่ากระบวนการสื่อสารพุทธธรรมผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์ในสังคมไทย ทำให้เนื้อหาธรรมเผยแผ่ไปทั่วโลก ปัจจุบันเฟซบุ๊กมีผู้ใช้งานเป็นจำนวนมาก การ บรรยายธรรมสามารถเข้าถึงผู้ชมได้มาก และข่าวสารยังกระจายไปอย่างรวดเร็ว กว้างไกล สำหรับยุทูป มีภาพเคลื่อนไหวพร้อมเสียง สามารถดึงดูดให้ผู้ชมมาสนใจในการบรรยายธรรมได้
พระณัฐวัฒน์ ญาณปปโก	ผลการวิจัยพบว่า ๑) ปัจจัยลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลด้านเพศ ประเภทกลุ่มพุทธศาสนิกชน อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน เครื่องมือ/อุปกรณ์ และค่าใช้จ่าย มีความสัมพันธ์กันกับพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีนัยสำคัญ
พระครูอุทัยกิจจารักษ์ สุจินฺโธ	การบริหารจัดการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาขององค์กรคณะสงฆ์ภาค ๒ มีปัญหาที่ชัดเจน องค์กรสงฆ์ มี บุคลากรไม่ พอเพียงที่จะ เผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้องและถ่องแท้ พระนักเผยแผ่ที่มีความรู้ ความเข้าใจในหลักพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้องถ่องแท้มีจำนวนจำกัด

ตารางที่ ๒.๑๘ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยุคปกตินิเวศใหม่ (ต่อ)

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
พระณัฐพงษ์ สิริวิโส(ตันศิริ)	ข้อเสนอแนะในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ เขตบางพลัดกรุงเทพมหานคร ควรเพิ่มการจัดอบรมและเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่พระสงฆ์ให้มากกว่านี้เพื่อให้พระสงฆ์สามารถเผยแผ่ได้ถูกต้อง
ณัฏฐกรณ์ นิลอรุณ	จากการเปรียบเทียบ พบว่า ค่าเฉลี่ยการดำเนินงานตามระบบการจัดการความรู้หลังการทดลองมีค่าสูงกว่าก่อนการทดลอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งระบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดังกล่าวมีสาระสำคัญโดยสังเขป ดังนี้ ๑. ระบบทั่วไปของการจัดการความรู้มีองค์ประกอบย่อย ๕ ด้าน
ทวีวัฒนา ทุนคุ้มทอง	ผลการวิจัยพบว่า การเผยแผ่และสื่อสารธรรมของแม่ชีคันสนีย์ เสถียรสุต ก็ใช้วิธีการอันหลากหลาย ได้แก่ การสนทนา การบรรยายธรรม การถาม-ตอบ โดยผ่านสื่อสาธารณะต่าง ๆ ทั้ง ธรรมะโฆษณา การแพร่ภาพทางรายการทีวี วิทยูวาร์สารศาสตร์ ทางบทความและบทสัมภาษณ์ในนิตยสาร หนังสือพิมพ์ การประชาสัมพันธ์โดยใช้สื่อดิจิทัลและเครือข่ายทางอินเทอร์เน็ตให้ความสนุกสนานทางปัญญาผ่านดนตรี การ์ตูน แอนิเมชั่น ภาพยนตร์ ใช้วาทศิลป์ ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษา “บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอนางรอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

๒.๖.๑ ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่

๑. ข้อมูลทั่วไปของประชาชน ในตำบลพยอม อำเภอนางรอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ

๒. วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่ ๑. สันตัสสนา ซึ่งแจ้งให้เห็นชัด ๒. สมาทปนา ชวนให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ ๓. สมุตเตชนา เร้าใจให้อาจหาญแก่งแย่ง ๔. สัมปหังสนา ปลอบขวัญใจให้สดชื่นร่าเริง^{๖๖}

๒.๖.๒ ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอนางรอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยผู้วิจัยสังเคราะห์มาจากแนวคิดของพระณัฐพงษ์ สิริวิโส ใน ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านรูปแบบบุคลิกภาพ ๒) ด้านเทคนิคการเผยแผ่ ๓) ด้านสื่อการเผยแผ่ ๔) ด้านรูปแบบการเผยแผ่ ดังแผนภาพที่ ๒.๑

^{๖๖} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๑๙๘/๒๘๖.

แผนภาพที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๒ การวิจัยเชิงปริมาณ

๓.๒.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๒.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๓ การวิจัยเชิงคุณภาพ

๓.๓.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) โดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

๓.๒ การวิจัยเชิงปริมาณ

๓.๒.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลพยอม อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๑๖,๗๑๗ คน^๑

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) ดังนี้

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster sampling) ประชาชน จำนวน ๑๖,๗๑๗ คน ที่ได้จากสูตรของ Taro Yamane

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ ประชาชนในตำบลพยอม อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane)^๒ ในกรณีที่ทราบจำนวนประชากร ที่ระดับความคลาดเคลื่อน ๐.๐๕

$$\begin{aligned} \text{สูตร} \quad n &= \frac{N}{1 + N(e)^2} \\ \text{เมื่อ} \quad n &\text{ คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง} \\ N &\text{ คือ ขนาดของประชากรที่ใช้ในการวิจัย} \\ e &\text{ คือ เปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง (0.05)} \\ \text{แทนค่า} \quad n &= \frac{16717}{1 + 16717 (0.05)^2} \\ &= 390.65 \\ &n = 391 \end{aligned}$$

เพราะฉะนั้นจำนวนกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ ๓๙๑ คน

วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้หลักการสุ่มแบบแบ่งชั้น ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็นสัดส่วน โดยพิจารณาจากจำนวนประชากร เพื่อให้ได้ข้อมูลมีลักษณะกระจาย ให้สัมพันธ์กับสัดส่วนของประชากร โดยทำการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster sampling) โดยใช้สถานศึกษา เป็นเขตพื้นที่ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างเป็นสัดส่วนโดยใช้สูตร ดังนี้

^๑ องค์การบริหารส่วนตำบลพยอม, ข้อมูลประชากร ณ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๕, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://payom.go.th/public/communityinfo/data/index/menu/๑๗๗> [๒๒ มกราคม ๒๕๖๖].

^๒ คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, สถิติเบื้องต้นและการวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๒๒๘.

^๓ Yamane, Taro, Statistics, An Introductory Analysis, 2nd Ed., (New York: Harper and Row, 1967), p 125.

จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม = $\frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรแต่ละชุมชน}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$

จำนวนประชากรทั้งหมด

จากสูตรจะได้ประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชุมชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ ตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” รวม ๓๙๑ คน มีรายละเอียดดังตารางที่ ๓.๑

ตารางที่ ๓.๑ จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ลำดับที่	ชุมชน	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
๑.	บ้านพยอม หมู่ที่ ๑	๙๒๘	๒๒
๒.	บ้านพยอม หมู่ที่ ๒	๔๓๓	๑๐
๓.	บ้านคลองสาม หมู่ที่ ๓	๖๒๕	๑๕
๔.	บ้านคลองสอง หมู่ที่ ๔	๘,๒๔๗	๑๙๒
๕.	บ้านพยอม หมู่ที่ ๕	๖,๔๘๔	๑๕๒
รวม		๑๖,๗๑๗	๓๙๑

๓.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งสังเคราะห์มาจากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะประเด็นศึกษาเกี่ยวกับ “บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”

ก. การสร้างเครื่องมือ

๑. ศึกษาหลักการและเอกสารแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ “บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”

๒. กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

๓. กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากที่ปรึกษาสารนิพนธ์

๔. สร้างเครื่องมือการวิจัย

๕. นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่อที่ปรึกษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

๖. นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

๗. ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือการวิจัย

๘. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

ข. ลักษณะสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับ “บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) หรือตรวจสอบรายการโดยถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบ่งออกเป็น ๔ ด้าน มีจำนวน ๔๐ ข้อ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ดังนี้

๑. ด้านรูปแบบบุคลิกภาพ มีคำถามทั้งหมด ๑๐ ข้อ

๒. ด้านเทคนิคการเผยแผ่ มีคำถามทั้งหมด ๑๐ ข้อ

๓. ด้านสื่อการเผยแผ่ มีคำถามทั้งหมด ๑๐ ข้อ

๔. ด้านรูปแบบการเผยแผ่ มีคำถามทั้งหมด ๑๐ ข้อ

มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

๕ หมายถึง มีระดับปฏิบัติการอยู่ในระดับ **มากที่สุด**

๔ หมายถึง มีระดับปฏิบัติการอยู่ในระดับ **มาก**

๓ หมายถึง มีระดับปฏิบัติการอยู่ในระดับ **ปานกลาง**

๒ หมายถึง มีระดับปฏิบัติการอยู่ในระดับ **น้อย**

๑ หมายถึง มีระดับปฏิบัติการอยู่ในระดับ **น้อยที่สุด**

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์ ๓^๔ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๔.๕๑-๕.๐๐ หมายความว่า มีระดับปฏิบัติการอยู่ในระดับ **มากที่สุด**

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๕๑-๔.๕๐ หมายความว่า มีระดับปฏิบัติการอยู่ในระดับ **มาก**

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๒.๕๑-๓.๕๐ หมายความว่า มีระดับปฏิบัติการอยู่ในระดับ **ปานกลาง**

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๕๑-๒.๕๐ หมายความว่า มีระดับปฏิบัติการอยู่ในระดับ **น้อย** ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๐๐-

๑.๕๐ หมายความว่า มีระดับปฏิบัติการอยู่ในระดับ **น้อยที่สุด**

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question)

^๔ ประกอบ กรรณสูตร, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : ด่านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐๘.

ค. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างไว้ไปดำเนินการตรวจสอบหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

๑) การวิเคราะห์ Face validity (ความตรงเชิงพินิจ) ซึ่งเป็นการตรวจสอบประเมินคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย โดยที่ปรัักษาสารนิพนธ์ทั้ง ๒ ท่าน ด้วยการตรวจสอบประเมินกรอบเนื้อหาขอบเขตของแบบสอบถาม ประเด็นสำคัญของการสอบถาม ตลอดจนการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษาเชิงวิชาการที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ในการเก็บข้อมูล

๒) การวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา (Contents validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของประเด็นคำถามการวิจัยกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในรูปแบบของเทคนิคการวิเคราะห์ IOC (Index of Congruence) โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยและเนื้อหาวิจัยไม่น้อยกว่า ๕ ท่าน ได้ผลการหาค่า IOC เท่ากับ ๑.๐๐ ทุกข้อ โดยมีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบการหาค่า IOC จำนวน ๕ ท่าน ประกอบด้วย

๑. ผศ. ดร.สุมาลี บุญเรือง อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มจร

๒. อาจารย์ ดร.กาญจนา ดำจุติ อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มจร

๓. พระมหาสุวัฒน์ สุนนโท, ผศ.ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มจร

๔. พระปลัดระพี พุทธิสาร, รศ.ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มจร

๕. ผศ.ดร.ประเสริฐ ธิลาว อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มจร

๓) การหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงจากขั้นตอนการหาค่า IOC แล้วไปแจกให้กลุ่มบุคคลที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ประชากรของงานวิจัย จำนวน ๓๐ ชุด ได้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลวังน้อย อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นแบบสอบถาม (Try Out) ทั้งฉบับเท่ากับ ๑.๐๐

๔) ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือการวิจัยที่วิเคราะห์ผลได้จากการทดลองใช้ (Try Out) ตามคำแนะนำของที่ปรัักษาสารนิพนธ์

๕) สร้างเครื่องมือการวิจัยฉบับสมบูรณ์และนำเสนอต่อที่ปรัักษาสารนิพนธ์ เพื่อขอความเห็นและจัดพิมพ์ใช้เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ในการเก็บข้อมูลการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

๓.๒.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลในเชิงปริมาณตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑) จัดเตรียมเครื่องมือตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ตรงตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการแจกแบบสอบถาม

๒) ผู้วิจัยเสนอติดต่อขอหนังสือจากหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือถึงองค์การบริหารส่วนตำบลพยอม ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเข้าแจกแบบสอบถาม (Questionnaire)

๓) ผู้วิจัยกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบการแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) กับกลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนทั่วไป จำนวน ๑๖,๗๑๗ คน และกลุ่มตัวอย่างคือประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลพยอม จำนวน ๓๘๑ คน โดยในการแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจก และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง พร้อมผู้ช่วยผู้วิจัย ระหว่างวันที่รวมใช้ระยะเวลา ๑ สัปดาห์ ซึ่งจำนวนแบบสอบถามที่สามารถเก็บคืนได้มีจำนวน ๓๘๑ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

๔) ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่รับกลับมา ก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสังคมศาสตร์

๓.๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องแล้ว ทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๑) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

๒) ความคิดเห็นจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้สถิติการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

๓) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ประชาชนในตำบลพยอม อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way analysis of variance) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

๔) ข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา วิเคราะห์โดยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis technic)

๓.๓ การวิจัยเชิงคุณภาพ

๓.๓.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเชิงลึก แบ่งออกเป็น ๕ กลุ่ม จำนวน ๑๑ รูปหรือคน ประกอบด้วย

กลุ่มที่ ๑ กลุ่มพระสงฆ์ฆาติการ จำนวน ๓ รูป

๑.ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ : พระครูปลัดอภิชาติ สุวณฺณโชโต, ดร. เจ้าคณะตำบลวังน้อย วัดศรีประชา อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา

๒.ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ : พระครูปลัดภริทัต ภริทัตโต ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพะยอม อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา

๓.ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ : พระปลัดประกาย ธมฺมทีโป ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพะยอม อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา

กลุ่มที่ ๒ กลุ่มผู้นำท้องถิ่น จำนวน ๒ คน

๔.ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ : นายธนะโรจน์ ธนาชัยกุลไพศาล นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพะยอม อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา

๕.ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ : นายพุฒิพงศ์ เกตุสุข กำนันตำบลพะยอม อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา

กลุ่มที่ ๓ กลุ่มข้าราชการ จำนวน ๒ คน

๖.ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ : นายบุญเชิด กิตติธรากร ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๗.ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ : นายปวรุตม์ ฐิติพงษ์ศิริกุล นักวิชาการศาสนาชำนาญการพิเศษ ผู้อำนวยการกลุ่มอำนวยการและกิจการคณะสงฆ์ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กลุ่มที่ ๔ กลุ่มประชาชน จำนวน ๓ คน

๘.ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ : นางคำพอง ครองสนั่น ประชาชนตำบลพะยอม อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา

๙.ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ : นายวรชิต แจ่มสีสุก ประชาชนตำบลพะยอม อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา

๑๐.ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ : นางสาวสาวิณี อันสุข ประชาชนตำบลพะยอม อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา

กลุ่มที่ ๕ ผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา จำนวน ๑ คน

๑๑.ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุริยา รักษาเมือง อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มจร

๓.๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Form) แบ่งออกเป็น ๒ ตอน คือ ตอนที่ ๑ เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตอนที่ ๒ เป็นข้อความจำนวน ๔๐ ข้อ คือ ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้วยการหาความเที่ยงตรง

(Validity) โดยการหาค่า CVI ซึ่งให้ผู้เชี่ยวชาญ (Experts) จำนวน ๕ รูปหรือคนประกอบด้วย

๑. อาจารย์ ดร.สุมาลี บุญเรือง อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มจร

๒. อาจารย์ ดร.กาญจนา ดำจตุติ อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มจร

๓. พระมหาสุนันท์ สุนนโท, ผศ.ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มจร

๔. พระปลัดระพีณ พุทธิสารโร, ผศ.ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มจร

๕. ผศ.ดร.ประเสริฐ ธิลา อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มจร

ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ ด้านเนื้อหาทฤษฎี ด้านระเบียบวิธีวิจัย และด้านพระพุทธศาสนาหรือ ด้านการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง กับเรื่องที่วิจัยเป็นผู้ตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และโครงสร้างของคำถาม รูปแบบของแบบสัมภาษณ์ ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่า ดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ ๐.๘ ถึง ๑.๐ และมีการใช้ภาษาไม่เหมาะสมในบางข้อ จึงต้องปรับปรุง แก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

๓.๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น ๒ ระยะ คือ ระยะที่หนึ่ง เป็นขั้นตอนการเตรียมการสัมภาษณ์ แบ่งเป็น ๔ ขั้นตอนดังนี้ ๑) ทำการนัดหมายวันเวลาที่จะไปขอสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๒) ขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ ๓) ส่งหนังสือและแบบสัมภาษณ์ให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญล่วงหน้าอย่างน้อย ๗ วัน

๔) เตรียมและศึกษาวิธีใช้เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป เตรียมสมุดจดบันทึกและอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์

ระยะที่สอง เป็นขั้นตอนการดำเนินการสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น ๓ ขั้นตอนดังนี้ ๑) แนะนำตัวผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อสร้างความคุ้นเคย

๒) แจ้งวัตถุประสงค์ของการมาสัมภาษณ์ และอธิบายลำดับขั้นตอนในการสัมภาษณ์

๓) ขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการใช้เครื่องบันทึกเสียงและกล้องถ่ายรูป ในขณะที่ทำการสัมภาษณ์ เพื่อใช้อ้างอิงในการสรุปผลการวิจัย

๓.๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง “บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ” นี้ ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ t (t-distribution)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ F (F-distribution)

SS	แทน	ผลโดยรวมกำลังสอง (Sum of Square)
df	แทน	ขั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมกำลังสอง (Mean Square)
Sig	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Significances)

* แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

** แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

อีกทั้งผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นจากการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพดังต่อไปนี้

ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview) มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

๔.๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ ผลการศึกษาระดับบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

๔.๓ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๔.๔ การสัมภาษณ์สรุปผล ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะสำหรับบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๔.๕ องค์ความรู้

๔.๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษา บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้แบบสอบถาม จำนวน ๓๙๑ ฉบับ ได้รับกลับมา ๓๙๑ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ และมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ ๔.๑ จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

(n = ๓๙๑)

ปัจจัยส่วนบุคคล		จำนวน (คน)	ร้อยละ
๑. เพศ			
	ชาย	๒๓๐	๕๘.๘
	หญิง	๑๖๑	๔๑.๒
	รวม	๓๙๑	๑๐๐
๒. อายุ			
	๑๘ – ๓๐ ปี	๓๑	๘.๙
	๓๑ – ๔๐ ปี	๓๐	๗.๗
	๔๑ – ๕๐ ปี	๔๘	๑๒.๓
	๕๑ – ๖๐ ปี	๖๔	๑๖.๔
	๖๐ ปี ขึ้นไป	๒๑๘	๕๕.๘
	รวม	๓๙๑	๑๐๐.๐๐
๓. ระดับการศึกษา			
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	๑๗๙	๔๕.๘
	ปริญญาตรี	๑๕๗	๔๐.๒
	ปริญญาโท	๔๒	๑๐.๗
	สูงกว่าปริญญาโท	๑๓	๓.๓
	รวม	๓๙๑	๑๐๐

ตารางที่ ๔.๑ จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

(n = ๓๙๑)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๔. อาชีพ		
รับจ้างทั่วไป	๑๐๑	๒๕.๘
รับราชการ	๕๖	๑๔.๓
ทำธุรกิจส่วนตัว	๒๗	๖.๙
พนักงานเอกชน	๘	๒.๐
เกษตรกร	๒	.๕
ข้าราชการเกษียณ	๑๐๒	๒๖.๑
พ่อค้า - แม่ค้า	๖๓	๑๖.๑
อื่น ๆ	๓๒	๘.๒
รวม	๓๙๑	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย จำนวน ๒๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๘ รองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน ๑๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๒

อายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๒๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๘ รองลงมามีอายุ ๕๑ - ๖๐ ปี จำนวน ๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๔ และถัดมาตามลำดับ

ระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวน ๑๗๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๘ รองลงมา มีระดับการศึกษาศึกษาปริญญาตรีจำนวน ๑๕๗ คนคิดเป็นร้อยละ ๔๐.๒ และถัดมาตามลำดับ

อาชีพ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นข้าราชการเกษียณจำนวน ๑๐๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๑ รองลงมา มีอาชีพรับจ้างทั่วไปจำนวน ๑๐๑ คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๘ และถัดมาตามลำดับ

๔.๒ ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมาโดยภาพรวมและรายด้าน มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อวิธีการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม

(n = ๓๙๑)

วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม	ระดับการปฏิบัติการ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. สันติสนทนา ชี้แจงให้เห็นชัด	๔.๐๐	๐.๒๒	มาก
๒. สมาทปนา ชวนให้โยนกรับเอาไปปฏิบัติ	๔.๒๗	๐.๕๔	มาก
๓. สมุดเทศนา เรายังให้อาจารย์แจกจ่าย	๔.๒๓	๐.๕๗	มาก
๔. สัมผัสสังฆา ปล่อยใจให้สวดมนต์รับฟัง	๔.๒๓	๐.๕๘	มาก
โดยภาพรวม	๔.๑๘	๐.๓๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อวิธีการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = ๔.๑๘$, S.D. = ๐.๓๗) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยในระดับมากทุกด้าน โดย ด้านสมาทปนา ชวนให้โยนกรับเอาไปปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ($\bar{X} = ๔.๒๗$, S.D. = ๐.๕๔) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านสันติสนทนา ชี้แจงให้เห็นชัด คือ ($\bar{X} = ๔.๐๐$, S.D. = ๐.๒๒)

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อบทบาท พระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวม

(n = ๓๙๑)

บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบล พยอม อำเภอลำปลายมาศ จังหวัด บุรีรัมย์ โดยภาพรวม	ระดับการปฏิบัติการ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ด้านบุคลิกภาพ	๔.๒๓	๐.๔๙	มาก
๒. ด้านเทคนิคการเผยแผ่	๔.๑๖	๐.๕๙	มาก
๓. ด้านสื่อการเผยแผ่	๔.๒๖	๐.๕๒	มาก
๔. ด้านรูปแบบการเผยแผ่	๔.๑๙	๐.๕๑	มาก
โดยภาพรวม	๔.๒๑	๐.๔๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ ระดับความคิดเห็นของประชาชน บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = ๔.๒๑, S.D. = ๐.๔๘) เมื่อพิจารณา รายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยในระดับมากทุกด้าน โดย ด้านสื่อการเผยแผ่ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ($\bar{X}$ = ๔.๒๖, S.D. = ๐.๕๒) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านเทคนิคการเผยแผ่ ($\bar{X}$ = ๔.๑๖, S.D. = ๐.๕๙)

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อวิธีการการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสันติสนา ชี้แจงให้เห็นชัด

(n = ๓๙๑)

สันติสนา ชี้แจงให้เห็นชัด	ระดับการปฏิบัติการ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑.พระสงฆ์สามารถสอนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและอ้างอิงถูกต้อง	๔.๐๐	๐.๒๔	มาก
๒.มีการสอนธรรมะอย่างชัดเจน ไม่คลุมเครือ	๔.๐๐	๐.๒๕	มาก
๓.มีการสอนธรรมะตามลำดับ ไม่สับสน	๓.๙๙	๐.๒๔	มาก
๔.ชี้แจงจำแนกแยกแยะอธิบายและแสดงเหตุผลให้ชัดเจน	๓.๙๙	๐.๒๗	มาก
๕.ประชาชนสามารถฟังอย่างเข้าใจแจ่มแจ้ง เห็นจริงในสิ่งที่สอน	๔.๐๐	๐.๒๓	มาก
โดยภาพรวม	๔.๐๐	๐.๒๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อวิธีการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสันติสนา ชี้แจงให้เห็นชัด อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = ๔.๐๐$, S.D. = ๐.๒๒) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยในระดับมากทุกด้าน โดย ด้านประชาชนสามารถฟังอย่างเข้าใจแจ่มแจ้งเห็นจริงในสิ่งที่สอน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ($\bar{X} = ๔.๐๐$, S.D. = ๐.๒๓) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านชี้แจงจำแนกแยกแยะอธิบายและแสดง เหตุผลให้ชัดเจน คือ ($\bar{X} = ๓.๙๙$, S.D. = ๐.๒๗)

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อวิธีการการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสมาทปนา ชวนให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ

(n = ๓๙๑)

ด้านสมาทปนา ชวนให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติการ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. พระสงฆ์สามารถอธิบายธรรมะชวนให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ	๔.๓๔	๑.๕๓	มาก
๒. สอนให้เห็นคุณค่าในการปฏิบัติธรรมหรือแนะนำบรรยายให้ซาบซึ้ง	๔.๒๗	๐.๔๙	มาก
๓. มีความสามารถโน้มน้าวให้อยากปฏิบัติธรรม	๔.๒๕	๐.๕๐	มาก
๔. มีการสอนโดยยกตัวอย่างเหตุการณ์ปัจจุบัน	๔.๒๖	๐.๕๐	มาก
๕. คนผู้ฟังธรรมจากพระพุทธเจ้าแล้ว มีจิตคล้อยตามพระธรรมเทศนา เกิดอุตสาหะ	๔.๒๔	๐.๔๙	มาก
โดยภาพรวม	๔.๒๗	๐.๕๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อวิธีการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสมาทปนา ชวนให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = ๔.๒๗$, S.D. = ๐.๔๙) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยในระดับมากทุกด้าน โดย พระสงฆ์สามารถอธิบายธรรมะชวนให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ($\bar{X} = ๔.๓๔$, S.D. = ๑.๕๓) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ คนผู้ฟังธรรมจากพระพุทธเจ้าแล้ว มีจิตคล้อยตามพระธรรมเทศนา เกิดอุตสาหะ คือ ($\bar{X} = ๔.๒๔$, S.D. = ๐.๔๙)

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อวิธีการการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสมุเตตชนา เร้าใจให้อาจหาญแกลั้วกล้า

(n = ๓๙๑)

สมุเตตชนา เร้าใจให้อาจหาญแกลั้วกล้า	ระดับการปฏิบัติการ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. พระสงฆ์ สอนธรรมะปลุกเร้าใจให้กระตือรือร้นเกิดความอดสาหะ มีกำลังใจแข็งขันมั่นใจที่จะทำให้สำเร็จลงได้	๔.๒๓	๐.๔๘	มาก
๒. พระสงฆ์ สอนธรรมะสะท้อนสังคมให้เกิดความละอายและเกรงกลัวต่อบาป	๔.๒๔	๐.๔๘	มาก
๓. พระสงฆ์ มีความน่าเชื่อถือโดยใช้หลักธรรมพระพุทธศาสนาในการสอน	๔.๒๓	๐.๔๘	มาก
๔. มีการสอนแบบเข้าถึงประชาชนและสร้างแรงจูงใจเชิงบวกได้	๔.๒๑	๐.๔๙	มาก
๕. ประชาชนสู้งานไม่หวั่น ไม่กลัวเหน้อยไม่กลัวยาก คำนึงถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า	๔.๒๑	๐.๔๙	มาก
โดยภาพรวม	๔.๒๓	๐.๔๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อวิธีการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสมุเตตชนา เร้าใจให้อาจหาญแกลั้วกล้า อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = ๔.๒๓, S.D. = ๐.๔๗) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยในระดับมากทุกด้าน โดย พระสงฆ์สอนธรรมะสะท้อนสังคมให้เกิดความละอายและเกรงกลัวต่อบาป มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ($\bar{X}$ = ๔.๒๔, S.D. = ๐.๔๘) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการสอนแบบเข้าถึงประชาชนและสร้างแรงจูงใจเชิงบวกได้ คือ ($\bar{X}$ = ๔.๒๑, S.D. = ๐.๔๙) และ ประชาชนสู้งานไม่หวั่น ไม่กลัวเหน้อยไม่กลัวยาก คำนึงถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้าคือ ($\bar{X}$ = ๔.๒๑, S.D. = ๐.๔๙)

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อวิธีการการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสัมพันธภาพ ปลอดภัยให้สดชื่นร่าเริง

(n = ๓๙๑)

สัมพันธภาพ ปลอดภัยให้สดชื่นร่าเริง	ระดับการปฏิบัติการ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑.มีการใช้ภาษาที่ฟังแล้วอยากปฏิบัติไม่ เคร่งเครียดจนเกินไป	๔.๒๓	๐.๔๘	มาก
๒.ชี้ให้เห็นผลดีหรือคุณประโยชน์ที่ได้รับ และทางที่จะก้าวหน้าบรรลุผลสำเร็จยิ่งขึ้นไป	๔.๒๒	๐.๔๘	มาก
๓.มีการสอนในเชิงซักถามเพื่อให้ผู้ฟังมีส่วนร่วม	๔.๒๔	๐.๔๙	มาก
๔.ประชาชนทำให้ผู้ฟังมีความหวังและร่าเริง เบิกบานใจ	๔.๒๓	๐.๕๐	มาก
๕.มีการใช้ภาษาที่ฟังแล้วอยากปฏิบัติไม่ เคร่งเครียดจนเกินไป	๔.๒๔	๐.๕๑	มาก
โดยภาพรวม	๔.๒๓	๐.๔๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อวิธีการการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสัมพันธภาพ ปลอดภัยให้สดชื่นร่าเริง อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = ๔.๒๓$, S.D. = ๐.๔๘) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยในระดับมากทุกด้าน โดย มีการสอนในเชิงซักถามเพื่อให้ผู้ฟังมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ($\bar{X} = ๔.๒๔$, S.D. = ๐.๔๙) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ชี้ให้เห็นผลดีหรือคุณประโยชน์ที่ได้รับ และทางที่จะก้าวหน้าบรรลุผลสำเร็จยิ่งขึ้นไป คือ ($\bar{X} = ๔.๒๒$, S.D. = ๐.๔๘)

ตารางที่ ๔.๘ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อบทบาท พระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ด้านบุคลิกภาพ

(n = ๓๙๑)

ด้านบุคลิกภาพ	ระดับการปฏิบัติการ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑.พระสงฆ์เป็นผู้มุ่งหมั่นเรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะ	๔.๒๖	๐.๔๙	มาก
๒.เป็นผู้สร้างศรัทธาให้กับประชาชนในการปฏิบัติตนตามแนวพุทธศาสนา	๔.๒๖	๐.๔๙	มาก
๓.เป็นผู้สามารถชี้แจงและถ่ายทอดหลักธรรมได้อย่างเหมาะสม	๔.๒๕	๐.๕๐	มาก
๔.เป็นผู้วางตนเหมาะสมตามแบบอย่างของสมณะ	๔.๒๕	๐.๔๙	มาก
๕.เป็นผู้มีความสำรวมทั้งกาย วาจา และใจ	๔.๒๕	๐.๕๐	มาก
๖.เป็นผู้มีมารยาทที่เรียบร้อย	๔.๒๑	๐.๕๓	มาก
๗.เป็นผู้สร้างความเชื่อมโยงในศรัทธาของประชาชน	๔.๒๐	๐.๕๓	มาก
๘.เป็นผู้มีปฏิสนธิธรรมที่ดั่งตามหลักของพุทธศาสนา เช่น มีวาจาที่ไพเราะ เป็นต้น	๔.๒๑	๐.๕๒	มาก
๙.เป็นผู้ไม่กล่าววาจาที่นำมาซึ่งความแตกแยกทางสังคม	๔.๒๑	๐.๕๒	มาก
๑๐.เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการนำหลักธรรมมาเผยแผ่	๔.๒๒	๐.๕๓	มาก
โดยภาพรวม	๔.๒๓	๐.๔๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ด้านบุคลิกภาพ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = ๔.๒๓, S.D. = ๐.๔๙) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยในระดับมากทุกด้าน โดย พระสงฆ์เป็นผู้มุ่งหมั่นเรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะและเป็นผู้สร้างศรัทธาให้กับประชาชนในการปฏิบัติตนตามแนวพุทธศาสนา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ($\bar{X}$ = ๔.๒๖, S.D. = ๐.๔๙) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เป็นผู้สร้างความเชื่อมโยงในศรัทธาของประชาชน คือ ($\bar{X}$ = ๔.๒๐, S.D. = ๐.๕๓)

ตารางที่ ๔.๙ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อบทบาท พระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ด้านเทคนิคการเผยแผ่

(n = ๓๙๑)

ด้านเทคนิคการเผยแผ่	ระดับการปฏิบัติการ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. พระสงฆ์ มีการพัฒนาสื่อการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง	๔.๑๖	๐.๕๙	มาก
๒. พระสงฆ์เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เช่น เปิดโอกาสให้ถามปัญหาธรรมะ เป็นต้น	๔.๑๖	๐.๕๙	มาก
๓. มีการประชาสัมพันธ์เผยแผ่ธรรมผ่านทางเครื่องกระจายเสียงของวัดเมื่อบรรยายธรรมแก่พุทธศาสนิกชนทั่วไป	๔.๑๑	๐.๖๓	มาก
๔. วัดในตำบลพยอมมีการลงสื่อในเพจ Facebook เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของวัดและเผยแผ่พระพุทธศาสนา	๔.๒๔	๐.๕๕	มาก
๕. ในช่วงกิจกรรมใส่บาตรพระสงฆ์ใช้การพูดธรรมะเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยอ้อม	๔.๑๕	๐.๖๑	มาก
๖. ในยุคปกติวิถีใหม่พระสงฆ์มีการให้กำลังใจประชาชนผ่านสื่อออนไลน์	๔.๑๒	๐.๕๘	มาก
๗. พระสงฆ์มีเทคนิคการสอนธรรมะปรับเปลี่ยนรูปแบบสมัยใหม่	๔.๑๔	๐.๖๓	มาก
๘. วัดในตำบลพยอมมีการสื่อสารธรรมะผ่านรูปแบบออนไลน์	๔.๑๓	๐.๖๒	มาก
๙. พระสงฆ์สอนธรรมะ ยึดหลักธรรมะที่เป็นข้อปฏิบัติในการดำรงชีวิตของประชาชน	๔.๒๐	๐.๖๒	มาก
๑๐. วัดในตำบลพยอมมีการประชุมเตรียมการเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่	๔.๑๘	๐.๖๔	มาก
โดยภาพรวม	๔.๑๖	๐.๕๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ด้านเทคนิคการเผยแผ่ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยในระดับมากทุกด้าน โดย วัดในตำบลพยอมมีการลงสื่อในเพจ Facebook เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของวัดและเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.15) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด มีการประชาสัมพันธ์เผยแผ่ธรรมผ่านทางเครื่องกระจายเสียงของวัดเมื่อบรรยายธรรมแก่พุทธศาสนิกชนทั่วไป คือ ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.63)

ตารางที่ ๔.๑๐ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อบทบาท พระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ด้านสื่อการเผยแผ่

(n = ๓๙๑)

ด้านสื่อการเผยแผ่	ระดับการปฏิบัติการ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. มีสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่เพียงพอ	๔.๒๒	๐.๖๖	มาก
๒. สามารถใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมีประสิทธิภาพ	๔.๒๙	๐.๖๑	มาก
๓. มีการศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	๔.๒๙	๐.๖๑	มาก
๔. มีการสอนโดยนำเอาเอกสารทางวิชาการเช่น วารสาร, นิตยสาร เป็นต้น มาใช้ในการประกอบการสอน	๔.๓๒	๐.๕๗	มาก
๕. มีการใช้สื่อทางอินเทอร์เน็ตช่วยในการบรรยายหัวข้อธรรม โดยใช้การ Live สด หรือใน TikTok หรือ ในสื่ออื่น ๆ	๔.๓๑	๐.๕๗	มาก
๖. พระสงฆ์มีการพัฒนาสื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง	๔.๓๔	๐.๕๓	มาก
๗. พระสงฆ์เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เช่น เปิดโอกาสให้ถามปัญหาธรรมะ เป็นต้น	๔.๓๑	๐.๕๒	มาก
๘. มีการประชาสัมพันธ์เผยแผ่ธรรมผ่านทางเครื่องกระจายเสียงของวัดเมื่อบรรยายธรรมแก่พุทธศาสนิกชนทั่วไป	๔.๒๑	๐.๕๘	มาก
๙. วัดในตำบลพยอมมีการลงสื่อในเพจ Facebook เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของวัดและเผยแผ่พระพุทธศาสนา	๔.๑๖	๐.๕๖	มาก
๑๐. ในช่วงกิจกรรมใส่บาตรพระสงฆ์ใช้การพูดธรรมะเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยอ้อม	๔.๑๘	๐.๕๖	มาก
โดยภาพรวม	๔.๒๖	๐.๕๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ด้านสื่อการเผยแผ่ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยในระดับมากทุกด้าน โดย พระสงฆ์มีการพัฒนาสื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.53) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด วัดในตำบลพยอมมีการลงสื่อในเพจ Facebook เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของวัดและเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.56)

ตารางที่ ๔.๑๑ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อบทบาท พระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ด้านรูปแบบการเผยแผ่

(n = ๓๙๑)

ด้านรูปแบบการเผยแผ่	ระดับการปฏิบัติการ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑.วัดในตำบลพยอมมีการส่งเสริมพระภิกษุสามเณรให้มีความรู้ทั้งด้านปริยัติธรรมและปฏิบัติธรรม	๔.๑๘	๐.๕๖	มาก
๒.มีการจัดการบรรยายธรรมะทางสถานีวิทยุและสื่อออนไลน์ต่าง ๆ	๔.๑๗	๐.๕๗	มาก
๓.พระสงฆ์ได้รับการอบรมการปฏิบัติธรรม เพื่อเป็นนักเผยแผ่ที่ดีและมีประสิทธิภาพ	๔.๑๗	๐.๕๖	มาก
๔.พระสงฆ์ได้เข้าทำการเผยแผ่ในสถานศึกษา หน่วยงานราชการและชุมชนต่าง ๆ	๔.๑๗	๐.๕๗	มาก
๕. พระสงฆ์ผลิตสื่อในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่มีประสิทธิภาพ	๔.๑๖	๐.๕๖	มาก
๖.พระสงฆ์มีการประเมินผู้ฟังหรือประชาชนในเขตพื้นที่ ๆ นั้นว่าต้องการธรรมะรูปแบบใดและปรับการสอนให้เข้ากับชุมชนนั้น ๆ	๔.๑๘	๐.๕๔	มาก
๗.มีการจัดตั้งห้องสมุดโดยเน้นพระไตรปิฎก และหนังสือธรรมะภายในวัดเพื่อประโยชน์ในการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรและประชาชน	๔.๒๒	๐.๔๙	มาก
๘.มีการสร้างเพจ Facebook ของแต่ละวัด เพื่อเป็นช่องทางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	๔.๒๒	๐.๔๙	มาก
๙.จัดให้มีศูนย์ปฏิบัติธรรมขึ้นภายในวัดและพระสงฆ์สอนการปฏิบัติธรรม	๔.๒๓	๐.๔๙	มาก
๑๐.ชุมชนมีกิจกรรมร่วมกับคณะสงฆ์โดยเริ่มต้นจากการฟังธรรม สมาทานศีลและมีกิจกรรมที่ทำให้ชุมชนมีความสามัคคี	๔.๒๔	๐.๔๘	มาก
โดยภาพรวม	๔.๑๙	๐.๕๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ด้านรูปแบบการเผยแผ่ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.51) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยในระดับมากทุกด้าน โดย ชุมชนมีกิจกรรมร่วมกับคณะสงฆ์โดยเริ่มต้นจากการฟังธรรม สมาทานศีลและมีกิจกรรมที่ทำให้ชุมชนมีความสามัคคี มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.48) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด พระสงฆ์ผลิตสื่อในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่มีประสิทธิภาพ คือ ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.56)

๔.๓ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการ เผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการ เผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ ตามสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่าง กัน

ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่าง กัน

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาแตกต่างกัน

ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่าง กัน

ผู้วิจัยทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปร ได้แก่ ประชาชน โดยแสดงการวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) ค่าเอฟ (F-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ผลการวิจัยมีรายละเอียด ดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำปลายงัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๒ การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำปลายงัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม จำแนกตามเพศ

(n = ๓๙๑)

บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำปลายงัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม	เพศ				t	sig
	ชาย		หญิง			
	๒๓๐ คน		๑๖๑ คน			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
๑. ด้านบุคลิกภาพ	๔.๓๘	๐.๕๐	๔.๐๒	๐.๓๘	๗.๘๓	๐.๐๐**
๒. ด้านเทคนิคการเผยแผ่	๔.๒๙	๐.๖๑	๓.๙๗	๐.๕๑	๕.๗๒	๐.๐๐**
๓.ด้านสื่อการเผยแผ่	๔.๓๙	๐.๕๕	๔.๐๘	๐.๔๒	๖.๒๔	๐.๐๐**
๔.ด้านรูปแบบการเผยแผ่	๔.๓๒	๐.๕๗	๔.๐๒	๐.๓๔	๖.๓๗	๐.๐๐**
ภาพรวม	๔.๓๔	๐.๕๒	๔.๐๒	๐.๓๕	๗.๓๑	๐.๐๐**

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน โดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำปลายงัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๑๓ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านบุคลิกภาพ จำแนกตามเพศ

(n = ๓๙๑)

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ชาย	๒๓๐	๔.๓๘	๐.๕๐		
หญิง	๑๖๑	๔.๐๒	๐.๓๘	๗.๘๓	๐.๐๐**

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านบุคลิกภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๑๔ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านเทคนิคการเผยแผ่ จำแนกตามเพศ

(n = ๓๙๑)

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ชาย	๒๓๐	๔.๒๙	๐.๖๑		
หญิง	๑๖๑	๓.๙๗	๐.๕๑	๕.๗๒	๐.๐๐**

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านเทคนิคการเผยแผ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๑๕ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสื่อการเผยแผ่ จำแนกตามเพศ

(n = ๓๙๑)

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ชาย	๒๓๐	๔.๓๒	๐.๕๗		
หญิง	๑๖๑	๔.๐๒	๐.๓๔	๖.๓๗	๐.๐๐**

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสื่อการเผยแผ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๑๖ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านรูปแบบการเผยแผ่ จำแนกตามเพศ

(n = ๓๙๑)

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ชาย	๒๓๐	๔.๓๒	๐.๕๗		
หญิง	๑๖๑	๔.๐๒	๐.๓๔	๖.๓๗	๐.๐๐**

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านรูปแบบการเผยแผ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำปลายงัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกันได้

ตารางที่ ๔.๑๗ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำปลายงัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม จำแนกตามอายุ

(n = ๓๙๑)

โดยภาพรวม		SS	DF	MS	F	Sig.
ด้านบุคลิกภาพ	ระหว่างกลุ่ม	๑๗.๕๗	๕.๐๐	๓.๕๑	๑๗.๔๘**	๐.๐๐
	ภายในกลุ่ม	๗๗.๓๗	๓๘๕.๐๐	๐.๒๐		
	รวม	๙๔.๙๔	๓๙๐.๐๐			
ด้านเทคนิคการเผยแผ่	ระหว่างกลุ่ม	๑๕.๒๔	๕.๐๐	๓.๐๕	๙.๔๑**	๐.๐๐
	ภายในกลุ่ม	๑๒๔.๖๗	๓๘๕.๐๐	๐.๓๒		
	รวม	๑๓๙.๙๐	๓๙๐.๐๐			
ด้านสื่อการเผยแผ่	ระหว่างกลุ่ม	๑๐.๙๑	๕.๐๐	๒.๑๘	๘.๖๗**	๐.๐๐
	ภายในกลุ่ม	๙๖.๘๘	๓๘๕.๐๐	๐.๒๕		
	รวม	๑๐๗.๘๐	๓๙๐.๐๐			
ด้านรูปแบบการเผยแผ่	ระหว่างกลุ่ม	๑๐.๙๓	๕.๐๐	๒.๑๘	๙.๒๒**	๐.๐๐
	ภายในกลุ่ม	๙๑.๓๕	๓๘๕.๐๐	๐.๒๔		
	รวม	๑๐๒.๒๘	๓๙๐.๐๐			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๑๒.๒๔	๕.๐๐	๒.๔๕	๑๑.๘๘**	๐.๐๐
	ภายในกลุ่ม	๗๙.๓๖	๓๘๕.๐๐	๐.๒๑		
	รวม	๙๑.๖๑	๓๙๐.๐๐			

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำปลายงัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยภาพรวม แตกต่างกันได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำปลายงัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาใน ๔ ด้าน แตกต่างกันได้ ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๘ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา **ด้านบุคลิกภาพ** จำแนกตามอายุ

(n = ๓๙๑)

อายุ	$\bar{X}$	อายุ					
		ต่ำกว่า ๑๘ ปี	๑๘-๓๐ ปี	๓๑-๔๐ ปี	๔๑-๕๐ ปี	๕๑-๖๐ ปี	๖๐ ปีขึ้นไป
		๓.๖๗	๔.๐๓	๔.๑๘	๔.๐๑	๓.๙๔	๔.๔๒
ต่ำกว่า ๑๘ ปี	๓.๖๗	-	-๐.๓๗	-๐.๕๑	-๐.๓๕	- ๐.๒๗	- ๐.๗๕*
๑๘-๓๐ ปี	๔.๐๓	-	-	-๐.๑๔	๐.๐๒	๐.๑๐	-๐.๓๙*
๓๑-๔๐ ปี	๔.๑๘	-	-	-	๐.๑๖	๐.๒๔*	- ๐.๒๔*
๔๑-๕๐ ปี	๔.๐๑	-	-	-	-	๐.๐๘	- ๐.๔๐*
๕๑-๖๐ ปี	๓.๙๔	-	-	-	-	-	- ๐.๔๘*
๖๐ ปีขึ้นไป	๔.๔๒	-	-	-	-	-	-

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา **ด้านบุคลิกภาพ** แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ และ ๐.๐๕ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) พบว่า คู่ที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่

คู่ที่ ๑ ประชาชนที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปีและมีอายุ ๑๘-๓๐ ปี ความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา **ด้านบุคลิกภาพ** น้อยกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป

คู่ที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี ความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา **ด้านบุคลิกภาพ** มากกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๕๑-๖๐ ปีและน้อยกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป

คู่ที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุ ๔๑-๕๐ ปี และ ๕๑-๖๐ ปี ความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา **ด้านบุคลิกภาพ** น้อยกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป

ตารางที่ ๔.๑๙ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ด้านเทคนิคการเผยแผ่ จำแนกตามอายุ

(n = ๓๙๑)

อายุ	$\bar{X}$	อายุ					
		ต่ำกว่า ๑๘ ปี	๑๘-๓๐ ปี	๓๑-๔๐ ปี	๔๑-๕๐ ปี	๕๑-๖๐ ปี	๖๐ ปีขึ้นไป
		๓.๕๓	๔.๐๓	๔.๒๕	๓.๙๙	๓.๘๓	๓.๕๓
ต่ำกว่า ๑๘ ปี	๓.๕๓	-	-๐.๕๐	- ๐.๗๒*	-๐.๔๖	-๐.๓๐	- ๐.๗๘*
๑๘-๓๐ ปี	๔.๐๓	-	-	-๐.๒๒	๐.๐๓	๐.๒๐	- ๐.๒๘*
๓๑-๔๐ ปี	๔.๒๕	-	-	-	๐.๒๖	๐.๔๒*	-๐.๐๖
๔๑-๕๐ ปี	๓.๙๙	-	-	-	-	๐.๑๖	- ๐.๓๒*
๕๑-๖๐ ปี	๓.๘๓	-	-	-	-	-	-๐.๔๘*
๖๐ ปีขึ้นไป	๓.๕๓	-	-	-	-	-	-

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๙ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัด นครราชสีมา ด้านเทคนิคการเผยแผ่ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ และ ๐.๐๕ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) พบว่า คู่ที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่

คู่ที่ ๑ ประชาชนที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านเทคนิคการเผยแผ่ น้อยกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปีและประชาชนที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป

คู่ที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุ ๑๘-๓๐ ปี มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านเทคนิคการเผยแผ่ น้อยกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป

คู่ที่ ๓ ประชาชนที่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านเทคนิคการเผยแผ่ มากกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๕๑-๖๐ ปี

คู่ที่ ๔ ประชาชนที่มีอายุ ๔๑-๕๐ ปีและมีอายุ ๕๑-๖๐ ปี มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านเทคนิคการเผยแผ่ น้อยกว่าประชาชนที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป

ตารางที่ ๔.๒๐ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ด้านสื่อการเผยแผ่ จำแนกตามอายุ

(n = ๓๙๑)

อายุ	$\bar{X}$	อายุ					
		ต่ำกว่า ๑๘ ปี	๑๘-๓๐ ปี	๓๑-๔๐ ปี	๔๑-๕๐ ปี	๕๑-๖๐ ปี	๖๐ ปีขึ้นไป
		๓.๙๐	๔.๐๓	๔.๐๘	๓.๙๙	๔.๒๒	๔.๔๐
ต่ำกว่า ๑๘ ปี	๓.๙๐	-	-๐.๑๓	-๐.๑๘	-๐.๐๙	-๐.๓๒	-๐.๕๐
๑๘-๓๐ ปี	๔.๐๓	-	-	-๐.๐๕	๐.๐๔	-๐.๑๙	-๐.๓๘*
๓๑-๔๐ ปี	๔.๐๘	-	-	-	๐.๐๙	-๐.๑๔	-๐.๓๒*
๔๑-๕๐ ปี	๓.๙๙	-	-	-	-	-๐.๒๓*	-๐.๔๑*
๕๑-๖๐ ปี	๔.๒๒	-	-	-	-	-	-๐.๑๘*
๖๐ ปีขึ้นไป	๔.๔๐	-	-	-	-	-	-

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัด นครราชสีมา ด้านสื่อการเผยแผ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ และ ๐.๐๕ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) พบว่า คู่ที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่ คู่ที่ ๑ ประชาชนที่มีอายุ ๑๘-๓๐ ปีและมีอายุ ๓๑-๔๐ ปี มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสื่อการเผยแผ่ น้อยกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป

คู่ที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุ ๔๑-๕๐ ปี มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสื่อการเผยแผ่ น้อยกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๕๑-๖๐ ปีและประชาชนที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป

คู่ที่ ๓ ประชาชนที่มีอายุ ๕๑-๖๐ ปี มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสื่อการเผยแผ่ น้อยกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป

ตารางที่ ๔.๒๑ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ด้านรูปแบบการเผยแผ่ จำแนกตามอายุ

(n = ๓๙๑)

อายุ	$\bar{X}$	อายุ					
		ต่ำกว่า ๑๘ ปี	๑๘-๓๐ ปี	๓๑-๔๐ ปี	๔๑-๕๐ ปี	๕๑-๖๐ ปี	๖๐ ปีขึ้นไป
		๔.๑๓	๔.๐๓	๔.๑๖	๓.๙๓	๔.๐๑	๔.๓๔
ต่ำกว่า ๑๘ ปี	๔.๑๓	-	๐.๑๐	-๐.๐๓	๐.๒๐	๐.๑๒	-๐.๒๑
๑๘-๓๐ ปี	๔.๐๓	-	-	-๐.๑๓	๐.๑๐	๐.๐๒	-๐.๓๑*
๓๑-๔๐ ปี	๔.๑๖	-	-	-	๐.๒๓*	๐.๑๕	-๐.๑๘
๔๑-๕๐ ปี	๓.๙๓	-	-	-	-	-๐.๐๘	-๐.๔๑*
๕๑-๖๐ ปี	๔.๐๑	-	-	-	-	-	-๐.๓๓*
๖๐ ปีขึ้นไป	๔.๓๔	-	-	-	-	-	-

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๑ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัด นครราชสีมา ด้านรูปแบบการเผยแผ่ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ และ ๐.๐๕ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) พบว่า คู่ที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่

คู่ที่ ๑ ประชาชนที่มีอายุ ๑๘-๓๐ ปี มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านรูปแบบการเผยแผ่ น้อยกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป

คู่ที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านรูปแบบการเผยแผ่ มากกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๔๑-๕๐ ปี

คู่ที่ ๓ ประชาชนที่มีอายุ ๔๑-๕๐ ปีและมีอายุ ๕๑-๖๐ ปี มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านรูปแบบการเผยแผ่ น้อยกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมาแตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๒ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม จำแนกตามระดับการศึกษา

(n = ๓๙๑)

บทบาทพระสงฆ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม		SS	DF	MS	F	Sig.
ด้านบุคลิกภาพ	ระหว่างกลุ่ม	๓๒.๖๔	๓.๐๐	๑๐.๘๘	๖๗.๕๕**	๐.๐๐
	ภายในกลุ่ม	๖๒.๓๐	๓๘๗.๐๐	๐.๑๖		
	รวม	๙๔.๙๔	๓๙๐.๐๐			
ด้านเทคนิคการเผยแผ่	ระหว่างกลุ่ม	๓๒.๐๒	๓.๐๐	๑๐.๖๗	๓๘.๒๘**	๐.๐๐
	ภายในกลุ่ม	๑๐๗.๘๙	๓๘๗.๐๐	๐.๒๘		
	รวม	๑๓๙.๙๐	๓๙๐.๐๐			
ด้านสื่อการเผยแผ่	ระหว่างกลุ่ม	๒๘.๖๗	๓.๐๐	๙.๕๖	๔๖.๗๔**	๐.๐๐
	ภายในกลุ่ม	๗๙.๑๓	๓๘๗.๐๐	๐.๒๐		
	รวม	๑๐๗.๘๐	๓๙๐.๐๐			
ด้านรูปแบบการเผยแผ่	ระหว่างกลุ่ม	๔๐๓๐.๒๐	๓.๐๐	๑๓๔๓.๔๐	๘๓.๘๙**	๐.๐๐
	ภายในกลุ่ม	๖๑๙๗.๗๑	๓๘๗.๐๐	๑๖.๐๑		
	รวม	๑๐๒๒๗.๙๑	๓๙๐.๐๐			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๔๐๐.๕๑	๓.๐๐	๑๓๓.๕๐	๘๓.๑๘**	๐.๐๐
	ภายในกลุ่ม	๖๒๑.๑๒	๓๘๗.๐๐	๑.๖๐		
	รวม	๑๐๒๑.๖๔	๓๙๐.๐๐			

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๒๒ พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมาโดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัด

พระนครศรีอยุธยาใน ๔ ด้านแตกต่างกัน ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) ดังนี้

ตารางที่ ๔.๒๓ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำลูกเกด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา **ด้านบุคลิกภาพ** จำแนกตามระดับการศึกษา

(n = ๓๙๑)

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา			
		ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	สูงกว่าปริญญาโท
		๔.๐๐	๔.๕๙	๔.๐๒	๓.๙๒
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๔.๐๐	-	-๐.๕๙*	-๐.๐๒	๐.๐๘
ปริญญาตรี	๔.๕๙	-	-	๐.๕๗*	๐.๖๗*
ปริญญาโท	๔.๐๒	-	-	-	๐.๑๐
สูงกว่าปริญญาโท	๓.๙๒	-	-	-	-

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๓ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำลูกเกด จังหวัด **ด้านบุคลิกภาพ** แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ และ ๐.๐๕ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) พบว่า คู่ที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่

คู่ที่ ๑ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำลูกเกด จังหวัด **ด้านบุคลิกภาพ** น้อยกว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี

คู่ที่ ๒ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำลูกเกด จังหวัด **ด้านบุคลิกภาพ** มากกว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาโทและสูงกว่าปริญญาโท

ตารางที่ ๔.๒๔ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านเทคนิคการเผยแผ่ จำแนกตามระดับการศึกษา

(n = ๓๙๑)

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา			
		ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	สูงกว่าปริญญาโท
		๓.๙๑	๔.๕๑	๔.๐๒	๓.๙๒
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๓.๙๑	-	- ๐.๖๐ *	- ๐.๑๑	- ๐.๐๑
ปริญญาตรี	๔.๕๑	-	-	๐.๔๙ *	๐.๕๙ *
ปริญญาโท	๔.๐๒	-	-	-	๐.๑๐
สูงกว่าปริญญาโท	๓.๙๒	-	-	-	-

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๔ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัด ด้านเทคนิคการเผยแผ่ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ และ ๐.๐๕ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) พบว่า คู่ที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่

คู่ที่ ๑ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัด ด้านเทคนิคการเผยแผ่ มากกว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี

คู่ที่ ๒ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัด ด้านเทคนิคการเผยแผ่ มากกว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาโท และสูงกว่าปริญญาโท

ตารางที่ ๔.๒๕ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ด้านสื่อการเผยแผ่ จำแนกตามระดับการศึกษา

(n = ๓๙๑)

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา			
		ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	สูงกว่าปริญญาโท
		๔.๐๐	๔.๕๘	๔.๒๗	๔.๑๖
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๔.๐๐	-	-๐.๕๘*	- ๐.๒๗*	-๐.๑๖
ปริญญาตรี	๔.๕๘	-	-	๐.๓๒*	๐.๔๒*
ปริญญาโท	๔.๒๗	-	-	-	๐.๑๑
สูงกว่าปริญญาโท	๔.๑๖	-	-	-	-

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๕ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ด้านสื่อการเผยแผ่ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ และ ๐.๐๕ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) พบว่า คู่ที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่

คู่ที่ ๑ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ด้านสื่อการเผยแผ่ น้อยกว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และมากกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาโท

คู่ที่ ๒ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ด้านสื่อการเผยแผ่ มากกว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาโทและสูงกว่าปริญญาโท

ตารางที่ ๔.๒๖ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ด้านรูปแบบการเผยแผ่ จำแนกตามระดับการศึกษา

(n = ๓๙๑)

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา			
		ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	สูงกว่าปริญญาโท
		๔.๒๓	๔.๑๖	๔.๒๖	๔.๑๙
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๔.๒๓	-	- ๐.๐๗	- ๐.๐๓	๐.๐๔
ปริญญาตรี	๔.๑๖	-	-	- ๐.๐๗	- ๐.๐๓
ปริญญาโท	๔.๒๖	-	-	-	- ๐.๑๔
สูงกว่าปริญญาโท	๔.๑๙	-	-	-	-

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๖ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัด นครราชสีมา ด้านรูปแบบการเผยแผ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ และ ๐.๐๕ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) พบว่า ไม่มีคู่ที่มีความแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๗ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม จำแนกตามอาชีพ

(n = ๓๙๑)

บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ใน ตำบลพยอม อำเภอวังน้อย จังหวัด พระนครศรีอยุธยา		SS	DF	MS	F	Sig.
ด้านบุคลิกภาพ	ระหว่างกลุ่ม	๕๘.๓๔	๗.๐๐	๘.๓๓	๘๗.๒๒**	๐.๐๐
	ภายในกลุ่ม	๓๖.๖๐	๓๘๓.๐๐	.๑๐		
	รวม	๙๔.๙๔	๓๙๐.๐๐			
ด้านเทคนิคการเผย แผ่	ระหว่างกลุ่ม	๔๔.๖๙	๗.๐๐	๖.๓๘	๒๕.๖๘**	๐.๐๐
	ภายในกลุ่ม	๙๕.๒๑	๓๘๓.๐๐	.๒๕		
	รวม	๑๓๙.๙๐	๓๙๐.๐๐			
ด้านสื่อการเผยแผ่	ระหว่างกลุ่ม	๕๕.๑๑	๗.๐๐	๗.๗๓	๕๕.๑๔**	๐.๐๐
	ภายในกลุ่ม	๕๓.๖๙	๓๘๓.๐๐	๐.๑๔		
	รวม	๑๐๘.๘๐	๓๙๐.๐๐			
ด้านรูปแบบการเผย แผ่	ระหว่างกลุ่ม	๖๓๘๓.๙๖	๗.๐๐	๙๑๑.๙๙	๙๐.๘๗**	๐.๐๐
	ภายในกลุ่ม	๓๘๔๓.๙๕	๓๘๓.๐๐	๑๐.๐๔		
	รวม	๑๐๒๒๗.๙๑	๓๙๐.๐๐			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๖๓๖.๖๐	๗.๐๐	๙๐.๙๔	๙๐.๔๖**	๐.๐๐
	ภายในกลุ่ม	๓๘๕.๐๓	๓๘๓.๐๐	๑.๐๐		
	รวม	๑๐๒๑.๖๔	๓๙๐.๐๐			

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๒๗ พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาใน ๔ ด้านแตกต่างกัน ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) ดังนี้

ตารางที่ ๔.๒๘ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ด้านบุคลิกภาพ จำแนกตามระดับอาชีพ

(n = ๓๙๑)

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ							
		รับจ้างทั่วไป	รับราชการ	ทำธุรกิจส่วนตัว	พนักงานบริษัทเอกชน	เกษตรกร	ข้าราชการ	พ่อค้า - แม่ค้า	อื่น ๆ
		๔.๐๔	๓.๙๘	๓.๙๔	๔.๕๐	๔.๘๐	๔.๘๖	๓.๙๑	๔.๐๙
รับจ้างทั่วไป	๔.๐๔	-	๐.๐๖	๐.๑๐	-๐.๔๖*	-๐.๗๖*	-๐.๘๒*	๐.๑๓*	-๐.๐๔
รับราชการ	๓.๙๘	-	-	๐.๐๔	-๐.๕๒*	-๐.๘๒*	-๐.๘๘*	๐.๐๗	-๐.๑๑
ทำธุรกิจส่วนตัว	๓.๙๔	-	-	-	-๐.๕๖*	-๐.๘๖*	-๐.๙๒*	๐.๐๓	-๐.๑๕
พนักงานบริษัทเอกชน	๔.๕๐	-	-	-	-	-๐.๓๐	-๐.๓๖*	๐.๕๙*	๐.๔๑*
เกษตรกร	๔.๘๐	-	-	-	-	-	-๐.๐๖	๐.๘๙*	๐.๗๑*
ข้าราชการ	๔.๘๖	-	-	-	-	-	-	๐.๙๕*	๐.๗๘*
พ่อค้า - แม่ค้า	๓.๙๑	-	-	-	-	-	-	-	-๐.๑๗*
อื่น ๆ	๔.๐๙	-	-	-	-	-	-	-	-

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๘ พบว่า ประชาชนที่มีระดับอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัด นครราชสีมา ด้านบุคลิกภาพแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ และ ๐.๐๕ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) พบว่า คู่ที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่

คู่ที่ ๑ ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา **ด้านบุคลิกภาพ** น้อยกว่า ประชาชนที่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน เกษตรกรและข้าราชการและมากกว่า ประชาชนที่มีอาชีพ พ่อค้า – แม่ค้า

คู่ที่ ๒ ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา **ด้านบุคลิกภาพ** น้อยกว่า ประชาชนที่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน เกษตรกรและข้าราชการเกษียณ

คู่ที่ ๓ ประชาชนที่มีอาชีพทำธุรกิจส่วนตัว มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา **ด้านบุคลิกภาพ** น้อยกว่า ประชาชนที่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน เกษตรกรและข้าราชการเกษียณ

คู่ที่ ๔ ประชาชนที่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา **ด้านบุคลิกภาพ** น้อยกว่า ประชาชนที่มีอาชีพข้าราชการเกษียณ และมากกว่า ประชาชนที่มีอาชีพพ่อค้า – แม่ค้าและ อาชีพอื่น ๆ

คู่ที่ ๕ ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ใน ยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา **ด้านบุคลิกภาพ** มากกว่า ประชาชนที่มีอาชีพพ่อค้า – แม่ค้าและอาชีพอื่น ๆ

คู่ที่ ๖ ประชาชนที่มีอาชีพข้าราชการเกษียณ มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการ เผยแผ่ ในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา **ด้านบุคลิกภาพ** มากกว่า ประชาชนที่มีอาชีพพ่อค้า – แม่ค้าและอาชีพอื่น ๆ

ตารางที่ ๔.๒๙ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ด้านเทคนิคการเผยแผ่ จำแนกตามระดับอาชีพ

(n = ๓๙๑)

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ							
		รับจ้างทั่วไป	รับราชการ	ทำธุรกิจส่วนตัว	พนักงานบริษัทเอกชน	เกษตรกร	ข้าราชการเกษียณ	พ่อค้า - แม่ค้า	อื่น ๆ
		๓.๙๗	๔.๐๓	๓.๙๓	๔.๓๘	๔.๖๕	๔.๗๐	๓.๘๑	๔.๑๒
รับจ้างทั่วไป	๓.๙๗	-	-๐.๐๖	๐.๐๓	-๐.๔๑*	-๐.๖๘	-๐.๗๓*	๐.๑๖	-๐.๑๕
รับราชการ	๔.๐๓	-	-	๐.๐๙	-๐.๓๕	-๐.๖๓	-๐.๖๘*	๐.๒๑*	-๐.๐๙
ทำธุรกิจส่วนตัว	๓.๙๓	-	-	-	-๐.๔๕*	-๐.๗๒	-๐.๗๗*	๐.๑๒	-๐.๑๘
พนักงานบริษัทเอกชน	๔.๓๘	-	-	-	-	-๐.๒๘	-๐.๓๓	๐.๕๖*	๐.๒๖
เกษตรกร	๔.๖๕	-	-	-	-	-	-๐.๐๕	๐.๘๕*	๐.๕๓
ข้าราชการเกษียณ	๔.๗๐	-	-	-	-	-	-	๐.๘๙*	๐.๕๙*
พ่อค้า - แม่ค้า	๓.๘๑	-	-	-	-	-	-	-	-๐.๓๐*
อื่น ๆ	๔.๑๒	-	-	-	-	-	-	-	-

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๙ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัด นครราชสีมา ด้านเทคนิคการเผยแผ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ และ ๐.๐๕ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) พบว่า คู่ที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่

คู่ที่ ๑ ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการมีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านเทคนิคการเผยแผ่ น้อยกว่า ประชาชนที่มีอาชีพข้าราชการเกษียณ และมากกว่า ประชาชนที่มีอาชีพพ่อค้า - แม่ค้า

คู่ที่ ๒ ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านเทคนิคการเผยแผ่ น้อยกว่า ประชาชนที่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน และข้าราชการเกษียณ

คู่ที่ ๓ ประชาชนที่มีอาชีพทำธุรกิจส่วนตัว มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านเทคนิคการเผยแผ่ น้อยกว่า ประชาชนที่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน และข้าราชการเกษียณ

คู่ที่ ๔ ประชาชนที่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านเทคนิคการเผยแผ่ น้อยกว่า ประชาชนที่มีอาชีพพ่อค้า - แม่ค้า

คู่ที่ ๕ ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านเทคนิคการเผยแผ่ มากกว่า ประชาชนที่มีอาชีพพ่อค้า - แม่ค้า

คู่ที่ ๖ ประชาชนที่มีอาชีพข้าราชการเกษียณ มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านเทคนิคการเผยแผ่ มากกว่า ประชาชนที่มีอาชีพพ่อค้า - แม่ค้าและอาชีพอื่น ๆ

คู่ที่ ๗ ประชาชนที่มีอาชีพพ่อค้า - แม่ค้า มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านเทคนิคการเผยแผ่ น้อยกว่า ประชาชนที่มีอาชีพอื่น ๆ

ตารางที่ ๔.๓๐ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ด้านสื่อการเผยแผ่ จำแนกตามระดับอาชีพ

(n = ๓๙๑)

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ							
		รับจ้างทั่วไป	รับราชการ	ทำธุรกิจส่วนตัว	พนักงานบริษัทเอกชน	เกษตรกร	ข้าราชการเกษียณ	พ่อค้า - แม่ค้า	อื่น ๆ
		๓.๙๙	๔.๐๖	๔.๓๑	๔.๔๓	๔.๕๐	๔.๘๗	๔.๐๕	๓.๙๓
รับจ้างทั่วไป	๓.๙๙	-	-๐.๐๗	-๐.๓๓*	-๐.๔๔*	-๐.๕๑	-๐.๘๘*	-๐.๐๖	๐.๐๖
รับราชการ	๔.๐๖	-	-	-๐.๒๖*	-๐.๓๗*	-๐.๔๔	-๐.๘๑*	๐.๐๑	-๐.๑๓
ทำธุรกิจส่วนตัว	๔.๓๑	-	-	-	-๐.๑๑	-๐.๑๙	-๐.๕๕*	๐.๒๗*	๐.๓๘*
พนักงานบริษัทเอกชน	๔.๔๓	-	-	-	-	-๐.๐๘	-๐.๔๔*	๐.๓๘*	๐.๔๙*
เกษตรกร	๔.๕๐	-	-	-	-	-	-๐.๓๗	๐.๔๕	๐.๕๗*
ข้าราชการเกษียณ	๔.๘๗	-	-	-	-	-	-	๐.๘๒*	๐.๙๔*
พ่อค้า - แม่ค้า	๔.๐๕	-	-	-	-	-	-	-	๐.๑๒
อื่น ๆ	๓.๙๓	-	-	-	-	-	-	-	-

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๐ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัด นครราชสีมา ด้านสื่อการเผยแผ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ และ ๐.๐๕ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) พบว่า คู่ที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่

คู่ที่ ๑ ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสื่อการเผยแผ่ น้อยกว่า ประชาชนที่มีอาชีพทำธุรกิจส่วนตัว พนักงานบริษัทเอกชนและข้าราชการเกษียณ

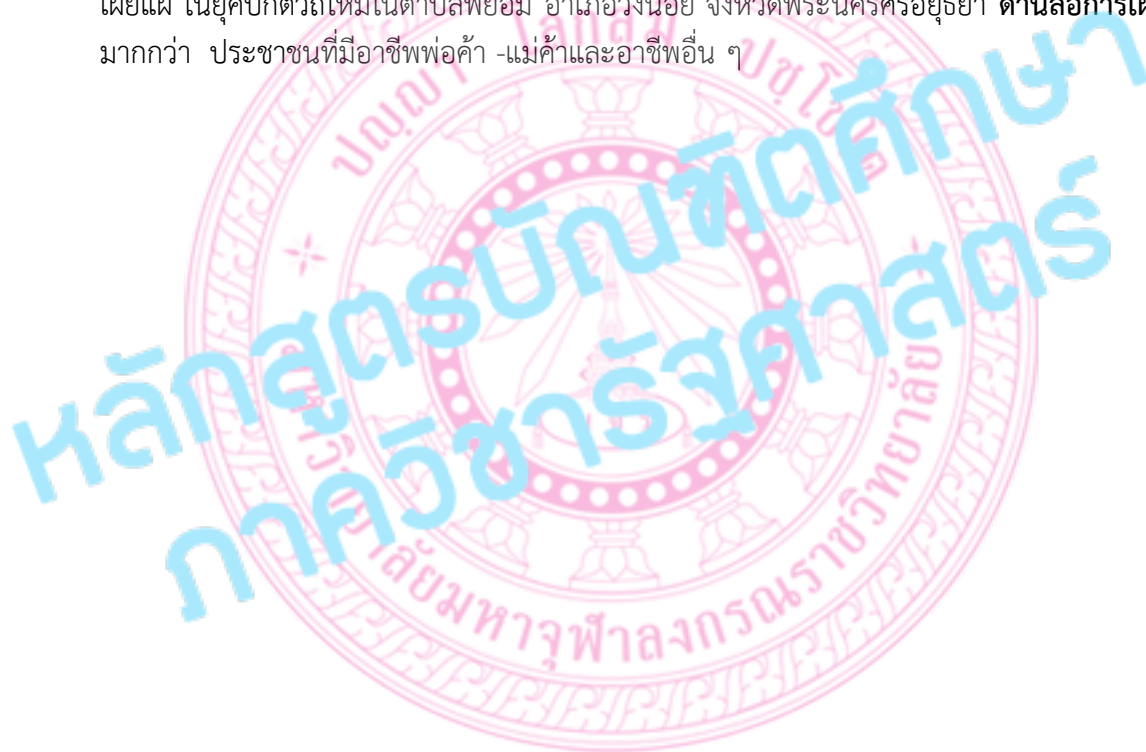
คู่ที่ ๒ ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสื่อการเผยแผ่ น้อยกว่า ประชาชนที่มีอาชีพทำธุรกิจส่วนตัว พนักงานบริษัทเอกชนและข้าราชการเกษียณ

คู่ที่ ๓ ประชาชนที่มีอาชีพทำธุรกิจส่วนตัว มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสื่อการเผยแผ่ น้อยกว่า ประชาชนที่มีอาชีพข้าราชการเกษียณพ่อค้า - แม่ค้าและอาชีพอื่น ๆ

คู่ที่ ๔ ประชาชนที่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสื่อการเผยแผ่ น้อยกว่า ประชาชนที่มีอาชีพข้าราชการเกษียณ และมากกว่า ประชาชนที่มีอาชีพพ่อค้า - แม่ค้า

คู่ที่ ๕ ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสื่อการเผยแผ่ มากกว่า ประชาชนที่มีอาชีพอื่น ๆ

คู่ที่ ๖ ประชาชนที่มีอาชีพข้าราชการเกษียณ มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสื่อการเผยแผ่ มากกว่า ประชาชนที่มีอาชีพพ่อค้า - แม่ค้าและอาชีพอื่น ๆ

ตารางที่ ๔.๓๑ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ด้านรูปแบบการเผยแผ่ จำแนกตามระดับอาชีพ

(n = ๓๙๑)

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ							
		รับจ้างทั่วไป	รับราชการ	ทำธุรกิจส่วนตัว	พนักงานบริษัทเอกชน	เกษตรกร	ข้าราชการเกษียณ	พ่อค้า - แม่ค้า	อื่น ๆ
		๓.๙๙	๔.๐๖	๔.๓๑	๔.๔๓	๔.๕๐	๔.๘๗	๔.๐๕	๓.๙๙
รับจ้างทั่วไป	๓.๙๙	-	๐.๐๗	๐.๓๒	-๐.๔๓*	-๐.๕๑*	-๐.๘๘*	๐.๐๖	๐.๐๐
รับราชการ	๔.๐๖	-	-	๐.๒๕	-๐.๓๗	-๐.๔๔	-๐.๘๑*	๐.๐๑	๐.๐๗
ทำธุรกิจส่วนตัว	๔.๓๑	-	-	-	๐.๑๒	-๐.๒๙	-๐.๖๕*	๐.๒๖	-๐.๓๔
พนักงานบริษัทเอกชน	๔.๔๓	-	-	-	-	๐.๐๗	-๐.๔๔	-๐.๓๙	๐.๔๔
เกษตรกร	๔.๕๐	-	-	-	-	-	๐.๓๗	๐.๔๕	๐.๔๖
ข้าราชการเกษียณ	๔.๘๗	-	-	-	-	-	-	-๐.๘๒*	-๐.๘๘
พ่อค้า - แม่ค้า	๔.๐๕	-	-	-	-	-	-	-	-๐.๐๖
อื่น ๆ	๓.๙๙	-	-	-	-	-	-	-	-

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๑ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัด นครราชสีมา ด้านรูปแบบการเผยแผ่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ และ ๐.๐๕ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) พบว่า มีคู่ที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่

คู่ที่ ๑ ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ด้านสื่อการเผยแผ่ น้อยกว่า ประชาชนที่มีอาชีพ พนักงานบริษัทเอกชนและ เกษตรกรข้าราชการเกษียณ

คู่ที่ ๒ ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสื่อการเผยแผ่ น้อยกว่า ประชาชนที่มีอาชีพข้าราชการเกษียณ

คู่ที่ ๓ ประชาชนที่มีอาชีพทำธุรกิจส่วนตัว มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสื่อการเผยแผ่ น้อยกว่า ประชาชนที่มีอาชีพข้าราชการเกษียณ

คู่ที่ ๔ ประชาชนที่มีอาชีพข้าราชการเกษียณ มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสื่อการเผยแผ่ น้อยกว่า ประชาชนที่มีอาชีพพ่อค้า -แม่ค้า

ตารางที่ ๔.๓๒ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย	t	F	Sig.	ผลการทดสอบ	
				ยอมรับ	ปฏิเสธ
๑. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกัน	๗.๓๑**		๐.๐๐	✓	-
๒. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกัน	-	๑๑.๘๘**	๐.๐๐	✓	-
๓. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกัน	-	๘๓.๑๘**	๐.๐๐	✓	-
๔. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกัน	-	๙๐.๔๖**	๐.๐๐	✓	-

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๓๒ พบว่า ผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

๔.๔ การสัมภาษณ์สรุปผล ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะสำหรับบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน ๑๐ รูปหรือคน เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะสำหรับบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๔.๔.๑ ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคใน วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑. ปัญหาและอุปสรรค ในด้านสันติสนา ชี้แจงให้เห็นชัด

๑. พระสงฆ์ในตำบลพยอม มีวัดจำนวนมาก แต่ยังขาดพระสงฆ์ที่เป็นต้นแบบในการแสดงธรรม หรือ บรรยายธรรมที่เป็นรูปธรรมชัดเจน^๑

๒. การสอนธรรม เป็นการแสดงตามวันธัมมัสสวนะ ไม่มีการสอนธรรมะตามลำดับ^๒ ทำให้ประชาชนฟังแล้วอาจจะเกิดความสับสนในด้านเนื้อหาหลักธรรมและบางวัดไม่สามารถชี้แจงจำแนกแยกแยะอธิบายและแสดง เหตุผลให้ชัดเจน^๓

๓. พระสงฆ์มีการเผยแผ่ในหลายรูปแบบ^๔ ไม่ว่าจะเป็นการเผยแผ่แก่ประชาชนทั่วไป เยาวชน หรือ ข้าราชการ หลักสูตรในการสอนจึงยังขาดการประยุกต์^๕

๔. การปรับตัวของพระสงฆ์ในการใช้สื่อในยุคปกติวิถีใหม่ ยังไม่ชัดเจนในเรื่องของการนำหลักธรรมเข้าไปประยุกต์กับชีวิตของประชาชน^๖

๒. ปัญหาและอุปสรรค ในด้านสมทบปนา ชวนให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ

๑. พระสงฆ์ในตำบลพยอม ส่วนใหญ่เน้นในด้านของการสร้างพุทธสถาน ถาวรวัตถุ^๗ มากกว่าการสร้างพระนักเทศน์ หรือ พระสงฆ์ต้นแบบที่จะสามารถชวนให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ^๘

๒. ยังขาดพระสงฆ์ที่มีความสามารถโน้มน้าวให้ประชาชนอยากปฏิบัติธรรม^๙

^๑ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔, วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^๒ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒, วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^๓ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓, วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^๔ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑, วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^๕ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒, วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^๖ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕, วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^๗ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖, วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^๘ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑, วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^๙ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗, วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๖.

๓. พระสงฆ์กับชุมชนมีกิจกรรมร่วมกันน้อยมาก จึงไม่เห็นความสำคัญของการนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน^{๑๐}

๓. ปัญหาและอุปสรรค ในด้านสมุตเตชนา เราใจให้อาจหาญแกล้วกล้า

๑. พระสงฆ์มีบทบาทในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา แต่ไม่ชำนาญในการใช้สื่อ เทคโนโลยี จึงไม่ทำให้ประชาชนไม่สนใจและมองเป็นเรื่องที่ไม่ทันสมัย เพราะขาดแรงกระตุ้นหรือจูงใจในการฟังธรรม^{๑๑๒}

๒. พระสงฆ์ยังขาดการสอนแบบเข้าถึงประชาชนและสร้างแรงจูงใจเชิงบวกได้^{๑๓}

๓. ประชาชนส่วนใหญ่ต้องทำมาหาเลี้ยงชีวิตไม่ค่อยใจพระพุทธศาสนา^{๑๔} ประชาชนมีเวลาจำกัดในการประกอบพิธีทางพระพุทธศาสนาจึงเลือกที่จะไม่เข้าวัด แต่ติดตามในสื่อออนไลน์มากกว่า แต่พระสงฆ์ยังไม่มีเพจ Facebook หรือสื่อต่าง ๆ รองรับได้^{๑๕}

๔. ปัญหาและอุปสรรค ในด้านสัมปหังสนา ปลอดภัยให้สดชื่นร่าเริง

๑. พระสงฆ์ในตำบลพะยอม ยังใช้ภาษาโบราณที่ยังไม่เข้าถึงประชาชน ฟังแล้วเคร่งเครียดจนเกินไป^{๑๖}

๒. ในตำบลพะยอม ขาดพระสงฆ์ต้นแบบในการแสดงธรรมในด้านสัมปหังสนา ปลอดภัยให้สดชื่นร่าเริง เพราะโดนพื้นที่ในเขตตำบลพะยอมเป็นเขตโรงงาน หรือ ตลาด ประชาชนส่วนใหญ่จึงเน้นการทำมาหาเลี้ยงชีพไม่ได้สนใจในการฟังธรรมหรือ การปฏิบัติธรรมเท่าที่ควร^{๑๗๑๘}

๓. ในยุคปฎิวัติใหม่ ประชาชนส่วนใหญ่ เสพข่าวจากสื่อต่าง ๆ มีข่าวสารภาพลบเกิดขึ้นในพระพุทธศาสนาไม่ทำประชาชนไม่เกิดศรัทธาในพระสงฆ์จึงไม่สามารถแสดงธรรมปลอดภัยให้สดชื่นร่าเริง^{๑๙}

^{๑๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑, วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๑๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘, วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๑๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙, วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๑๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐, วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๑๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓, วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๑๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔, วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๑๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙, วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๑๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐, วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๑๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓, วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๑๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖, วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๖.

ตารางที่ ๔.๓๓ ปัญหาและอุปสรรคใน วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบล
พยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
	จำนวน(รูป/คน)	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
ขาดพระสงฆ์ที่เป็นต้นแบบในการแสดงธรรม	๓	๒,๓,๔
หลักสูตรในการสอนจึงยังขาดการประยุกต์	๒	๒,๑๑
ยังไม่ชัดเจนในเรื่องของการนำหลักธรรมเข้าไป	๑	๕
ประยุกต์กับชีวิตของประชาชน		
พระสงฆ์บางรูปในตำบลพยอม ส่วนใหญ่เน้น	๒	๑,๖
ในด้านของการสร้างพุทธสถาน ถาวรวัตถุ		
มากกว่าการสร้างพระนักเทศน์		
ยังขาดพระสงฆ์ที่มีความสามารถโน้มน้าวให้	๑	๗
ประชาชนอยากปฏิบัติธรรม		
พระสงฆ์กับชุมชนมีกิจกรรมร่วมกันน้อยมาก	๑	๑
พระสงฆ์บางรูปไม่ชำนาญในการใช้สื่อ	๒	๑๑, ๑๒
เทคโนโลยี จึงไม่ทำให้ประชาชนไม่สนใจและ		
มองเป็นเรื่องที่ไม่ทันสมัย		
พระสงฆ์บางรูปยังขาดการสอนแบบเข้าถึง	๑	๑๐
ประชาชนและสร้างแรงจูงใจเชิงบวกได้		
ประชาชนมีเวลาจำกัดในการประกอบพิธีทาง	๒	๓, ๔
พระพุทธศาสนาจึงเลือกที่จะไม่เข้าวัด		
พระสงฆ์บางรูปในตำบลพยอม ยังใช้ภาษา	๑	๙
โบราณที่ยังไม่เข้าถึงประชาชน		
ขาดพระสงฆ์ต้นแบบในการแสดงธรรมใน	๒	๓,๑๐
ด้านสัมพันธสนา ปลอดภัยให้สดชื่นร่าเริง		
ในยุคปกติวิถีใหม่ ประชาชนส่วนใหญ่ เสพข่าว	๑	๖
จากสื่อต่าง ๆ มีข่าวสารภาพลบเกิดขึ้น		

จากตารางที่ ๔.๓๓ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคใน วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีหลายประเด็น ประกอบด้วย ขาดพระสงฆ์ที่เป็นต้นแบบในการแสดงธรรม หลักสูตรในการสอนจึงยังขาดการประยุกต์ ยังไม่ชัดเจนในเรื่องของการนำหลักธรรมเข้าไปประยุกต์กับชีวิตของประชาชน พระสงฆ์ในตำบลพยอม ส่วนใหญ่เน้นในด้านของการสร้างพุทธสถาน ถาวรวัตถุ มากกว่าการสร้างพระนักเทศน์ ยังขาดพระสงฆ์ที่มีความสามารถโน้มน้าวให้ประชาชนอยากปฏิบัติธรรม อีกทั้งพระสงฆ์กับชุมชนมีกิจกรรมร่วมกันน้อยมาก พระสงฆ์ไม่ชำนาญในการใช้สื่อ เทคโนโลยี จึงไม่ทำให้ประชาชนไม่สนใจและมองเป็นเรื่องที่ไม่ทันสมัย พระสงฆ์ยังขาดการสอนแบบเข้าถึงประชาชนและสร้างแรงจูงใจเชิงบวกได้ ประชาชนมีเวลา

จำกัดในการประกอบพิธีทางพระพุทธศาสนาจึงเลือกที่จะไม่เข้าวัด พระสงฆ์ในตำบลพะยอม ยังใช้ภาษาโบราณที่ยังไม่เข้าถึงประชาชน ขาดพระสงฆ์ต้นแบบในการแสดงธรรมในด้านสัมปหังสนา ปลอดภัยโลมใจให้สดชื่นร่าเริงในยุคปกติวิถีใหม่ ประชาชนส่วนใหญ่ เสพข่าวจากสื่อต่าง ๆ มีข่าวสารภาพลบเกิดขึ้น

๔.๔.๒ ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับข้อเสนอแนะใน วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพะยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑.ข้อเสนอแนะ ในด้านสันติศาสนา ชี้แจงให้เห็นชัด

๑. พระสงฆ์ในตำบลพะยอม ควรมีการส่งเสริมเรื่องการเทศนาธรรมแก่ประชาชน และมีการส่งพระสงฆ์ไปอบรมวิชาการเทศนา หรือ การอบรมเกี่ยวกับวิธีการเทศนาต่าง ๆ^{๒๐}

๒. พระสงฆ์ในตำบลพะยอม ควรสร้างพระสงฆ์ต้นแบบในการเทศนา โดยชี้แจงให้เห็นชัด^{๒๑}

๓. พระสงฆ์ควรปรับตัวในการแสดงธรรมให้เข้ากับยุคสมัย โดยใช้สื่อออนไลน์โดยเหมาะสมแก่เวลาและสถานที่^{๒๒}

๒.ข้อเสนอแนะ ในด้านสมานพนา ชวนให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ

๑. คณะสงฆ์ควรมีกิจกรรมถาม ตอบธรรมะแก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนไขข้อสงสัยในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา^{๒๓}

๒. คณะสงฆ์ควรมีกิจกรรมปฏิบัติกัมมัฏฐานเพื่อพัฒนาจิตใจและปัญญา^{๒๔}

๓. พระสงฆ์ควรชักชวนให้ประชาชนสามารถนำหลักธรรมไปปฏิบัติได้^{๒๕}

๓.ข้อเสนอแนะ ในด้านสมุตเตชนา ระวังให้อาจารย์กลัวกลัว

๑. คณะสงฆ์ควรสนับสนุนพระภิกษุสามเณร ในอาวาสของตนให้มีทักษะด้านการแสดงธรรมแก่ประชาชน และสามารถใช้สื่อในการใช้สื่อ เทคโนโลยี ทำให้ประชาชนสนใจและมองเป็นเรื่องที่ทันสมัยและน่าสนใจ^{๒๖}

๒. พระสงฆ์ควรมีบทบาทในการแสดงธรรมระวังให้อาจารย์กลัวกลัว เพราะทุกวันนี้ประชาชนมีเวลาจำกัดในการประกอบพิธีทางพระพุทธศาสนาจึงเลือกที่จะไม่เข้าวัด แต่ติดตามในสื่อออนไลน์มากกว่า^{๒๗}

^{๒๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑, วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๒๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓, วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๒๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑, วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๒๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘, วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๒๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙, วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๒๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗, วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๒๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒, วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๒๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓, วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

๔.ข้อเสนอแนะ ในด้านสัมพันธสนา ปลอดภัยใจให้สดชื่นร่าเริง

๑. พระสงฆ์ในตำบลพะยอม ควรใช้ภาษาในการแสดงธรรมที่เข้าถึงประชาชน ฟังแล้วอยากปฏิบัติไม่เคร่งเครียดจนเกินไป^{๒๘}

๒. พระสงฆ์ควรประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎหมาย หรือ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ และกฎระเบียบของวัดเสียก่อน จึงจะนำมาสู่ความศรัทธาของประชาชนและทำการเผยแผ่ต่อไป^{๒๙}

ตารางที่ ๔.๓๔ สรุปข้อเสนอแนะในวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพะยอม อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
	จำนวน(รูป/คน)	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
ควรมีการส่งเสริมเรื่องการเทศนาธรรมแก่ประชาชน และมีการส่งพระสงฆ์ไปอบรมวิชาการเทศนา	๑	๑
พระสงฆ์ในตำบลพะยอม ควรสร้างพระสงฆ์ต้นแบบในการเทศนาและปรับตัวในการแสดงธรรมให้เข้ากับยุคสมัย	๒	๓, ๑๑
คณะสงฆ์ควรมีกิจกรรมถาม ตอบธรรมะแก่ประชาชน	๑	๘
คณะสงฆ์ควรมีกิจกรรมปฏิบัติกัมมัฏฐานเพื่อพัฒนาจิตใจและปัญญาและควรชักชวนให้ประชาชนสามารถนำหลักธรรมไปปฏิบัติได้	๒	๗, ๙
ควรสนับสนุนพระภิกษุสามเณร ในอาวาสของตนให้มีทักษะด้านการแสดงธรรมแก่ประชาชน และสามารถใช้สื่อในการใช้สื่อ เทคโนโลยี	๑	๒
พระสงฆ์ควรมีบทบาทในการแสดงธรรมเข้าใจให้อาสาหาญแก้วกล้า	๑	๓

^{๒๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕, วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๒๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑, วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

ตารางที่ ๔.๓๔ สรุปข้อเสนอแนะในวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ต่อ)

สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
	จำนวน(รูป/คน)	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
พระสงฆ์ในตำบลพยอม ควรใช้ภาษาในการแสดงธรรมที่เข้าถึงประชาชน ฟังแล้วอยากปฏิบัติไม่เคร่งเครียดจนเกินไป	๑	๕
พระสงฆ์ควรพระพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎหมาย หรือ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ และกฎระเบียบของวัด	๑	๑

จากตารางที่ ๔.๓๔ พบว่า สรุปข้อเสนอแนะในวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีหลายประเด็น ประกอบด้วย ควรมีการส่งเสริมเรื่องการเทศนาธรรมแก่ประชาชน และมีการส่งพระสงฆ์ไปอบรมวิชาการเทศนา พระสงฆ์ในตำบลพยอม ควรสร้างพระสงฆ์ต้นแบบในการเทศนาและปรับตัวในการแสดงธรรมให้เข้ากับยุคสมัยคณะสงฆ์ควรมีกิจกรรมถาม ตอบธรรมะแก่ประชาชน คณะสงฆ์ควรมีกิจกรรมปฏิบัติกัมมัฏฐานเพื่อพัฒนาจิตใจและปัญญาและควรชักชวนให้ประชาชนสามารถนำหลักธรรมไปปฏิบัติได้ ควรสนับสนุนพระภิกษุสามเณร ในอวาสของตนให้มีทักษะด้านการแสดงธรรมแก่ประชาชน และสามารถใช้สื่อในการใช้สื่อ เทคโนโลยี พระสงฆ์ควรมีบทบาทในการแสดงธรรมเข้าใจให้อาสาธุชนทั่วทุกตำบลพยอม ควรใช้ภาษาในการแสดงธรรมที่เข้าถึงประชาชน ฟังแล้วอยากปฏิบัติไม่เคร่งเครียดจนเกินไป พระสงฆ์ควรพระพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎหมาย หรือ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ และกฎระเบียบของวัด

๔.๔.๓ ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคใน บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑. ปัญหาและอุปสรรค ในด้านรูปแบบบุคลิกภาพ

๑. พระสงฆ์ในตำบลพยอมเป็นที่นำมาซึ่งศรัทธาของประชาชนอยู่แล้ว^{๓๐} ด้านบุคลิกภาพมีบางรูปเท่านั้นที่มีอาจาระที่อาจจะทำให้บั่นทอนศรัทธาได้ การทำผิดวินัยในด้านของโลภวิชชะ (ทางโลกติเตียน) เป็นต้น^{๓๑}

^{๓๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔, วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๓๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒, วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๖.

๒. พระสงฆ์บางรูปไม่เป็นผู้สร้างความเสื่อมใสศรัทธาของประชาชน^{๓๒} ไม่เป็นผู้มีปฏิสันถารที่อิงตามหลักของพุทธศาสนา เช่น มีวาทะที่ไพเราะ เป็นต้น เพราะอาจจะตีความว่าเป็นฆราวาสมา ซึ่งจำเป็นต้องปรับตัวในพระพุทธรูปต่อไป^{๓๓}

๓. คณะสงฆ์ได้ย่ำเตือนในส่วนของพระวินัยหรือ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ เกี่ยวกับ อจาระ กิริยามารยาทที่จำเป็นแต่พระสงฆ์บางรูปท่านยังไม่เข้าใจ เพราะการประชุมหรือ อบรมอาจจะไม่ค่อยบ่อยมาก จึงอาจจะทำให้ในวัดไม่ได้เข้มงวดกวดขันเท่าที่ควรจะเป็น^{๓๔}

๒. ปัญหาและอุปสรรค ในด้านเทคนิคการเผยแผ่

๑. พระสงฆ์ส่วนใหญ่ยังขาดเทคนิคด้านการเผยแผ่^{๓๕} ส่วนใหญ่เผยแผ่แบบเดิม ๆ ทุกวันธัมมัสสนา หรือ บรรยายธรรมตามโรงเรียน หรือที่ได้รับมอบหมายเท่านั้น^{๓๖}

๒. ประมาณ ๒ - ๓ ย้อนหลังสถานีวิทูในตำบลพะยอมซึ่งเป็นสถานิพระพุทธรูปศาสนา ได้นิยุบ ทำให้การเผยแผ่ในด้านของสื่อได้ลดลงไป ๑ ด้าน แต่ยังมีสื่ออื่น ๆ ที่เข้ามาทำหน้าที่ แต่สำคัญผู้จะใช้สื่อยังไม่รู้หรือไม่ชำนาญที่จะทำให้เกิดประโยชน์^{๓๗}

๓. พระสงฆ์ขาดการประชาสัมพันธ์เผยแผ่ธรรมผ่านทางเครื่องกระจายเสียงของวัดเมื่อบรรยายธรรมแก่พุทธศาสนิกชนทั่วไป^{๓๘}

๓. ปัญหาและอุปสรรค ในด้านสื่อการเผยแผ่

๑. วัดในตำบลพะยอมมีการลงสื่อในเพจ Facebook^{๓๙} เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของวัดและเผยแผ่พระพุทธรูปศาสนา น้อย ส่วนใหญ่จะเผยแผ่เป็นการส่วนตัว เพราะจะต้องระวังในส่วนของวินัย หรือ กฎระเบียบที่จะต้องให้พระภิกษุ สามเณร ร่วมในการใช้สื่อ^{๔๐}

๒. คณะสงฆ์ในอำเภอมีการประชุมประจำเดือน แต่ส่วนใหญ่ไม่มีวาระที่เกี่ยวกับการเผยแผ่โดยตรง จึงทำให้พระสงฆ์ไม่ทราบถึงนโยบายที่สำคัญเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธรูปศาสนาโดยตรง ทำให้การเผยแผ่พระพุทธรูปศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่จึงไปคนละทิศคนละทาง วัดไหนอยากทำแบบไหนก็ทำแบบนั้น^{๔๑}

๓. ประชาชนใส่บาตรพระยามเช้า ส่วนใหญ่ได้รับพรเป็นภาษาบาลี ไม่มีโอกาสที่พระสงฆ์ จะใช้การพุทธธรรมะเพื่อเผยแผ่พระพุทธรูปศาสนาโดยอ้อม เพราะจำกัดเรื่องเวลาและสถานที่จำกัด^{๔๒๔๓}

^{๓๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒, วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๓๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔, วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๓๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑, วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๓๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕, วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๓๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖, วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๓๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓, วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๓๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖, วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๓๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑, วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๔๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓, วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๔๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗, วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๔๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙, วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๔๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐, วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

๑. ปัญหาและอุปสรรค ในด้านรูปแบบการเผยแพร่

๑. พระสงฆ์ในตำบลพะยอมยังขาดผลิตสื่อในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาที่มีประสิทธิภาพ^{๔๔}

๒. การจัดตั้งองค์กรเผยแพร่พระพุทธศาสนาในตำบลยังไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร จำเป็นต้องมีความเป็นวิชาการที่นำหลักทางพระพุทธศาสนามาเผยแพร่ให้แก่ประชาชน^{๔๕}

๓. ขาดการปลูกฝังให้เยาวชนรู้จักพระพุทธศาสนา เมื่อโตขึ้นจะได้นำหลักทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้^{๔๖}

ตารางที่ ๔.๓๕ สรุปปัญหาและอุปสรรคใน บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพะยอม อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	จำนวน(รูป/คน)	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
ด้านบุคลิกภาพมีบางรูปเท่านั้นที่มีอาจารย์ที่อาจทำให้บ้านทอนศรัทธาได้ การทำผิวดินัยในด้านของโลภวิหะ (ทางโลกติเตียน) เป็นต้น	๒	๒, ๔	
พระสงฆ์บางรูปไม่เป็นผู้สร้างความเชื่อมโยงในศรัทธาของประชาชน	๒	๒, ๔	
บางรูปท่านยังไม่เข้าใจ เพราะการประชุมหรืออบรมอาจจะไม่ค่อยบ่อยมาก	๑	๔	
พระสงฆ์ส่วนใหญ่ยังขาดเทคนิคด้านการเผยแพร่ส่วนใหญ่เผยแพร่แบบเดิม ๆ ทุกวันธัมมัสสนะ	๒	๕, ๖	
สถานีวิทยุในตำบลพะยอมซึ่งเป็นสถานีพระพุทธศาสนา ได้โดนยุบ	๑	๓	
พระสงฆ์ขาดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ธรรมผ่านทางเครื่องกระจายเสียงของวัด	๑	๖	
ส่วนใหญ่จะเผยแพร่เป็นการส่วนตัว เพราะจะต้องระวังในส่วนของวินัย หรือ กฎระเบียบ	๒	๑, ๓	
พระสงฆ์ไม่ทราบถึงนโยบายที่สำคัญเกี่ยวกับการเผยแพร่พระพุทธศาสนาโดยตรง	๑	๗	

^{๔๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓, วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๔๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑, วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๔๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑, วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

ตารางที่ ๔.๓๕ สรุปปัญหาและอุปสรรคใน บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติ
วิธีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ต่อ)

สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
	จำนวน(รูป/คน)	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
ประชาชนในตำบลพระยามะเขว้า ส่วนใหญ่ได้รับ พระเป็นภาษาบาลี ไม่มีโอกาสที่พระสงฆ์จะใช้ การพุทธธรรมะเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดย อ้อม	๓	๘,๘,๑๐
พระสงฆ์ในตำบลพยอมยังขาดผลิตสื่อในการ เผยแผ่พระพุทธศาสนาที่มีประสิทธิภาพ	๑	๓
การจัดตั้งองค์กรเผยแผ่พระพุทธศาสนาใน ตำบลยังไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร	๑	๑
ขาดการปลูกฝังให้เยาวชนรู้จักพระพุทธศาสนา	๑	๑๑

จากตารางที่ ๔.๓๕ พบว่า สรุปปัญหาและอุปสรรคใน บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่
พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิธีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยด้าน
บุคลิกภาพมีบางรูปเท่านั้นที่มีอาจารย์ที่อาจจะทำให้บัณฑิตศรัทธาได้ การทำผิดวินัยในด้านของโลก
วัชระ (ทางโลกติเตียน) เป็นต้น พระสงฆ์บางรูปไม่เป็นผู้สร้างความเชื่อมโยงศรัทธาของประชาชน บาง
รูปท่านยังไม่เข้าใจ เพราะการประชุมหรือ อบรมอาจจะไม่ค่อยบ่อยมาก พระสงฆ์ส่วนใหญ่ยังขาด
เทคนิคด้านการเผยแผ่ ส่วนใหญ่เผยแผ่แบบเดิม ๆ ทุกวันธัมมัสสนะ อีกทั้งสถานีวิฑูญในตำบลพยอม
ซึ่งเป็นสถานีพระพุทธศาสนา ได้โดนยุบ พระสงฆ์ขาดการประชาสัมพันธ์เผยแผ่ธรรมผ่านทางเครื่อง
กระจายเสียงของวัด ส่วนใหญ่จะเผยแผ่เป็นการส่วนตัว เพราะจะต้องระวังในส่วนของวินัย หรือ
กฎระเบียบ อีกทั้งพระสงฆ์ไม่ทราบถึงนโยบายที่สำคัญเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยตรง
ประชาชนในตำบลพระยามะเขว้า ส่วนใหญ่ได้รับพระเป็นภาษาบาลี ไม่มีโอกาสที่พระสงฆ์จะใช้การพุทธ
ธรรมะเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยอ้อมพระสงฆ์ในตำบลพยอมยังขาดผลิตสื่อในการเผยแผ่
พระพุทธศาสนาที่มีประสิทธิภาพการจัดตั้งองค์กรเผยแผ่พระพุทธศาสนาในตำบลยังไม่เข้มแข็ง
เท่าที่ควรและขาดการปลูกฝังให้เยาวชนรู้จักพระพุทธศาสนา

๔.๔.๔ ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับข้อเสนอแนะใน บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะ ในด้านรูปแบบบุคลากรภาพ

๑. คณะสงฆ์ควรเข้มงวดพระภิกษุในอาวาสของตน^{๔๗} ในอาจาระที่อาจจะทำให้บั่นทอนศรัทธาได้ การทำผิดวินัยในด้านของโลภวิชชะ (ทางโลกติเตียน) เป็นต้น^{๔๘}

๒. พระสงฆ์ควรมีไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยอ้อม^{๔๙}

๑. ข้อเสนอแนะ ในด้านเทคนิคการเผยแผ่

๑. คณะสงฆ์ในตำบลพยอมต้องปรับตัวในสังคมและมีประชาชนที่ต้องทำมาหาเลี้ยงชีพ จำเป็นต้องมีเทคนิคใหม่ ๆ เริ่มต้นจากการสร้างศรัทธาก่อนแล้วค่อย ๆ สอดแทรกธรรมะแก่ประชาชน^{๕๐}

๒. พระสงฆ์ควรมีประชาสัมพันธ์เผยแผ่ธรรมผ่านทางเครื่องกระจายเสียงของวัดเมื่อบรรยายธรรมแก่พุทธศาสนิกชนทั่วไปตามเวลาและสถานที่ ๆ เหมาะสม^{๕๑}

๑. ข้อเสนอแนะ ในด้านสื่อการเผยแผ่

๑. พระภิกษุ สามเณร จำเป็นต้องมีความรู้เรื่องการใช้สื่อในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพราะจะต้องระวังในส่วนของวินัย หรือ กฎระเบียบที่เหมาะสม^{๕๒}

๒. คณะสงฆ์ในอำเภอมักมีการประชุมประจำเดือน ควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยตรง ทำให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ไปในทิศทางเดียวกัน^{๕๓}

๑. ข้อเสนอแนะ ในด้านรูปแบบการเผยแผ่

๑. ควรจัดตั้งองค์กรเผยแผ่พระพุทธศาสนาในตำบล และมีนักวิชาการที่นำหลักทางพระพุทธศาสนาที่เป็นพระสงฆ์มาเผยแผ่ให้แก่ประชาชน^{๕๔}

๒. พระสงฆ์ควรมีกิจวัตรที่ครบถ้วน มีไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา จะสามารถสร้างศรัทธาและเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๕๕}

^{๔๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒, วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๔๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕, วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๔๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒, วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๕๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓, วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๕๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔, วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๕๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖, วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๕๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗, วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๕๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑, วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๕๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒, วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๖.

ตารางที่ ๔.๓๖ สรุปข้อเสนอแนะบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สรุปประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
	จำนวน(รูป/คน)	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
คณะสงฆ์ควรเข้มงวดพระภิกษุในอาวาสของตน	๒	๒, ๕
ในอาวาสที่อาจจะทำให้บั่นทอนศรัทธาได้		
พระสงฆ์ควรมีไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา	๑	๒
เป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยอ้อม		
คณะสงฆ์ในตำบลพยอมต้องปรับตัวในสังคมที่	๑	๓
เป็นพหุวัฒนธรรมและมีประชาชนที่ต้องทำมาหาเลี้ยงชีพ จำเป็นต้องมีเทคนิคใหม่ ๆ		
พระสงฆ์ควรมีประชาสัมพันธ์เผยแผ่ธรรมผ่าน	๑	๔
ทางเครื่องกระจายเสียงของวัดเมื่อบรรยาย		
ธรรมแก่พุทธศาสนิกชนทั่วไปตามเวลาและ		
สถานที่ ๆ เหมาะสม		
ควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการเผยแผ่	๑	๗
พระพุทธศาสนาโดยตรง		
ควรจัดตั้งองค์กรเผยแผ่พระพุทธศาสนาใน	๑	๑
ตำบล และมีนักวิชาการที่นำหลักทาง		
พระพุทธศาสนาที่เป็นพระสงฆ์มาเผยแผ่ให้แก่		
ประชาชน		
พระสงฆ์ควรมีกิจวัตรที่ครบถ้วน มีไตรสิกขา	๑	๒
คือ ศีล สมาธิ ปัญญา จะสามารถสร้างศรัทธา		
และเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างมี		
ประสิทธิภาพ		

จากตารางที่ ๔.๓๖ พบว่า สรุปข้อเสนอแนะบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยคณะสงฆ์ควรเข้มงวดพระภิกษุในอาวาสของตน ในอาวาสที่อาจจะทำให้บั่นทอนศรัทธาได้ พระสงฆ์ควรมีไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยอ้อม คณะสงฆ์ในตำบลพยอมต้องปรับตัวในสังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรมและมีประชาชนที่ต้องทำมาหาเลี้ยงชีพ จำเป็นต้องมีเทคนิคใหม่ ๆ พระสงฆ์ควรมีประชาสัมพันธ์เผยแผ่ธรรมผ่านทางเครื่องกระจายเสียงของวัดเมื่อบรรยายธรรมแก่พุทธศาสนิกชนทั่วไปตามเวลาและสถานที่ ๆ เหมาะสม พระภิกษุ สามเณร จำเป็นต้องมีความรู้เรื่องการใช้สื่อในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพราะจะต้องระวังในส่วนของวินัย หรือ กฎระเบียบที่เหมาะสม ควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยตรง ควรจัดตั้งองค์กรเผยแผ่พระพุทธศาสนาในตำบล และมีนักวิชาการที่นำหลักทางพระพุทธศาสนาที่เป็นพระสงฆ์มาเผยแผ่

ให้แก่ประชาชนพระสงฆ์ควรมีโอกาสที่ครบถ้วน มีไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา จะสามารถสร้าง ศรัทธาและเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๕ องค์ความรู้

๔.๕.๑ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากการศึกษาผู้วิจัยสามารถค้นพบองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย ได้ดังนี้

วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ด้านสันติสนา: ประชาชนสามารถฟังอย่างเข้าใจแจ่มแจ้งเห็นจริงในสิ่งที่สอน

ด้านสมาทปนา: พระสงฆ์สามารถอธิบายธรรมะชวนให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ

ด้านสมุตเตชนา : พระสงฆ์มีการสอนแบบเข้าถึงประชาชนและสร้างแรงจูงใจเชิงบวก

ด้านสัมปหังสนา : พระสงฆ์มีการสอนในเชิงซักถามเพื่อให้ผู้ฟังมีส่วนร่วม

บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่

ด้านบุคลิกภาพ พระสงฆ์เป็นผู้สร้างศรัทธาให้กับประชาชนในการปฏิบัติตามแนวพุทธศาสนา

ด้านเทคนิคการเผยแผ่ วัดในตำบลพะยอมมีการลงสื่อ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของวัด

ด้านสื่อการเผยแผ่ พระสงฆ์มีการพัฒนาสื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง

ด้านรูปแบบการเผยแผ่ ชุมชนมีกิจกรรมร่วมกับคณะสงฆ์โดยเริ่มต้นจากการฟังธรรม สมาทานศีล และมีกิจกรรมที่ทำให้ชุมชนมีความสามัคคี

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ด้านบุคลิกภาพ ด้านบุคลิกภาพมีบางรูปเท่านั้นที่มีอาจาระที่อาจจะทำให้บ้านทอนศรัทธาได้ คณะสงฆ์ควรเข้มงวดพระภิกษุในอาวาสของตน

ด้านเทคนิคการเผยแผ่ พระสงฆ์ส่วนใหญ่ยังขาดเทคนิคด้านการเผยแผ่ คณะสงฆ์ในตำบลพะยอมต้องปรับตัวในสังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม

ด้านสื่อการเผยแผ่ ประชาชนไม่มีโอกาสที่พระสงฆ์จะทำการพูดธรรมะเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยอ้อม เพราะจำกัดเรื่องเวลาและสถานที่จำกัด คณะสงฆ์ควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยตรง

ด้านรูปแบบการเผยแผ่ ขาดการปลูกฝังให้เยาวชนรู้จักพระพุทธศาสนา ควรจัดตั้งองค์กรเผยแผ่พระพุทธศาสนาในตำบล และมีนักวิชาการที่นำหลักทางพระพุทธศาสนาที่เป็นพระสงฆ์มาเผยแผ่ให้แก่ประชาชน

แผนภาพที่ ๔.๑ : องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากภาพที่ ๔.๑ แสดงให้เห็น บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนี้

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัย ดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อวิธีการการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.18, S.D. = 0.37$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยในระดับมากทุกด้าน โดย ด้านสมารถพบ ขวนให้อยากรับเอาไปปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ($\bar{X} = 4.27, S.D. = 0.54$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านสันตัสสนา ชี้แจงให้เห็นชัด คือ ($\bar{X} = 4.00, S.D. = 0.22$)

ระดับความคิดเห็นของประชาชน บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.21, S.D. = 0.48$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยในระดับมากทุกด้าน โดย ด้านสื่อการเผยแผ่ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ($\bar{X} = 4.26, S.D. = 0.52$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านเทคนิคการเผยแผ่ ($\bar{X} = 4.16, S.D. = 0.59$)

ผลการทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการ เผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ปัญหาและอุปสรรคในวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีหลายประเด็น ประกอบด้วย ขาดพระสงฆ์ที่เป็นต้นแบบในการแสดงธรรม หลักสูตรในการสอนจึงยังขาดการประยุกต์ ยังไม่ชัดเจนในเรื่องของการนำหลักธรรมเข้าไปประยุกต์กับชีวิตของประชาชน พระสงฆ์ในตำบลพยอม ส่วนใหญ่เน้นในด้านของการสร้างพุทธสถาน ถาวรวัตถุ มากกว่าการสร้างพระนักเทศน์ ยังขาดพระสงฆ์ที่มีความสามารถโน้มน้าวให้ประชาชนอยากปฏิบัติธรรม อีกทั้งพระสงฆ์กับชุมชนมีกิจกรรมร่วมกันน้อยมาก พระสงฆ์ไม่ชำนาญในการใช้สื่อ เทคโนโลยี จึงไม่ทำให้ประชาชนไม่สนใจและมองเป็นเรื่องที่ไม่ทันสมัย พระสงฆ์ยังขาดการสอนแบบเข้าถึงประชาชนและสร้างแรงจูงใจเชิงบวกได้ ประชาชนมีเวลาจำกัดในการประกอบพิธีทางพระพุทธศาสนาจึงเลือกที่จะไม่เข้าวัด พระสงฆ์ในตำบลพยอม ยังใช้ภาษาโบราณที่ยังไม่เข้าถึงประชาชน ขาดพระสงฆ์ต้นแบบในการแสดงธรรมในด้านสัมพันธสนา ปลอดภัยใจให้สดชื่นร่าเริงในยุคปฎิวัติใหม่ ประชาชนส่วนใหญ่ เสพข่าวจากสื่อต่าง ๆ มีข่าวสารภาพลบเกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะในวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีหลายประเด็น ประกอบด้วย ควรมีการส่งเสริมเรื่องการเทศนาธรรมแก่ประชาชน และมีการส่งพระสงฆ์ไปอบรมวิชาการเทศนา พระสงฆ์ในตำบลพยอม ควรสร้างพระสงฆ์ต้นแบบในการเทศนาและปรับตัวในการแสดงธรรมให้เข้ากับยุคสมัยคณะสงฆ์ควรมีกิจกรรม

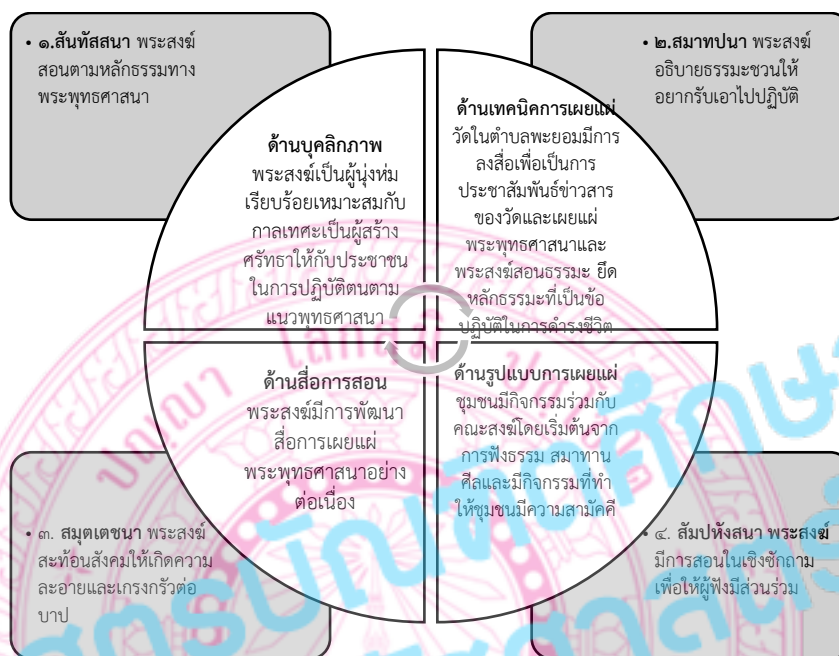
ถาม ตอบธรรมะแก่ประชาชน คณะสงฆ์ควรมีกิจกรรมปฏิบัติกันมีฐานเพื่อพัฒนาจิตใจและปัญญา และควรชักชวนให้ประชาชนสามารถนำหลักธรรมไปปฏิบัติได้ ควรสนับสนุนพระภิกษุสามเณร ใน อาวาสของตนให้มีทักษะด้านการแสดงธรรมแก่ประชาชน และสามารถใช้สื่อในการใช้สื่อ เทคโนโลยี พระสงฆ์ควรมีบทบาทในการแสดงธรรมเข้าใจให้อาสาหาญกล้าพระสงฆ์ในตำบลพะยอม ควรใช้ ภาษาในการแสดงธรรมที่เข้าถึงประชาชน ฟังแล้วอยากปฏิบัติไม่เคร่งเครียดจนเกินไป พระสงฆ์ควร พระพุทธปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎหมาย หรือ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ และกฎระเบียบของวัด

ปัญหาและอุปสรรคในบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพะยอม อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยด้านบุคลิกภาพมีบางรูปเท่านั้นที่มีอาจา ระที่อาจจะทำให้บ้นทอนศรัทธาได้ พระสงฆ์บางรูปไม่เป็นผู้สร้างความเชื่อมโยงในศรัทธาของประชาชน บางรูปท่านยังไม่เข้าใจ เพราะการประชุมหรือ อบรมอาจจะไม่ค่อยบ่อยมาก พระสงฆ์ส่วนใหญ่ยังขาด เทคนิคด้านการเผยแผ่ ส่วนใหญ่เผยแผ่แบบเดิม ๆ ทุกวันธัมมัสสนะ อีกทั้งสถานีวิทยาในตำบลพะยอม ซึ่งเป็นสถานี่พระพุทธศาสนา ได้โดนยุบ พระสงฆ์ขาดการประชาสัมพันธ์เผยแผ่ธรรมผ่านทางเครื่อง กระจายเสียงของวัด ส่วนใหญ่จะเผยแผ่เป็นการส่วนตัว เพราะจะต้องระวังในส่วนของวินัย หรือ กฎระเบียบ อีกทั้งพระสงฆ์ไม่ทราบถึงนโยบายที่สำคัญเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยตรง ประชาชนใส่บาตรพระยามเช้า ส่วนใหญ่ได้รับพรเป็นภาษาบาลี ไม่มีโอกาสที่พระสงฆ์จะให้การพูด ธรรมะเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยอ้อมพระสงฆ์ในตำบลพะยอมยังขาดผลิสื่อในการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาที่มีประสิทธิภาพการจัดตั้งองค์กรเผยแผ่พระพุทธศาสนาในตำบลยังไม่เข้มแข็ง เท่าที่ควรและขาดการปลูกฝังให้เยาวชนรู้จักพระพุทธศาสนา

ข้อเสนอแนะบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบล พะยอม อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยคณะสงฆ์ควรเข้มงวดพระภิกษุในอาวาสของตน ในอาจาระที่อาจจะทำให้บ้นทอนศรัทธาได้ พระสงฆ์ควรมีไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นการ เผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยอ้อม คณะสงฆ์ในตำบลพะยอมต้องปรับตัวในสังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม และมีประชาชนที่ต้องทำมาหาเลี้ยงชีพ จำเป็นต้องมีเทคนิคใหม่ ๆ พระสงฆ์ควรมีประชาสัมพันธ์เผยแผ่ธรรมผ่านทางเครื่องกระจายเสียงของวัดเมื่อบรรยายธรรมแก่พุทธศาสนิกชนทั่วไปตามเวลาและ สถานที่ ๆเหมาะสม พระภิกษุ สามเณร จำเป็นต้องมีความรู้ เรื่องการใช้สื่อในการเผยแผ่ พระพุทธศาสนา เพราะจะต้องระวังในส่วนของวินัย หรือ กฎระเบียบที่เหมาะสม ควรมีนโยบายที่ ชัดเจนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยตรง ควรจัดตั้งองค์กรเผยแผ่พระพุทธศาสนาในตำบล และมี นักวิชาการที่น่าหลักทางพระพุทธศาสนาที่เป็นพระสงฆ์มาเผยแผ่ให้แก่ประชาชนพระสงฆ์ควรมี กิจวัตรที่ครบถ้วน มีไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา จะสามารถสร้างศรัทธาและเผยแผ่ พระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๕.๑ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

จากการศึกษาผู้วิจัยสามารถค้นพบองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย ได้ดังนี้

ภาพที่ ๔.๒ : องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

จากภาพที่ ๔.๒ แสดงให้เห็น บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพะยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพะยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา สามารถสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัย ดังนี้

๑. ด้านบุคลิกภาพ พระสงฆ์เป็นผู้มุ่งหมั่นเรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะเป็นผู้สร้างศรัทธาให้กับประชาชนในการปฏิบัติตามแนวพุทธศาสนา มีบางรูปเท่านั้นที่มีอาภรณ์ที่อาจจะทำให้บั่นทอนศรัทธาได้ เช่น การเดินบิณฑบาตที่ไม่สำรวม การสูบบุหรี่ ยาเสพติด การซื้อลอตเตอรี่ หรือการทำผิดวินัยในด้านของภิกษุ (ทางโลกติเตียน) เป็นต้น

๒. ด้านเทคนิคการเผยแผ่ วัดในตำบลพะยอมมีการลงสื่อเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของวัดและเผยแผ่พระพุทธศาสนาและพระสงฆ์สอนธรรมะ ยึดหลักธรรมะที่เป็นข้อปฏิบัติในการดำรงชีวิต พระสงฆ์บางรูปไม่เป็นผู้สร้างความเชื่อมโยงศรัทธาของประชาชน แต่ก็ยังมีพระสงฆ์ส่วนใหญ่ยังขาดเทคนิคด้านการเผยแผ่ ส่วนใหญ่เผยแผ่แบบเดิม ๆ ทุกวันธัมมัสสนะ

๓. ด้านสื่อการสอน พระสงฆ์มีการพัฒนาสื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง แต่ส่วนใหญ่พระสงฆ์ไม่ทราบถึงนโยบายที่สำคัญเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยตรง

โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนใสบาตรพระยามเช้า ส่วนใหญ่ได้รับพรเป็นภาษาบาลี ไม่มีโอกาสที่พระสงฆ์จะใช้การพุทธธรรมเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยอ้อม

๔. ด้านรูปแบบการเผยแผ่ ชุมชนมีกิจกรรมร่วมกับคณะสงฆ์โดยเริ่มต้นจากการฟังธรรมสมาทานศีลและมีกิจกรรมที่ทำให้ชุมชนมีความสามัคคีและส่วนมากยังนับถือพระพุทธศาสนาการจัดตั้งองค์กรเผยแผ่พระพุทธศาสนาในตำบลยังไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร

โดยคุณลักษณะของผู้เผยแผ่หรือ วิธีการเผยแผ่จากการศึกษาวิจัยพบว่า มีพุทธวิธีการเผยแผ่ ๔ ส สามารถสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัย ดังนี้

๑. ด้านสันตัสสนา ชี้แจงให้เห็นชัด พระสงฆ์ในตำบลพะยอมมีการสอนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา แต่ขาดพระสงฆ์ที่เป็นต้นแบบในการแสดงธรรมและยังไม่ชัดเจนในเรื่องของการนำหลักธรรมเข้าไปประยุกต์กับชีวิตของประชาชน

๒. ด้านสมาทปนา ชวนให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ พระสงฆ์ในตำบลพะยอมอธิบายธรรมะชวนให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ แต่หลาย ๆ วัดส่วนใหญ่เน้นในด้านของการสร้างพุทธสถาน ถาวรวัตถุมากกว่าการสร้างพระนักเทศน์

๓. ด้านสมุตเตชนา ระวังให้อาจหาญแกลัวกล้า พระสงฆ์มีต้นทุนด้านศรัทธาสามารถสะท้อนสังคมให้เกิดความละอายและเกรงกลัวต่อบาป แต่พระสงฆ์ไม่ชำนาญในการใช้สื่อ เทคโนโลยีจึงไม่ทำให้ประชาชนไม่สนใจและมองเป็นเรื่องที่ไม่ทันสมัย

๔. ด้านสัมปหังสนา ปลอดภัยโลมใจให้สดชื่นร่าเริง พระสงฆ์ในตำบลพะยอมมีการสอนในเชิงซักถามเพื่อให้ผู้ฟังมีส่วนร่วม หากมีการปรับใช้ภาษาในการสื่อสารที่ง่ายขึ้นจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์” มีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) เพื่อศึกษาบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ (๒) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยการศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) จากประชาชนในตำบลพยอม อำเภอ ลำดวน จังหวัดสุรินทร์ จำนวน ๓๙๑ คน โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ลักษณะของแบบสอบถามเป็นทั้งปลายปิดและปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ โดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าค่าที (t-test) เอฟ (F-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้วิเคราะห์เอกสารและสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๑๑ รูป/คน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

พบว่า เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย จำนวน ๒๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๘ รองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน ๑๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๒

อายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๒๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๘ รองลงมามีอายุ ๕๑ - ๖๐ ปี จำนวน ๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๔ และถัดมาตามลำดับ

ระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวน ๑๗๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๘ รองลงมา มีระดับการศึกษาปริญญาตรีจำนวน ๑๕๗ คนคิดเป็นร้อยละ ๔๐.๒ และถัดมาตามลำดับ

อาชีพ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นข้าราชการเกษียณจำนวน ๑๐๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๑ รองลงมา มีอาชีพรับจ้างทั่วไปจำนวน ๑๐๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๘ และถัดมาตามลำดับ

ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อวิธีการการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = ๔.๑๘$, S.D. = ๐.๓๓) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยในระดับมากทุกด้าน โดย ด้านสมารถพา ขนให้อยากรับเอาไปปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ($\bar{X} = ๔.๒๗$, S.D. = ๐.๕๔) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านสันตัสสนา ชี้แจงให้เห็นชัด คือ ($\bar{X} = ๔.๐๐$, S.D. = ๐.๒๒)

ระดับความคิดเห็นของประชาชน บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = ๔.๒๑$, S.D. = ๐.๔๘) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยในระดับมากทุกด้าน โดย ด้านสื่อการเผยแผ่ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ($\bar{X} = ๔.๒๖$, S.D. = ๐.๕๒) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านเทคนิคการเผยแผ่ ($\bar{X} = ๔.๑๖$, S.D. = ๐.๕๙)

๕.๑.๒ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมาโดย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า

ประชาชนที่มีเพศต่างกัน โดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมาโดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมาโดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

๕.๑.๓ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม

๑) ปัญหาและอุปสรรคในวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีหลายประเด็น ประกอบด้วย ขาดพระสงฆ์ที่เป็นต้นแบบในการแสดงธรรม หลักสูตรในการสอนจึงยังขาดการประยุกต์ ยังไม่ชัดเจนในเรื่องของการนำหลักธรรมเข้าไปประยุกต์กับชีวิตของประชาชน พระสงฆ์ในตำบลพยอม ส่วนใหญ่เน้นในด้านของการสร้างพุทธสถาน ถาวรวัตถุ มากกว่าการสร้างพระนักเทศน์ ยังขาดพระสงฆ์ที่มีความสามารถใ้มนำให้ประชาชนอยากปฏิบัติธรรม อีกทั้งพระสงฆ์กับชุมชนมีกิจกรรมร่วมกันน้อยมาก พระสงฆ์ไม่ชำนาญในการใช้สื่อ เทคโนโลยี จึงไม่ทำให้ประชาชนไม่สนใจและมองเป็นเรื่องที่ไม่ทันสมัย พระสงฆ์ยังขาดการสอนแบบเข้าถึงประชาชนและสร้างแรงจูงใจเชิงบวกได้ ประชาชนมีเวลาจำกัดในการประกอบพิธีทางพระพุทธศาสนาจึงเลือกที่จะไม่เข้าวัด พระสงฆ์ในตำบลพยอม ยังใช้ภาษาโบราณที่ยังไม่เข้าถึงประชาชน ขาดพระสงฆ์ต้นแบบในการแสดงธรรมในด้านสัมปหังสนา ปล่อยขโมยใจให้สดชื่นร่าเริงในยุคปฎิวัติใหม่ ประชาชนส่วนใหญ่ เสพข่าวจากสื่อต่าง ๆ มีข่าวสารภาพลบเกิดขึ้น

๒) ข้อเสนอแนะในวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีหลายประเด็น ประกอบด้วย ควรมีการส่งเสริมเรื่องการเทศนาธรรมแก่ประชาชน และมีการส่งพระสงฆ์ไปอบรมวิชาการเทศนา พระสงฆ์ในตำบลพยอม ควรสร้างพระสงฆ์ต้นแบบในการเทศนาและปรับตัวในการแสดงธรรมให้เข้ากับยุคสมัยคณะสงฆ์ควรมีกิจกรรมถาม ตอบธรรมะแก่ประชาชน คณะสงฆ์ควรมีกิจกรรมปฏิบัติกัมมัฏฐานเพื่อพัฒนาจิตใจและปัญญาและควรชักชวนให้ประชาชนสามารถนำหลักธรรมไปปฏิบัติได้ ควรสนับสนุนพระภิกษุสามเณรในอาวาสของตนให้มีทักษะด้านการแสดงธรรมแก่ประชาชน และสามารถใช้สื่อในการใช้สื่อเทคโนโลยี พระสงฆ์ควรมีบทบาทในการแสดงธรรมร่าเริงให้อาสาหาญกล้าแล้วกล้าพระสงฆ์ในตำบลพยอม ควรใช้ภาษาในการแสดงธรรมที่เข้าถึงประชาชน ฟังแล้วอยากปฏิบัติไม่เคร่งเครียดจนเกินไป พระสงฆ์ควรพระพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎหมาย หรือ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ และกฎระเบียบของวัด

๓) ปัญหาและอุปสรรคใน บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยด้านบุคลิกภาพมีบางรูปเท่านั้นที่มีอาจารย์ที่อาจจะทำให้บ้นทอนศรัทธาได้ เช่น การเดินบิณฑบาตที่ไม่สำรวม การสูบบุหรี่ ยาเสพติด การซื้อลอตเตอรี่ หรือ การทำผิดวินัยในด้านของโลภวิชชะ (ทางโลกติเตียน) เป็นต้น พระสงฆ์บางรูปไม่เป็นผู้สร้างความเชื่อมั่นศรัทธาของประชาชน บางรูปท่านยังไม่เข้าใจ เพราะการประชุมหรืออบรมอาจจะไม่ค่อยบ่อยมาก พระสงฆ์ส่วนใหญ่ยังขาดเทคนิคด้านการเผยแผ่ ส่วนใหญ่เผยแผ่แบบเดิม ๆ ทุกวันธัมมัสสนะ อีกทั้งสถานีวิฑูญในตำบลพยอมซึ่งเป็นสถานิพระพุทธศาสนา ได้โดนยุบ พระสงฆ์ขาดการประชาสัมพันธ์เผยแผ่ธรรมผ่านทางเครื่องกระจายเสียงของวัด ส่วนใหญ่จะเผย

แม่เป็นการส่วนตัว เพราะจะต้องระวังในส่วนของวินัย หรือ กฎระเบียบ อีกทั้งพระสงฆ์ไม่ทราบถึงนโยบายที่สำคัญเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยตรงประชาชนในบาตรพระยามเช้า ส่วนใหญ่ได้รับพรเป็นภาษาบาลี ไม่มีโอกาสที่พระสงฆ์จะให้การพุทธธรรมเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยอ้อม พระสงฆ์ในตำบลพะยอมยังขาดผลิตสื่อในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่มีประสิทธิภาพการจัดตั้งองค์กรเผยแผ่พระพุทธศาสนาในตำบลยังไม่เข้มแข็งเท่าที่ควรและขาดการปลูกฝังให้เยาวชนรู้จักพระพุทธศาสนา

๔) ข้อเสนอแนะบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพะยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยคณะสงฆ์ควรเข้มงวดพระภิกษุในอาวาสของตน ในอาจาระที่อาจจะทำให้บั่นทอนศรัทธาได้ พระสงฆ์ควรมีไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยอ้อม คณะสงฆ์ในตำบลพะยอมต้องปรับตัวในสังคมที่เป็นพุทธวัฒนธรรมและมีประชาชนที่ต้องทำมาหาเลี้ยงชีพ จำเป็นต้องมีเทคนิคใหม่ ๆ พระสงฆ์ควรมีประชาสัมพันธ์เผยแผ่ธรรมผ่านทางเครื่องกระจายเสียงของวัดเมื่อบรรยายธรรมแก่พุทธศาสนิกชนทั่วไปตามเวลาและสถานที่ ๆ เหมาะสม พระภิกษุ สามเณร จำเป็นต้องมีความรู้เรื่องการใช้สื่อในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพราะจะต้องระวังในส่วนของวินัย หรือ กฎระเบียบที่เหมาะสม ควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยตรง ควรจัดตั้งองค์กรเผยแผ่พระพุทธศาสนาในตำบล และมีนักวิชาการที่นำหลักทางพระพุทธศาสนาที่เป็นพระสงฆ์มาเผยแผ่ให้แก่ประชาชน พระสงฆ์ควรมีกิจวัตรที่ครบถ้วน มีไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา จะสามารถสร้างศรัทธาและเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพะยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัย ดังนี้

๑. ด้านบุคลิกภาพ พระสงฆ์เป็นผู้มุ่งหมั่นเรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะเป็นผู้สร้างศรัทธาให้กับประชาชนในการปฏิบัติตามแนวพุทธศาสนา มีบางรูปเท่านั้นที่มีอาจาระที่อาจจะทำให้บั่นทอนศรัทธาได้ เช่น การเดินบิณฑบาตที่ไม่สำรวม การสูบบุหรี่ ยาเสพติด การซื้อลอตเตอรี่ หรือ การทำผิดวินัยในด้านของโลภวิชชะ (ทางโลกติเตียน) เป็นต้น

๒. ด้านเทคนิคการเผยแผ่ วัดในตำบลพะยอมมีการลงสื่อเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของวัดและเผยแผ่พระพุทธศาสนาและพระสงฆ์สอนธรรมะ ยึดหลักธรรมะที่เป็นข้อปฏิบัติในการดำรงชีวิต พระสงฆ์บางรูปไม่เป็นผู้สร้างความเชื่อมโยงศรัทธาของประชาชน แต่ก็ยังมีพระสงฆ์ส่วนใหญ่ยังขาดเทคนิคด้านการเผยแผ่ ส่วนใหญ่เผยแผ่แบบเดิม ๆ ทุกวันธัมมัสสนา

๓. ด้านสื่อการเผยแผ่ พระสงฆ์มีการพัฒนาสื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง แต่ส่วนใหญ่พระสงฆ์ไม่ทราบถึงนโยบายที่สำคัญเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในบาตรพระยามเช้า ส่วนใหญ่ได้รับพรเป็นภาษาบาลี ไม่มีโอกาสที่พระสงฆ์จะให้การพุทธธรรมเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยอ้อม

๔. ด้านรูปแบบการเผยแผ่ ชุมชนมีกิจกรรมร่วมกับคณะสงฆ์โดยเริ่มต้นจากการฟังธรรมสมาทานศีลและมีกิจกรรมที่ทำให้ชุมชนมีความสามัคคีและส่วนมากยังนับถือพระพุทธศาสนาการจัดตั้งองค์กรเผยแผ่พระพุทธศาสนาในตำบลยังไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร

โดยคุณลักษณะของผู้เผยแพร่หรือ วิธีการเผยแพร่จากการศึกษาวิจัยพบว่า มีพุทธวิธีการเผยแพร่ ๔ ส สามารถสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัย ดังนี้

๑. ด้านสันติสนา ชี้แจงให้เห็นชัด พระสงฆ์ในตำบลพะยอมมีการสอนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา แต่ขาดพระสงฆ์ที่เป็นต้นแบบในการแสดงธรรมและยังไม่ชัดเจนในเรื่องของการนำหลักธรรมเข้าไปประยุกต์กับชีวิตของประชาชน

๒. ด้านสมถพนา ขวนให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ พระสงฆ์ในตำบลพะยอมอธิบายธรรมะ ขวนให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ แต่หลาย ๆ วัดส่วนใหญ่เน้นในด้านของการสร้างพุทธสถาน ถาวรวัตถุ มากกว่าการสร้างพระนักเทศน์

๓. ด้านสมุตเตชนา ใ้ใจให้อาจอหาญแกล้งกล้า พระสงฆ์มีต้นทุนด้านศรัทธาสามารถสะท้อนสังคมให้เกิดความละอายและเกรงกลัวต่อบาป แต่พระสงฆ์ไม่ชำนาญในการใช้สื่อ เทคโนโลยี จึงไม่ทำให้ประชาชนไม่สนใจและมองเป็นเรื่องที่ไม่ทันสมัย

๔. ด้านสัมปหังสนา ปลอดภัยให้สดชื่นร่าเริง พระสงฆ์ในตำบลพะยอมมีการสอนในเชิงซักถามเพื่อให้ผู้ฟังมีส่วนร่วม หากมีการปรับใช้ภาษาในการสื่อสารที่ง่ายขึ้นจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนา

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพะยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีประเด็นอภิปรายผล ดังนี้

๕.๒.๑ ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพะยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อวิธีการการเผยแพร่ พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพะยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = ๔.๑๘, S.D. = ๐.๓๗$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยในระดับมากทุกด้าน โดย ด้านสมถพนา ขวนให้อยากรับเอาไปปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ($\bar{X} = ๔.๒๗, S.D. = ๐.๕๔$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านสันติสนา ชี้แจงให้เห็นชัด คือ ($\bar{X} = ๔.๐๐, S.D. = ๐.๒๒$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสิริสุวัฒนาภรณ์ (วินัย ปิยวงษ์) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการ เสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง : กรณีศึกษาชุมชนโคกหม้อพัฒนา อำเภอมะนังราชบุรี จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทพระสงฆ์ในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง : กรณีศึกษาชุมชนโคกหม้อพัฒนา อำเภอมะนังราชบุรี จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๑ เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านวิถีชีวิต และด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน^๑

^๑ พระครูสุทธิสรคุณ (วิชิต วิจิโต), “บทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการสอนคุณธรรม จริยธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

ระดับความคิดเห็นของประชาชน บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุค ปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่ามี ค่าเฉลี่ยในระดับมากทุกด้าน โดย ด้านสื่อการเผยแผ่ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.52) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านเทคนิคการเผยแผ่ ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.59) สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหากำพล คุณงกโร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ ในการอบรมจริยธรรมแก่เยาวชนในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน กลุ่มพระภิกษุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ระหว่าง 30 - 40 ปี ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในอำเภอบางกรวยถึงปัจจุบันต่ำกว่า 5 ปี มีวุฒิการศึกษา ทางสงฆ์ นักธรรมชั้นเอก เป็นพระลูกวัด และมีพรรษาระหว่าง 1 - 5 พรรษา ความคิดเห็นของกลุ่ม พระภิกษุ ที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมทางจริยธรรม คือ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการ เผยแพร่ธรรม ด้านการให้การศึกษา ด้านการให้ความรู้ ด้านการปกครองและด้านสาธารณูปโภคและ ระบบนิเวศ พบว่า กลุ่มพระภิกษุมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมทางจริยธรรม โดย ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน^๒

๕.๒.๒ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการ เผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมาโดย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า

ประชาชนที่มีเพศต่างกัน โดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปกติวิถี ใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมาโดยภาพรวม แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ใน ยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมาโดยภาพรวม แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ ในยุคปกติวิถี ใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมาโดยภาพรวม แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สอดคล้องกับงานวิจัย ของฉันทวรรณ นิลอรุณ ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบการ จัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา” ผลการวิจัย พบว่า จากการเปรียบเทียบ พบว่า

^๒ พระมหากำพล คุณงกโร, “ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมจริยธรรมแก่เยาวชนในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐).

ค่าเฉลี่ยการดำเนินงานตามระบบการจัดการความรู้หลังการทดลองมีค่าสูงกว่าก่อนการทดลอง มีความแตกต่างกันกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งระบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดังกล่าวมีสาระสำคัญโดยสังเขป^๓แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระณัฐพงษ์ สิริวิโส (ต้นศิริ) ได้ทำวิจัยเรื่อง “บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ๑. บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานครพบว่า การเปรียบเทียบบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ เขตบางพลัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ พรรษา วุฒิการศึกษา นกธรรม วุฒิการศึกษาทางเปรียญ และวุฒิการศึกษาสามัญ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้^๔

๕.๒.๓ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม

๑) ปัญหาและอุปสรรคในวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีหลายประเด็น ประกอบด้วย ขาดพระสงฆ์ที่เป็นต้นแบบในการแสดงธรรม หลักสูตรในการสอนจึงยังขาดการประยุกต์ ยังไม่ชัดเจนในเรื่องของการนำหลักธรรมเข้าไปประยุกต์กับชีวิตของประชาชน พระสงฆ์ในตำบลพยอม ส่วนใหญ่เน้นในด้านของการสร้างพุทธสถาน ถาวรวัตถุ มากกว่าการสร้างพระนักเทศน์ ยังขาดพระสงฆ์ที่มีความสามารถใ้มนำให้ประชาชนอยากปฏิบัติธรรม อีกทั้งพระสงฆ์กับชุมชนมีกิจกรรมร่วมกันน้อยมาก พระสงฆ์ไม่ชำนาญในการใช้สื่อ เทคโนโลยี จึงไม่ทำให้ประชาชนไม่สนใจและมองเป็นเรื่องที่ไม่ทันสมัย พระสงฆ์ยังขาดการสอนแบบเข้าถึงประชาชนและสร้างแรงจูงใจเชิงบวกได้ ประชาชนมีเวลาจำกัดในการประกอบพิธีทางพระพุทธศาสนาจึงเลือกที่จะไม่เข้าวัด พระสงฆ์ในตำบลพยอม ยังใช้ภาษาโบราณที่ยังไม่เข้าถึงประชาชน ขาดพระสงฆ์ต้นแบบในการแสดงธรรมในด้านสัมพันธสนา ปลอดภัยใจให้สดชื่นร่าเริงในยุคปฎิวัติใหม่ ประชาชนส่วนใหญ่ เสพข่าวจากสื่อต่าง ๆ มีข่าวสารภาพลบเกิดขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูอุทัยกิจจารักษ์ สุจินโณ ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการเผยแผ่พระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองคณะสงฆ์” ผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาขององค์กรคณะสงฆ์ภาค ๒ มีปัญหาที่ชัดเจน องค์กรสงฆ์มีบุคลากรไม่พอเพียงที่จะเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้องและถ่องแท้ พระนักเผยแผ่ที่มีความรู้ ความเข้าใจในหลัก

^๓ ณัฏฐกรณ์ นิลอรุณ, “การพัฒนาระบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒).

^๔ พระณัฐพงษ์ สิริวิโส, “บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

พระพุทธศาสนาอย่างถูกต้องอย่างที่มีจำนวนจำกัด เห็นปัญหาในการเผยแผ่ ทำให้พุทธศาสนิกชนเกิดความสับสน สำคัญผิด และเข้าใจคลาดเคลื่อนไปจากความจริงตามหลักพระพุทธศาสนา^๕

๒) ข้อเสนอแนะในวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอนางรอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีหลายประเด็น ประกอบด้วย ควรมีการส่งเสริมเรื่องการเทศนาธรรมแก่ประชาชน และมีการส่งพระสงฆ์ไปอบรมวิชาการเทศนา พระสงฆ์ในตำบลพยอมควรสร้างพระสงฆ์ต้นแบบในการเทศนาและปรับตัวในการแสดงธรรมให้เข้ากับยุคสมัยคณะสงฆ์ควรมีกิจกรรมถาม ตอบธรรมะแก่ประชาชน คณะสงฆ์ควรมีกิจกรรมปฏิบัติกัมมัฏฐานเพื่อพัฒนาจิตใจและปัญญาและควรชักชวนให้ประชาชนสามารถนำหลักธรรมไปปฏิบัติได้ ควรสนับสนุนพระภิกษุสามเณรในอาวาสของตนให้มีทักษะด้านการแสดงธรรมแก่ประชาชน และสามารถใช้สื่อในการใช้สื่อเทคโนโลยี พระสงฆ์ควรมีบทบาทในการแสดงธรรมเข้าใจให้อาจารย์แก่กล้าพระสงฆ์ในตำบลพยอม ควรใช้ภาษาในการแสดงธรรมที่เข้าถึงประชาชน ฟังแล้วอยากปฏิบัติไม่เคร่งเครียดจนเกินไป พระสงฆ์ควรประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎหมาย หรือ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ และกฎระเบียบของวัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาศรีพยัคฆ์ กงพาน ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของ นักเผยแผ่ที่สอดคล้องกับสังคมไทย” ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการนำรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปใช้ในการพัฒนาสังคมไทย ควรนำแนวคิดทฤษฎีการสื่อสาร SMCR ของเดวิด เบอร์โล ไปประยุกต์ใช้ ในการเผยแผ่ โดยเชื่อมโยงกับรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่ ด้านนักเผยแผ่ ด้านเนื้อหา การเผยแผ่ ด้านช่องทางในการเผยแผ่ และด้านผู้รับการเผยแผ่^๖ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสังฆรักษ์พิทยา ญาณโร (ปิยวารกุล) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล” ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับ สังคมยุคดิจิทัล (๑) เผยแผ่พระพุทธศาสนาในช่องทางสื่อโซเชียลต่าง ๆ เช่น สังคมในเฟสบุ๊ค (Facebook) ,ไลน์ (Line), ยูทูบ (Youtube) และเว็บไซต์ (www.) โดยใช้เป็นทำภาพนิ่ง หรือเป็นสื่อ วีดิโอสั้น ไลฟ์สด (Live) เป็นกิจกรรมที่วัดนั้น ๆ ได้จัดงาน เช่น งานบรรพชาสามเณร งานอุปสมบท งานวันมาฆบูชา งานวันวิสาขบูชา งานสวดมนต์ข้ามปี โดยสอดแทรกหัวข้อธรรมนั้น ๆ และขยาย ใจความในหัวข้อธรรมให้เข้าใจง่าย โดยใช้ภาษาในการสื่อสารแบบสมัย และเปิดช่องทางให้มีการ ถามตอบทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ทางด้านแนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับ สังคมดิจิทัลของพระสงฆ์ไทยผ่านทางช่องทางเฟสบุ๊ค (Facebook) ยูทูบ (Youtube) เว็บไซต์ (Website) ใช้การอัปโหลดรูปภาพ วีดิโอ และการตอบปัญหา เป็นไปในรูปแบบสื่อมัลติมีเดีย เช่น การปาฐกถา การบรรยาย การสัมมนา การสัมภาษณ์ ฯลฯ แล้วนำเสนอพุทธธรรมด้วยการอัปโหลด วีดิโอตามช่องทางสื่อสารต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ฟังจะได้รับฟังธรรมผ่านช่องทาง

^๕ พระครูอุทัยกิจจารักษ์ สุจิณโณ, “รูปแบบการบริหารจัดการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาค ๒”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

^๖ พระมหาศรีพยัคฆ์ กงพาน, “รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของนักเผยแผ่ที่สอดคล้องกับสังคมไทย”, ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม, (คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๖๒).

ดิจิทัล เพื่อเป็นการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาให้กับบุคคลที่ไม่มีเวลาในการเข้าวัด ฟังธรรม เพื่อเป็นข้อคิดธรรมะสะกิดใจ หรือปลูก ให้ตื่นเพื่อจะได้ละเว้นจากการทำความชั่วหรือได้กับมาประพฤติปฏิบัติธรรม เป็นต้น” และสอดคล้องกับงานวิจัยของ**พระครูศรีนันทวัฒน์ (นันทา นนทปญโญ)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาการบริหารจัดการ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสถานีวิทยุกระจายเสียงคลื่นพระพุทธศาสนาในจังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารจัดการวิทยุชุมชนที่ส่งผลต่อการ บริหารจัดการการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่ การกระจายเสียงเข้าถึงชุมชน สื่อมีความเป็นกลาง มี การประกาศข่าวงานบุญและสื่อที่นำเสนอ มีความสอดคล้องกับชุมชน มีการกำหนดเป้าหมายในการ เผยแผ่ การมีส่วนร่วมในการนำเสนอกำหนดนโยบาย มีความหลากหลายในการนำเสนอสื่อเนื้อหา สารการนำเสนอ มีความเป็นท้องถิ่น และมีความเป็นอิสระในการบริหาร^๗

๓) ปัญหาและอุปสรรคใน บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยด้านบุคลิกภาพมีบางรูปเท่านั้นที่มีอาจารย์ที่อาจจะทำให้บ้นทอนศรัทธาได้ เช่น การเดินบิณฑบาตที่ไม่สำรวม การสูบบุหรี่ ยาเสพติด การซื้อลอตเตอรี่ หรือ การทำผิดวินัยในด้านของโลภวิชชะ (ทางโลกติเตียน) เป็นต้น พระสงฆ์บางรูปไม่เป็นผู้สร้างความเลื่อมใสศรัทธาของประชาชน บางรูปทำยังไม่เข้าใจ เพราะการประชุมหรืออบรมอาจจะไม่ค่อยบ่อยมาก พระสงฆ์ส่วนใหญ่ยังขาดเทคนิคด้านการเผยแผ่ ส่วนใหญ่เผยแผ่แบบเดิม ๆ ทุกวันธัมมัสสนะ อีกทั้งสถานีวิทยุในตำบลพยอมซึ่งเป็นสถานีพระพุทธศาสนา ได้โดนยุบ พระสงฆ์ขาดการประชาสัมพันธ์เผยแผ่ธรรมผ่านทางเครื่องกระจายเสียงของวัด ส่วนใหญ่จะเผยแผ่เป็นการส่วนตัว เพราะจะต้องระวังในส่วนของวินัย หรือ กฎระเบียบ อีกทั้งพระสงฆ์ไม่ทราบถึงนโยบายที่สำคัญเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยตรงประชาชนใส่บาตรพระยามเช้า ส่วนใหญ่ได้รับพรเป็นภาษาบาลี ไม่มีโอกาสที่พระสงฆ์จะให้การพูดธรรมะเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยอ้อม พระสงฆ์ในตำบลพยอมยังขาดผลิตสื่อในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่มีประสิทธิภาพการจัดตั้งองค์กรเผยแผ่พระพุทธศาสนาในตำบลยังไม่เข้มแข็งเท่าที่ควรและขาดการปลูกฝังให้เยาวชนรู้จักพระพุทธศาสนา สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูญาณเพชรรัตน์ (เทวินทร์ ปิยะทสฺสี)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาพุทธศาสน์การ เผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อเยาวชน” ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์ส่วนมากขาดทักษะความสามารถในการ สื่อสารธรรมะ ขาดแรงจูงใจในการเผยแผ่ ไม่ทำงานเป็นเครือข่าย และงบประมาณในการพัฒนา ศักยภาพพระสงฆ์ไม่เพียงพอ ด้านพุทธศาสน์การพัฒนาศักยภาพผู้เผยแผ่ ได้แก่ เสริมศักยภาพและ ปลูกฝังคุณสมบัติให้ผู้เผยแผ่ให้ความรู้ทางศาสตร์สมัยใหม่ และฝึกฝนทักษะเทคนิคการสอนที่เน้น ผลลัพธ์ให้เยาวชนสามารถนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในการ

^๗ พระครูสังฆรักษ์พิทยา ญาณธโร (ปิยวรากุล), “ศึกษาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).

^๘ พระครูศรีนันทวัฒน์ (นันทา นนทปญโญ), “การบริหารจัดการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสถานีวิทยุกระจายเสียงคลื่นพระพุทธศาสนาในจังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘).

ดำเนินชีวิตที่เหมาะสมกับช่วงวัยของตนสร้างการทำงานเป็นเครือข่าย ปลุกจิตสำนึกสร้างแรงจูงใจ และการบูรณาการหลักธรรมให้เข้ากับ เหตุการณ์ปัจจุบัน^๙

๔) ข้อเสนอแนะบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ใน ตำบลพยอม อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยคณะสงฆ์ควรเข้มงวดพระภิกษุในอาวาสของตน ในอาจาระที่อาจจะทำให้บั่นทอนศรัทธาได้ พระสงฆ์ควรมีไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยอ้อม คณะสงฆ์ในตำบลพยอมต้องปรับตัวในสังคมที่เป็นพุทธวัฒนธรรมและมีประชาชนที่ต้องทำมาหาเลี้ยงชีพ จำเป็นต้องมีเทคนิคใหม่ ๆ พระสงฆ์ควรมีประชาสัมพันธ์เผยแผ่ธรรมผ่านทางเครื่องกระจายเสียงของวัดเมื่อบรรยายธรรมแก่พุทธศาสนิกชนทั่วไปตามเวลาและสถานที่ ๆเหมาะสม พระภิกษุ สามเณร จำเป็นต้องมีความรู้เรื่องการใช้สื่อในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพราะจะต้องระวังในส่วนของวินัย หรือ กฎระเบียบที่เหมาะสม ควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยตรง ควรจัดตั้งองค์กรเผยแผ่พระพุทธศาสนาในตำบล และมีนักวิชาการที่นำหลักทางพระพุทธศาสนาที่เป็นพระสงฆ์มาเผยแผ่ให้แก่ประชาชน พระสงฆ์ควรมีกิจวัตรที่ครบถ้วน มีไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา จะสามารถสร้างศรัทธาและเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระณัฐพงษ์ สิริวิโส (ต้นศิริ) ได้ทำวิจัยเรื่อง “บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ เขตบางพลัดกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ๑. บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร พบว่า ข้อเสนอแนะในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ควรเพิ่มการจัดอบรมและเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่พระสงฆ์ให้มากกว่านี้เพื่อให้พระสงฆ์สามารถเผยแผ่ได้ถูกต้อง ควรตั้งทุนมูลนิธิเพื่อเตรียมดำเนินการเผยแผ่ไว้โดยเฉพาะ ควรจัดหาบุคลากรด้านการเผยแผ่เพิ่มเติม เริ่มสร้างทีมงานในกลุ่มพระเผยแผ่ด้วยกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกัน ควรมีการฝึกฝนอบรมในเรื่องอาจาระ ความประพฤติตลอดถึงฝ่ายปกครองก็ต้องดูแลพระสงฆ์อย่างเคร่งครัด ควรมีการสนับสนุนการเผยแผ่พระพุทธศาสนามากกว่านี้ และในการเผยแผ่ควรการสอดแทรกวัฒนธรรมและวิถีชีวิตในชนบทด้วย ควรให้อาสาพระรุ่นใหม่ ๆ ได้มีโอกาสฝึกหัดการแสดงธรรมในโอกาสต่าง ๆ ควรมีเวทีสำหรับให้พระสงฆ์ได้มีโอกาสแสดงธรรมบ้าง ควรมีการพัฒนารูปแบบการเผยแผ่ให้ทันสมัยเพื่อไม่ให้เกิดความน่าเบื่อหน่าย ควรมีการจัดหาทรัพยากรที่สำคัญในการเผยแผ่ให้เพียงพอ เช่น ควรมีสถานที่ในการศึกษาธรรมะประจำวัดต่าง ๆ หรือประจำหมู่บ้าน เป็นต้น^{๑๐}

^๙ พระครูญาณเพชรรัตน์ (เทวินทร์ ปิยทสฺสี), “ยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุก”, วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร., ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๕๘) : ๘๐-๘๓.

^{๑๐} พระณัฐพงษ์ สิริวิโส(ต้นศิริ), “บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ เขตบางพลัดกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. คณะสงฆ์ควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการบริหารกิจการพระพุทธศาสนาด้านการเผยแผ่ โดยมีการจัดตั้งองค์การในตำบล ซึ่งบูรณาการจากโครงสร้างการบริหารกิจการพระพุทธศาสนาด้านการเผยแผ่ของมหาเถรสมาคม

๒. คณะสงฆ์และสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาควรทำโครงการ ๑ วัด ๑ นักเผยแผ่ เพื่อสร้างต้นแบบพระสงฆ์ต้นแบบในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

๓. คณะสงฆ์และสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาควรรณรงค์ให้พระสงฆ์สามารถใช้สื่อการเผยแผ่ธรรมะได้อย่างถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุด

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑. คณะสงฆ์ สำนักงานพระพุทธศาสนา และประชาชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรมีกิจกรรมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาาร่วมกัน โดยใช้เวลาในวันธัมมัสสวนะเป็นวัดนัดในการทำกิจกรรม

๒. คณะสงฆ์ควรส่งเสริมการใช้สื่อในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยส่งพระสงฆ์ไปอบรม หรือ มีการจัดอบรมการใช้สื่อภายในวัด

๓. คณะสงฆ์ควรอบรมพระสงฆ์ในวัดของตนให้รู้และเข้าใจในหลักธรรมและสามารถนำไปบูรณาการกับการใช้สื่อออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรทำวิจัยเรื่อง บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติวิถีใหม่ ในระดับจังหวัดและในเขตพื้นที่อื่น ๆ

๒. ควรทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติวิถีใหม่ ในระดับจังหวัดและในเขตพื้นที่อื่น ๆ

๓. ควรทำวิจัย ภาวะผู้นำเชิงพุทธกับการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติวิถีใหม่ ในระดับจังหวัดและในเขตพื้นที่อื่น ๆ

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

กรมการศาสนา. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๐.

_____. พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๓๕. กรุงเทพมหานคร : การศาสนา, ๒๕๔๐.

กองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. กิจกรรมสำคัญในรอบปีของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๑๘.

คะนิงนิตย จันทบุตรและคณะ. ความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจของวัด : ศึกษาเฉพาะกรณีวัดหนองป่าพง จังหวัดอุบลราชธานี. กรุงเทพมหานคร : โครงการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถาบันศาสนาสำนักงาน, ๒๕๔๕.

จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ. สังคมวิทยา. ภาควิชาสังคมและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๐.

ณรงค์ เส่งประชา. มนุษย์กับสังคม. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : โอ. เอส. พริ้นติ้ง เฮาส์, ๒๕๔๑.

ธงชัย สันติวงษ์. การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓.

ธีรวิศ บำเพ็ญบุญบารมี. โครงการวิจัยธรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิเบญจนิภา, ๒๕๕๐.

นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์. ทฤษฎีและการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๐.

ปราชญา กล้าผจญ. พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๐.

ปิ่น มุกกันต์ล. มุมสว่าง. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร : มีเดียโฟกัส, ๒๕๓๓.

พจนารถ สุพรรณกุล. การเผยแผ่พระพุทธศาสนากับเทคโนโลยีสารสนเทศ. นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโณ). ศาสนทายาทคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร : พรศิวกการพิมพ์, ๒๕๔๓.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). พระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๙. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.
- _____. พุทธวิธีในการสอน. กรุงเทพมหานคร : โอเอ้นจี การพิมพ์, ๒๕๔๒.
- _____. พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงขยายความ. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓.
- พระธรรมวโรดม (บุญมา คุณสมฺปนฺโน). “หลักการและวิธีการเผยแผ่”. ใน คู่มือเจ้าอาวาส. เอกสารประกอบการประชุมถวายความรู้พระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส ตามโครงการอบรมพระสังฆาธิการ กรมการศาสนา, ๒๕๒๒-๒๕๒๔.
- พระพิพิธธรรมสุนทร (สุนทร ญาณสุนทรโร). คม ชัด ลึก เล่ม ๒. กรุงเทพมหานคร : เลียงเชียง, ๒๕๔๗.
- พระมหากษัตริยา กิตติโสภโณ. ระเบียบวิธีวิจัยทางการจัดการเชิงพุทธ. พระนครศรีอยุธยา : โรงพิมพ์พิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑.
- พระมหาสมจินต์ สมมาปญฺโญ. วิพากษ์แนวคิดพระพุทธศาสนาสำหรับโลกหลังยุคใหม่. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗.
- พวงเพชร สุรัตน์กุล. มนุษย์กับสังคม. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๑.
- พิทยา บวรวัฒนา. รัฐประศาสนศาสตร์ ทฤษฎีและแนวการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. ความเชื่อและศาสนาในสังคมไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : ขบวนการพิมพ์, ๒๕๓๕.
- _____. ความเชื่อและศาสนาในสังคมไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : ขบวนการพิมพ์, ๒๕๓๕.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : บริษัทนานมีบุ๊คพับลิเคชันส์ จำกัด, ๒๕๕๖.
- วิจิตร เกิดวิสิษฐ์. หนังสือเรียนพระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ม.ป.ป.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. ทฤษฎีและการปฏิบัติการทางจิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : อักษร บัณฑิต, ๒๕๔๓.
- สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ช่วง วรปุญฺโญ). การเผยแผ่พระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๐.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐.

บรรณานุกรม (ต่อ)

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. **ทฤษฎีสังคมวิทยา** : เนื้อหาและแนวทางการใช้ประโยชน์เบื้องต้น.

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

สุดา ภิรมย์แก้ว. **มนุษย์กับสังคม**. กรุงเทพมหานคร : โครงการวิชาบูรณาการหมวดการศึกษา
ทั่วไปสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔.

อนงค์ ชุมจิต. **ความเป็นครู**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๐.

(๒) ดุษฎีนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ :

ณัณศภรณ์ นิลอรุณ. “การพัฒนากระบวนการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา”.

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชาบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

ทวีวัฒนา ทุนคุ้มทอง. “การศึกษาวิเคราะห์วิธีการเผยแผ่และสื่อสารธรรมของแม่ชีคันสนีย์ เสถียรสุด”.

วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

พระครูประภัสร์สิทธิคุณ (ประสิทธิ์ ปภัสสโร). “บทบาทของพระสงฆ์ด้านการสาธารณสุขของคณะสงฆ์ อำเภอดุสิตกรมพิมาณ จังหวัดร้อยเอ็ด”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

พระครูวิสุทธิธานันท์คุณ (สุรศักดิ์ วิสุทธิจาโร). “การบริหารจัดการวัดเพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

พระครูวิสุทธิสรคุณ (วิจิต วิจิโต). “บทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการสอนคุณธรรม จริยธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาศาตอนปลายในอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

พระครูศรีนันทวัฒน์ (นันทา นนทปญโญ). “การบริหารจัดการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสถานีวิทยุกระจายเสียงคลื่นพระพุทธศาสนาในจังหวัดนนทบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘.

พระครูสมุห์มงคล สิริมงคล. “บทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนในอำเภอมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

พระครูสังฆรักษ์พิทยา ญาณธโร (ปิยวรากุล). “ศึกษาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล”.

วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑.

พระครูสิริสุวรรณาภรณ์ (วินัย ปยวณฺโณ). “บทบาทพระสงฆ์ในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง :กรณีศึกษาชุมชนโคกหม้อพัฒนา อำเภอมะนังราชบุรี จังหวัดราชบุรี”.

วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

พระครูอุทัยกิจจารักษ์ สุจินฺโธ. “รูปแบบการบริหารจัดการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาค ๒”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

พระณัฐวัฒน์ ญาณปโป. “รูปแบบการเรียนรู้พัฒนาพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลตามหลักพระพุทธศาสนา”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘.

พระณัฐพงษ์ สิริวิโส(ต้นศิริ). “บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

พระณัฐพงษ์ สิริวิโส(ต้นศิริ). “บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

พระใบฎีกาไพศาล กมพูศิริ. “บทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนใน จังหวัดนครปฐม”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

พระมหากำพล คุณงฺกโร. “ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมจริยธรรมแก่เยาวชนในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

พระมหาชัย วชิโต (สืบศรี). “บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอบุขาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

พระมหาไพสิทธ์ สัตยารุธ. “บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบท : ศึกษากรณีพระเทพสิมาภรณ์กับการพัฒนาชนบทในจังหวัดนครราชสีมา”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาชนบทศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๒.

พระมหาศรีพยัคฆ์ กองพาน. “รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของนักเผยแผ่ที่สอดคล้องกับสังคมไทย”. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๖๒.

บรรณานุกรม (ต่อ)

พระมหาสนอง จำนิล. “การพัฒนารูปแบบและยุทธศาสตร์ ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของ มหาวิทยาลัยสงฆ์ในประเทศไทย”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

พระสมพิศ สมพิสาโร. “บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนบ้านหนอง โสน อำเภอมือง จังหวัดดเพชรบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การจัดการเชิงพุทธ**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

ไอศุรีย์ อินทร์เพชร. “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณีพระเทพสาคร มณี (แก้ว สุวณฺณโชโต)”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

(๓) บทความวารสาร :

ทงศักดิ์ แสงสว่างวัฒนะ และคณะ. “New Normal วิถีชีวิตใหม่และการปรับตัวของคนไทยหลัง โควิด-๑๙ : การงาน การเรียน และธุรกิจ”. **วารสารการบริหารการปกครองและ นวัตกรรมท้องถิ่น**. ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๓) : ๓๗๑-๓๘๖.

ปราณี แต่งวงศ์และคณะ. “พฤติกรรมการปรับตัวบนวิถีชีวิตใหม่หลังการระบาดของโรคโควิด ๑๙ ของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี”. **วารสารพยาบาล**. ปีที่ ๗๑ ฉบับที่ ๒ (กันยายน ๒๕๖๔) : ๕๗-๖๓.

พระครูกิตติวรานุวัตร และคณะ. “บทบาทพระสงฆ์ในการสืบสานวัฒนธรรมไทย”. **วารสาร มหา จุฬานาครทรรค์**. ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๑) : ๔๖๘-๔๘๗.

พระครูญาณเพชรรัตน์ (เทวินทร์ ปิยะสกล). “ยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุก”. **วารสาร สันติศึกษาปริทรรศน์ มจร.** ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๕๘) : ๘๐-๙๓.

พระครูปลัดบุญยัง ทูลโลภ และคณะ. “บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ยุคปัจจุบัน”. **วารสาร ครุศาสตร์ปริทรรศน์**. ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๕๘) : ๑๓๒-๑๓๘.

พระครูวินัยธรปัญญา ปญญาโว และคณะ. “การจัดการเผยแผ่พระพุทธศาสนายุคดิจิทัล”. **วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ**. ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๔ (เมษายน ๒๕๖๔) : ๔๒๓-๔๓๓.

พระมหาธนิต สิริวัฒน. “รูปแบบและกระบวนการสื่อสารพุทธธรรมผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของ พระสงฆ์ในสังคมไทย”. **วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่**. ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๒ (เมษายน- ธันวาคม ๒๕๕๘) : ๒๓.

บรรณานุกรม (ต่อ)

(๔) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ :

กรุงเทพธุรกิจ. “New Normal” คืออะไร ? เมื่อโควิด-๑๙ ผลักเรารู้ชีวิต “ปกติวิถีใหม่”.

[ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.bangkokbiznews.com/lifestyle/882508> [๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๕].

ข้อมูลตำบลพะยอม. ประวัติความเป็นมา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://payom.go.th/public/history/data/index/menu/22> [๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๕]

พจนานารถ สุพรรณกุล. “การเผยแผ่พระพุทธศาสนากับเทคโนโลยีสารสนเทศ”. [ออนไลน์].

แหล่งที่มา: <http://phd.mbu.ac.th/index.php/2014> [๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๕].

พระธรรมโกศาจารย์ (ศ.ดร.ประยูร ธมฺมจิตฺโต). ธรรมประกาศโนบาย. บทบรรยายในโครงการอบรมพระธรรมทูต สายต่างประเทศ ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วังน้อย เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๕. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://shorturl.asia/FQ6eX> [๑๐ มีนาคม ๒๕๖๕].

ราชบัณฑิตยสภา. “New Normal กับวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลง”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<https://www.google.co.th/search?qBAQ&sclient=gws-wiz> [๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๕].

วัดพะยอม. เพจเฟซบุ๊ก. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com/748313908539209posts/2201099549927297/> [๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๕].

สยามรัฐ. เปิดแล้วศูนย์พักคอยวัดทองจันทร์การามตำบลพะยอม. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<https://siamrath.co.th/n/262513> [๒๕ มกราคม ๒๕๖๖].

สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. วช. ผัน

เครือข่าย วิจัย โชว์ผลงานวิจัยรับวิถีชีวิตใหม่ New Normal.. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :

<https://www.naewna.com/relation/509158> [๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖].

สุริวรรณ. “เทคโนโลยีและสารสนเทศ”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://sureewan๑๔๗.blogspot.com/๒๐๑๔/๐๑/facebook-twitter-googleyoutubeline.html>. [๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๕].

องค์การบริหารส่วนตำบลพะยอม. ข้อมูลประชากร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://payom.go.th/public/communityinfo/data/index/menu/177> [๒๕ มกราคม ๒๕๖๖].

. สถานที่สำคัญ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://shorturl.asia/V8beW> [๒๕ มกราคม

๒๕๖๖].

บรรณานุกรม (ต่อ)

(๓) สัมภาษณ์

สัมภาษณ์ พระครูปลัดอภิชิต สุวณฺณโชโต, ดร. เจ้าคณะตำบลวังน้อย วัดศรีประจักษ์ อ.วังน้อย จ.

พระนครศรีอยุธยา, ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

พระครูปลัดภุทิต ภูริทตฺโต ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพะยอม อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๖.

พระปลัดประกาย ธมฺมทีโป ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพะยอม อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา, ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

นายธนะโรจน์ ธนาชัยกุลไพศาล นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพะยอม อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา, ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

นายพุดพิงศ์ เกตุสุข กำนันตำบลพะยอม อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๖.

นายบุญเชิด กิตติธรากร ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๖.

นายปวรุตม์ จิตติพิงศิริกุล นักวิชาการศาสนาชำนาญการพิเศษ ผู้อำนวยการกลุ่มอำนวยการและกิจการคณะสงฆ์ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

นางคำพอง ครองสนั่น ประชาชนตำบลพะยอม อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา, ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

นายวรชิต แจ่มสีสุก ประชาชนตำบลพะยอม อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา, ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

นางสาวสาวิณี อันสุข ประชาชนตำบลพะยอม อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา, ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุริยา รักษาเมือง อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มจร, ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

บรรณานุกรม (ต่อ)

๒. ภาษาอังกฤษ

๑.Secondary Sources

(I) Books :

David B. Brinkerhoff and Lynn K. White. **Sociology**. New York: West Publishing Company, 1985.

Lee J. Cronbach. **Essentials of Psychological Testing**. 4th ed.. New York : Harper & Row, 1971.

Yamane. Taro. **Statistics. An Introductory Analysis**. 2nd ed.. New York: Harper and Row, 1967.

(II) Articles :

Barnes. Stuart J. Information management research and practice in the post-COVID19 world. **International Journal of Information Management**. (June 2020) : pp. 1-4.

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่
ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษา เรื่อง “บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” โปรดตอบแบบสอบถามตามความเห็นอย่างแท้จริงให้ครบถ้วนทุกข้อคำถาม คำตอบของท่าน ผู้วิจัยจะรักษาไว้เป็นความลับ และจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ทั้งสิ้น

๒. แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วย ๓ ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ ๑ : แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ วิธีการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ ๓ บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้วิจัยหวังว่าจะได้รับความร่วมมือตอบแบบสอบถามในครั้งนี้เป็นอย่างดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้สัมภาษณ์

พระธณูชัย กนตปญโญ (ผู้จัดทำแบบสัมภาษณ์)

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

คณะสังคมศาสตร์ สาขาการจัดการเชิงพุทธ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม
อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ ๑ : แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย (✓) ลงใน ☐ หน้าคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

๑. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

๒. อายุ

☐ ต่ำกว่า ๑๘ ปี

☐ ๑๘ - ๓๐ ปี

☐ ๓๑ - ๔๐ ปี

☐ ๔๑ - ๕๐ ปี

☐ ๕๑ - ๖๐ ปี

☐ ๖๐ ปี ขึ้นไป

๓. ระดับการศึกษา

☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี

☐ ปริญญาตรี

☐ ปริญญาโท

☐ สูงกว่าปริญญาโท

๔. อาชีพ

☐ รับจ้างทั่วไป

☐ รับราชการ

☐ ทำธุรกิจส่วนตัว

☐ พนักงานบริษัทเอกชน

☐ เกษตรกร

☐ ข้าราชการเกษียณ

☐ พ่อค้า - แม่ค้า

☐ อื่น ๆ

ตอนที่ ๒ : วิธีการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามเกณฑ์ความคิดเห็นดังนี้

+๑ หมายถึง แน่ใจว่าคำถามข้อนั้นตรงตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้จริง

๐ หมายถึง ไม่แน่ใจว่าคำถามข้อนั้นตรงตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้จริง

-๑ หมายถึง แน่ใจว่าคำถามข้อนั้นไม่ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ระบุ

ข้อ ที่	ประเด็นคำถาม	ระดับการพิจารณา			
		+๑	๐	-๑	ข้อเสนอแนะ
๑. สันติสนา ชี้แจงให้เห็นชัด					
๑.๑	พระสงฆ์สามารถสอนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและอ้างอิงถูกต้อง				
๑.๒	มีการสอนธรรมะอย่างชัดเจน ไม่คลุมเครือ				
๑.๓	มีการสอนธรรมะตามลำดับ ไม่สับสน				
๑.๔	ชี้แจงจำแนกแยกแยะอธิบายและแสดง เหตุผลให้ชัดเจน				
๑.๕	ประชาชนสามารถฟังอย่างเข้าใจแจ่มแจ้งเห็นจริงในสิ่งที่สอน				
๒. สมาทพนา ชวนให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ					
๒.๑	พระสงฆ์สามารถอธิบายธรรมะชวนให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ				
๒.๒	สอนให้เห็นคุณค่าในการปฏิบัติธรรมหรือนำบรรยายให้ซาบซึ้ง				
๒.๓	มีความสามารถโน้มน้าวให้อยากปฏิบัติธรรม				
๒.๔	มีการสอนโดยยกตัวอย่างเหตุการณ์ปัจจุบัน				
๒.๕	คนผู้ฟังธรรมจากพระพุทธเจ้าแล้ว มีจิตคล้อยตามพระธรรมเทศนา เกิดอุตสาหะ				
๓. สมุดเตชนา ระวังให้อาณาญแก่ล้าวกล้า					
๓.๑	พระสงฆ์สอนธรรมะปลุกเร้าใจให้กระตือรือร้นเกิดความอุตสาหะ มีกำลังใจแข็งขันมั่นใจที่จะทำสำเร็จลงได้				
๓.๒	พระสงฆ์สอนธรรมะสะท้อนสังคมให้เกิดความละอายและเกรงกลัวต่อบาป				

ข้อ ที่	ประเด็นคำถาม	ระดับการพิจารณา			
		+๑	๐	-๑	ข้อเสนอแนะ
๓.๓	พระสงฆ์มีความน่าเชื่อถือโดยใช้หลักธรรม พระพุทธศาสนาในการสอน				
๓.๔	มีการสอนแบบเข้าถึงประชาชนและสร้างแรงจูงใจเชิง บวกได้				
๓.๕	ประชาชนสั่งงานไม่ห้วน ไม่กลัวเหนียวไม่กลัวยาก คำนึงถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามคำสอน ของพระพุทธเจ้า				
๔. สัมผัสสนา ปลอดภัยให้สดชื่นร่าเริง					
๔.๑	มีการใช้ภาษาที่ฟังแล้วอยากปฏิบัติไม่เคร่งเครียด จนเกินไป				
๔.๒	ชี้ให้เห็นผลดีหรือคุณประโยชน์ที่จะได้รับ และทางที่ จะก้าวหน้าบรรลุผลสำเร็จยิ่งขึ้นไป				
๔.๓	มีการสอนในเชิงซักถามเพื่อให้ผู้ฟังมีส่วนร่วม				
๔.๔	ประชาชนทำให้ผู้ฟังมีความหวังและร่าเริงเบิกบานใจ				
๔.๕	มีการใช้ภาษาที่ฟังแล้วอยากปฏิบัติไม่เคร่งเครียด จนเกินไป				

ส่วนที่ ๓ บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ ในตำบล
พยอม อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ข้อที่	ประเด็นคำถาม	ระดับการปฏิบัติ			
		+๑	๐	-๑	ข้อเสนอแนะ
๑. รูปแบบบุคลิกภาพ					
๑.๑	พระสงฆ์เป็นผู้มุ่งหมั่นเรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะ				
๑.๒	เป็นผู้สร้างศรัทธาให้กับประชาชนในการปฏิบัติตนตามแนวพุทธศาสนา				
๑.๓	เป็นผู้สามารถชี้แจงและถ่ายทอดหลักธรรมได้อย่างเหมาะสม				
๑.๔	เป็นผู้วางตนเหมาะสมตามแบบอย่างของสมณะ				
๑.๕	เป็นผู้มีความสำรวมทั้งกาย วาจา และใจ				
๑.๖	เป็นผู้มีมารยาทที่เรียบร้อย				
๑.๗	เป็นผู้สร้างความเสมอภาคศรัทธาของประชาชน				
๑.๘	เป็นผู้มีปฏิสันถารที่ดีงามตามหลักของพุทธศาสนา เช่น มีวาจาที่ไพเราะ เป็นต้น				

ข้อที่	ประเด็นคำถาม	ระดับการปฏิบัติ			
		+๑	๐	-๑	ข้อเสนอแนะ
๑.๙	เป็นผู้ไม่กล่าววาจาที่นำมาซึ่งความแตกแยกทางสังคม				
๑.๑๐	เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการนำหลักธรรมมาเผยแผ่				
๒. ด้านเทคนิคการเผยแผ่					
๒.๑	พระสงฆ์มีการพัฒนาสื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง				
๒.๒	พระสงฆ์เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เช่น เปิดโอกาสให้ถามปัญหาธรรมะ เป็นต้น				
๒.๓	มีการประชาสัมพันธ์เผยแผ่ธรรมผ่านทางเครื่องกระจายเสียงของวัดเมื่อบรรยายธรรมแก่พุทธศาสนิกชนทั่วไป				
๒.๔	วัดในตำบลพะยอมมีการลงสื่อในเพจ Facebook เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของวัดและเผยแผ่พระพุทธศาสนา				
๒.๕	ในช่วงกิจกรรมใส่บาตรพระสงฆ์ใช้การพูดธรรมะเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยอ้อม				
๒.๖	ในยุคปกติวิถีใหม่พระสงฆ์มีการให้กำลังใจประชาชนผ่านสื่อออนไลน์				
๒.๗	พระสงฆ์มีเทคนิคการสอนธรรมะปรับตามรูปแบบสมัยใหม่				
๒.๘	วัดในตำบลพะยอมมีการสื่อสารธรรมะผ่านรูปแบบออนไลน์				
๒.๙	พระสงฆ์สอนธรรมะ ยึดหลักธรรมะที่เป็นข้อปฏิบัติในการดำรงชีวิตของประชาชน				
๒.๑๐	วัดในตำบลพะยอมมีการประชุมเตรียมการเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่				
๓.ด้านสื่อการเผยแผ่					
๓.๑	มีสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่เพียงพอ				
๓.๒	สามารถใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมีประสิทธิภาพ				

ข้อที่	ประเด็นคำถาม	ระดับการปฏิบัติ			
		+๑	๐	-๑	ข้อเสนอแนะ
๓.๓	มีการศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา				
๓.๔	มีการสอนโดยนำเอาเอกสารทางวิชาการเช่นวารสาร, นิตยสาร เป็นต้น มาใช้ในการประกอบการสอน				
๓.๕	มีการใช้สื่อทางอินเทอร์เน็ตช่วยในการบรรยายหัวข้อธรรม โดยใช้การ Live สด หรือ ใน TikTok หรือ ในสื่ออื่น ๆ				
๓.๖	พระสงฆ์มีการพัฒนาสื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง				
๓.๗	พระสงฆ์เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เช่น เปิดโอกาสให้ถามปัญหาธรรมะ เป็นต้น				
๓.๘	มีการประชาสัมพันธ์เผยแผ่ธรรมผ่านทางเครื่องกระจายเสียงของวัดเมื่อบรรยายธรรมแก่พุทธศาสนิกชนทั่วไป				
๓.๙	วัดในตำบลพยอมมีการลงสื่อในเพจ Facebook เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของวัดและเผยแผ่พระพุทธศาสนา				
๓.๑๐	ในช่วงกิจกรรมใส่บาตรพระสงฆ์ใช้การพูดธรรมะเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยอ้อม				
๔.ด้านรูปแบบการเผยแผ่					
๔.๑	วัดในตำบลพยอมมีการส่งเสริมพระภิกษุสามเณรให้มีความรู้ทั้งด้านปริยัติธรรมและปฏิบัติธรรม				
๔.๒	มีการจัดการบรรยายธรรมะทางสถานีวิทยุและสื่อออนไลน์ต่าง ๆ				
๔.๓	พระสงฆ์ได้รับการอบรมการปฏิบัติธรรม เพื่อเป็นนักเผยแผ่ที่ดีและมีประสิทธิภาพ				
๔.๔	พระสงฆ์ได้เข้าทำการเผยแผ่ในสถานศึกษาหน่วยงานราชการและชุมชนต่าง ๆ				
๔.๕	พระสงฆ์ผลิตสื่อในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่มีประสิทธิภาพ				

ข้อที่	ประเด็นคำถาม	ระดับการปฏิบัติ			
		+๑	๐	-๑	ข้อเสนอแนะ
๔.๖	พระสงฆ์มีการประเมินผู้ฟังหรือประชาชนในเขตพื้นที่ ๆ นั้นว่าต้องการธรรมะรูปแบบใดและปรับการสอนให้เข้ากับชุมชนนั้น ๆ				
๔.๗	มีการจัดตั้งห้องสมุดโดยเน้นพระไตรปิฎกและหนังสือธรรมะภายในวัดเพื่อประโยชน์ในการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรและประชาชน				
๔.๘	มีการสร้างเพจ Facebook ของแต่ละวัด เพื่อเป็นช่องทางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา				
๔.๙	จัดให้มีศูนย์ปฏิบัติธรรมขึ้นภายในวัดและพระสงฆ์สอนการปฏิบัติธรรม				
๔.๑๐	ชุมชนมีกิจกรรมร่วมกับคณะสงฆ์โดยเริ่มต้นจากการฟังธรรม สมาทานศีลและมีกิจกรรมที่ทำให้ชุมชนมีความสามัคคี				

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ในแบบสัมภาษณ์นี้จะแบ่งเนื้อหาออกเป็น ๒ ตอน คือ ตอนที่ ๑ เป็นข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ ๑ ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

ตำแหน่ง.....

ชื่อวัด/สถานที่ทำงาน.....

เวลาสัมภาษณ์.....

วันที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ ๒ ข้อคำถามแบบสัมภาษณ์

๑.การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสันติสนา ชี้แจงให้เห็นชัด เป็นอย่างไร

.....
.....
.....

๒.การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สมาทปนา ชวนให้ยอมรับเอาไปปฏิบัติ เป็นอย่างไร

.....
.....
.....

๓.การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สมุดเตชนา เ้าใจให้อาจหาญแกลั้วกล้า เป็นอย่างไร

.....
.....
.....

๔.การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สัมปหังสนา ปลอกขโถมใจให้สดชื่นร่าเริง เป็นอย่างไร

๕. บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านรูปแบบบุคลิกภาพ เป็นอย่างไร

๖. บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านเทคนิคการเผยแผ่ เป็นอย่างไร

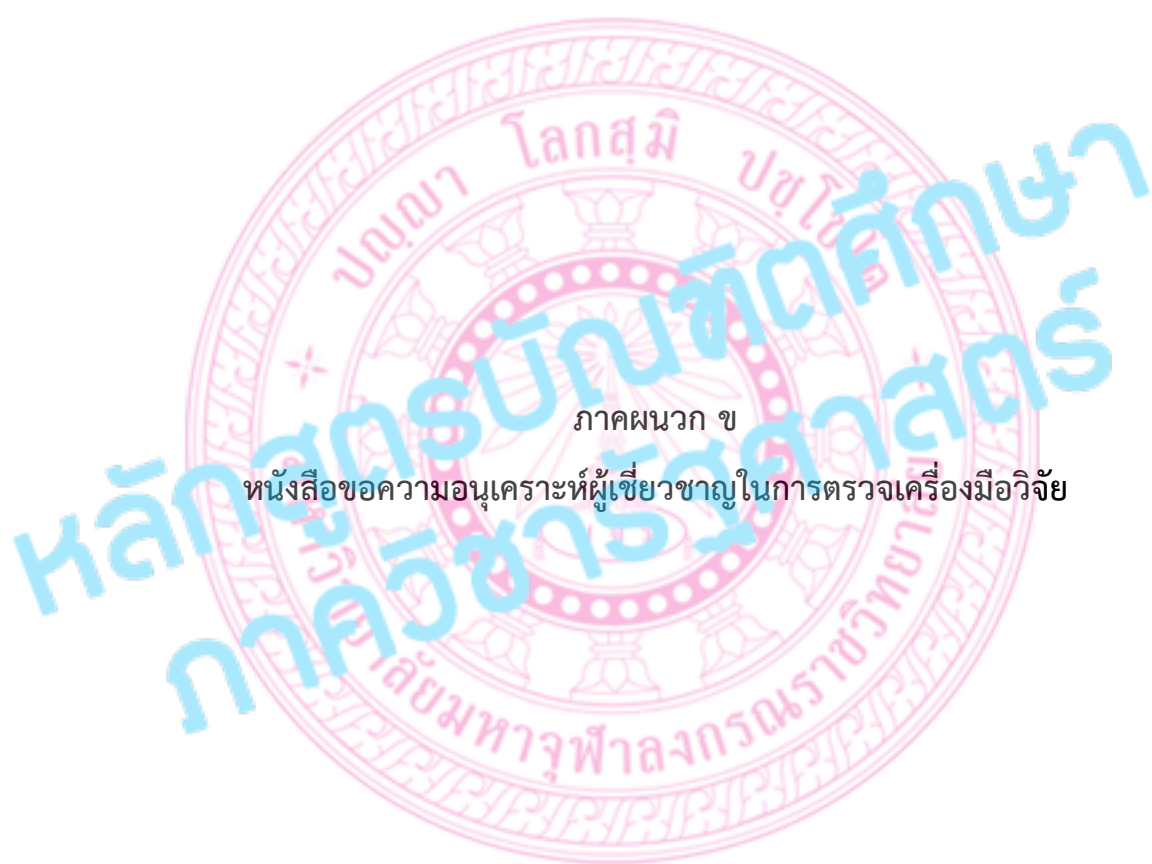
๗. บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสื่อการเผยแผ่ เป็นอย่างไร

๘. บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ ในตำบลพยอม อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านรูปแบบการเผยแผ่ เป็นอย่างไร

๙. ปัญหาและอุปสรรค

๑๐. ข้อเสนอแนะ

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้สัมภาษณ์
พระธรรณชัย กนตปญโญ (ผู้จัดทำแบบสัมภาษณ์) นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ สาขาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์

โทร/แฟกซ์ ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๐

ที่ อว ๘๐๐๕๒/ว ๒๘๐

วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

เรียน พระมหาสุรนต์ สุนโท, ผศ.ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

เนื่องด้วย พระธรรมณชัย ฉายา กนฺตปณฺโณ นามสกุล ธนะสะสมทรัพย์ รหัสประจำตัวนิสิต ๖๕๐๑๒๐๔๒๑๑ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุมัติขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

พระครูสุธีรัตตบัณฑิต, รศ.ดร.
๒๕ ๘.๖๖

(พระครูสุธีรัตตบัณฑิต, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์

โทร/แฟกซ์ ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๐

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ ๑ ๒๙๐

วันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขออนุมัติคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

เจริญพร อาจารย์ ดร.กาญจนา คำจตุ อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เนื่องด้วย พระธรรณชัย ฉายา กนตปณโณ นามสกุล ธนะสมทรัพย์ รหัสประจำตัวนิสิต
๖๕๐๑๒๐๔๒๑๑ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ
พิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะ
ได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(พระครูสุธีรัตติบัณฑิต, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน : พระธรรณชัย กนตปณโณ

โทร. ๐๖๕-๗๑๒-๘๕๒๘

ดร.กาญจนา คำจตุ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์

โทร/แฟกซ์ ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๐

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/๑ ๒๙๐

วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

เรียน พระปลัดระพิน พุทธิสารโร, ผศ.ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการ
เชิงพุทธ

เนื่องด้วย พระธรรณชัย ฉายา กนตปณโณ นามสกุล ธนะสมทรัพย์ รหัสประจำตัวนิสิต
๖๕๐๑๒๐๔๒๑๑ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติ
วิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลัก
สูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ
พิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะ
ได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ดร.ธรรณชัย

พระปลัดระพิน พุทธิสารโร

7/๓๗

(พระครูสุธีรัตบัณฑิต, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน : พระธรรณชัย กนตปณโณ

โทร. ๐๖๕-๗๑๒-๘๕๒๘

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์

โทร/แฟกซ์ ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๐

ที่ อว ๘๐๐๕๒/ ก ๒๔๐

วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสำรณิพนธ์

เจริญพร อาจารย์ ดร.สุมาลี บุญเรือง อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เนื่องด้วย พระชนนุชชัย ฉายา กนตปญโญ นามสกุล ธนะสมทรัพย์ รหัสประจำตัวนิสิต ๖๕๐๑๒๐๔๒๑๑ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสำรณิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(พระครูสุธีรัตติบัณฑิต, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ยิมศักดิ์ ฐิตะรัตน์

ผู้ประสานงาน : พระชนนุชชัย กนตปญโญ

โทร. ๐๖๕-๗๑๒-๘๕๕๘

สุมาลี บุญเรือง

อาจารย์ ดร.สุมาลี บุญเรือง

27 ส.ค. 2566

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์

โทร/แฟกซ์ ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๐

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ว ๒๔๐

วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขออนุมัติตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

เจริญพร ผศ.ดร.ประเสริฐ ธิลาวัณ อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

เนื่องด้วย พระชนกนิพนธ์ ธิลาวัณ นามสกุล ธิลาวัณ ธรรมะสมทรัพย์ รหัสประจำตัวนิสิต ๖๕๐๑๒๐๔๒๑๑ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออัญมณาทราบในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพามาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(พระครูสุธีภิตติบัณฑิต, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

๒๖ ธ.ค. ๖๖

๒๖ ธ.ค. ๖๖

ผศ.ดร. ประเสริฐ ธิลาวัณ

ผู้ประสานงาน : พระชนกนิพนธ์ ธิลาวัณ

โทร. ๐๖๕-๗๑๒-๘๕๖๘

ผลการประเมินความเที่ยงตรง (Index of Item Objective Congruence: IOC)
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรื่อง บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม
อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้วิจัย พระธนัญชัย กนตปญโญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

๑.อาจารย์ ดร.สุมาลี บุญเรือง อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มจร

๒.อาจารย์ ดร.กาญจนา คำจตุติ อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มจร

๓.พระมหาสุรินทร์ สุนนโท, ผศ.ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา
รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มจร

๔. พระปลัดระพีณ พุทธิสารโร, ผศ.ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา
รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มจร

๕.ผศ.ดร.ประเสริฐ ธิลาวั อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะ
สังคมศาสตร์ มจร

ข้อ	วิธีการการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติ ใหม่ในตำบลพยอม อำเภอวัง น้อย จังหวัด พระนครศรีอยุธยา	ค่าคะแนนโดยผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่					รวม	ค่า IOC	ผลการ ประเมิน
		๑	๒	๓	๔	๕			
	๑. สันติสนา ชี้แจงให้เห็นชัด								
๑	พระสงฆ์สามารถสอนตาม หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และอ้างอิงถูกต้อง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	มีการสอนธรรมะอย่างชัดเจน ไม่คลุมเครือ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	มีการสอนธรรมะตามลำดับ ไม่ สับสน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	ชี้แจงจำแนกแยกแยะอธิบาย และแสดง เหตุผลให้ชัดเจน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	วิธีการการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถี ใหม่ในตำบลพยอม อำเภอน้อย จังหวัด พระนครศรีอยุธยา	ค่าคะแนนโดยผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่					รวม	ค่า IOC	ผลการ ประเมิน
		๑	๒	๓	๔	๕			
๕	ประชาชนสามารถฟังอย่าง เข้าใจแจ่มแจ้งเห็นจริงในสิ่งที่ สอน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒. สมาทปนา ชวนให้ยอมรับ เอาไปปฏิบัติ									
๑	พระสงฆ์สามารถอธิบายธรรมะ ชวนให้ยอมรับเอาไปปฏิบัติ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	สอนให้เห็นคุณค่าในการปฏิบัติ ธรรมหรือนำบรรยายให้ ซาบซึ้ง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	มีความสามารถโน้มน้าวให้ อยากปฏิบัติธรรม	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	มีการสอนโดยยกตัวอย่าง เหตุการณ์ปัจจุบัน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕	คนผู้ฟังธรรมจากพระพุทธเจ้า แล้ว มีจิตคล้อยตามพระธรรม เทศนา เกิดอุตสาหะ	๑	๑	๑	๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๓. สมุดเตชนา เร้าใจให้อาจ หาญแก้อั้วกล้า									
๑	พระสงฆ์สอนธรรมะปลุกเร้าใจ ให้กระตือรือร้นเกิดความ อุตสาหะ มีกำลังใจแข็งขันมั่นใจ ที่จะทำสำเร็จลงได้	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	พระสงฆ์สอนธรรมะสะท้อน สังคมให้เกิดความละอายและ เกรงกลัวต่อบาป	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	พระสงฆ์มีความน่าเชื่อถือโดยใช้ หลักธรรมพระพุทธศาสนาใน การสอน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	มีการสอนแบบเข้าถึงประชาชน และสร้างแรงจูงใจเชิงบวกได้	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	วิธีการการเผยแพร่ พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถี ใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำ น้ำ จังหวัด พระนครศรีอยุธยา	ค่าคะแนนโดยผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่					รวม	ค่า IOC	ผลการ ประเมิน
		๑	๒	๓	๔	๕			
๕	ประชาชนผู้สูงอายุไม่หวั่น ไม่กลัว เหน็ดเหนื่อยไม่กลัวยาก คำนึงถึง ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการ ปฏิบัติ ตาม คำสอนของ พระพุทธเจ้า	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔. สัมพันธสนา ปลอดภัย ให้สดชื่นร่าเริง									
๑	มีการใช้ภาษาที่ฟังแล้วอยาก ปฏิบัติไม่เคร่งเครียดจนเกินไป	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	ชี้ให้เห็นผลดีหรือคุณประโยชน์ ที่จะได้รับ และทางที่จะ ก้าวหน้าบรรลุผลสำเร็จยิ่งขึ้นไป	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	มีการสอนในเชิงซักถามเพื่อให้ ผู้ฟังมีส่วนร่วม	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	ประชาชนทำให้ผู้ฟังมีความหวัง และร่าเริงเบิกบานใจ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕	มีการใช้ภาษาที่ฟังแล้วอยาก ปฏิบัติไม่เคร่งเครียดจนเกินไป	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

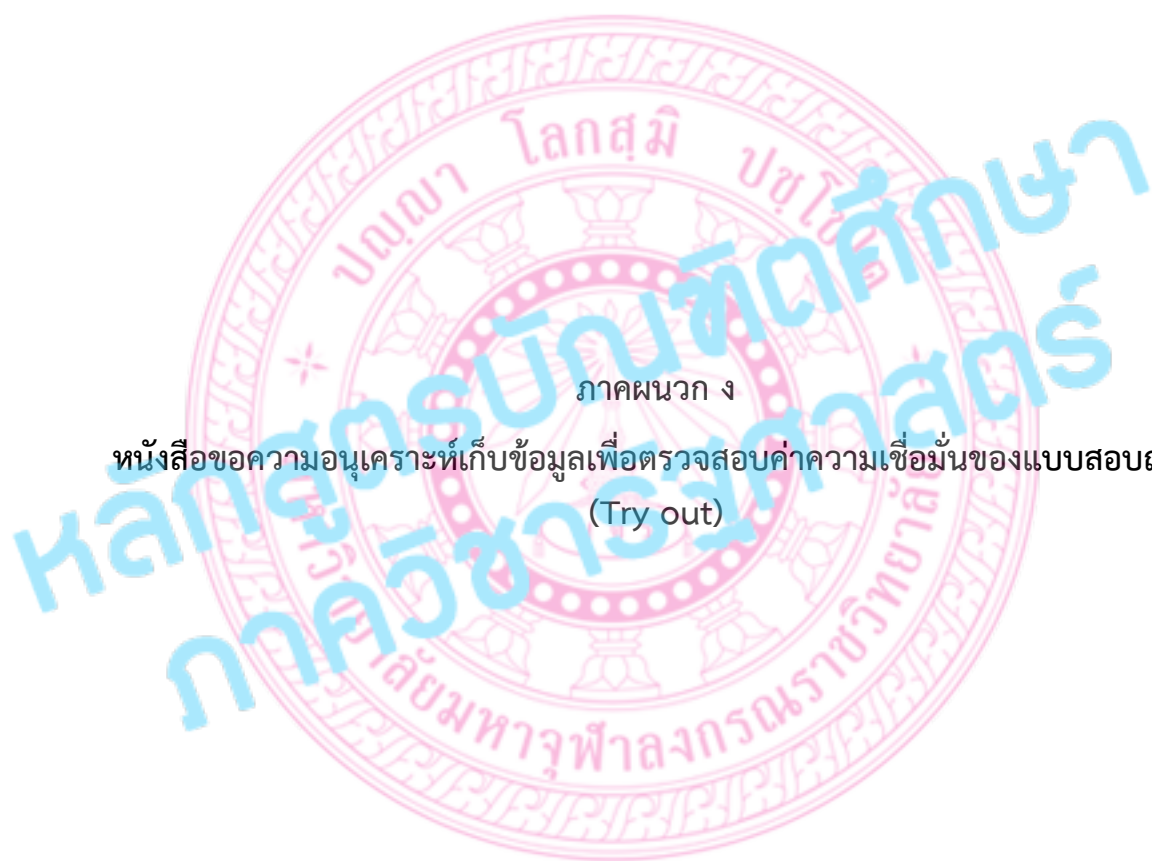
ข้อ	บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถี ใหม่ในตำบลพยอม อำเภอน้อย จังหวัด พระนครศรีอยุธยา	ค่าคะแนนโดยผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่					รวม	ค่า IOC	ผลการ ประเมิน
		๑	๒	๓	๔	๕			
	๑. ด้านบุคลิกภาพ								
๑	พระสงฆ์เป็นผู้มุ่งหมั่นเรียบร้อย เหมาะสมกับกาลเทศะ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	เป็นผู้สร้างศรัทธาให้กับ ประชาชนในการปฏิบัติตนตาม แนวพุทธศาสนา	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	เป็นผู้สามารถชี้แจงและ ถ่ายทอดหลักธรรมได้อย่าง เหมาะสม	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	เป็นผู้วางตนเหมาะสมตาม แบบอย่างของสมณะ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕	เป็นผู้มีความสำรวมทั้งกาย วาจา และใจ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๖	เป็นผู้มีมารยาทที่เรียบร้อย	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๗	เป็นผู้สร้างความเลื่อมใสศรัทธา ของประชาชน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๘	เป็นผู้มีปฏิสันถารที่ดั่งงามตาม หลักของพุทธศาสนา เช่น มี วาจาที่ไพเราะ เป็นต้น	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๙	เป็นผู้ไม่กล่าววาจาที่นำมาซึ่ง ความแตกแยกทางสังคม	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๐	เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการ นำหลักธรรมมาเผยแผ่	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
	๒. ด้านเทคนิคการเผยแผ่	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑	พระสงฆ์มีการพัฒนาสื่อการเผย แผ่พระพุทธศาสนาอย่าง ต่อเนื่อง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	พระสงฆ์เปิดโอกาสให้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการ แสดงความคิดเห็น เช่น เปิด	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ค่าคะแนนโดยผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่					รวม	ค่า IOC	ผลการประเมิน
		๑	๒	๓	๔	๕			
	โอกาสให้ถามปัญหาธรรมะ เป็นต้น								
๓	มีการประชาสัมพันธ์เผยแผ่ธรรมผ่านทางเครื่องกระจายเสียงของวัดเมื่อบรรยายธรรมแก่พุทธศาสนิกชนทั่วไป	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	วัดในตำบลพยอมมีการลงสื่อในเพจ Facebook เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของวัดและเผยแผ่พระพุทธศาสนา	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕	ในช่วงกิจกรรมใส่บาตรพระสงฆ์ใช้การพูดธรรมะเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยอ้อม	๑	๑	๑	๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๖	ในยุคปกติวิถีใหม่พระสงฆ์มีการให้กำลังใจประชาชนผ่านสื่อออนไลน์	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๗	พระสงฆ์มีเทคนิคการสอนธรรมะปรับตามรูปแบบสมัยใหม่	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๘	วัดในตำบลพยอมมีการสื่อสารธรรมะผ่านรูปแบบออนไลน์	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๙	พระสงฆ์สอนธรรมะ ยึดหลักธรรมะที่เป็นข้อปฏิบัติในการดำรงชีวิตของประชาชน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๐	วัดในตำบลพยอมมีการประชุมเตรียมการเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓. ด้านสื่อการเผยแผ่									
๑	มีสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่เพียงพอ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปฎิวัติใหม่ในตำบลพยอม อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ค่าคะแนนโดยผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่					รวม	ค่า IOC	ผลการประเมิน
		๑	๒	๓	๔	๕			
๒	สามารถใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมีประสิทธิภาพ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	มีการศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	มีการสอนโดยนำเอาเอกสารทางวิชาการเช่น วารสาร, นิตยสาร เป็นต้น มาใช้ในการประกอบการสอน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕	มีการใช้สื่อทางอินเทอร์เน็ตช่วยในการบรรยายหัวข้อธรรม โดยการใช้การ Live สด หรือใน TikTok หรือ ในสื่ออื่น ๆ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๖	พระสงฆ์มีการพัฒนาสื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๗	พระสงฆ์เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เช่น เปิดโอกาสให้ถามปัญหาธรรมะ เป็นต้น	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๘	มีการประชาสัมพันธ์เผยแผ่ธรรมผ่านทางเครื่องกระจายเสียงของวัดเมื่อบรรยายธรรมแก่พุทธศาสนิกชนทั่วไป	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๙	วัดในตำบลพยอมมีการลงสื่อในเพจ Facebook เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของวัดและเผยแผ่พระพุทธศาสนา	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ค่าคะแนนโดยผู้เชี่ยวชาญท่านที่					รวม	ค่า IOC	ผลการประเมิน
		๑	๒	๓	๔	๕			
๑๐	ในช่วงกิจกรรมใส่บาตรพระสงฆ์ ใช้การพุทธธรรมะเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยอ้อม	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔. ด้านรูปแบบการเผยแผ่									
๑	วัดในตำบลพยอมมีการส่งเสริมพระภิกษุสามเณรให้มีความรู้ทั้งด้านปริยัติธรรมและปฏิบัติธรรม	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	มีการจัดการบรรยายธรรมะทางสถานีวิทยุและสื่อออนไลน์ต่าง ๆ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	พระสงฆ์ได้รับการอบรมการปฏิบัติธรรม เพื่อเป็นนักเผยแผ่ที่ดีและมีประสิทธิภาพ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	พระสงฆ์ได้เข้าทำการเผยแผ่ในสถานศึกษาหน่วยงานราชการ และชุมชนต่าง ๆ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕	พระสงฆ์ผลิตสื่อในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่มีประสิทธิภาพ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๖	พระสงฆ์มีการประเมินผู้ฟังหรือประชาชนในเขตพื้นที่ ๆ นั้นว่าต้องการธรรมะรูปแบบใดและปรับการสอนให้เข้ากับชุมชนนั้น ๆ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๗	มีการจัดตั้งห้องสมุดโดยเน้นพระไตรปิฎกและหนังสือธรรมะภายในวัดเพื่อประโยชน์ในการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรและประชาชน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ค่าคะแนนโดยผู้เชี่ยวชาญท่านที่					รวม	ค่า IOC	ผลการประเมิน
		๑	๒	๓	๔	๕			
๘	มีการสร้างเพจ Facebook ของแต่ละวัด เพื่อเป็นช่องทางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๙	จัดให้มีศูนย์ปฏิบัติธรรมขึ้นภายในวัดและพระสงฆ์สอนการปฏิบัติธรรม	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๐	ชุมชนมีกิจกรรมร่วมกับคณะสงฆ์โดยเริ่มต้นจากการพึ่งธรรมสมาทานศีลและมีกิจกรรมที่ทำให้ชุมชนมีความสามัคคี	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
(Try out)

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ว ๒๕๕๑

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารพระราชรัตนโมลี (นคร เขมปาลี)
เลขที่ ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐ โทร. ๐-๓๕๒๔-๘๐๙๓

๒๕๖๖ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขออนุมัติให้บัณฑิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร นางภาวณี บัวทอง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังน้อย
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๓๐ ชุด

เนื่องด้วย พระชนนุชชัย นามสกุล กนตปณญ์ รหัสประจำตัวนิสิต ๖๕๐๑๒๐๔๒๑๑
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัยได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปศุวิถีใหม่ใน
ตำบลพยอม อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นที่ต้องเก็บข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการแจกแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมข้อมูล
ในการวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิง
พุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี
และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูสุธีภักดีบัณฑิต, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

(นางภาวณี บัวทอง)
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังน้อย

ผู้ประสานงาน : พระชนนุชชัย กนตปณญ์
โทร. ๐๖๕-๗๑๒-๘๕๒๘

01570000 นส

.....

(ผศ.ดร.นิกร ศรีราช)

...../...../.....

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)

สารนิพนธ์ บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม

อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้วิจัย พระธนัญชัย กนตปัญโญ

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Cronbach's Alpha	N of Items			
๐.๙๖	๖๐			
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
สันติสสนา ๑	๑๔๔	๙๗.๒๖	๐.๕๖	๐.๙๖
สันติสสนา ๒	๑๔๔.๒	๙๕.๗๒	๐.๖๕	๐.๙๖
สันติสสนา ๓	๑๔๔.๑	๙๖.๗๙	๐.๕๕	๐.๙๖
สันติสสนา ๔	๑๔๔	๙๖.๔๘	๐.๖๓	๐.๙๖
สันติสสนา ๕	๑๔๔.๑	๙๖.๑๔	๐.๖๓	๐.๙๖
สมาปทนา ๑	๑๔๔.๑	๙๖.๔	๐.๕๘	๐.๙๖
สมาปทนา ๒	๑๔๔	๙๖.๐๖	๐.๖๘	๐.๙๖
สมาปทนา ๓	๑๔๔	๙๕.๗๙	๐.๖๙	๐.๙๖
สมาปทนา ๔	๑๔๔	๙๕.๕๗	๐.๗๓	๐.๙๖
สมาปทนา ๕	๑๔๔.๑	๙๖.๖๗	๐.๕๗	๐.๙๖
สมุตเตชนา ๑	๑๔๔.๑	๙๕.๕๕	๐.๖๘	๐.๙๖
สมุตเตชนา ๒	๑๔๔.๑	๙๖.๐๕	๐.๖๔	๐.๙๖
สมุตเตชนา ๓	๑๔๔.๑	๙๖.๐๓	๐.๖๔	๐.๙๖
สมุตเตชนา ๔	๑๔๔.๑	๙๖.๙๖	๐.๕๔	๐.๙๖
สมุตเตชนา ๕	๑๔๔.๑	๙๖.๓๙	๐.๖	๐.๙๖
สัมปหังสนา ๑	๑๔๔.๑	๙๖.๕	๐.๖	๐.๙๖
สัมปหังสนา ๒	๑๔๔.๑	๙๖.๙๘	๐.๕๔	๐.๙๖
สัมปหังสนา ๓	๑๔๔.๑	๙๖.๙๘	๐.๕๔	๐.๙๖
สัมปหังสนา ๔	๑๔๔.๑	๙๖.๙๘	๐.๕๔	๐.๙๖
สัมปหังสนา ๕	๑๔๔.๑	๙๖.๙๘	๐.๕๔	๐.๙๖
เทคนิคการเผยแผ่ ๑	๑๔๔.๑	๙๖.๙๘	๐.๕๔	๐.๙๖
เทคนิคการเผยแผ่ ๒	๑๔๔.๑	๙๖.๙๘	๐.๕๔	๐.๙๖
เทคนิคการเผยแผ่ ๓	๑๔๔.๑	๙๖.๙๘	๐.๕๔	๐.๙๖
เทคนิคการเผยแผ่ ๔	๑๔๔.๑	๙๖.๙๘	๐.๕๔	๐.๙๖

[illegible]

ภาคผนวก ฉ

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ก ๒๕๕๑

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารพระราชรัตนโมลี (นคร เขมปาลี)
เลขที่ ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐ โทร. ๐-๓๕๒๔-๘๐๙๓

กษย ก้นยยน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร นายธนะโรจน์ ธนาชัยกุลไพศาล นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพยอม
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๓๑๙ ชุด

เนื่องด้วย พระธณูชัย ฉายา กนตปณฺโญ รหัสประจำตัวนิสิต ๖๕๐๑๒๐๔๒๑๑
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัยได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ใน
ตำบลพยอม อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ตอบแบบสอบถาม เพื่อการนี้
จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการแจกแบบสอบถามในหน่วยงานของ
ท่าน และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจัก
ได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

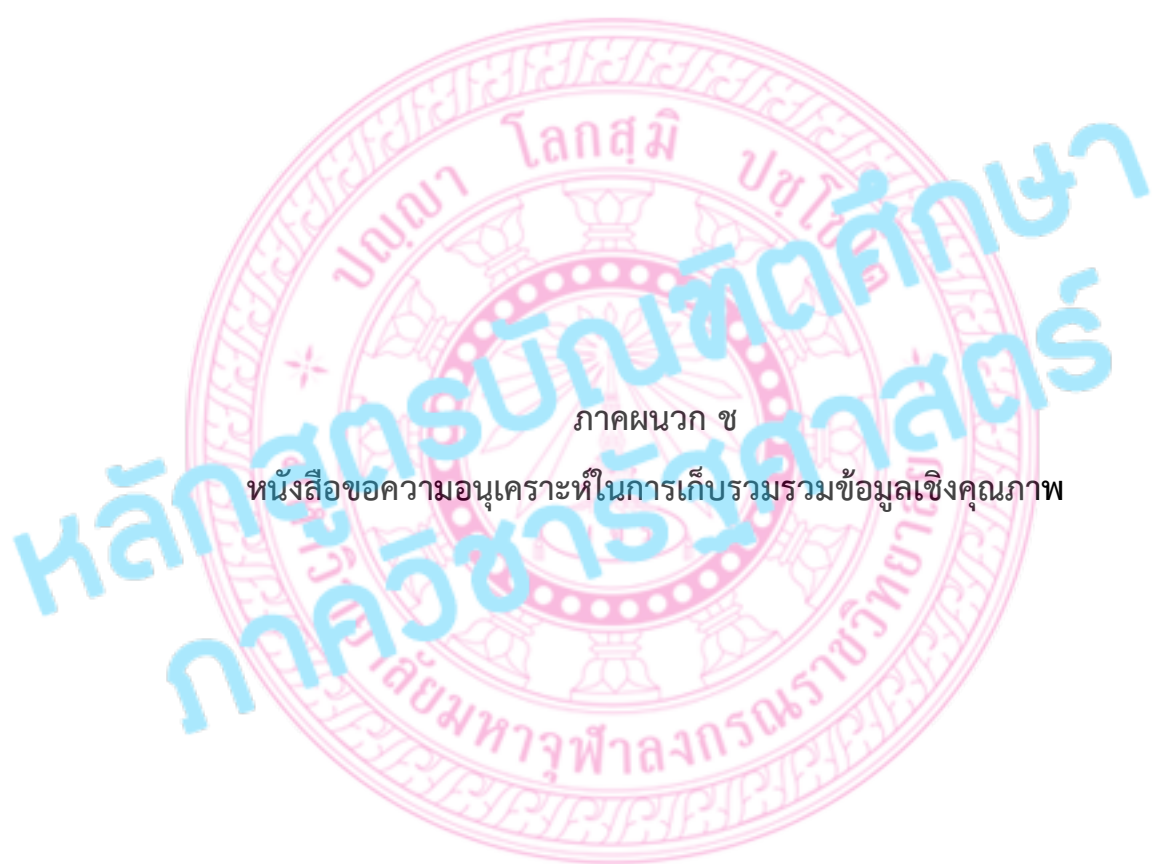
(นายธนะโรจน์ ธนาชัยกุลไพศาล)
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพยอม

(พระครูสุธีกิตติบัณฑิต, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน : พระธณูชัย กนตปณฺโญ

โทร. ๐๖๕-๗๑๒-๘๕๒๘

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ ๕๑๕๒

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารพระราชรัตนโมลี (นคร เขมปาลี)
เลขที่ ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐ โทร. ๐-๓๔๒๔-๘๐๙๓

๒๗ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร นายปวรุตม์ ฐิติพงศ์ฤกษ์ นักวิชาการศาสนาชำนาญการพิเศษ ผู้อำนวยการกลุ่มอำนวยการและ
กิจการคณะสงฆ์
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระธรรมจริย ญาณ กนตปณฺโญ รหัสประจำตัวนิสิต ๖๕๐๑๒๐๔๒๑๑
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ใน
ตำบลพยอม อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร
ดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและ
ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพามาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ยื่นในนามพระธรรมจริย
ด้วยความเป็นศิษฐ์

ขอเจริญพร

(พระครูสุธีภิตติบัณฑิต, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

(นายปวรุตม์ ฐิติพงศ์ฤกษ์)

นักวิชาการศาสนาชำนาญการพิเศษ

ผู้อำนวยการกลุ่มอำนวยการและกิจการคณะสงฆ์

ผู้ประสานงาน : พระธรรมจริย กนตปณฺโญ

โทร. ๐๖๔-๗๑๒-๘๕๒๘

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ ๒๕๖๖

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารพระราชรัตนโมลี (นคร เขมปาลี)
เลขที่ ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐ โทร. ๐-๓๕๒๔-๘๐๙๓

๒๕๖๖ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขออนุมัติขอความเห็นชอบเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายบุญเชิด กิตติธรางกูร ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระธรรมณชัย ฉายา กนตปณโณ รหัสประจำตัวนิสิต ๖๕๐๑๒๐๔๒๑๑
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคศกดิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขออนุมัติขอความเห็นชอบเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูสุธีกิตติบัณฑิต, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

(นายบุญเชิด กิตติธรางกูร)

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๑๔ ต.ค. ๒๕๖๖

ผู้ประสานงาน : พระธรรมณชัย กนตปณโณ

โทร. ๐๖๕-๗๑๒-๘๕๒๘

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/๒๕๖

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารพระราชรัตนโมลี (นคร เขมปาลี)
เลขที่ ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐ โทร. ๐-๓๕๒๔-๘๐๙๓

๒๗ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน พระครูปลัดภูริทัต ภูริทัตโต ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพยอม ต. พะยอม อ.วังน้อย
จ.พระนครศรีอยุธยา
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระธรรณชัย ฉายา กนตปญโญ รหัสประจำตัวนิสิต ๖๕๐๑๒๐๔๒๑๑
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคศตวรรษใหม่ใน
ตำบลพยอม อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตร
ดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นที่ต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ผลิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและ
ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(พระครูสุธีภิตติบัณฑิต, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ธรรณชัย ฐิตะภณ

พระครูปลัดภูริทัต ภูริทัตโต

ผู้ประสานงาน : พระธรรณชัย กนตปญโญ
โทร. ๐๖๕-๗๑๒-๘๕๒๘

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารพระราชรัตนโมลี (นคร เขมปาลี)
เลขที่ ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐ โทร. ๐-๓๕๒๔-๘๐๙๓

กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้บันทึกเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นางสาววิณี อันสุข หมู่บ้านโคกหม้อลโสน์ เลขที่ ๘/๒๒ ต.พยอม อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระธนัญชัย ฉายา กนฺตปณฺโญ รหฺสปรจจำตฺวินิสิต ๖๕๐๑๒๐๔๒๑๑
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปศุวัติใหม่ใน
ตำบลพยอม อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บันทึกดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและ
ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพามาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูสุธีกิตติบัณฑิต, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน : พระธนัญชัย กนฺตปณฺโญ

โทร. ๐๖๕-๗๑๒-๘๕๒๘

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารพระราชรัตนโมลี (นคร เขมปาลี)
เลขที่ ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำปลายมาศ
จังหวัดสุรินทร์ ๓๓๑๗๐ โทร. ๐-๓๕๒๔-๘๐๙๓

กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายวิชาญ แก้วสีสุก หมู่บ้านเปรมฤทัย เลขที่ ๑๓๙/๙๖๓ ต.พยอม อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระชนมายุ ฉายา กนตปณโณ รที่สประจำตัวนิสิต บ๕๐๑๒๐๔๒๑๑
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอลำไทร จังหวัดสุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขออนุญาตเผยแพร่หนังสือเก็บข้อมูลให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

วิชาญ แก้วสีสุก

(พระครูสุธีภักดีบัณฑิต, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน : พระชนมายุ กนตปณโณ

โทร. ๐๖๕-๗๑๒-๘๕๒๘

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารพระราชรัตนโมลี (นคร เขมปาลี)
เลขที่ ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐ โทร. ๐-๓๕๒๔-๘๐๙๓

กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นางคำพอง ครอบสนั่น หมู่บ้านกุรี เลขที่ ๒๔๔/๓๗๓ ต.พยอม อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระธรรมชัย ฉายา กนตปณฺโญ รหัสประจำตัวนิสิต ๖๕๐๑๒๐๔๒๑๑
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปศุวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอรังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขออนุญาตเผยแพร่ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพราหมเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูสุตฺถิตินันตฺ, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน : พระธรรมชัย กนตปณฺโญ

โทร. ๐๖๕-๗๑๒-๘๕๒๘

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ ร ๒๕๑

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารพระราชรัตนโมลี (นคร เขมปาลี)
เลขที่ ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐ โทร. ๐-๓๕๒๔-๘๐๙๓

ลง/ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขออนุมัติขอความเห็นชอบเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายธนะโรจน์ ธนาชัยกุลไพศาล นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพะยอม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระธนัญชัย ฉายา กนตปญโญ รัชสประจำตวันนิสิต บัณฑิต
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลใหม่ใน
ตำบลพะยอม อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขออนุมัติขอความเห็นชอบให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและ
ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพราหมเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระครูสุธีภักดีบัณฑิต, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธนายธนะโรจน์ ธนาชัยกุลไพศาล
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพะยอม

ผู้ประสานงาน : พระธนัญชัย กนตปญโญ

โทร. ๐๖๕-๗๑๒-๘๕๒๘

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/๒๕๖

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารพระราชรัตนโมลี (นคร เขมปาลี)
เลขที่ ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐ โทร. ๐-๓๔๒๔-๘๐๙๓

๒๗ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน พระปลัดประกาย ธมฺมทีโป ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพะยอม ต.พยอม อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระธรรณชัย ฉายา กนตปณฺโณ รหัสประจำตัวนิสิต ๖๕๐๑๒๐๔๒๑๑
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลใหม่ในตำบลพยอม อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(พระครูสุธีภิตติบัณฑิต, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน : พระธรรณชัย กนตปณฺโณ
โทร. ๐๖๕-๗๑๒-๘๕๒๘

อนันต์ วัฒนพานิช
พระปลัดพัสส

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ ๘๕๖

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารพระราชรัตนโมลี (นคร เขมปาลี)
เลขที่ ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๓๓๑๗๐ โทร. ๐-๓๕๒๔-๘๐๙๓

ลง/ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขออนุมัติเคราะหใ้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่การวิจัย
เจริญพร นายพุมพิงค์ เกตุสุข กำนันตำบลพยอม
สิ่งส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระธณูชัย ฉายา กนตปณฺโญ รัหส์ประจำตัวนิสิต ๖๕๐๑๒๐๔๒๑๑
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปศุวิถีใหม่ใน
ตำบลพยอม อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ดังกล่าว

การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนี้มีคามจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่การนี้จึงใคร่
ขออนุมัติเคราะหใ้ได้โปรดพิจารณาอนุญาตใ้ผลิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและ
ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาใ้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

พระพุมพิงค์
พระพุมพิงค์ ๑๓๓๖

พระครูสุธีกิตติบัณฑิต, รศ.ดร.)

(พระครูสุธีกิตติบัณฑิต, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน : พระธณูชัย กนตปณฺโญ
โทร. ๐๖๕-๗๑๒-๘๕๒๘

ที่ อา ๘๐๐๕.๒/๒๕๖

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารพระราชรัตนโมลี (นคร เขมปาลี)
เลขที่ ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำทะเมนชัย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๓๐ โทร. ๐-๓๕๒๔-๘๐๙๓

๒๗ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน พระครูปลัดต่อภิชิต สุวณณโชโต,ดร. เจ้าคณะตำบลวังน้อย วัดศรีประจักษ์ อำเภอลำทะเมนชัย จ.
พระนครศรีอยุธยา
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระธรรณชัย ฉายา กนตปณโณ รหัสประจำตัวนิสิต ๖๕๐๑๒๐๔๒๑๑
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ใน
ตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและ
ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(พระครูสุธีกิตติบัณฑิต, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน : พระธรรณชัย กนตปณโณ

โทร. ๐๖๕-๗๑๒-๘๕๒๘

อ.ผ.ผ.ช.
ดร.อ.พ.ส.ดร.

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร./แฟกซ์ ๐-๓๕๒๔-๘๐๐ ภายใน (๘๒๐๓)

ที่ อว ๘๐๐๕๒/กป๕๑

วันที่ ๑๓๗ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร ผศ.ดร.สุริยา รักษาเมือง อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มจร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระธนัญชัย ฉายา กนตปณโณ รหัสประจำตัวนิสิต ๖๕๐๑๒๐๔๒๑๑ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง “บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปกติวิถีใหม่ในตำบลพยอม อำเภอนางรอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(พระครูสุธีรจิตต์บัณฑิต, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน : พระธนัญชัย กนตปณโณ
โทร. ๐๖๕-๗๑๒-๘๕๒๘

ผศ.ดร.สุริยา รักษาเมือง

สัมภาษณ์ พระปลัดประกาย ธรรมทีโป ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพะยอม อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา
วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

สัมภาษณ์ นายชนะโรจน์ ธนาชัยกุลไพศาล นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพะยอม อ.วังน้อย จ.
พระนครศรีอยุธยา วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

สัมภาษณ์ นางสาวสาวิณี อันสุข ประชาชนตำบลพะยอม อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา
วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

สัมภาษณ์ นายวรชิต แจ้งสีสุก (ตัวแทน) ประชาชนตำบลพะยอม อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา
วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

สัมภาษณ์ พระครูปลัดฐริทัต ฐริทตฺโต ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพะยอม อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา
วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๖.

สัมภาษณ์ นางคำพอง ครองสนั่น ประชาชนตำบลพะยอม อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา วันที่ ๙
ตุลาคม ๒๕๖๖.

สัมภาษณ์ นายปรุตรม์ ฐิติพงศิริกุล นักวิชาการศาสนาชำนาญการพิเศษ ผู้อำนวยการกลุ่มอำนวยการ และกิจการคณะสงฆ์ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

สัมภาษณ์ นายพุฒิพงศ์ เกตุสุข กำนันตำบลพะยอม อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๖.

สัมภาษณ์ พระครูปลัดอริชาต สุวณฺณโชโต, ดร. เจ้าคณะตำบลวังน้อย วัดศรีประจักษ์ อ.วังน้อย จ.
พระนครศรีอยุธยา วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๖.

สัมภาษณ์ นายบุญเชิด กิตติธรากร ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๖.

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ : พระธณูชัย กนตปญโญ (ธนะสะสมทรัพย์)
- วัน/เดือน/ปีเกิด : วันที่ ๑๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๓
- ภูมิลำเนา : ตำบลพะยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- ประวัติการศึกษา : นักธรรมชั้นเอก
- พ.ศ. ๒๕๖๕ : พธ.บ. (การจัดการเชิงพุทธ)
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พ.ศ. ๒๕๖๗ : พธ.ม (การจัดการเชิงพุทธ)
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ผลงานทางวิชาการ : พระธณูชัย กนตปญโญ (ธนะสะสมทรัพย์) พระปิยะ ฐิตปญโญ (ภูษาแก้ว). “การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในพระพุทธศาสนาตามสาธารณูปการ”. นิตยสารพุทธจักร. ปีที่ ๗๖ ฉบับที่ ๖ (พฤศจิกายน - ธันวาคม ๒๕๖๕) : ๘๔.
- : พระธณูชัย กนตปญโญ (ธนะสะสมทรัพย์), พระปิยะ ฐิตปญโญ (ภูษาแก้ว), พิชญกัญญา กองนิล. “สติปัฏฐาน ๔ : รูปแบบการปฏิบัติพระกัมมัฏฐานในประเทศไทย”. นิตยสารพุทธจักร. ปีที่ ๗๗ ฉบับที่ ๒ (มีนาคม - เมษายน ๒๕๖๖) : ๑.
- ปีที่เข้าศึกษา : พ.ศ. ๒๕๖๕
- ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดพยอม ตำบลพะยอม อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- ๓๐๑๗๐